

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	25 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	27 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	128 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 300
Summa kronor	207 200

b) till *Riksskattenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 207 200 kronor.

[49] 14. **Riksskattenämnden: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	34 500	31 109
1955/56 (statsliggaren s. 445)	32 500	
1956/57 (förslag)	33 500	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 500 kronor, avseende utgiftsposten till bränsle, lyse och vatten.

Motiv

Bränsle, lyse och vatten. Utgift 1954/55 2 341; anslag 1955/56 2 000. — Uppräkningen motiveras av belastningen.

Departementschefen

Den av riksskattenämnden föreslagna anslagsuppräkningsen kan jag godtaga. Därutöver förordar jag, att delposten till övriga expenser med hänsyn till inträffade prisstegringar uppräknas med likaledes 500 kronor.

Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med 33 500 (+ 1 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Riksskattenämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 33 500 kronor.

[50] 15. **Avsättning till bankinspektionens fond.** De å inkomsttiteln Bidrag till bank- och fondinspektionen inflytande intäkterna bör över tre särskilda, å sjunde huvudtiteln uppförda avsättningsanslag omföras till bankinspektionens fond, fondinspektionens fond och jordbrukskassetillsynens fond. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår anvisas med 310 000 (+ 10 000) kronor till bankinspektionens fond, 35 000 (+ 5 000) kronor till fondinspek-

tionens fond och oförändrat belopp, 95 000 kronor, till jordbrukskassetillsynens fond.

Beträffande anslagen till avsättning till fondinspektionens fond och till jordbrukskassetillsynens fond gör jag hemställan under närmast följande punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

[51] 16. *Avsättning till fondinspektionens fond.* Med åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[52] 17. *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond.* Med hänvisning till vad under punkten 50 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 95 000 kronor.

[53] 18. *Avsättning till sparbanksinspektionens fond.* Förevarande anslag, avsett för omföring av det å inkomstiteln Bidrag till sparbanksinspektionen inflytande beloppet till sparbanksinspektionens fond, är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 260 000 kronor.

Då omförmälda inkomstitel för nästa budgetår beräknats till 275 000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

[54] 19. *Tillsyn över sparbankernas förvaltning.* Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor. Enligt sparbanksinspektionens till riksräkenskapsverket ingivna beräkningar torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett belopp av 200 000 kronor.

Med godtagande härav samt med framhållande av att jag under nästföljande punkt anmäler en genom 1955 års sparbankslagstiftning aktualiserad fråga rörande bestridandet av kostnaderna för revision av sparbankernas förvaltning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillsyn över sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[55] 20. Revision av sparbankernas förvaltning

Nytt anslag (förslag) 100

Enligt 81 § lagen om sparbanker den 3 juni 1955, nr 416, skall länsstyrelse för varje sparbank inom länet förordna en revisor att med övriga revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sparbankens räkenskaper. Vidare äger länsstyrelse enligt 82 § samma lag att för sparbank som träder i likvidation förordna ombud och likvidationsrevisor med de uppgifter som omnämnes i lagen. Revisor, likvidationsrevisor och ombud må enligt 46 § kungörelsen om sparbanker den 3 juni 1955, nr 422, åtnjuta arvode med belopp, som bestämmas av vederbörande länsstyrelse efter sparbanksinspektionens hörande. Till bestridande av kostnaderna härför skall varje sparbank enligt 85 § nyssnämnda sparbankslag årligen erlægga visst bidrag, beräknat efter i lagen angivna grunder. För utbetalning av nämnda arvoden och uppbörd av sparbankernas bidrag erforderliga bestämmelser har med stöd av 99 § samma lag meddelats av Kungl. Maj:t genom kungörelse den 16 december 1955.

Enligt vad som föreskrivits i sistnämnda kungörelse skall länsstyrelse utbetala ifrågakommande arvoden från särskild förskottstitel. Å dylik titel uppkommet saldo skall årligen utjämnas med medel, som sparbanksinspektionen på rekvisition av länsstyrelsen ställer till förfogande från ett å riksstaten för ändamålet upptaget anslag. Det belopp som varje sparbank skall erlægga såsom bidrag till kostnaderna för sparbanksrevisionen skall debiteras och uppbäras av sparbanksinspektionen, som har att redovisa inflytande belopp å vederbörlig inkomstitel å riksstaten. — Detta förfarande överensstämmer med vad som för närvarande tillämpas beträffande utbetalning av arvoden för tillsyn över sparbankernas förvaltning och uppbörd av sparbankernas bidrag till bestridandet av kostnaderna härför.

I anslutning till dessa bestämmelser bör för bestridandet av nämnda arvodeskostnader under riksstatens sjunde huvudtitel uppföras ett nytt anslag, benämnt Revision av sparbankernas förvaltning och av förslagsanslags natur. För uppbörd av sparbankernas bidrag bör å riksstatens inkomstsida upptagas en mot sagda utgiftsanslag svarande inkomstitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Inkomst- och utgiftsbelopp skall balansera varandra, så att någon kostnad icke stannar å statsverket.

De första revisionsarvodena kommer att utbetalas under våren 1957. Utbetalningarna skall enligt förut omförmälda kungörelse balanseras å förskottstitel till budgetåret 1957/58, då motsvarande inkomster inflyter. Budgettekniskt sett skulle sålunda något nytt anslag icke behöva uppföras å driftbudgeten förrän för budgetåret 1957/58. Med hänsyn till att utbetalningar av revisionsarvoden från förskottstitel kommer att verkställas redan under nästkommande budgetår vill jag emellertid av principiella skäl förorda, att ifrågavarande anslag och inkomstitel redan för nästa budgetår upptages å riksstaten. De synes därvid endast böra redovisas med formella belopp av 100 kronor.

Hemställan beträffande inkomsttiteln har jag tidigare denna dag gjort i samband med beräkningen av inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1956/57. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[56] 21. Stämpelomkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	740 000	721 591
1955/56 (statsliggaren s. 449)	775 000	
1956/57 (förslag)	1 270 000	

För år 1956 har *generalpoststyrelsen* uppskattat postverkets direkta kostnader till 357 000 kronor och den postverket tillkommande ersättningen för stämpelväsendets handhavande till 445 000 kronor, sammanlagt avrundat till 800 000 kronor. Ökningen av stämpelomkostnaderna i jämförelse med motsvarande, i riksstaten för innevarande budgetår för år 1955 beräknade belopp utgör 40 000 kronor. Den faktiska kostnaden under sistnämnda år torde emellertid numera kunna uppskattas till cirka 835 000 kronor. Ökningen i förhållande till det i riksstaten beräknade beloppet hänför sig huvudsakligen till personalkostnaderna, som på grund av den inträffade höjningen av lönenivån nu beräknats ungefär 10 procent högre än tidigare. Även vissa förskjutningar i leveranserna av beställda stämplor väntas medföra en ökad belastning på för innevarande år avsett anslag. Den i förhållande till det beräknade kostnadsutfallet för år 1955 väntade utgiftssänkningen för år 1956 hänför sig till minskad tillverkning av stämplor.

Vidare anmäler *generalpoststyrelsen*, att i fråga om ersättningen för postverkets bestyr med försäljningen av statsstämplar alltsedan budgetåret 1951/52 föreligger en eftersläpning, så att av Kungl. Maj:t fastställt ersättningsbelopp för vart och ett av kalenderåren 1951—54 uttagits först efter utgången av det budgetår, under vilket det rätteligen bort rekvireras. En reglering av eftersläpningen är ur praktiska synpunkter önskvärd. Därest denna anses böra ske under innevarande budgetår, kommer det för budgetåret beviljade förslagsanslaget att betydligt överskridas. De totala kostnaderna (frånsett bank- och fondinspektionens medelsbehov) skulle i så fall komma att uppgå till omkring 1 240 000 kronor. Sker regleringen däremot först under nästa budgetår, kommer de indirekta kostnaderna för kalenderåret 1955, nu beräknade till 440 400 kronor, att påverka medelsbehovet för detta budgetår. Under sjunde huvudtiteln synes därför för budgetåret 1956/57 erfordras ett förslagsanslag som kan beräknas till antingen 800 000 eller 1 240 000 kronor exklusive bank- och fondinspektionens medelsbehov.

Departementschefen

Mot generalpoststyrelsens förevarande beräkning av medelsbehovet för bestridande av postverkets stämpelomkostnader för år 1956 till i avrundat tal 800 000 kronor har jag ingen erinran. Liksom hittills bör vidare från anslaget anvisas medel för bestridande av bank- och fondinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknar jag 30 000 kronor. För löpande stämpelomkostnader skulle således för nästa budgetår erfordras 830 000 (+ 55 000) kronor.

Som generalpoststyrelsen anmält, föreligger för närvarande en eftersläpning i utbetalningen av ersättningen till postverket för verkets arbete med stämpelförsäljningen. Jag förordar att denna eftersläpning regleras under nästkommande budgetår. För detta ändamål bör i överensstämmelse med generalpoststyrelsens beräkningar ett belopp av 440 000 kronor inräknas under förevarande anslag.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget kan sålunda beräknas till 1 270 000 (+ 495 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 270 000 kronor.

[57] 22. Kostnader för årlig taxering

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	10 200 000	12 396 427
1954/55	11 300 000	11 501 968
1955/56 (statsliggaren s. 450)	11 800 000	
1956/57 (förslag)	13 000 000	

Såsom ersättningar för taxeringsarbetet i länen och i Stockholm utgick för år 1954 *dels* till ordförande, kronoombud och konsulenter 8 378 000 kronor, *dels* till vissa städer med egen uppbördsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet enligt 15 § 2 mom. taxeringsförordningen 596 000 kronor, *dels ock* till vissa andra kommuner för sådan medverkan enligt 15 § 1 mom. samma förordning 136 000 kronor.

Yrkanden om högre ersättning till ordförande, kronoombud och konsulenter har för år 1955 framförts såväl av samtliga länsstyrelser som av Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Såsom skäl härför har understrukits svårigheterna att med nuvarande ersättningar erhålla lämpliga taxeringsmän. Genom beslut den 22 september, den 11 och den 25 november samt den 16 december 1955 har Kungl. Maj:t förordnat, att för motsvarande ändamål, som förut angivits för år 1954, skulle för år 1955 utbetalas respektive 9 113 000 kronor, 695 000 kronor och 166 000 kronor, innebärande i förhål-

lande till 1954 års motsvarande ersättningar en höjning med sammanlagt 864 000 kronor.

Vad beträffar taxeringarna år 1956 torde den automatiska utgiftsökningen, huvudsakligen till följd av taxeringsmaterialets successiva tillväxt, kunna uppskattas till 350 000 kronor.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår böra uppräknas med (864 000 + 350 000 =) i runt tal 1 200 000 kronor till 13 000 000 kronor.

Från anslaget torde liksom för innevarande budgetår få bestridas kostnader för utbildningskurser för taxeringstjänstemän.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering* för budgetåret 1956/57
anvisa ett förslagsanslag av 13 000 000 kronor.

[58] 23. **Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1957**

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 450)	50 000
1956/57 (förslag)	4 000 000

Enligt kungörelse den 19 februari 1954 (nr 46) skall allmän fastighetstaxering verkställas år 1957. Vid anmälan av förevarande anslag i 1955 års statsverksproposition (VII ht p. 57) erinrade dåvarande chefen för finansdepartementet om att vissa pågående undersökningar gjorde det omöjligt att då överblicka om i anledning av undersökningsresultatet önskvärda förändringar i gällande skogstaxeringsregler kunde försvåra ett genomförande sagda år av nästa allmänna fastighetstaxering. Tills vidare borde man emellertid räkna med att allmän fastighetstaxering skulle verkställas år 1957.

Sedan ifrågasvarande undersökningar numera slutförts, har jag för avsikt att i annat sammanhang anmäla resultatet därav för Kungl. Maj:t. Anledning torde dock icke föreligga att ändra tidpunkten för nästa allmänna fastighetstaxering. I förevarande sammanhang torde därför medel böra beräknas för bestridande av kostnaderna under budgetåret 1956/57 för en allmän fastighetstaxering år 1957.

Såsom min företrädare i ämbetet föregående år framhållit, är den totala kostnaden för sagda fastighetstaxering vansklig att beräkna, men den torde komma att överstiga kostnaden för 1952 års fastighetstaxering. Denna uppgick till i runt tal 4 630 000 kronor, varav 3 450 000 kronor belöpte sig på budgetåret 1951/52 och 1 180 000 kronor på budgetåret 1952/53. Med utgångspunkt från dessa uppgifter och med hänsynstagande till dels under den mellanliggande tidsperioden inträffade pris- och lönestegringar, dels väntad ansvällning av deklarationsmaterialet i förhållande till 1952 års taxering torde medelsbehovet för nästkommande budgetår kunna uppskattas till 4 000 000 kronor. Jag förordar att anslaget uppföres med detta belopp samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1957* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[59] 24. Vissa kostnader för uppbördsväsendet

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	400 000	261 438
1955/56 (statsliggaren s. 451)	370 000	
1956/57 (förslag)	330 000	

Från anslaget skall bestridas kostnaderna för upprättande, tryckning och distribution av de skattetabeller, vilka erfordras för preliminärskattens beräkning. Dessa kostnader torde för nästa budgetår kunna uppskattas till omkring 260 000 kronor. Vidare förutsättes att från anslaget skall bestridas andra hithörande kostnader, såsom utgifter för centrala uppbördsnämndens verksamhet och kostnader för tryckning av blanketter för preliminär självdeklaration, ansökan om preliminär B-skatt, befrielse från skatteavdrag m. fl. blanketter. Sistnämnda kostnader har beräknats till i runt tal 70 000 kronor.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår kunna uppföras med 330 000 (— 40 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för uppbördsväsendet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

[60] 25. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	7 200 000	6 678 628
1955/56 (statsliggaren s. 451)	6 200 000	
1956/57 (förslag)	5 900 000	

I en inom generalpoststyrelsen den 30 augusti 1955 upprättad promemoria meddelas, att styrelsen under budgetåret 1956/57 torde komma att rekvidrera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt och slutlig skatt, vilka inlämnas till postverket tiden 1 november 1955—31 oktober 1956, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt, som kommer att inbetalas genom postverket och penninginrättningar under uppbördsåret 1956/57, *dels ock* för utbetalning genom postanstalterna mot återbetalningskort å överskjutande preliminär skatt under tiden november 1956—januari 1957.

I promemorian erinras vidare om att från och med uppbördsåret 1955/56 särskilda debetsedlar å fastighetsskatt icke utfärdas. Fastighetsskatten upptages framdeles å debetsedel för slutlig skatt, första gången å debetsedel

enligt 1956 års taxering. För skattskyldiga, som har fastigheter i annan kommun än bostadskommunen, skall från och med år 1957 särskilda debetsedlar å B-skatt utfärdas, om skatten för fastigheten uppgår till 200 kronor. I jämförelse med uppbördsåret 1954/55 beräknas härigenom minskning ske i antalet debetsedlar med 1 350 000, inbetalade skatteanvisningar med 2 500 000 och restförda poster med 200 000. Slopandet av särskilda debetsedlar å fastighetsskatt kommer att från och med uppbördsåret 1957/58 medföra någon ökning av antalet utsända debetsedlar å slutlig skatt ävensom av antalet inbetalningar avseende sådan skatt. — Skatteinbetalningarnas fördelning å redovisningsställen beräknas för uppbördsåret 1956/57 till 22 procent å postanstalter, 5 procent å penninginrättningar och 67 procent å skatteavdelning vid postkontor i residensstad.

I skrivelse den 29 juli 1955 har generalpoststyrelsen föreslagit vissa justeringar av gällande å-priser ävensom fastställande av å-pris för förfrågningar enligt 53 § kungörelsen den 16 oktober 1953 (nr 628) med tillämpningsföreskrifter till uppbördsförordningen den 5 juni 1953. Efterföljande sammanställning har upprättats med tillämpning av sålunda föreslagna å-priser. Vad beträffar återbäring av överskjutande preliminär skatt skall denna från och med uppbördsåret 1955/56 ske genom särskilt återbetalningskort, som är fogat till debetsedel å slutlig skatt. Ersättning till postverket för härav föranledd utbetalning genom postanstalterna samt revision m. m. har — i avvaktan på fastställande av ersättningsgrunder — för uppbördsåret 1956/57 beräknats till cirka 450 000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts beräknas totalkostnaderna för postverkets bestyr med skatteuppbörden för budgetåret 1956/57 till 8 700 000 kronor på sätt som framgår av följande sammanställning.

	Antal	Beräknat å-pris	Kronor
1. Utsända debetsedlar	8 200 000	0,08	656 000
2. Inbetalningar			
a) genom postanstalter och postgirokontorets skatteavdelning	5 060 000	0,45	2 277 000
b) genom penninginrättningar, arbetsgivare, länsstyrelser och uppbördsverk	16 460 000	0,25	4 115 000
c) genom centrala skattekontot	1 060 000	0,65	689 000
3. Restförda poster och förfrågningar beträffande A-skatt	1 315 000	0,20	263 000
4. Återbetalningskort			450 000
5. Ersättning att utbetalas genom postverket till vid skatteuppbörden medverkande penninginrättningar	1 250 000	0,20	250 000
			Summa kronor 8 700 000

Den ersättning, som städer med egen uppbördsförvaltning har att erlagga för postverkets och penninginrättningarnas bestyr med skatteuppbörden, har av generalpoststyrelsen beräknats till 2 800 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till 5 900 000 kronor.

I särskild skrivelse den 4 februari 1955 har generalpoststyrelsen — med erinran om att uppbörd av skatt å fonderade vinstmedel (fondskatt) jämlikt kungörelse den 24 september 1954 (nr 614) skall ombesörjas av postverket — hemställt, att ersättning för bestyret med sagda uppbörd måtte utgå från förevarande anslag med 48 öre för varje till postbefordran avlämnad debetsedelsförsändelse avseende fondskatt och med 20 öre för varje inbetalat belopp av dylik skatt.

Departementschefen

Genom beslut den 18 november 1955 har Kungl. Maj:t i enlighet med generalpoststyrelsens förslag fastställt nya å-priser att från och med uppbördsåret 1955/56 tillämpas vid beräkning av ersättningen till postverket för bestyret med skatteuppbörden. Då de av generalpoststyrelsen vid framräkandet av medelsbehovet under förevarande anslag använda å-priserna överensstämmer med de av Kungl. Maj:t sålunda fastställda och då jag ej heller i övrigt har någon erinran mot styrelsens beräkningar i förevarande promemoria, finner jag mig kunna godtaga det av styrelsen angivna medelsbehovet av 5 900 000 kronor.

Vad beträffar den av generalpoststyrelsen begärda ersättningen för postverkets arbete med fondskatteuppbörden synes denna i enlighet med styrelsens förslag böra utgå från förevarande anslag. Grunderna för ersättningen torde — såsom skett i tidigare likartade fall — få fastställas av Kungl. Maj:t. Ifrågakommande ersättningsbelopp torde understiga 10 000 kronor och synes icke böra påverka anslagsberäkningen.

Anslaget kan således för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 5 900 000 (— 300 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kronor.

[61] 26. Kostnader vid tillämpningen av avtal med främmande stat i beskattningsfrågor

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 000	—
1955/56 (statsliggaren s. 451)	1 000	
1956/57 (förslag)	1 000	

Å riksstaten för nu löpande budgetår har upptagits ett förslagsanslag till kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden. Kostnader för statsverket kan emellertid uppkomma även vid tillämpningen av avtal med främmande makt till undvikande av dubbelbeskattning. Dylika kostnader, främst avseende blanketryck, har hittills bestritts från den i finansdepartementets omkostnadsstat uppförda delposten till övriga expenser för annat än eget behov. Med hänsyn till den ökning av antalet avtal till undvikande av dubbelbeskattning, som framdeles kan väntas, synes ifrågavarande utgifter böra under förevarande anslag sammanföras med övriga kostnader för beskattningsavtals tillämpning. I anslutning härtill bör anslaget rubrik erhålla den lydelse som förut angivits. Någon ändring av anslagsbeloppet, 1 000 kronor, synes för närvarande icke erforderlig.

Under hänvisning till det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader vid tillämpningen av avtal med främmande stat i beskattningsfrågor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[62] 27. **Observations- och uppbördsprocenter m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	28 000	24 465
1955/56 (statsliggaren s. 452)	28 000	
1956/57 (förslag)	25 000	

Från förevarande anslag utgår dels anmärkningsarvoden till advokatfiskalerna vid hovrätterna, dels belöningar till upptäckare av falsk myntning.

Vad beträffar sistnämnda ändamål har *statskontoret* i skrivelse den 17 maj 1952 hemställt, att frågan om bibehållande av nu gällande bestämmelser upptages till prövning. Ämbetsverket erinrar härvid om att den som upptäcker falskmyntare eller flera i detta brott delaktiga och dem till gärningen binder enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1786, den 9 november 1839 och den 12 maj 1871 skall erhålla belöning med 2 000 kronor då det efterbildade myntet »svårligen kunnat från det verkliga skiljas» samt med 50 till 600 kronor »när ingen därmed bort utan grov ovarsamhet bedragas». Under de senaste 20 åren har statskontoret handlagt inalles åtta ärenden om belöningar av ifrågavarande slag. De medgivna ersättningarna har uppgått till sammanlagt 9 550 kronor. Tidigare har dylika ärenden förekommit i större omfattning; sålunda synes ämbetsverket under åren 1865—1903 ha handlagt ett fyrtiotal sådana. Statskontoret anför vidare:

Anledningen till att särskilda bestämmelser ursprungligen givits om belöning för upptäckande av falskmyntare torde ha varit, att myntförfalskning tidigare uppfattats såsom ett farligt angrepp på staten såsom sådan. Penningförfalskning har ock tidigare varit strängt bestraffad. Ännu i 1734 års lag stadgades sålunda dödsstraff för viss myntförfalskning. Senare har vid-

tagits åtskilliga jämkningar av straffsatserna i mildrande riktning sammanhängande med en ändrad uppfattning om brottstypens relativa farlighet. Enligt statskontorets mening är det numera i hög grad tvivelaktigt, om falskmynteribrottens svårhetsgrad längre utgör tillräckligt motiv för att brottsbekämpandet skall särskilt stimuleras genom utfästelse om obligatorisk belöning.

Vidare framhåller statskontoret, att även föreliggande svårigheter att tolka och tillämpa nu gällande bestämmelser motiverar en omprövning av dessa. I praxis har ansetts tillfyllest för rätt till belöning att vederbörande upptäckt och till polismyndighet anmält brottsling. Ofta torde ersättning ha fått utgivas för upptäckt, som ej fordrat större initiativförmåga eller varit särskilt riskfylld, eller där brottet endast förskyllt bötesstraff. Även polisman, som i tjänsten verkställt undersökning och utredning i fråga om myntförfalskning, har enligt utslag av regeringsrätten ansetts berättigad till belöning, vilket statskontoret finner icke i och för sig böra vara fallet. Den nutida uppfattningen av myntförfalskningsbrott är slutligen ej heller sådan, att en garanterad särskild belöning för falskmyntares upptäckande är lika starkt motiverad som tidigare, så mycket mindre som möjligheten att utfästa belöning i särskilda fall lär stå till buds oavsett förefintligheten av bestämmelser i ämnet.

Yttranden

Över statskontorets framställning har yttranden avgivits av *statspolisintendenten* och *mynt- och justeringsverket*. *Statspolisintendenten*, som förordar ett upphävande av ifrågavarande bestämmelser, erinrar bland annat om att i rusdryckslagstiftningen tidigare intagna bestämmelser om avsättande av andelar i böter och värdet av förbrutet gods för att användas till belönande av polisman, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrandet av olovlig hantering med rusdrycker, numera upphävts. Som skäl härför anfördes, att det principiellt knappast kunde anses lämpligt att genom penningbelöningar premiera viss spaningsverksamhet, som för övrigt ålåge polisman i tjänsten. Enahanda betraktelsesätt torde kunna läggas å utbetalandet av belöningar till polismän för upptäckande av falskmynteri. *Mynt- och justeringsverket* erinrar om att förekommande falskmynteribrott under de senaste decennierna ej varit av någon nämnvärd svårhetsgrad och att de ekonomiska skadeverkningarna varit mycket begränsade. Även om automathandeln kan tänkas medföra en ökning av dessa brott, har verket med hänsyn till de skäl statskontoret anfört i ärendet ej något att erinra mot att ifrågavarande bestämmelser upphäves.

Departementschefen

Nu gällande bestämmelser angående rätt till belöning för den som upptäcker falskmyntare är, som framgår av den lämnade redogörelsen, föråldrade. Med hänsyn härtill och med beaktande av de möjligheter som i övrigt föreligger att utfästa penningbelöning för uppmuntran av allmänhetens medverkan till uppdragande av brott, bör föreskrifterna på ifrågavarande områ-

de upphävas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder härför. Under budgetåret 1956/57 torde således förevarande anslag endast böra tagas i anspråk för utbetalning av sådan belöning som är hänförlig till tiden före bestämmelsernas upphävande.

Beträffande frågan om anmärkningsarvoden till advokatfiskalerna vid hovrätterna vill jag erinra om att min företrädare i ämbetet vid anmälan av proposition nr 169 till 1955 års riksdag med förslag till förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, m. m. uttalade (s. 13), att det med hänsyn till sportelsystemets successiva avveckling syntes önskvärt, att det till advokatfiskalerna utgående anmärkningsarvodet avskaffades. Delvis borde detta ske i samband med den förändring av hovrätternas administrativa tjänster, som skulle genomföras från och med den 1 juli 1955. Anmärkningsarvode borde sålunda icke tillfalla innehavare av de nyinrättade byrådirektörstjänsterna i hovrätt, varjämte anmärkningsarvodet för innehavare av advokatfiskalstjänsten i Svea hovrätt, vilken då var obesatt, samt för medhjälpare till advokatfiskal borde indragas. Härigenom skulle anmärkningsarvodet bibehållas blott för de ordinarie hovrättssekreterare, som fördes på övergångsstat. Äldre bestämmelser om anmärkningsarvode borde emellertid fortfarande äga tillämpning beträffande anmärkningar som gjorts före den 1 juli 1955. — Vad sålunda anförts lämnades utan erinran av riksdagen (BevU 49, rskr 339). Vederbörlig förordning har utfärdats av Kungl. Maj:t den 3 juni 1955.

Den avveckling av anmärkningsarvodena som inletts, kommer endast successivt att minska medelsbehovet under förevarande anslag. Dels skall som framgår av det föregående arvoden övergångsvis utbetalas till vissa befattningshavare, dels föreligger regelmässigt en icke obetydlig tidsmässig förskjutning i utbetalningen av arvodena, bland annat beroende på meddelade betalningsansstånd. Under budgetåret 1956/57 utgående arvoden torde till största delen komma att hänföra sig till anmärkningar gjorda före den 1 juli 1955. Någon nämnvärd minskning av medelsbehovet för ifrågakommande arvoden torde därför icke vara att räkna med under sagda budgetår.

Under åberopande av det sagda beräknar jag i anslutning till belastningen under föregående budgetår anslaget för nästkommande budgetår till 25 000 (— 3 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Observations- och uppbördsprocenter m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.**[63] 1. Ersättning till städerna för mistad tolag**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	19 000 000	20 585 556
1955/56 (statsliggaren s. 452) ...	22 000 000	
1956/57 (förslag)	26 000 000	

Under förevarande anslag vill jag erinra om att förutvarande chefen för finansdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 28 januari 1955 tillkallat särskilda utredningsmän med uppdrag att verkställa utredning rörande städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten. I detta uppdrag inbegripes bland annat den av riksdagen i skrivelse den 10 april 1947, nr 7, begärda utredningen av frågan huruvida och i vad mån en avveckling av tolagsersättningen kunde äga rum.

Med hänsyn till beräknad ökning av tullmedlen torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med i runt tal 4 000 000 kronor och upptagas till 26 000 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 000 kronor.

[64] 2. Städens friheter. Förslagsanslaget till städens friheter torde i riksstaten för nästa budgetår böra upptagas med ett belopp, som med hänsyn till omfattningen av kvarstående förpliktelser kan minskas med 5 000 kronor till 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Städens friheter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[65] 3. Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. Till ifrågavarande ändamål bör liksom för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 3 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 3 100 000 kronor.

[66] 4. **Vederlag för nedlagda utskänkingsrättigheter.** Ifrågavarande anslag torde i riksstaten för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 1 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vederlag för nedlagda utskänkingsrättigheter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 kronor.

[67] 5. **Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 000 000	900 000
1954/55	4 000 000	2 500 000
1955/56 (statsliggaren s. 454)	5 000 000	3 600 000 (beräknad)
1956/57 (förslag)	3 000 000	

För lindring av det kommunala skattetrycket utgår statsbidrag åt synnerligt skattetyngda kommuner jämlikt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278), som äger tillämpning från och med den 1 januari 1951.

Enligt denna förordning skall understöden till kommunerna för visst år fastställas i förväg. De utbetalas numera i huvudsak halvårsvis under året. Skattelindringsbidrag för år 1955 beviljades 24 kommuner till ett sammanlagt belopp av 4 208 973 kronor. För år 1956 har skattelindringsbidrag i september 1955 beviljats 20 kommuner till ett sammanlagt belopp av 2 932 845 kronor.

Denna nedgång i utgifterna för skattelindringsbidrag för kalenderåret 1956 jämfört med det föregående kalenderåret sammanhänger med att medelskatteunderlaget per invånare i rikets landskommuner — i motsats till föregående årets beräkningar — icke sjunkit utan i stället visat en ökning vid 1955 års taxering.

Bestämda hållpunkter för ett närmare beräkande av medelsåtgången för det kommande budgetåret föreligger icke. Skatteunderlagen hos skattelindringskommunerna torde i regel liksom för kommunerna i gemen komma att visa någon ytterligare ökning. Huruvida beträffande skattelindringskommunerna i Norrbottens län — till vilka övervägande delen av skattelindringsbidragen, vid senaste bidragsgivningen 98 procent, går — en lika stor ökning därvidlag kan förutses som beträffande övriga kommuner är icke möjligt att nu bedöma. Av den beräknade stegringen i skatteunderlaget följer även att man kan utgå från att avräkningslikviderna från statsverket torde bli relativt stora. En följd härav är, att ett mindre medelsbehov än vad innevarande budgetårs belastningssiffra utvisar torde komma att föreligga nästa budgetår. Inom nyssnämnda län torde enligt approximativa beräkningar skattelindringsbidrag under kalenderåret 1957 jämfört med utdelningen för år 1956 komma att utvisa en minskning med omkring 800 000 kronor. Med hänsyn till nu anförda omständigheter bör en nedräkning av anslaget ske. På grundval härav skulle skattelindringsbehovet för år 1957

kunna beräknas till 2 100 000 kronor. Emellertid torde, med hänsyn till de många oförutsedda faktorer som här kan spela in, icke vara tillrådligt att för sistnämnda kalenderår räkna med mindre belopp än 3 000 000 kronor, varav hälften eller 1 500 000 kronor kommer att falla på nästa budgetår. Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1956/57 skulle alltså — med hänsynstagande till kostnader, för vilka jag skall redogöra i det följande — kunna beräknas till (1 500 000 + 1 500 000) 3 000 000 kronor.

Jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål har uppskattats till omkring 300 000 kronor. Dessa medel redovisas å vederbörande inkomsttitel å riksstatens inkomstsida. I tablån rörande nettoutgifterna å anslaget har avdrag sålunda icke gjorts för dessa inflytande medel.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t liksom under innevarande budgetår må besluta om anvisande från förevarande anslag dels av bidrag till svenska landskommunernas förbund till stödande av den verksamhet förbundet bedriver genom sin bokförings- och revisionsavdelning i frågor, som äger samband med granskningen av ansökningar om skattelindringsbidrag, dels ock av medel till kostnader för visst biträde vid räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning m. m., som sker vid beredningen inom departementet av hithörande ärenden. Från anslaget bör även bestridas kostnaderna dels för den rådgivande nämnden i skattelindringsfrågor, den s. k. skattelindringsnämnden, dels ock för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i det kommunala finansrådet och suppleanten för denne liksom även kostnader, som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[68] 6. Provisorisk skatteersättning till kommunerna, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	44 000 000	48 300 000
1954/55	47 300 000	47 500 000
1955/56 (statsliggaren s. 455)	47 000 000	47 000 000 (beräknad)
1956/57 (förslag)	46 850 000	

För täckande helt eller delvis av sådan utdebiteringshöjning, som föranledes av höjningen av de kommunala ortsavdragen jämlikt lagen den 2 juni 1950 (nr 252) om ändring i kommunalskattelagen, utgår statsbidrag (provisorisk skatteersättning) enligt förordning i ämnet den 1 juni 1951 (nr 568). Provisorisk skatteersättning har av länsstyrelserna fastställts år 1951 att utgå första gången under år 1952. Ersättningen skall i princip mot-

svara den höjning utöver en krona per skattekrona av den totala kommunala utdebiteringen, som de nya Ortsavdragen eljest skulle föranleda, samt är avsedd att jämväl tills vidare utgå med oförändrade belopp såsom ett provisorium, vilket skall omprövas, sedan tillräckliga erfarenheter vunnits angående Ortsavdragsreformens verkningar och kommunernas fortsatta behov av sådan skatteersättning. Enligt i förordningen givna utbetalningsbestämmelser skall provisorisk skatteersättning i huvudsak utbetalas till kommunerna i sex omgångar under året i samband med utbetalningen av allmän kommunalskatt.

Statens årliga kostnader för nyssnämnda ersättning uppgår enligt länsstyrelsernas beslut om provisorisk skatteersättning till sammanlagt cirka 46 800 000 kronor. Bidraget skall tills vidare utgå med oförändrat belopp. Förutnämnda uppgifter om nettoutgifterna å anslaget bör kompletteras med den upplysningen, att — till följd av en länsstyrelses bokföringsåtgärd — i utgifterna för budgetåret 1953/54 upptagits ett belopp, vilket i stället bort belasta föregående budgetår.

Den 30 december 1955 har chefen för finansdepartementet bemyndigats tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda frågan rörande en höjning av Ortsavdragen vid taxering till kommunal inkomstskatt. Enligt direktiven för de sakkunniga bör även klarläggas i vilken utsträckning staten bör lämna kommunerna ersättning för det av en sådan reform föranledda bortfallet av skatteunderlag. Sambandet mellan bidragssystemet enligt förutnämnda 1951 års förordning i ämnet och de bidrag, som bör utgå vid en höjning av de kommunala Ortsavdragen, är emellertid jämligt direktiven sådant, att de olika bidragen om möjligt bör sammanarbetas till ett enhetligt system. Då frågan om den provisoriska skatteersättningens fortbestånd i nuvarande form alltså kommer att bli föremål för utredning, torde medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas till oförändrat belopp.

Under detta anslag har därjämte anvisats medel till bestridande av bidrag jämligt förordningen den 20 april 1951 (nr 219) angående övergångsbidrag i anledning av kommunindelningsreformen. Sådant övergångsbidrag, vilket första gången utgick år 1952, har till syfte att utjämna den mera kännbara skattehöjning, som kan vållas en kommun genom kommunsammanslagningen. För ett vart av år 1953 och följande år nedsattes övergångsbidraget med 50 öre för skattekrona. Om övergångsbidraget för år 1952 överstigit 2 kronor 50 öre för skattekrona, skall den årliga nedsättningen dock som regel utgöra en femtedel av beloppet för år 1952. Enligt förordningens utbetalningsbestämmelser skall övergångsbidraget utbetalas till kommunerna i samband med utbetalningen av allmän kommunalskatt.

Genom beslut den 1 november 1951 och, i ett fall, den 5 september 1952 har Kungl. Maj:t fastställt övergångsbidrag att under vissa år utgå med angivna belopp för skattekrona. Jämligt förordningen utgår övergångsbidragen med föreskrivet belopp för skattekrona på grundval av det skatteunderlag inom kommundelen, efter vilket allmän kommunalskatt för samma år utgår.

Till följd av den efter hand skeende nedsättningen i övergångsbidragen minskas antalet bidragsberättigade kommuner. Under år 1955 utgick bidrag till 19 kommuner. Under år 1956 kommer bidrag att utgå till nio och under år 1957 till två kommuner.

Kostnaderna för övergångsbidrag för år 1956 har beräknats till omkring 60 000 kronor, varav hälften faller på budgetåret 1956/57. Till samma budgetår skall jämväl hänföras halva kostnaderna för övergångsbidrag för år 1957. Kostnaderna för detta år kan beräknas komma att uppgå till omkring 10 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1956/57 till övergångsbidrag kan alltså beräknas till omkring 35 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under detta anslag torde med nu angivna beräkningsgrunder kunna angivas till ett belopp av i runt tal 46 850 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisorisk skatteersättning till kommunerna, m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 46 850 000 kronor.

E. Diverse

[69] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 102 000 kronor.

[70] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 299 000 kronor.

[71] 3. **Staten åliggande kommunala och andra utskylder.** Till bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 kronor. I kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 189) har meddelats föreskrifter om anslagets användning.

Då anledning icke torde föreligga till ändring av anslagsbeloppet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Staten åliggande kommunala och andra utskylder* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[72] 4. Bidrag till vissa internationella byråer

	Anslag	Nettontgift
1954/55	25 000	26 515
1955/56 (statsliggaren s. 455)	25 000	
1956/57 (förslag)	25 000	

Förevarande anslag är avsett för bestridande av Sveriges bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, till internationella byrån för mått och vikt i Paris samt till internationella tulltariffbyrån i Bryssel. Jag vill emellertid i detta sammanhang erinra om att min

företrädare i ämbetet vid anmälan av motsvarande anslag i 1955 års statsverksproposition framhöll, att vissa överläggningar ägt rum angående bildande av en internationell organisation för legal metrologi. Därrest en sådan organisation bildades och det befundes önskvärt att Sverige anslötes därtill, borde Sveriges medlemsavgift, som uppskattningsvis kunde beräknas till omkring 2 000 kronor, få bestridas från förevarande anslag. — Vad sålunda anförts föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Det är för närvarande icke klart huruvida omförmälda organisation för legal metrologi kommer till stånd. Om så sker och om det befines önskvärt att Sverige anslutes därtill, torde ett eventuellt utbetalande av Sveriges medlemsavgift från förevarande anslag emellertid icke behöva föranleda någon uppräknig av anslagsbeloppet. Då ej heller i övrigt anledning föreligger till ändrad anslagsberäkning, torde anslaget för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[73] 5. Bidrag till rådet för samarbete på tullområdet

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	48 450
1955/56 (statsliggaren s. 456).....	50 000	
1956/57 (förslag).....	50 000	

Från förevarande anslag bör under budgetåret 1956/57 utbetalas Sveriges bidrag för år 1957 till rådet för samarbete på tullområdet.

Anslaget synes för nämnda budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till rådet för samarbete på tullområdet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[74] 6. Bidrag till GATT-organisationen

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	60 000	61 197
1955/56 (statsliggaren s. 456)	60 000	
1956/57 (förslag)	70 000	

Vid anmälan av motsvarande anslag i fjolårets statsverksproposition erinrades om att inom GATT-organisationen förslag hade framlagts om viss organisatorisk utbyggnad, vilken kunde föranleda en höjning av det sven-

ska bidraget till organisationen. I denna fråga har någon slutlig ståndpunkt ännu icke tagits.

Emellertid synes Sveriges bidrag komma att undergå en viss stegring även inom organisationens hittillsvarande ram, varför förevarande anslag torde böra höjas med 10 000 kronor till 70 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till GATT-organisationen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[75] Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete i enlighet med Washington-överenskommelsen

Såsom ett led i de svenska bidragen till återuppbyggnaden i de krigshärjade länderna har riksdagen — med godkännande av en mellan Sverige å ena sidan samt Amerikas förenta stater, Frankrike, Storbritannien och Norra Irland å andra sidan verkställd skriftväxling rörande de tyska tillgångarna i Sverige m. m. — å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under sjunde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag å 75 miljoner kronor till bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete i enlighet med Washington-överenskommelsen (1946: prop. 369; SU 298; rskr 561).

Med stöd av riksdagens beslut (rskr 1955: 124) har Kungl. Maj:t den 31 mars 1955 medgivit, att vid utgången av budgetåret 1954/55 förefintlig behållning å anslaget finge disponeras jämväl under budgetåret 1955/56.

Av anslaget har hittills disponerats sammanlagt 53 miljoner kronor, vilket belopp använts för avskrivningar av vissa krediter samt för utjämning av vissa fordringar å löpande avtalskonton i samband med ikraftträdandet av den europeiska betalningsunionen. Rörande dispositionen av resterande 22 miljoner kronor har definitiva överenskommelser ännu icke träffats med vederbörande länder. På grund härav torde anslaget böra disponeras även under nästa budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att det å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisade reservationsanslaget till Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete i enlighet med Washington-överenskommelsen må för budgetåret 1956/57 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[76] 7. Vissa kostnader för en internationell statistikkonferens i Sverige år 1957

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 456)	40 000
1956/57 (förslag)	80 000

Organisationskommittén för Internationella Statistiska Institutets session 1957 hemställer att anslaget för nästkommande budgetår uppföres med 80 000 kronor.

Det anslag till vissa kostnader för en internationell statistikkonferens i Sverige år 1957, som finns upptaget å riksstaten för nu löpande budgetår, beviljades under den förutsättningen att Internationella Statistiska Institutet accepterade en inbjudan från svenska regeringen att hålla 1957 års session i Stockholm. Detta har nu skett, och avsikten är att konferensen skall äga rum i Stockholm i augusti 1957. För förberedande av konferensen har tillsatts en organisationskommitté med representanter för intresserade myndigheter, organisationer, m. fl. Innan ett av organisationskommittén tillsatt finansutskott har framlagt förslag till budget för innevarande och nästkommande budgetår kan endast en skönsmässig uppskattning göras av hur stor del av återstående medel — 160 000 kronor av totalt förutsedda 200 000 kronor i statsanslag — som kan falla på budgetåret 1956/57. Ett ytterligare belopp av 80 000 kronor synes emellertid erforderligt.

Departementschefen

Då beslut fattades om att inbjuda Internationella Statistiska Institutet att förlägga sin konferens år 1957 till Sverige, förutsattes att kostnaderna för denna konferens intill ett belopp av 200 000 kronor skulle bestridas av statsmedel. Av sagda belopp har för innevarande år anvisats 40 000 kronor. Organisationskommittén för konferensen har nu hemställt, att av återstående belopp 80 000 kronor anvisas för nästkommande budgetår. Jag har ingen erinran häremot samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Vissa kostnader för en internationell statistikkonferens i Sverige år 1957* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[77] 8. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 457)	25 000
1956/57 (förslag)	25 000

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för utbetalande av bidrag till Föreningen fruktdrycker i den ordning och på de villkor som angivits i proposition nr 22 till 1955 års riksdag — för budgetåret 1956/57 uppföres med oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Departementschefen

Med godtagande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[78] 9. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	600 000	665 370
1955/56 (statsliggaren s. 457)	700 000	
1956/57 (förslag)	800 000	

Vid ingången av nu löpande budgetår disponerades å anslaget — inberäknat en reservation från föregående budgetår av i runt tal 120 000 kronor — ett belopp av omkring 820 000 kronor. Härav synes så vitt för närvarande kan bedömas cirka 750 000 kronor komma att förbrukas under året genom redan nu verksamma kommittéer och utredningar. Med samma utgångspunkt torde för nästa budgetår kunna beräknas en medelsåtgång av storleksordningen 650 000 å 700 000 kronor. Emellertid har jag för avsikt att sedermera begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att igångsätta vissa ytterligare utredningar, bland annat angående valutalagstiftningens utformning, vissa samordningsfrågor m. m. inom statistikväsendet samt vissa frågor rörande rationaliseringsverksamheten inom den statliga förvaltningen. Dessa nya utredningar synes komma att draga icke obetydliga kostnader. Med hänsyn härtill och då vissa marginaler torde böra finnas för nu oförutsedda utredningsbehov, torde en höjning av förevarande anslag vara ofrånkomlig. Jag förordar, att för nästa budgetår en uppräknning sker med 100 000 kronor till 800 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av
800 000 kronor.

[79] 10. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	40 573
1955/56 (statsliggaren s. 457)	35 000	
1956/57 (förslag)	20 000	

På förevarande anslag förelåg vid ingången av nu löpande budgetår en reservation av drygt 51 000 kronor. Med hänsyn härtill och med beaktande av den sannolika medelsåtgången under budgetåret synes anslaget för nästkommande budgetår kunna tillfälligt nedräknas med 15 000 kronor till 20 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett
reservationsanslag av 20 000 kronor.

Sammanfattning

Sjunde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1955/56 utgörande	183 301 500
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1956/57 uppgå till	196 693 200
innebärande en ökning med	13 391 700

Å ena sidan föreslås under huvudtiteln anslagshöjningar till ett sammanlagt belopp av 18 124 800 kronor. Denna ökning är till 16 454 000 kronor av automatisk karaktär, varav 4 000 000 å anslaget till ersättning till städerna för mistad tolag och 5 150 000 å anslagen till kostnader för årlig taxering och 1957 års fastighetstaxering. Å andra sidan redovisas minskningar till ett belopp av 4 733 100 kronor, varav 2 000 000 kronor under anslaget till bidrag till skattetyngda kommuner m. m. och 1 500 000 kronor genom att anslaget till upplysningskampanj i samband med övergången till en friare försäljning av rusdrycker bortfaller. Nettoökningen under huvudtiteln uppgår sålunda till förut angivet belopp 13 391 700 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bengt Resare

Register

till

Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1956/57**A. Finansdepartementet**

Sid.		Kronor
	Finansdepartementet:	
1	Avlöningar	1 967 500
4	Omkostnader	715 000
5	Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.	80 000
	Säger för finansdepartementet	2 762 500

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
6	Avlöningar	867 500
7	Omkostnader	80 400
	Statskontoret:	
8	Avlöningar	1 532 500
9	Omkostnader	362 500
	Kammarrätten:	
10	Avlöningar	2 376 400
12	Omkostnader	87 600
12	Kammarrättens årsbok	8 000
	Statistiska centralbyrån:	
13	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	2 486 400
24	Avlöningar till personal vid 1956 års jordbruksräkning	217 400
29	Avlöningar till personal vid 1956 års valstatistik	96 500
30	Omkostnader	1 092 200
32	Bibliotekets underhåll	8 000
33	Kostnader för vissa provundersökningar för omläggning av metoden för skördeuppskattningar	119 000
34	Statistiska centralbyråns utredningsinstitut	100
35	Maskincentralen	100
	Folkbokföringen:	
36	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	45 000
36	Ersättning till Göteborgs stad för vissa kostnader för folkbokföringen	57 000
37	Ersättning till Malmö stad för vissa kostnader för folkbokföringen	30 000
37	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	1 422 000
	Riksräkenskapsverket:	
38	Avlöningar	2 481 000
40	Omkostnader	368 000

Sid.		Kronor
	Konjunkturinstitutet:	
41	Avlöningar	408 000
43	Omkostnader	88 500
44	Särskilda undersökningar	60 000
45	Kostnader för konjunkturjournalen	38 000
	Statens sakrevision:	
48	Avlöningar	600 000
50	Omkostnader	55 000
	Statens organisationsnämnd:	
50	Avlöningar	1 291 800
53	Omkostnader	229 600
54	Försöksverksamhet	150 000
	Valutakontoret:	
56	Avlöningar	*1 075 000
56	Omkostnader	*150 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	17 883 500

C. Skatte- och kontrollväsen

	Tullverket:	
57	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen ..	2 760 000
62	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten.....	52 297 000
71	Omkostnader	7 667 000
75	Anskaffning av viss materiel	270 000
	Kontrollstyrelsen:	
77	Avlöningar	1 657 000
82	Omkostnader	197 200
83	Lokala skattekontrollen.....	1 627 000
	Mynt- och justeringsverket:	
87	Avlöningar	1 515 000
90	Omkostnader	165 600
91	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.....	41 700
	Statens justerare:	
93	Avlöningar	597 500
95	Omkostnader	116 900
	Riksskattenämnden:	
95	Avlöningar	207 200
97	Omkostnader	33 500
97	Avsättning till bankinspektionens fond.....	310 000
98	Avsättning till fondinspektionens fond.....	35 000
98	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	95 000
98	Avsättning till sparbanksinspektionens fond	275 000
98	Tillsyn över sparbankernas förvaltning.....	200 000
99	Revision av sparbankernas förvaltning	100
100	Stämpelomkostnader.....	1 270 000
101	Kostnader för årlig taxering	13 000 000
102	Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1957.....	4 000 000
103	Vissa kostnader för uppborðsväsendet	330 000
103	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteupp- börden.....	5 900 000

* Preliminärt belopp.

Sid.		Kronor
105	Kostnader vid tillämpningen av avtal med främmande stat i beskattningsfrågor.....	1 000
106	Observations- och uppbördsprocenter m. m.....	25 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	94 593 700

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

109	Ersättning till städerna för mistad tolag.....	26 000 000
109	Städers friheter.....	30 000
109	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.....	3 100 000
110	Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter.....	1 500
110	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.....	3 000 000
111	Provisorisk skatteersättning till kommunerna, m. m.....	46 850 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.	78 981 500

E. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
114	Byggnadsstyrelsens delfond.....	1 102 000
114	Generaltullstyrelsens delfond.....	299 000
114	Staten åliggande kommunala och andra utskylder.....	1 000
114	Bidrag till vissa internationella byråer.....	25 000
115	Bidrag till rådet för samarbete på tullområdet.....	50 000
115	Bidrag till GATT-organisationen.....	70 000
116	Vissa kostnader för en internationell statistikkonferens i Sverige år 1957.....	80 000
117	Bidrag till Föreningen fruktdrycker.....	25 000
118	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	800 000
118	Extra utgifter.....	20 000
	Säger för diverse	2 472 000
	Summa	196 693 200

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1956

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
åttonde huvudtiteln*

ÅTTONDE HUVUDTITELN

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 4 januari 1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, redogör för de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1956/57 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid:

A. Ecklesiastikdepartementet

[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 009 800	1 057 416
1955/56 (statsliggaren s. 459)	1 055 000	
1956/57 (förslag)	1 189 000	

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att en tjänst som kanslisekreterare i Ca 25 utbytes mot en tjänst som förste kanslisekreterare i Ca 29, att en tjänst i reglerad befordringsgång för amanuenspersonal utbytes mot en tjänst som förste kanslisekreterare i Ce 29,

att två kanslibiträdestjänster i Ce 11 utbytes mot kontoristtjänster i Ce 13, avsedda för akademibyrån och läroverksbyrån, samt att en ny tjänst som kontorist i Ce 13 inrättas, varvid samtidigt förutsättes, att en tjänst som kanslibiträde i Ca 11 hålles obesatt så länge sistnämnda kontoristtjänst uppehålls. I personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag sålunda föreslagit.

Utöver det nu föreslagna ifrågasätter jag endast sådana förändringar beträffande förevarande anslag, som är automatiska och påkallas av behovet av ökade medel i anledning av löneklassuppflyttningar samt av erforderlig uppräknig av anslagsposten till rörligt tillägg.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 189 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 134 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	580 300
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	348 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	221 400
	Summa kronor 1 189 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 189 000 kronor.

[2] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	99 500	107 589
1955/56 (statsliggaren s. 460)	104 500	
1956/57 (förslag)	104 500	

För att möjliggöra en engångsanvisning å 5 000 kronor på detta förslagsanslags delpost till övriga expenser har anslaget för innevarande budgetår höjts med nämnda belopp. Engångsanvisningen avsågs till bestridande av kostnaderna för viss anskaffning av möbler och andra inventarier.

För nästa budgetår räknar jag med oförändrat anslagsbehov. Delposten till övriga expenser bör därvid bibehållas vid samma belopp som för innevarande budgetår, varvid ett belopp av 2 500 kronor bör anses vara engångsanvisning, avsedd till bestridande av kostnaderna för anskaffning av vissa inventarier.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 104 500 kronor.

B. Arkiv, bibliotek och museer

[3] 1. Riksarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	807 000	812 416
1955/56 (statsliggaren s. 460)	821 200	
1956/57 (förslag)	913 500	

Riksarkivet hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 115 000 kronor. Höjningen betingas i huvudsak av följande förslag.

1. Inrättande av en gallringsavdelning med fyra nya tjänster, nämligen en som förste arkivarie i lönegraden Ca 34, en som arkivarie i Ca 29, en som amanuens i den reglerade befordringsgången och en som kontorist i Ca 13.

2. Uppflyttning av fyra ordinarie och två e. o. arkivarietjänster från 27 till 29 lönegraden.

3. Inrättande av en personlig arkivarietjänst i Ce 27 för fil. dr. Arnold Soom.

4. Uppflyttning av en tjänst som bokbinderiförman från Ce 16 till Ce 19.

5. Förändring av en tjänst som konserveringsbiträde i Ce 11 till konserveringsassistent i Ce 17.

6. Uppflyttning av två bokbindartjänster från Ce 12 till Ce 15.

7. Fortsatt tillfällig anställning av en bokbindare samt uppflyttning av denne från Cg 12 till Cg 15.

8. Uppflyttning av en tjänst som fotostatör från Ce 12 till Ce 14.

9. Uppflyttning av fem ordinarie och tre icke-ordinarie expeditionsvaktstjänster från 10 till 11 lönegraden.

10. Uppflyttning av en expeditionsvaktstjänst (fotostatörens biträde) från Ce 10 till Ce 11.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. *Gallringsavdelning*. Riksarkivet anser det mycket angeläget, att en gallringsavdelning med det snaraste kommer till stånd, och framhåller bland annat, att den allmänna gallringskungörelse, som utfärdades 1953, har till nödvändig förutsättning en genomförd service av arkivmyndighet. Riksarkivet uttalar vidare, att en effektivt genomförd gallring hos

de statliga myndigheterna tillför statsverket ej obetydliga belopp, icke minst emedan på så sätt byggnads- och hyreskostnaderna för arkivlokaler kan hållas nere. Det kan ej nog betonas, hur viktigt det är, att gallringen hos de statliga myndigheterna utföres först efter noggranna, vetenskapligt och administrativt kvalificerade undersökningar, så att det icke riskeras, att material av vikt för forskning och förvaltning förintas, varigenom irreparabla skador kan uppstå. En kontinuerligt fortgående prövning av gallringsfrågorna genom kvalificerad arbetskraft måste sålunda äga rum. Personella resurser för denna övervakning är nu ej för handen.

3. Personlig arkivarietjänst för fil. dr. Arnold Soom. Arnold Soom, tidigare estnisk och sedan 1954 svensk medborgare, fil. dr vid Dorpats universitet, i sitt hemland stadsarkivarie i Narva och därefter vice direktör och direktör vid riksarkivet i Tallinn, är född år 1900. Han har varit sysselsatt i svenska riksarkivet sedan 1944 som assistent och sedan den 1 juli 1947 som stipendiat. Riksarkivet framhåller, att Soom redan i sitt hemland presterat ett omfattande vetenskapligt författarskap rörande estnisk historia och att han sedermera fortsatt detta. I Sverige har han fullbordat ett omfångsrikt verk om estnisk godsförvaltning under 1600-talet — »Der Herrenhof in Estland im 17. Jahrhundert» — vilket karakteriseras av trägen forskning och genomarbetning av ett stort material.

Riksarkivet har tidigare i annat sammanhang framhållit det ambitiösa och värdefulla arbete, som Soom utfört inom det svenska riksarkivet. Detta arbete har särskilt gällt det område, där han besitter speciella kvalifikationer, främst riksarkivets bestånd rörande den svenska stormaktstidens baltiska provinser, i synnerhet den s. k. Livonica-samlingen och därmed sammanhängande material. Dessa samlingar har på grund av brist på specialsakkunnig personal länge fått stå tillbaka i riksarkivets ordningsarbete till men för forskningen. Det skulle vara av stort värde om Soom kunde beredas tillfälle att fortsätta sitt nitiska arbete att ytterligare göra detta och likartat material lättare tillgängligt för forskningen. Tillgången till denna specialsakkunniga arbetskraft synes det riksarkivet rationellt att på detta sätt utnyttja. Härigenom skulle också Soom tillförsäkras den stabilitet i sina arbetsförhållanden, som skulle möjliggöra en omsorgsfull planering av hans arbete på lång sikt.

5. Förändring av en tjänst som konserveringsbiträde till konserveringsassistent. Sedan 1953 är innehavaren av denna tjänst placerad i samma lönegrad som de hantverksutbildade konserveringsbiträdena och benämningen är också sedan dess konserveringsbiträde. Riksarkivet erinrar nu om att det i flera petita framhållit, att denna tjänst dock icke är av samma slag som konserveringsbiträdenas. Det är här icke fråga om hantverksmässig verksamhet. Arbetet avser dels förberedelser till, dels kontroll av konserveringsarbetet, så att detta sker på ett ur paleografisk synpunkt betryggande sätt. Det gäller bland annat att infoga tillkommande blad och fragment i rätta sammanhang och öva tillsyn i fråga om fastsättning av sigill. Parallellt uppgöres förteckningar, som tjänar som förarbeten för mer kvalificerade ordningsarbeten. Arbetet kräver ingående kunskap om äldre stilar och ställer överhuvud höga krav i fråga om kunskaper, omdöme och noggrannhet. Innehavarinnsans akademiska examen (fil. kand. i historia, litteraturhistoria och statskunskap) utgör härvid en garanti bland andra.

7. Fortsatt tillfällig anställning av en bokbindare. I förra årets statsverksproposition uttalades, att riksarkivet borde avgiva preciserad plan för ifrågavarande bokbindares fortsatta verksamhet. Av en av föreståndaren för riksarkivets fjärde sektion, inom vilken bokbindaren har sin huvudsakliga verksamhet, upprättad promemoria framgår, att cirka 375 volymer fortfarande är i behov av bokbinderibehandling. Det är fråga om stora arkivalieband med varierande skador, som ställer konserverings- och hantverksskickligheten på prov. Med en beräknad kapacitet av 80 volymer per person och år skulle det behövas 4—5 års arbete för en man att avverka det angelägnaste bindningsbehovet inom sektionen.

Riksarkivet erinrar vidare om att en bokbindarbefattning indrogs 1942 och att arkivet därjämte år 1945 i samband med bokbinderipersonalens övergång från arbetar- till tjänstemannaställning förlorade den tidigare medgivna möjligheten att anställa personal, avlönad av medel, som influerades för utförda beställningsarbeten. Detta betydde åter en minskning av de personella resurserna. De berörda förändringarna förklarar enligt riksarkivets mening till fullo svårigheterna för bokbinderiet att utan extra arbetskraft kunna tillfredsställa föreliggande omfattande bindningsbehov.

Beträffande lönegradsplaceringen av tjänsterna vid den föreslagna gallringsavdelningen uttalar *statens lönenämnd*, att den icke funnit tillräckliga skäl för en placering av tjänsten som förste arkivarie i högre lönegrad än övriga dylika tjänster vid riksarkivet, d. v. s. 31 lönegraden. För arkivarietjänsten föreslås 27 lönegraden och för biträdetjänsten 11 lönegraden (kanslibiträde). Den föreslagna uppflyttningen till 29 lönegraden av samtliga arkivarietjänster i 27 lönegraden kan nämnden icke tillstyrka. Nämnden har icke någon erinran mot en placering av den föreslagna personliga arkivarietjänsten i 27 lönegraden och vill icke heller motsätta sig uppflyttningen av ett konserveringsbiträde till konserveringsassistent i Ce 17. Beträffande sistnämnda tjänst förutsätter nämnden dock, att lönegradsplaceringen skall omprövas vid uppkommande vakans. Nämnden finner ej tillräckliga skäl tillstyrka uppflyttning av bokbinderitjänsterna och kan icke heller tillstyrka uppflyttning av expeditionsvaktstjänsterna (punkterna 9 och 10) och tjänsten som fotostatör.

En *reservant* inom lönenämnden finner den av riksarkivet föreslagna löneställningen för bokbindarna synnerligen välmotiverad.

Jämlikt beslut av 1953 års riksdag har *statens heraldiska verk* sammet omorganiserats från och med budgetåret 1953/54. Den heraldiska myndigheten har i enlighet härmed organiserats som en särskild sektion inom riksarkivet under ledning av en förste arkivarie och statsheraldiker. För tjänstgöring i första hand inom nämnda sektion har därjämte riksarkivets personal förstärkts med en amanuens och ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång, båda med halvtidstjänstgöring. För underställning av komplicerade och principiellt viktiga heraldiska ärenden har vidare inrättats en statens heraldiska nämnd. Vid förra årets riksdag framfördes i motion i andra kammaren (nr 406) ett yrkande om avskaffande av den

nya statliga organisationen för den heraldiska verksamheten och dess ersättande med en heraldisk sakkunnig i justitiedepartementet. Det förut-sattes i motionen, att den heraldiska sektionens personal i stället skulle utnyttjas för gallringsuppgifter. Statsutskottet avstyrkte bifall till yrkandet i motionen men uttalade i sitt, av riksdagen sedermera godkända utlåtande nr 47, att det förutsatte, att Kungl. Maj:t, lämpligen i samband med anslagsäskanden för riksarkivet för budgetåret 1956/57, lämnade riksdagen en redogörelse för de vunna erfarenheterna av den heraldiska organisationen, bland annat med avseende å det ekonomiska utfallet av verksamheten, den sannolika framtida omfattningen av de statliga heraldiska arbetsuppgifterna samt i vilken utsträckning den heraldiska sektionens personal kunde anlitas för fullgörande av jämväl andra uppgifter inom riksarkivet.

I skrivelse den 8 oktober 1955 har riksarkivet avgivit den av statsutskottet angivna redogörelsen, till vilken fogats en tablå, utvisande den heraldiska sektionens utgifter och inkomster för tiden 1 juli 1953—31 augusti 1955. Ur riksarkivets redogörelse inhämtas till en början följande.

V e r k s a m h e t e n har särskilt i i n l e d n i n g s s k e d e t präglats av de uppgifter, som varit direkt förknippade med den nya organisationens genomförande. Det praktiska arbetet härmed har varit tidskrävande och detsamma gäller de mycket omfattande statistiska utredningar, som sektionen vid två tillfällen haft att utföra som underlag för statskontorets förslag till taxebestämmelser. Vidare har omfattande och komplicerade utredningar påkallats i samband med anmälningar avseende den statliga heraldiska verksamheten, som gjorts till justitiekanslersämbetet, och även i samband med besvär vid den inemot halvtannat år varande tillsättningsproceduren för den nya sektionschefstjänsten. I och med tillkomsten av statens heraldiska nämnd har även alla de heraldiska problem, som under åren varit latent, på en gång dragits inför detta forum, vilket nödvändiggjort en rad principiella avgöranden, förberedda genom omfattande forskningsarbeten, utförda av heraldiska sektionen.

Det framhålles, att man för ett rätt bedömande av den hittillsvarande verksamheten har att taga hänsyn till att fråga varit om en inledande period, under vilken av olika skäl rått olika särskilda omständigheter. Icke minst gäller detta den ekonomiska sidan av verksamheten. Avsaknaden av taxa under en tid av ej mindre än inemot två år har självfallet utlöst tveksamhet vid förfrågningar. Beställningar har ofta fått bero, då upplysning ej kunnat lämnas om taxan.

I fråga om de e k o n o m i s k a b e t i n g e l s e r n a för sektionens verksamhet anför riksarkivet vidare följande.

Principen är att sektionens verksamhet skall vara självbärande. Taxebestämmelserna är emellertid så konstruerade, att primära och omfattande arbeten icke avgiftsbelägges. Sålunda är utlåtanden och granskningar för statliga myndigheter helt avgiftsfria — endast ritningskostnader skall i förekommande fall betalas. Detta förhållande har haft till följd, att myndigheterna visar större benägenhet än tidigare att anlita det heraldiskt sak-

kunniga organet. Den heraldiska sektionens arbetsprestationer i anledning av statliga uppdrag avspeglar sig emellertid icke på inkomstsidan. Ej heller utredningar i anledning av Kungl. Maj:ts remisser ger några inkomster, och detsamma gäller det stöd åt forskningen, som sektionen genom upplysningar lämnar till museer, bibliotek och andra lärda institutioner.

Trots taxebestämmelsernas innehåll och oaktat sektionens verksamhet under inledningsskedet i hög grad tagits i anspråk för rent organisatoriska uppgifter och påkallade utredningar, utgör dock det belopp, som debiterats intill den 31 augusti 1955, en summa av 30 567 kronor. En överslagsberäkning har gett till resultat, att mot detta inkomstbelopp svarar ett utgiftsbelopp av 79 352 kronor. Om man tar i betraktande även de icke avgiftsbelagda ärendena, finner man att — ehuru självbärandets princip ej under rådande förhållanden kunnat förverkligas — det ekonomiska resultatet kan betraktas som tillfredsställande. Det är nämligen uppenbart, att även den del av verksamheten, som icke medför ökade inkomster, representerar ett värde, som måste beaktas vid bedömandet av det ekonomiska utfallet. Detta är helt naturligt, då avgifterna för de kommunala och enskilda uppdragen i princip beräknats endast skola täcka de verkliga arbetsprestationerna men däremot icke är avsedda att kompensera de statliga uppdrag, som utföres kostnadsfritt.

Vad angår omfattningen av de statliga heraldiska uppgifterna gör riksarkivet följande sammanfattande uttalande.

Den heraldiska sektionen har en omfattande arbetsbörda med mångskiftande uppgifter och uppdrag från statliga och kommunala myndigheter samt enskilda sammanslutningar och personer. Sektionen avlastar andra myndigheter från uppgifter, som där på grund av bristande översikt och rutin skulle bli oenhetligt handlagda och taga oproportionerligt lång tid i anspråk. Tidigare gjorda erfarenheter av fördelen med att ha en central heraldisk myndighet, som samordnar hithörande ärenden och svarar för enhetlig praxis, har bekräftats. Enligt riksarkivets mening har sektionen sin bestämda uppgift att fylla bland de statliga kulturinstitutionerna.

Beträffande frågan i vilken utsträckning sektionens personal kan anlitas för uppgifter inom riksarkivet må anföras, att statsheraldikern använts även för uppgifter, som faller utanför heraldiska sektionens verksamhetsområde. Som exempel må nämnas, att han är riksarkivets förbindelseman med civilförsvarsstyrelsen, varmed sammanhänger hans uppdrag att under nära en månad 1954 vara svensk delegat vid en Unescokonferens i Haag angående skydd för kulturföremål under krig. Riksarkivet kommer alltid att ha möjlighet att utnyttja hans arbetskraft i mån av tid. Den på halvtid anställda personalen vid heraldiska sektionen kan på grund av arbetsbördan icke frigöras för andra uppgifter under den knappt tillmätta arbetstiden vid sektionen.

I riksarkivets redogörelse behandlas härafter *s t a t e n s h e r a l d i s k a n ä m n d*. Härvid anför riksarkivet i huvudsak följande.

Nämnden är enligt sin instruktion avsedd att vara ett forum för heraldiska frågor av invecklad beskaffenhet eller av principiell betydelse. Tillgången till en dylik instans har visat sig värdefull, särskilt för behandling av remisser från Kungl. Maj:t — framför allt i frågor, där remiss skett

jämväl till annan myndighet än den heraldiska. I nämnden har problemen kunnat allsidigt belysas. Den för heraldiken farliga isoleringen har kunnat brytas genom att de fackheraldiska synpunkterna blivit satta i relation till samhörande huvudgrenar av vetenskap och konst. I nämnden finnes därjämte en ledamot med juridisk-administrativ erfarenhet.

Det är här fråga om en organisation, som på området kan betecknas som radikal och nyskapande och som även uppmärksammats utomlands. Den grundidé, varpå denna nya organisation är uppbyggd, är önskemålet att samstämna heraldiken med anknytande grenar av vetenskap och konst.

I nämnden är statsheraldikern föredragande. För honom föreskrives dels en akademisk kompetens, som torde vara högre än på något annat håll, när det gäller en motsvarande befattning, dels ock att han skall ha ådagalagt kunskaper i heraldik, visade genom examenskurser, utgivna skrifter eller på annat sätt. Det torde därför över huvud taget icke vara möjligt att instruktionsmässigt nå längre, när det gäller att skapa garantier för statsheraldikerns kvalifikationer och därmed tillgång till heraldisk kompetens inom nämnden.

Bland nämndens ledamöter finnes som nämnt representanter för de huvudgrenar av vetenskap och konst, till vilka heraldiken har anknytning — häri ligger den nyskapande idén. Man torde kunna säga, att nämnden i dessa avseenden fått en ändamålsenlig sammansättning. Det kan tilläggas, att den nära anknytningen mellan huvudvetenskaperna och heraldiken ofta måste medföra, att bland ledamöterna jämväl förefinnes betydande fackheraldisk kompetens. Så har även hittills varit förhållandet.

Det har i visst sammanhang gjorts gällande, att något slags jävsförhållande skulle föreligga såtillvida, att nämnden och heraldiska sektionen skulle stå i så nära beroende av varandra, att nämnden icke borde få till Kungl. Maj:ts avge utlåtanden över vapenförslag, upprättade av heraldiska sektionen. I utlåtande till justitiekanslern över en i frågan gjord anmälan har nämnden framhållit, att, då den heraldiska myndigheten endast är ett utredande och rådgivande organ, *ej* ett *beslutande* dylikt, ur nämnda synpunkt intet hinder förelagat att utforma dess befogenheter på sätt som skett i Kungl. Maj:ts instruktion, ävensom påpekat, att motsvarigheter icke lär saknas inom andra områden av statsförvaltningen. Justitiekanslersämbetet har även i sin resolution den 18 oktober 1954 förklarat den gjorda anmälan icke föranleda någon åtgärd.

När nämnden behandlar ett av heraldiska sektionen utarbetat vapen, är det just fråga om att fullgöra den instruktionsmässiga föreskriften att underkasta frågor av invecklad eller principiell beskaffenhet en allsidig prövning. I nämndens utlåtanden uppdrages principiella riktlinjer, vilka sedan omsättes i heraldiska sektionens praktiska arbete. Nämnden har sin uppgift likmätigt vid gjorda bedömanden städe begränsat sig till uttalanden, som är att föra tillbaka på principiella överväganden, och således i sina remissutlåtanden aldrig ansett sig böra föreslå en kompositionsändring, som kunde anses innebära en enbart estetisk förbättring. Detta framgår otvetydigt av dess protokoll.

Nämnden är mycket litet kostnadskrävande — för de två första budgetåren har kostnaderna uppgått till 835 kronor. Nämnden är *ej* heller något

tungrott organ. Den prövar endast frågor, som underställes densamma. De övriga handlägges på statsheraldikerns ansvar. Det är således helt felaktigt att tro, att nämnden kontinuerligt skulle följa eller deltaga i de heraldiska ärendenas handläggning, vilket givetvis skulle medföra en alltför stor omgång.

Vid handläggningen inom riksarkivet av nu förevarande ärende angående den heraldiska sektionen har avvikande mening anförts av en ledamot. Denne har uttalat, att riksarkivet icke bort göra några uttalanden vare sig om de omfattande och komplicerade utredningar, som föranletts av anmälningar till justitiekanslersämbetet angående den statliga heraldiska verksamheten, eller om de besvär, som anförts vid tillsättandet av den nya sektionschefstjänsten. Icke heller borde riksarkivet enligt denna mening ha i sin skrivelse medtagit det avsnitt, som handlar om den heraldiska nämnden. Enligt reservantens mening borde vidare förslag ha framförts om namnändring för sektionen.

Jag torde i detta sammanhang vidare få anmäla, att *hovkamreraren A. Berghman* i skrivelse den 19 november 1955 på anförda skäl föreslagit, att en ny, förutsättningslös utredning skall göras angående frågan huruvida en statlig kontroll över den officiella heraldiken är av behovet påkallad och, om så befinnes vara fallet, hur den bäst bör organiseras.

Departementschefen. I insikt om de problem, som de ständigt växande arkivmassorna vållar, har riksarkivet ånyo framlagt förslag om inrättande av en särskild gallringsavdelning. Genom verksamheten vid denna avdelning skulle förutsättningar skapas för en rimlig och rationell arkivbildning hos såväl myndigheter som andra arkivbildande organ. Jag är väl medveten om den stora betydelsen av den fråga riksarkivet här tagit upp och delar den uppfattning, varåt icke blott riksarkivet utan även riksdagsrevisorererna och riksdagens statsutskott i skilda sammanhang givit uttryck, nämligen att det är av största vikt, att man snarast får ett grepp om de aktuella arkivbildningsproblemen. Ekonomiskt rör det sig på lång sikt om betydande värden, och för forskning och förvaltning är det av väsentlig vikt, att arkivbildningen sker efter principer, som bygger på noggranna, administrativt och vetenskapligt kvalificerade undersökningar. Jag hyser väl icke heller i och för sig någon tvekan om att icke en gallringsavdelning av den typ, riksarkivet tänkt sig och som även 1940 års arkivsakkunniga en gång föreslog, skulle kunna uträtta ett mycket värdefullt arbete. Enligt min mening är det dock önskvärt, att ytterligare erfarenheter vinnes, innan ställning toges till frågan om inrättande av ett permanent gallringsorgan. Jag anser mig därför icke böra tillstyrka riksarkivets nu ifrågavarande förslag. I stället är det min avsikt att i annat sammanhang för Kungl. Maj:t framlägga förslag till åtgärder i gallringsfrågan.

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden vidare framlagt förslag om förbättrad löneställning för vissa hela grupper av befattningshavare nämligen arkivarier i 27 lönegraden, bokbinderi- och expeditionsvaktspersonal samt fotostatören och dennes biträde. Dessa förslag anser jag mig icke kunna biträda. Däremot föreslår jag under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att en tjänst som konserveringsbiträde i lönegraden Ce 11 omvandlas till tjänst som arkivassistent i lönegraden Ce 17. Därvid förutsätter jag dock, att löneställningen skall omprövas, när tjänsten nästa gång blir ledig och skall återbesättas.

Jag tillstyrker riksarkivets förslag om inrättande av en personlig arkivarietjänst i lönegraden Ce 27 för filosofie doktorn Arnold Soom. Vid bifall härtill bör vederbörlig ändring vidtagas i personalförteckningen för riksarkivet.

Vad riksarkivet anfört angående behovet av bokbinderipersonal gör, att jag tillstyrker, att medel beräknas för fortsatt tillfällig anställning av en bokbindare med arvode motsvarande lönen i 12 löneklassen.

I det föregående har jag utförligt uppehållit mig vid den redogörelse, som riksarkivet lämnat för verksamheten vid den heraldiska sektionen, och jag vill nu i anslutning härtill framhålla, att jag icke finner någon anledning ifrågasätta, att förslag skall framläggas för riksdagen om ändring av formerna för statens heraldiska verksamhet.

De av mig föreslagna ändringarna i riksarkivets personalstat bör för nästa budgetår föranleda en höjning av förevarande anslag med ett avrundat belopp av 21 000 kronor. Härtill kommer behov av ökade medel med hänsyn till vissa automatiskt verkande omständigheter, nämligen den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner ävensom författningensliga uppflyttningar av olika befattningshavare i högre lönegrad eller löneklass. Sammanlagt beräknar jag den av dessa orsaker erforderliga anslagshöjningen till 71 300 kronor. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår höjas med 92 300 kronor till 913 500 kronor. Det bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den ändring i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	394 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	336 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	181 000
	Summa kronor 913 500

c) till *Riksarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57
anvisa ett förslagsanslag av 913 500 kronor.

[4] 2. **Riksarkivet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	105 000	112 667
1955/56 (statsliggaren s. 461)	56 800	
1956/57 (förslag)	65 300	

Riksarkivet hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med ett avrundat belopp av 13 900 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu förslagsvis 3 000)	+ 1 930
2. Övriga expenser (nu 53 000)	+ 11 000
3. Materiel för bokbindning och konservering m. m. (nu förslagsvis 11 900)	+ 1 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Av den begärda höjningen avser 1 000 kronor att möjliggöra förordnande under en månad av en landsarkivtjänsteman såsom arkivråd i riksarkivet, medan 500 kronor avses till resor för statsheraldikern. Återstoden av höjningen motiveras med att såväl biljettpriser som traktamentsbelopp höjts sedan anslagsposten till reseersättningar bestämdes till nuvarande belopp.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Av den under denna delpost begärda höjningen med 11 000 kronor avses 3 300 kronor till nattbevakning av riksarkivets lokaler enligt ett mellan statens sakrevision och ett vaktbolag träffat avtal. För nödvändiga arkivalieflyttningar beräknas 3 500 kronor, varav 2 000 kronor i engångsbelopp. För att möjliggöra utnyttjandet av arkivfilm, som riksarkivet erhållit som gåva av Mormonkyrkans genealogiska institut och som avser viktigt och delvis svårt skadat material i kammarsarkivsektionen, äskas 2 900 kronor. Beloppet avses till kopiering samt till inköp av en modern läsapparat. 1 300 kronor äskas slutligen för inköp av ett mikroskop och en lampa till medeltidsavdelningen.

M a t e r i e l f ö r b o k b i n d n i n g o c h k o n s e r v e r i n g m. m. Den begärda höjningen avser att möjliggöra bindning av sådana bokserier, som årligen tillföres riksarkivets bibliotek. För varje år växer nu balansen av obundna böcker, och för flera betydelsefulla sviter har bindning icke kunnat ske sedan mitten eller slutet av 1940-talet.

Statskontoret anser sig icke kunna tillstyrka någon uppräknig av anslagsposten till reseersättningar i vidare mån än som föränledes av ökade biljett- och traktamentskostnader. För arkivalieflyttningar tillstyrker statskontoret anvisande av 2 000 kronor, varav 1 000 kronor för flyttningar av engångsnatur. Med anledning av riksarkivets förslag om anvisande av medel till inköp av en läsapparat och ett mikroskop m. m. uttalar statskontoret, att ämbetsverket icke vill motsätta sig, att 1 300 kronor anvisas för tillgodoseende av medeltidsavdelningens behov. Förslagen om anvisande av medel för kopiering av viss arkivfilm samt för viss bokbindning avstyrkes av statskontoret.

Departementschefen. Jag föreslår för nästa budgetår en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 500 kronor och av delposten till materiel för bokbindning och konservering m. m. med 1 000 kronor. I vad gäller delposten till övriga expenser föreslår jag en höjning med 3 300 kronor för nattbevakning, 2 000 kronor för omflyttningar av arkivalier — därav 1 000 kronor som engångsbelopp — och 1 700 kronor till inköp av en läsapparat. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande detta anslag, som alltså för nästa budgetår torde böra höjas med sammanlagt 8 500 kronor till 65 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 65 300 kronor.

[5] **3. Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 000	15 639
1954/55	48 000	3 795
1955/56 (statsliggaren s. 461)	8 000	
1956/57 (förslag)	9 000	

Riksarkivet föreslår för nästa budgetår en höjning av detta reservationsanslag med 2 000 kronor. Höjningen hänför sig helt till anslagsposten till inköp av tryckta arbeten, vilken alltsedan budgetåret 1949/50 varit uppförd med nuvarande belopp, 3 000 kronor. Riksarkivet framhåller, att bokpriserna sedan nämnda år oavslått stigit, vilket medfört att bokinköpsbehovet efter hand blivit allt sämre tillgodosett.

Departementschefen. Med hänsyn till vad riksarkivet anfört föreslår jag för nästa budgetår en höjning av detta anslag med 1 000 kronor till 9 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 kronor.

14 *Statsverkspropositionen år 1956: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.*

[6] **4. Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 500	—
1955/56 (statsliggaren s. 462)	2 500	
1956/57 (förslag)	1 500	

Medelsanvisningen under detta reservationsanslag avser främst utgivande av serien Svenska riksdagsakter, en publikation av central betydelse för den historiska forskningen och den akademiska undervisningen. Plan för denna publiceringsverksamhet finnes intagen i 1954 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 7 f.

Riksarkivet föreslår att anslaget med hänsyn till förefintlig reservation för nästa budgetår tillfälligt minskas med 1 000 kronor till 1 500 kronor.

Departementschefen. Jag biträder riksarkivets förslag om en minskning av anslaget med 1 000 kronor till 1 500 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 kronor.

[7] **5. Lands- och länsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	649 800	648 990
1955/56 (statsliggaren s. 462)	654 700	
1956/57 (förslag)	738 000	

Riksarkivet hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 109 300 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Uppflyttning av två länsarkivarietjänster från lönegraden Ca 29 till Ca 31.

2. Uppflyttning av fem ordinarie och två extra ordinarie arkivarietjänster från 27 till 29 lönegraden.

3. Inrättande av fyra tjänster som arkivassistent i Ce 15, en vid ettvarrt av arkiven i Göteborg, Härnösand, Visby och Östersund.

4. Uppflyttning från Ce 12 till Ce 15 av fem bokbindartjänster, från Ce 12 till Ce 13 av en bokbindartjänst och från Ca 12 till Ca 15 av två förste expeditionsvaktstjänster.

5. Ökning av tjänstetiden från halv- till heltid för två biträdande expeditionsvakter i Cg 10 vid landsarkiven i Vadstena och Lund.

6. Inrättande av en tjänst som bokbindare i Ce 13 och en tjänst som konserveringsbiträde på halvtid i Ce 11 vid landsarkivet i Vadstena.

7. Ökning av tjänstetiden från halv- till heltid för en amanuens i Cg 21 vid landsarkivet i Göteborg.

8. Inrättande av en tjänst som biträdande expeditionsvakt i Cg 10 vid landsarkivet i Göteborg.

9. Ökning av övertidsersättningen för kvällsöppethållandet vid landsarkivet i Göteborg (+ 4 875 kronor).

10. Anställande av ett extra konserveringsbiträde på halvtid i Cg 4 vid landsarkivet i Härnösand.

Av riksarkivets framställning inhämtas bland annat följande.

3. Inrättande av fyra tjänster som arkivassistenter i Ce 15. Vid några av landsarkiven har inrättats assistenttjänster i lönegrad Ce 15 (landsarkiven i Uppsala och Vadstena). Åt innehavarna av dessa tjänster har anförtrots sådana arbetsuppgifter, som merendels benämnes rutinmässiga. Det har visat sig, att genom sådan arbetsfördelning en viss arbetslättnad kunnat beredas amanuenser och arkivarier innebärande större möjligheter för arkivvetenskapligt arbete. Ehuru riksarkivet anser, att det viktigaste målet är att vinna större arkivvetenskaplig arbetskraft, finner det dock, att det vore ett steg på vägen att överföra rutinmässigt arbete på arbetskraft av annan art och inrätta arkivassistenttjänster vid ytterligare några landsarkiv i enlighet med landsarkivariernas önskan. Förstärkningen vid länsarkiven hade riksarkivet dock helst sett i form av amanuenser.

6. Inrättande av en tjänst som bokbindare och en tjänst som konserveringsbiträde på halvtid vid landsarkivet i Vadstena. Landsarkivarien i Vadstena har framhållit, att förslitningen av det i landsarkivet befintliga arkivmaterialet — såväl kyrkoarkivalier som andra arkivalier — under senare år på grund av den stigande forskningsfrekvensen ökat i oroväckande grad. För att rädda det hotade materialet åt den forskande allmänheten erfordras förstärkning av arbetskraften. En verkställd undersökning har givit vid handen, att av befintliga 866 hyllmeter kyrkoarkivalier omkring 550 meter kan beräknas vara i behov av något slags reparation, därav omkring 370 meter i angelägenhetsgrupp 1, den grupp, som innehåller de av forskningen mest anlitade och därför för ytterligare förstörelse mest utsatta kyrkoarkivalierna. Bland dessa skulle omkring 215 meter behöva ombindas (skadegrupp 3) och omkring 75 meter behöva konserveras med slöja, gelatin eller papper (skadegrupp 2). Dessa siffror ger en klar föreställning om de väldiga konserveringsuppgifter, som väntar enbart inom kyrkoarkiven.

10. Anställande av ett extra konserveringsbiträde på halvtid vid landsarkivet i Härnösand. Detta förslag motiveras med behovet av en personalförstärkning för konserveringsarbetet i arkivet.

Statskontoret framhåller, att nu gällande lönegradsplacering för de under punkterna 1, 2 och 4 berörda tjänsterna fastställdes av tjänsteförteckningskommittén. Med hänsyn härtill avstyrker statskontoret en förnyad prövning av löneställningen för tjänsterna ifråga. På liknande grunder avstyrker

ämbetsverket riksarkivets förslag om arkivassistenttjänster (p. 3). Den ånyo förordade fördubblingen av tjänstetiden för de två extra expeditionsvakterna vid landsarkiven i Vadstena och Lund (p. 5) finner statskontoret det ännu för tidigt att ta ställning till, även om fortsatt ökning av antalet framtagna volymer kan konstateras. Däremot vill ämbetsverket icke motsätta sig, att bokbinderipersonalen vid landsarkivet i Vadstena nu förstärkes med ett konserveringsbiträde i Cg 11 på halvtid (p. 6). Vad i framställningen anförts till stöd för förslaget (p. 9) om ytterligare förlängning av expeditionstiden vid arkivet i Göteborg har icke övertygat statskontoret om behovet av en sådan utökning. Ämbetsverket är ej heller berett förorda ett tillmötesgående av de under punkterna 7 och 8 framförda äskandena. Anställandet av en extra tjänsteman på halvtid i Cg 4 vid arkivet i Härnösand (p. 10) vill statskontoret däremot icke motsätta sig.

Statens lönenämnd finner ej tillräckliga skäl tillstyrka de under punkterna 1, 2 och 4 gjorda yrkandena om uppflyttning av länsarkivarierna, arkivarierna och bokbindarna. Den under punkt 6 äskade nya bokbindartjänsten bör liksom de övriga bokbindartjänsterna placeras i 12 lönegraden. Nämnden har ingen erinran mot den föreslagna löneställningen för de under punkterna 3 (fyra arkivassistenter i Ce 15), 8 (en biträdande expeditionsvakt i Cg 10) och 10 (ett konserveringsbiträde i Cg 4) äskade nya tjänsterna samt för den under punkt 6 föreslagna tjänsten som konserveringsbiträde i Ce 11 med halvtidstjänstgöring.

En *reservant i lönenämnden* har i särskilt yttrande förklarat sig finna den av riksarkivet föreslagna löneställningen för bokbindarna vid lands- och länsarkiven synnerligen välmotiverad.

Departementschefen. Liksom i fråga om riksarkivet har förslag beträffande lands- och länsarkiven framlagts om uppflyttning i högre lönegrader av vissa hela grupper av befattningshavare nämligen länsarkivarierna, de i 27 lönegraden placerade arkivarierna och bokbinderipersonalen. Jag anser mig icke kunna biträda dessa förslag. Ej heller anser jag mig kunna tillstyrka förslagen om utökning av tjänstgöringstiden för två expeditionsvakter i Vadstena och Lund och en amanuens i Göteborg samt om ytterligare ökad medelsanvisning för att hålla arkivet i Göteborg öppet om kvällarna. Av riksarkivet framlagda förslag om nya tjänster anser jag mig böra tillstyrka i så måtto, att jag föreslår, att ett belopp av 23 200 kronor beräknas för en arkivassistenttjänst i Ce 15 i Göteborg, en konserveringsbiträdestjänst i Cg 11 i Vadstena och en biträdestjänst med halvtidstjänstgöring i Cg 4 i Härnösand. Den förra året beslutade lönehöjningen för statstjänstemännen medför en kostnadsökning, som jag beräknar till 53 800 kronor. Därjämte erfordras en anslagshöjning med 6 300 kronor för att bereda utrymme för löneklassuppflyttningar samt för uppflyttningar i högre lönegrad enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslaget för nästa budgetår höjas med 83 300 kronor till 738 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för lands- och länsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	278 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	313 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	146 100
Summa kronor	738 000

b) till *Lands- och länsarkiven*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 738 000 kronor.

[8] **6. Lands- och länsarkiven: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	112 900	127 190
1955/56 (statsliggaren s. 463)	119 500	
1956/57 (förslag)	139 300	

I fråga om detta förslagsanslag föreslår *riksarkivet* för nästa budgetår en höjning med i runt tal 40 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 15 100)	+	2 175
2. Övriga expenser (nu 51 400)		
a) ökade städningskostnader	+	3 575
b) hyllinredning i Vadstena	+	3 080
c) hyllinredning i Göteborg	+	32 200
d) anskaffande i Härnösand av kopior av vissa arkivfilmer	+	5 505
e) inköp av stolar och bord i Visby	+	1 560
f) elinstallation i Visby	+	210
g) bortfall av engångsutgift i Visby	—	8 000
		+ 40 305

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Den föreslagna höjningen motiveras med att såväl priserna på järnvägsbiljetter som traktamentsbeloppen enligt rese-reglementet höjts, sedan denna anslagspost fastställdes till nuvarande belopp.

Övriga expenser. Städning. Den beräknade ökningen av städningskostnaderna beror dels på höjda städerskelöner och prisstegringar

på diverse material, dels på att ett belopp av i runt tal 600 kronor beräknats för storrengöring vid landsarkivet i Uppsala.

Hyllinredning. Riksarkivet framhåller med kraft det allvarliga problem, som består däri, att de nuvarande lokalerna vid flertalet lands- och länsarkiv är helt otillräckliga. I vad gäller landsarkivet i Vadstena uttalas, att en utvidgning av hyllbeståndet kan ske genom att vissa utrymmen i fönsternischer och en trappa tages i anspråk för placering av hyllor. En dylik utvidgning är nödvändig med hänsyn till att bristen på accessionsutrymme blivit alltmer kännbar. Föreskrivna leveranser har icke kunnat mottagas, och arkivalierna kvarligger därför i många fall hos myndigheterna och vållar där utrymmessvårigheter. Även för forskningen vållar detta påtagliga olägenheter.

Vid landsarkivet i Göteborg har man sedan någon tid vid arkivalieuppställningen tvingats i viss utsträckning tillämpa en metod, som väl kunnat ge någon lättnad för stunden, men som avsevärt inkräktar på arkivaliernas tillgänglighet och som ej bör bli annat än ett provisorium. Arkivalierna har nämligen ställts upp i tre rader på dubbelhyllorna, så att den mellersta raden ej kan ses från hyllgången. Landsarkivarien har nu planerat ett mera fullständigt utnyttjande av de inom arkivmagasinen befintliga utrymmena genom att minska gångarnas bredd för att sålunda kunna bereda plats för ett större antal hyllor. Förslaget avser den östra halvan av de fyra magasinbottnarna. Av dessa skulle närmast två ändras, medan de två andra skulle anstå till följande budgetår. Kostnaderna för första ändrings-etappen beräknas till 32 200 kronor.

Statskontoret tillstyrker en höjning av delposten till reseersättningar med 1 900 kronor. Under delposten till övriga expenser räknar ämbetsverket med 3 000 kronor för ökade städningskostnader. Beträffande engångsutgifterna vill statskontoret icke motsätta sig medelsanvisning för hyllinredning vid landsarkiven i Vadstena och Göteborg. För sistnämnda arkiv anses dock utgiften böra fördelas på flera budgetår och för budgetåret 1956/57 begränsas till 16 100 kronor. Behovet av medel vid arkivet i Härnösand för anskaffande av kopior av vissa arkivfilmer bör enligt statskontorets mening icke tillgodoses i vidare mån än i vad avser vissa i Finland förvarade arkivalier. Statskontoret har slutligen icke något att erinra mot att 330 kronor anvisas till inköp av stolar vid länsarkivet i Visby.

I detta sammanhang torde jag jämväl få anmäla, att *landsarkivarien i Uppsala* i särskild skrivelse den 20 augusti 1955 anmält behov av ett belopp av i runt tal 3 100 kronor för installation av lysrörsarmatur i en forskarsal och vissa andra rum samt för ändring av hyllinredning och armatur i ett större skriv- och magasinrum.

Riksarkivet och *statskontoret* tillstyrker, att medel ställes till förfogande i enlighet med landsarkivariens framställning.

Departementschefen. Med hänsyn till höjningen av biljettpriiser m. m. förordar jag en uppräknig av anslagsposten till reseersättningar med 1 900 kronor. Beträffande anslagsposten till övriga expenser tillstyrker jag den

av riksarkivet föreslagna höjningen med 3 575 kronor för täckande av ökade kostnader för städning. Vad vidare angår de av riksarkivet föreslagna åtgärderna för utökning av hyllbestånden i magasinerna vid landsarkiven i Vadstena och Göteborg har jag icke någon erinran mot desamma. Beträffande förstnämnda arkiv förordar jag, att för ändamålet anvisas ett engångsbelopp av 3 100 kronor. Beräkningen av kostnaderna vid arkivet i Göteborg anser jag mig kunna godtaga, men i enlighet med statskontorets förslag förordar jag, att medelsanvisningen uppdelas på flera budgetår och för nästa år begränsas till 16 100 kronor.

Med hänsyn till vad landsarkivarien i Uppsala anfört om behovet av medel för installation av lysrör och uppsättande av hyllor i vissa utrymmen i landsarkivet föreslår jag, att för ändamålet anvisas ett engångsbelopp av 3 100 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat erfordras en ökning av medelsanvisningen med 27 775 kronor. Å andra sidan bör en minskning ske med 8 000 kronor, motsvarande ett engångsbelopp, som för innevarande budgetår anvisats till inköp av stålhyllor för länsarkivet i Visby. Förevarande anslag torde därför för nästa budgetår böra höjas med ett avrundat belopp av 19 800 kronor till 139 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 139 300 kronor.

[9] **7. Lands- och länsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 000	3 994
1955/56 (statsliggaren s. 464)	4 000	
1956/57 (förslag)	5 200	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta reservationsanslag med 1 200 kronor för att möjliggöra en ökning av medelsanvisningen till ett vart av de fem landsarkiven med 200 kronor och till ett vart av de två länsarkiven med 100 kronor. Dessutom föreslås anvisande av 900 kronor till landsarkivet i Uppsala för inköp av Svensk uppslagsbok, andra upplagan, samt av 300 kronor till landsarkivet i Lund för inköp av de båda danska urkundspublikationerna *Diplomatarium danicum* och *Danmarks riges breve*.

Departementschefen. För att möjliggöra inköp av nyssnämnda bokverk till arkiven i Uppsala och Lund tillstyrker jag en höjning av anslaget med 1 200 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring, och anslaget

torde därför för nästa budgetår böra uppföras med 5 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 5 200 kronor.

[10] **8. Lands- och länsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	12 500	7 644
1954/55	10 000	18 430
1955/56 (statsliggaren s. 464)	10 000	
1956/57 (förslag)	12 700	

Riksarkivet föreslår en höjning av detta reservationsanslag med 2 700 kronor till 12 700 kronor. Höjningen motsvarar i huvudsak det belopp, varmed anslaget till följd av föreliggande reservation sänktes för budgetåret 1954/55.

Departementschefen. Jag tillstyrker riksarkivets förslag om en höjning av anslaget med 2 700 kronor till 12 700 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 12 700 kronor.

[11] **9. Kungl. biblioteket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	894 000	919 849
1955/56 (statsliggaren s. 464)	956 500	
1956/57 (förslag)	1 057 000	

I anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut medgivit, att den under detta förslagsanslag upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår överskridas med högst 6 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *riksbibliotekarien*, att anslaget måtte höjas med i runt tal 95 100 kronor. Höjningen betingas, förutom av vissa automatiska utgiftsförändringar, av följande förslag.

P e r s o n a l ö k n i n g a r

1. En bibliotekarie i Ce 29.
2. Två förste biblioteksassistenter i Ce 17.
3. En läsesalsinspektör i Ca 15.

Övriga förslag

4. Förändring av en tjänst som förste bibliotekarie i Ca 31 till tjänst som biblioteksråd i Ca 37.

5. Förändring av en tjänst som biblioteksbiträde i Ce 13 till tjänst som biblioteksassistent i Ce 15 (halvtidstjänst).

6. Uppflyttning av en tjänst som förste expeditionsvakt (fotograf) från Ca 12 till Ca 14.

7. Uppflyttning av en tjänst som förste expeditionsvakt i Ca 12 till Ca 14.

8. Uppflyttning av en tjänst som bokbindare från Ce 12 till Ce 14.

9. Uppflyttning av en tjänst som kanslibiträde från Ca 11 till Ca 13.

10. Förändring av en tjänst som fotografbiträde i Cg 8 till tjänst som expeditionsvakt (fotograf) i Ce 10.

11. Ökning med i runt tal 9 500 kronor av medelsanvisningen för anställande av tillfällig arbetskraft för allmänhetens katalog.

Innan jag går närmare in på de sålunda gjorda äskandena torde jag få erinra om att det vid 1953 års riksdag, efter förslag av Kungl. Maj:t, beslöts att det skulle åligga kungl. biblioteket som en ämbetsuppgift att handha redigeringen av den svenska nationalbibliografien. Det förutsattes därvid, att arbetet med bibliografien skulle förenas med redigeringen av accessionskatalogen och stå under ledning av en förste bibliotekarie i lönegraden Ca 31. En vakanssatt dylik tjänst skulle därför återbesättas. Därjämte inrättades en bibliotekarietjänst i Ce 27, en biblioteksassistenttjänst i Ce 15 och en biblioteksbiträdestetjänst i Ce 11. Från och med innevarande budgetår har vid biblioteket inrättats ytterligare några nya tjänster, av vilka en biblioteksbiträdestetjänst disponeras för arbetet med nationalbibliografien och en amanuens tjänst för biträdande arbete vid accessionskatalogen.

I sina anslagsäskanden erinrar riksbibliotekarien inledningsvis om dessa personalförstärkningar och tar därefter till behandling upp vissa, på bibliotekets personalbehov inverkan större frågor.

I fråga om accessionskatalogen uttalar riksbibliotekarien, att pågående arbete med tioårsregistret för åren 1936—45 nu står inför sin avslutning, vilket resultat varit möjligt att uppnå endast därigenom, att en kvalificerad tjänsteman ställts till förfogande för ändamålet till förfång för de arbetsuppgifter, som han egentligen avsetts för. Han betonar, att biblioteket icke utan en allmän personalförstärkning kan förfara på motsvarande sätt, när det gäller redigeringen av nästa tioårsregister, vilket bör påbörjas snarast.

Riksbibliotekarien uttalar, att biblioteket på det nationalbibliografiska området står inför en utvidgning av arbetsprogrammet, som han anser i högsta grad önskvärd. Inom den svenska bokhandeln har nämligen önskemål framförts om att i de nationalbibliografiska publikationerna måtte redovisas även det finlandssvenska boktrycket, vilket för närvarande förtecknas endast i motsvarande publikation för Finland. Tanken har mötts med stort intresse av Svenska Finlands folktingsfullmäktige, som åtagit sig vissa organisatoriska arbeten samtidigt som två bokförlag i Finland förklarar sig beredda att svara för kostnaderna för den i Finland nöd-

vändiga bibliografiska kontrollen. Riksbibliotekarien anser det omöjligt att exakt angiva, hur stor ökning i arbetsbelastningen en dylik utvidgning av kungl. bibliotekets bibliografiska arbete skulle medföra, men förklarar sig närmast böjd att antaga, att ökningen skulle motsvara en assistentkraft med halvtidstjänstgöring. Han avstår emellertid från något specificerat äskande på denna punkt men framhåller, att biblioteket icke kan åtaga sig denna nya arbetsuppgift utan att erhålla den generella personalförstärkning, varom han gör framställning för nästa budgetår.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 tog riksbibliotekarien till behandling upp frågan om en i viss mån gemensam katalogisering av det svenska trycket för i varje fall de stora statliga bibliotek, som erhåller detta i form av obligatoriska tryckerileveranser. Det förslag han därvid framförde om inrättande av vissa nya tjänster vann emellertid icke statsmakternas bifall. Riksbibliotekarien tar nu ånyo upp denna fråga och sätter den i samband med frågan om en rationalisering av katalogiseringsarbetet inom kungl. biblioteket.

I vad gäller sistnämnda arbete erinrar han om att detta tidigare ombesörjts av de olika tryckavdelningarna var för sig, varjämte en särskild gemensam katalogsektion svarat för vissa gemensamma kataloger. Detta system har medfört påtagliga olägenheter, och riksbibliotekarien framhåller i detta hänseende särskilt det opraktiska i att först en betydande del av den svenska bokproduktionen omedelbart efter utgivandet katalogiserats för de nationalbibliografiska publikationerna enligt det system, som gäller såväl för dessa publikationer som för alla folkbibliotek och vissa vetenskapliga bibliotek, medan därefter hela det svenska trycket katalogiserats vid den svenska tryckavdelningen i överensstämmelse med bibliotekets egna, år 1916 fastställda katalogregler, vilka regler på många och högst väsentliga punkter skiljer sig från det förstnämnda systemet. Katalogiseringen vid den svenska tryckavdelningen har ofta utförts ett halvt à ett år senare än katalogiseringen för nationalbibliografien.

Som steg på vägen bort från nu angivna, mindre rationella system har vid biblioteket vidtagits vissa åtgärder. Sålunda har en central katalogsektion organiserats och fått sig anförtrodd den utländska katalogiseringen och redigeringen av de för allmänheten avsedda nominal- och slagordskatalogerna. Enligt planerna skall denna sektion från och med år 1956 ombesörja även den svenska katalogiseringen av skrifter tryckta nämnda år eller senare. Nya katalog- och klassificeringsregler har vidare utarbetats och förslag har framlagts om nya redigeringsprinciper för accessionskatalogen. Genom erforderliga undersökningar och prov har slutligen även de rent tekniska förutsättningarna för ett maskinellt mångfaldigande av katalogkort säkrats. I detta läge är det enligt riksbibliotekariens mening angeläget att till förnyat övervägande taga upp frågan om en i viss utsträckning gemensam katalogisering för de stora biblioteken. Att tidpunkten härför nu är den lämpliga finner han bestyrkt av flera olika omständigheter. Han erinrar sålunda om att det i förra årets statsverksproposition i fråga om universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund förutsatts, att en översyn av personalorganisationen vid dessa bibliotek skulle företagas av vederbörande överbibliotekarie i samråd med statens organisationsnämnd. I anslutning

till denna översyn bör enligt riksbibliotekariens mening planerna på en central katalogisering av det svenska trycket förverkligas snarast. En ytterligare omständighet, som gör ett ställningstagande till den nu berörda frågan aktuell, finner riksbibliotekarien däri, att i och med kalenderåret 1956 en ny redovisningsperiod påbörjas i nationalbibliografien och i accessionskatalogen för de offentliga biblioteken.

Riksbibliotekarien uttalar, att det för landets biblioteksväsende skulle vara en betydelsefull rationalisering, om den gemensamma katalogiseringen kunde komma till stånd. Han anser emellertid, att kungl. biblioteket icke kan åtaga sig någon ytterligare arbetsbelastning, om det icke erhåller den äskade personalförstärkningen i form av vissa nya tjänster och en förbättring i lönehänseende av vissa andra tjänster.

Av riksbibliotekariens motivering för de i det föregående specificerade, för nästa budgetår begärda personalförstärkningarna må här vidare anföras följande.

3. Inrättande av en tjänst som läsesalsinspektör. För att biblioteket bättre än förut skall kunna stå allmänheten till tjänst har tiderna för läse- och forskarsalarnas öppethållande utsträckt. Samtidigt har bibliotekets referensbibliotek givits en starkare vetenskaplig sammansättning och utvidgats med cirka 50 procent. Resultatet har blivit en stigande frekvens av kvalificerade forskare, vilket i sin tur ställer ökade krav på den i läse- och forskarsalarna tjänstgörande personalen. Tjänsten har här hittills skötts på så sätt, att en läsesalsinspektör i Cg 15 haft hand om övervakningen under normalarbetstiden, medan tjänsten den övriga delen av dagen, cirka fem timmar, bestritts av assistenter och biträden från de båda tryckavdelningarna, vilka därigenom förlorat i arbetskraft. Som läsesalsinspektör har provisoriskt placerats bibliotekets förste expeditjonsvakt, vilken har mycket goda kvalifikationer, och dennes ordinarie uppgifter har överlåtits på annan befattningshavare. För att få en fast form för denna ytterst viktiga del av verksamheten är det ett ofrånkomligt krav att ytterligare en inspektörstjänst i 15 lönegraden inrättas. Därigenom skulle läsesalsinspektörerna få tid att bland annat fortlöpande revidera referensbiblioteks- och forskarsalslån samt att genom direkta efterforskningar i bokmagasinen effektivt biträda låneexpeditionen.

4. Uppflyttning av en tjänst som förste bibliotekarie. Riksbibliotekarien erinrar om att biblioteket från och med år 1953 fick i uppgift att redigera den svenska nationalbibliografien, med vilket arbete skulle förenas redigeringen av accessionskatalogen för landets offentliga bibliotek. Som ledare för arbetet skulle tjänstgöra en förste bibliotekarie (Ca 31). Han framhåller, att den bibliografiska verksamheten kommit att få en vida större räckvidd än från början kunde överskådas. Där arbetar för närvarande fyra skilda bibliografiska redaktioner, samtidigt som man förbereder en omläggning och rationalisering av den kostsamma och arbetskrävande accessionskatalogen. Chefen för arbetet har därjämte överinseendet över de stora planerade katalogreformerna.

Sedan grundlinjerna för bland annat kungl. bibliotekets personalorganisation drogs upp har en rad av de vetenskapliga specialbiblioteken fått sin chefsfråga löst genom inrättandet av överbibliotekarietjänster i Ca 37. Enligt riksbibliotekariens mening har härigenom de stora bibliotekens så-

som avdelningschefer fungerande förste bibliotekariier i 31 lönegraden, vilkas arbetsområden anses i många fall vara minst lika omfattande som chefernas för specialbiblioteken, försatts i ett ogynnsamt löneläge. Ett resultat av den ogynnsamma lönegradsplaceringen har blivit, att den förste innehavaren av nyssnämnda tjänst som förste bibliotekarie efter knappt två års verksamhet sökte och fick en överbibliotekarietjänst. Det befaras, att biblioteket kommer att få uppleva en serie dylika byten i snabb takt, om tjänsten icke ur lönesynpunkt kan göras förmånligare. I flera avseenden har tjänstinnehavaren en mera central och ansvarsfull funktion än någon av de åsyftade överbibliotekarierna.

Kungl. biblioteket bör enligt riksbibliotekariens mening som centralt verk jämföras med riksarkivet, som bland annat disponerar två arkivrådsämbeten i Ca 37. Liksom riksarkivet för arkivväsendet har kungl. biblioteket för det vetenskapliga biblioteksväsendet en rad centrala uppgifter. Det anses därför vara i hög grad befogat, att en vid biblioteket knuten, speciell och självständig chefstjänst ges en löneställning i likhet med den som tillkommer arkivråden vid riksarkivet. Riksbibliotekarien hemställer, att tjänsten placeras i lönegrad Ca 37 med tjänstetiteln biblioteksråd.

9. Uppflyttning av en tjänst som kanslibiträde från Ca 11 till Ca 13. Innehavaren av denna tjänst fungerar numera som riksbibliotekariens handsekreterare. Efterhand som bibliotekets upprustning kunnat breddas, har tjänsten blivit alltmer arbetsbelastad samtidigt som verksamheten fått en alltmer kvalificerad karaktär. På tjänstinnehavaren har sålunda överförts all diarieföring av den omfattande centrala korrespondensen, ett arbete som tidigare utfördes av riksbibliotekariens personligen. Vidare sköter vederbörande det centrala ämbetsarkivet och den omedelbara personalkontrollen och kommer därigenom att i viss mån representera en förmansställning gentemot delar av personalen. Hon sköter även telefonmottagning för och dirigering av bilservicen för stockholmsbibliotekens inbördes lånerörelse. Slutligen är hon på grund av genomgången handelsutbildning en kompetent ersättare för bibliotekets konterskrivare, som handlägger kassagöromål etc.

I ett över riksbibliotekariens anslagsäskanden avgivet yttrande tillstyrker *statskontoret* inrättande av en bibliotekariebefattning i Ce 29 och en assistenttjänst (punkterna 1 och 2), dock endast under förutsättning att en motsvarande minskning av lönekostnaderna kan ernås vid de avdelningar, som för närvarande ombesörjer katalogiseringen, och vid de bibliotek, som kommer att utnyttja resultaten av den gemensamma katalogiseringen. Därest det anses oundgängligen nödvändigt, att två för biblioteksassistent avsedda tjänster tillskapas, bör den ena enligt statskontorets mening inrättas i Ce 15.

Yrkandet under punkten 3 om en tjänst som läsesalsinspektör kan statskontoret icke biträda.

De under punkterna 4—9 framförda förslagen om uppflyttning i högre lönegrad av vissa tjänster och i samband därmed i vissa fall ändring av tjänstebenenämningarna avstyrkes av statskontoret, som däremot icke har

något att erinra mot att tjänsten som fotografbiträde i Cg 8 uppföres i lönegrad Cg 10 (p. 10).

Vad angår medelsanvisningen för anställande av tillfällig arbetskraft för allmänhetens katalog vill ämbetsverket icke motsätta sig, att anslag beviljas för ändamålet för ett tredje budgetår, men föreslår, att samma belopp som för innevarande budgetår, 14 300 kronor, beräknas för ändamålet.

Statens lönenämnd har icke funnit tillräckliga skäl tillstyrka förslagen under punkterna 4, 5, 6, 8 och 10 om uppflyttning av en förste bibliotekarie Ca 31 till biblioteksråd Ca 37, ett biblioteksbiträde Ce 13 med halvtidstjänstgöring till biblioteksassistent Ce 15, en förste expeditionsvakt (fotograf) Ca 12 till Ca 14, en bokbindare Ce 12 till Ce 14 och ett fotografbiträde Cg 8 till expeditionsvakt (fotograf) Ce 10. Nämnden har däremot ingen erinran mot förslagen under punkterna 7 och 9 om uppflyttning av en förste expeditionsvakt Ca 12 till Ca 14 och ett kanslibiträde Ca 11 till kon-
torist Ca 13.

Vad beträffar de under punkterna 1—3 framförda förslagen om inrättande av vissa nya tjänster, nämligen en bibliotekarie Ce 29, två förste biblioteksassistenter Ce 17 och en läsesalsinspektör Ca 15 anför nämnden följande.

Av framställningen framgår, att kungl. biblioteket erhållit eller planerar att åtaga sig vissa nya arbetsuppgifter, som redan påverkat eller anses kunna påverka bibliotekets organisation sådan den fastställts i bibliotekets instruktion. Riksbibliotekarien anser, att bibliotekets personalsituation i viss utsträckning kan förbättras genom en vittgående omorganisation och rationalisering, men att den icke helt kan avhjälpas utan en icke obetydlig, etappvis genomförd utbyggnad av personalstaten. Beträffande tre av de för nästkommande budgetår äskade nya tjänsterna, nämligen bibliotekarietjänsten och de två förste biblioteksassistenttjänsterna, har icke angivits var inom organisationen tjänsterna skulle placeras annat än i form av alternativa förslag. Beträffande den föreslagna tjänsten som läsesalsinspektör Ca 15 hänvisas till att en sådan tjänst redan finnes inrättad i lönegrad Cg 15 vid biblioteket. Lönegradsplaceringen för sistnämnda tjänst synes dock icke ha blivit prövad av statsmakterna. Vid universitetsbiblioteken fullgöres, enligt vad som framgått av under hand införskaffade uppgifter, mot tjänstegöromålen å denna tjänst svarande arbetsuppgifter av biblioteksbiträden eller biblioteksassistenter. Nämnden får dessutom påpeka, att den i framställningen berörda frågan om en i viss mån gemensam katalogisering av det svenska trycket satts i visst samband med frågan om universitetsbibliotekens organisation. Universitetsbiblioteken skall emellertid enligt uttalanden i årets statsverksproposition göras till föremål för organisationsundersökningar.

Det nu sagda pekar enligt lönenämndens mening på att en organisationsundersökning bör komma till stånd även för kungl. bibliotekets del. Med hänsyn härtill och innan de olika tjänsternas placering inom organisationen preciserats anser sig nämnden icke kunna uttala sig om skäligheten av den föreslagna löneställningen för de äskade nya tjänsterna.

I en till ecklesiastikdepartementet ingiven skrivelse den 3 november 1955 har *statens organisationsnämnd* i anslutning till pågående översyn av universitetsbibliotekens organisation förklarat sig vilja med instämmande av de båda överbibliotekarierna förorda det av riksbibliotekarien framlagda förslaget om en central katalogisering av det till biblioteken lagenligt levererade svenska trycket.

Jag torde i detta sammanhang vidare få anmäla, att *Svenska musikeförläggareföreningen u. p. a.* och *Svenska musikhandlareföreningen* i gemensam skrivelse anhållit om statligt stöd till det bibliografiska förtecknandet av svensk musikutgivning. De båda föreningarna har framlagt en plan, enligt vilken redigeringsarbetet skulle ombesörjas av kungl. biblioteket och där samordnas med arbetet med nationalbibliografien över den svenska bokutgivningen, medan branschorganisationerna skulle svara för alla trycknings- och distributionskostnader.

Riksbibliotekarien finner det rimligt, att ett visst stöd från det allmännas sida utgår till en fortlöpande musikbibliografering. Han finner det även i och för sig befogat, att detta stöd ges i den föreslagna formen, nämligen så att redigeringsarbetet handhaves av kungl. biblioteket. En förutsättning härför måste emellertid enligt riksbibliotekariens mening vara, att biblioteket erhåller en mot merarbetet svarande personalförstärkning. Kostnaderna härför beräknar han till 2 500 kronor.

Musikaliska akademiens styrelse, som i ärendet hört förste bibliotekarien vid akademiens bibliotek, tillstyrker bifall till de båda föreningarnas framställning. Styrelsen framhåller dock, att det naturliga vore, att förtecknandet av den svenska musikutgivningen ägde rum vid akademiens bibliotek men att personalbristen vid detta lägger hinder i vägen härför.

Departementschefen. Som av den lämnade redogörelsen framgått har riksbibliotekarien för nästa budgetår föreslagit inrättande vid kungl. biblioteket av bland annat en ny tjänst som bibliotekarie och två som förste biblioteksassistent. Som motivering härför har särskilt betonats, att en generell personalförstärkning vore nödvändig, om biblioteket skulle kunna åta sig vissa nya arbetsuppgifter, främst att svara för en för kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken i viss utsträckning gemensam katalogisering av det svenska trycket. Inom kungl. biblioteket har redan betydelsefulla rationaliseringsåtgärder vidtagits i fråga om katalogiseringen, och såvitt kan bedömas skulle den ifrågasatta gemensamma katalogiseringen, för de tre biblioteken tagna som en enhet, innebära en ytterligare, värdefull rationalisering. Den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar, som i nuvarande läge är nödvändig, gör emellertid, att jag icke anser mig böra tillstyrka bifall till riksbibliotekariens nu ifrågavarande förslag om nya tjänster. Jag vill även framhålla, att man genom att avvakta någon tids erfa-

renhet av de inom kungl. biblioteket redan vidtagna rationaliseringsåtgärderna bör kunna erhålla ett bättre underlag än det nu föreliggande, när det gäller att bedöma vilken personal som — både i dagens läge och på längre sikt — erfordras för den gemensamma katalogiseringen.

Med hänsyn till vad riksbibliotekarien anført om behovet av en ny tjänst som läsesalsinspektör föreslår jag, att medel under icke-ordinarieposten anvisas till ytterligare en tjänst som biblioteksassistent i Ce 15.

Som jag i det föregående erinrat återbesattes från och med budgetåret 1953/54 en tjänst som förste bibliotekarie med hänsyn till att det från och med nämnda år skulle åligga kungl. biblioteket som en ämbetsuppgift att handhava redigeringen av den svenska nationalbibliografien. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag en uppflyttning av denna tjänst från lönegrad Ca 31 till Ca 33.

Vidare föreslår jag — likaså under hänvisning till vad chefen för civildepartementet i nyssnämnda sammanhang anført — att en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 utbytes mot en tjänst som kontorist i Ca 13. Övriga av riksbibliotekarien föreslagna förändringar beträffande olika tjänster anser jag mig icke böra tillstyrka. Ej heller anser jag mig böra föreslå använt av ökade medel till tillfällig arbetskraft för allmänhetens katalog. Däremot föreslår jag en höjning av icke-ordinarieposten med 6 000 kronor motsvarande det för innevarande år medgivna överskridandet av denna post.

Vid bifall till mina förslag bör vederbörliga ändringar vidtagas i personalförteckningen för kungl. biblioteket, varjämte erfordras en anslagshöjning, som jag beräknar till i runt tal 19 700 kronor. Därtill kommer behov av en anslagshöjning dels med 10 000 kronor med hänsyn till förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar och uppflyttningar enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång, dels med 71 000 kronor på grund av den förra året genomförda höjningen av statstjänstemännens löner. Sammanlagt bör förevarande anslag sålunda för nästa budgetår höjas med 100 700 kronor till 1 057 200 kronor eller avrundat 1 057 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	367 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	494 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	196 000
	Summa kronor 1 057 000

c) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 057 000 kronor.

[12] 10. **Kungl. biblioteket: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	181 400	185 786
1955/56 (statsliggaren s. 465)	194 800	
1956/57 (förslag)	294 800	

Riksbibliotekarien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 100 000 kronor, på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Övriga expenser (nu 122 900):		
a) löpande utgifter (nu 67 900)	+	3 000
b) inventarier (nu 15 000)	—	5 000
c) inredning av tidningskällarna (nu 30 000)	—	3 000
2. Publikationstryck (nu 40 000)	+	105 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Den föreslagna ökningen med 3 000 kronor av de till löpande utgifter avsedda medlen motiveras med att ett nytt kollektivavtal medfört ökade kostnader för löner till städpersonalen.

För innevarande budgetår har ett engångsbelopp av 15 000 kronor använts för upprustning av inventarieboståndet. För nästa budgetår räknar riksbibliotekarien med behov av ett engångsbelopp av 10 000 kronor för samma ändamål. Det gäller denna gång anskaffande av biblioteksvagnar, stegar, sladdlampor, hyllskyltar etc. till nyinredda vindsutrymmen.

För inredning av tidningskällarna med en rörlig hyllinredning av engelsk typ har under budgetåren 1954/56 anvisats sammanlagt 60 000 kronor. Av den beräknade kostnaden, 81 500 kronor, skulle därför nu återstå att anvisa 21 500 kronor. Emellertid framhåller riksbibliotekarien, att han efter samråd med byggnadsstyrelsen fullföljt beställningen av ifrågakvarande hyllinredning hos ett svenskt företag, som tillverkar en liknande inredning av betydligt högre kvalitet och med avsevärt större belastningskapacitet. Kostnaden uppgår till 87 000 kronor och då 60 000 kronor redan anvisats, hemställer riksbibliotekarien nu om 27 000 kronor.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. Tioårsregistret till accessionskatalogen för Sveriges offentliga bibliotek för perioden 1936—1945 beräknas vara slutredigerat före utgången av innevarande budgetår. Kostnaden för tryckningen av publikationen torde komma att uppgå till omkring 105 000 kronor.

Statskontoret har icke någon erinran mot riksbibliotekariens beräkning av medelsbehovet.

Departementschefen. Jag biträder riksbibliotekariens förslag om anvisande under delposten till övriga expenser av ett engångsbelopp av 10 000 kronor till anskaffande av inventarier för nya magasinsutrymmen ävensom av ett engångsbelopp av 27 000 kronor till inredning av tidningskällarna. Då emellertid samtidigt vissa för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp faller bort, innebär vad jag nu förordat, att medelsanvisningen till utgifter av engångsnatur kan minskas med 8 000 kronor. Under expensposten förordar jag vidare den med hänsyn till städningskostnaderna begärda ökningen av medelsanvisningen med 3 000 kronor.

Jag tillstyrker förslaget om anvisande av 105 000 kronor till tryckning av accessionskatalogens tioårsregister för åren 1936—45.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 100 000 kronor till 294 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 294 800 kronor.

[13] 11. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	475 000	475 016
1955/56 (statsliggaren s. 466)	475 000	
1956/57 (förslag)	510 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget utgör 325 000 kronor ordinarie medelsanvisning och 150 000 kronor särskild medelsanvisning för komplettering av kungl. bibliotekets äldre litteraturbestånd. Till bestrikkande av kostnaderna för denna komplettering, vilka beräknats till omkring 700 000 kronor, har hittills anvisats 485 000 kronor.

Riksbibliotekarien hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 45 000 kronor till 520 000 kronor. Höjningen hänför sig uteslutande till vad som här betecknats som ordinarie medelsanvisning, och den angives av riksbibliotekarien i stort sett endast motsvara prisstegringen på den svenska och internationella bokmarknaden samt i fråga om bokbindningsverksamheten under den senaste treårsperioden.

Statskontoret förordar en anslagshöjning med 25 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker en ökning av den ordinarie medelsanvisningen med 35 000 kronor till 360 000 kronor och räknar därjämte även för nästa budgetår med behov av en särskild medelsanvisning om 150 000 kronor för komplettering av bibliotekets äldre litteraturbestånd. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 510 000

kronor innebärande en höjning med 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 510 000 kronor.

[14] **12. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	240 000	246 704
1955/56 (statsliggaren s. 466)	256 000	
1956/57 (förslag)	295 000	

Landsbiblioteksorganisationen avser att på grundval av de större stifts- och läroverksbiblioteken skapa en biblioteksform, som skall utgöra en förbindelselänk mellan folkbiblioteken och de stora vetenskapliga biblioteken, bland annat genom att tjänstgöra som central för övriga inom respektive län belägna bibliotek. Genom särskilda riksdagsbeslut har fyra sådana bibliotek tillkommit, nämligen år 1926 i Linköping, år 1937 i Skara, år 1952 i Västerås och år 1953 i Växjö. Med landsbiblioteken i stort sett analoga uppgifter har centralbiblioteken, vilka upprättats i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 24 januari 1930 (nr 15) angående understödjande av folkbiblioteksväsendet (numera i hithörande delar ersatt av kungörelsen 1955: 540). Centralbiblioteken, vilka ej får inrättas i län, där landsbibliotek finnes, skiljer sig från dessa bibliotek däri, att de är kommunala institutioner, som i egenskap av länecentral inom länet erhåller statsunderstöd. Enligt den plan, som låg till grund för förstnämnda kungörelse, skulle i varje län upprättas ett landsbibliotek eller ett centralbibliotek. Genom inrättandet av biblioteket i Växjö har denna plan blivit fullföljd.

Styrelsen för biblioteket i *Linköping* hemställer om uppflyttning av en expeditionsvaktstjänst från lönegraden Ca 11 till Ca 12. Motsvarande förslag framlägges beträffande biblioteket i *Västerås* av styrelsen för detta bibliotek, som därjämte hemställer om anvisande av 9 000 kronor för anställande av extra arbetskraft för ordnande och katalogisering av bibliotekets samlingar, som nu flyttats över till den nya biblioteksbyggnaden.

Styrelsen för biblioteket i *Växjö* hemställer om anvisande av 5 000 kronor likaså till anställande av extra arbetskraft för ordnings- och katalogiseringsarbeten. Styrelsen framhåller, att huvuddelarna av de äldre samlingarna icke är systematiskt ordnade och att bokbeståndet därför måste omkatalogiseras före en överflyttning till nya lokaler.

Riksbibliotekarien tillstyrker biblioteksstyrelsernas förslag.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra tillstyrka någon uppflyttning i högre lönegrad av expeditionsvaktstjänsterna i Linköping och Väs-

terås. Däremot föreslår jag med hänsyn till vad biblioteksstyrelserna an-
fört anvisande av engångsbelopp av 9 000 kronor för anställande av extra
arbetskraft vid biblioteket i Västerås och 5 000 kronor för motsvarande
ändamål vid biblioteket i Växjö. Lönehöjningen för statstjänstemännen och
förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar m. m.
bör vidare föranleda en anslagshöjning, som jag beräknar till samman-
lagt 25 000 kronor. Anslaget i sin helhet torde därför för nästa budgetår
böra höjas med 39 000 kronor till 295 000 kronor. Det bör fördelas på olika
anslagsposter på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hem-
ställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och lands-
biblioteken, att tillämpas tills vidare från och med bud-
getåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	108 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	131 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	55 000
	Summa kronor 295 000

- b) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för bud-
getåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

[15] **13. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	8 800	8 279
1955/56 (statsliggaren s. 467)	9 800	
1956/57 (förslag)	8 800	

I fråga om detta förslagsanslag föreslår styrelserna för biblioteken i *Lin-
köping*, *Västerås* och *Växjö* var och en för sitt bibliotek anvisande av oför-
ändrat belopp, medan styrelsen för biblioteket i *Skara* föreslår en minsk-
ning av bibliotekets andel i anslaget med 1 000 kronor, motsvarande ett
för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp. *Riksbibliotekarien* till-
styrker de gjorda framställningarna.

Departementschefen. Jag biträder de föreliggande anslagsäskandena och
föreslår sålunda en sänkning av anslaget med 1 000 kronor till 8 800 kro-
nor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Stifts- och landsbiblioteken*: Omkostnader för
budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 800
kronor.

[16] 14. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	53 200	63 550
1955/56 (statsliggaren s. 467)	56 200	
1956/57 (förslag)	62 700	

I fråga om detta reservationsanslag hemställer *biblioteksstyrelserna* om höjningar med tillhoppa 35 800 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

B o k i n k ö p o c h b o k b i n d n i n g

Linköping (nu 15 200)	+ 4 800
Skara (nu 12 000)	+ 8 000
Västerås (nu 12 000)	+ 8 000
Växjö (nu 12 000)	+ 8 000

K o n s e r v e r i n g s a r b e t e n

Linköping (nu 2 000)	—
Skara (nu 0)	+ 2 000
Västerås (nu 1 500)	+ 3 500
Växjö (nu 1 500)	+ 1 500
	35 800

Biblioteksstyrelserna framhåller alla, att de nuvarande anslagsmedlen till bokinköp och bokbindning är helt otillräckliga och att biblioteken med nuvarande medelstildelning icke kan tillfredsställande fylla de uppgifter, som åvilar dem. Vad angår de gjorda äskandena av medel till konservering framhåller biblioteksstyrelsen i Västerås, att det begärda beloppet, 5 000 kronor, endast kan räcka till att rädda en ringa del av det av snabbt fortskridande sönderfall hotade beståndet av inkunabler och annat äldre tryck. Biblioteksstyrelsen i Växjö framhåller, att bibliotekets bestånd av äldre handskrifter, inemot 1 000 band, i stor utsträckning är i behov av konservering och lagning. Biblioteksstyrelsen i Skara slutligen uttalar, att biblioteket där icke sedan budgetåret 1946/47 erhållit något anslag till konservering och att behovet av ett dylikt därför nu är stort.

Riksbibliotekarien tillstyrker biblioteksstyrelsernas framställningar och uttalar därvid, att bibliotekens bokinköp i brist på tillräckliga medel fått begränsas så radikalt, att institutionerna icke tillnärmelsevis kan erbjuda den service för forskning och vetenskapliga studier, som avsågs vid landsbiblioteksorganisationens tillkomst. Resultatet har blivit, att de i de övriga länen inrättade centralbiblioteken, som dock i högre grad skall svara för enbart de rena folkbibliotekssynpunkterna, ofta i långt större utsträckning än stifts- och landsbiblioteken är i besittning av modern vetenskaplig

litteratur. Vad angår behovet av anslagsmedel till konservering framhåller riksbibliotekarien, att den pågående förstörelsen av äldre delar av bibliotekens samlingar icke kommer att kunna stoppas, om icke mer omfattande och energiska konserveringsåtgärder än hittills snarast kan vidtagas.

I detta sammanhang torde jag jämväl få anmäla, att riksbibliotekarien i särskild framställning den 31 augusti 1955 anhållit, att till kungl. bibliotekets förfogande måtte ställas ett belopp av 4 000 kronor för reparations- och konserveringsarbeten i stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs. Samlingarna i dessa bibliotek består till viss del av ytterligt sällsynta handskrifter och böcker, som emellertid numera är så illa medfarna, att deras existens är äventyrad.

Departementschefen. Jag tillstyrker en ökning av medelsanvisningen till bokinköp och bokbindning med 5 000 kronor och förutsätter därvid, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela detta belopp på de olika biblioteken. Vad angår de gjorda framställningarna om medel till konservering anser jag mig endast böra föreslå, att för detta ändamål anvisas oförändrade belopp till biblioteken i Linköping, Västerås och Växjö, medan 1 500 kronor anvisas till biblioteket i Skara, som för närvarande icke har någon medelsanvisning för ändamålet. Vad beträffar den av riksbibliotekarien gjorda framställningen om anvisande av medel till konserveringsarbeten vid stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs är jag icke beredd tillstyrka, att medel i år äskas av riksdagen för detta ändamål.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 6 500 kronor till 62 700 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 62 700 kronor.

[17] **15. Nationalmuseet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	683 500	738 862
1955/56 (statsliggaren s. 467)	708 800	
1956/57 (förslag)	791 000	

Museichefen hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 134 200 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Förändring av en tjänst som intendent i Ce 29 till tjänst som förste intendent i Ca 31.

2. Inrättande av en tjänst som museilektor i Ce 29.

3. Återbesättande av en amanuensjtjänst.
4. Förändring av en tjänst som kontorist i Ca 13 till tjänst som kansli-skrivare i Ca 15.
5. Förändring av en tjänst som kontorsbiträde i Ca 8 till tjänst som kanslibiträde i Ca 11.
6. Uppflyttning av fem halvtidstjänster från 8 till 11 lönegraden.
7. Inrättande av två tjänster som museivakt i Ce 10.
8. Inrättande av en tjänst som biträdande fotograf i Ce 10.
9. Anställande av en arvodesavlönad befattningshavare för tekniska tavelundersökningar.

Av museichefens framställning inhämtas bland annat följande.

2. Inrättandet av en tjänst som museilektor. Vid flertalet större konst- och kulturhistoriska museer i Stockholm finnes för närvarande fasta tjänster som museilektor eller studieledare med uppgift för innehavarna att uteslutande eller huvudsakligen ägna sig åt pedagogisk verksamhet d. v. s. åt att utforma och verkställa museernas samarbete med skolorna samt åt att vara kontaktmän med bildningsorganisationer av olika slag. Sålunda har bland annat statens historiska museum och nordiska museet museilektorer. Vid nationalmuseet finnes icke några statliga anslagsmedel, som kan disponeras för nu angivna ändamål, utan endast ett anslag av 10 000 kronor från Stockholms stad, vilket belopp användes till arvode åt en deltidsanställd studieledare. Den pedagogiska verksamheten vid nationalmuseet är av minst lika stor betydelse som vid nämnda museer, och redan det sagda synes därför klart visa, att nationalmusei personal behöver utökas med en fast anställd studieledare med samma löneställning som museilektorn vid statens historiska museum, d. v. s. 29 lönegraden.

Antalet skolklasser och skolbarn, som år 1954 besökte nationalmuseum, uppgick till 900 respektive 22 655. Av de besökande klasserna kunde endast 548 erhålla sakkunnig ledning genom museets försorg, ehuru förutom den deltidsanställda studieledaren även vissa intendent och amanuenser vid museet tjänstgjorde som ciceroner.

4. Förändring av en tjänst som kontorist till tjänst som kansli-skrivare. Innehavaren av ifrågavarande kontoristtjänst handhar diariet föringen å museets kansli och sköter självständigt personalregistreringen av museets stora och i fråga om tjänstgöringsförhållanden ganska rörliga personal. Vederbörande sätter på egen hand upp koncept till utgående skrivelser både på svenska och främmande språk (d. v. s. tyska, engelska och franska, vilka språk den nuvarande tjänstinnehavaren behärskar både i tal och skrift samt i stenografi) samt utför kvalificerade översättningar till nämnda språk, vilket förekommer i ganska stor utsträckning särskilt i samband med tillfälliga utställningar. Hon tjänstgör som överintendentens sekreterare och tar i denna egenskap emot besökande och telefonsamtal, vilket också många gånger kräver betydande språkkunskaper. Slutligen sätter hon upp de protokoll, som föres vid museet. Arbetsuppgifterna kräver stor noggrannhet och skicklighet, gott omdöme och goda kunskaper icke minst i språk. Särskilt ställer uppgiften som överintendentens sekreterare stora krav. Den nuvarande löneställ-

ningen anses därför icke motsvara det arbete, som vederbörande har att utföra.

5. Förändring av en tjänst som kontorsbiträde till kanslibiträde. Innehavaren av denna tjänst har sin tjänstgöring förlagd till hälften till depositionsavdelningen och till hälften till slottssamlingarna, svenska porträttarkivet och museets arkiv. Grundläggande kompetenskrav för tjänsten är, förutom allmän kontorsutbildning, noggrann kännedom om den systematiska registreringen av det till respektive avdelning hörande materialet, kunskaper i de vanligaste främmande språken samt någon orientering i konsthistoria. Tjänstinnehavaren sköter utskrift av korrespondens, även på främmande språk, samt sätter upp enklare skrivelser icke blott på svenska utan även på engelska. På depositionsavdelningen deltar hon bland annat i arbetet med att registerföra utlåningar och depositioner, på avdelningen för slottssamlingarna handhar hon bland annat kvalificerad koncept- och renskrivning, medan hon på porträttarkivet tidvis självständigt sköter expeditionen. Hon tar därvid emot den besökande allmänheten, besvarar förfrågningar, tar emot beställningar av fotografier m. m. Nämnas kan, att antalet beställda fotografier under år 1954 uppgick till 1 250 och antalet beställare till 366. Kontorsbiträdet vikarierar slutligen i viss utsträckning för assistenten på porträttarkivet.

6. Uppflyttning av fem halvtidstjänster från 8 till 11 lönegraden. Av dessa tjänster är en placerad vid museibiblioteket, två vid bildarkivet och två vid fotografiavdelningen. Beträffande dem alla gäller som grundläggande kompetenskrav, att deras innehavare måste äga grundlig kännedom om det till respektive avdelning hörande materialet samt kunskaper i de vanligaste främmande språken ävensom i konsthistoria. Innehavaren av den vid biblioteket placerade tjänsten sköter helt självständigt bibliotekets urklippssamling, som nu omfattar omkring 200 000 klipp. Vid sidan härav ansvarar kontorsbiträdet för andra kvalificerade arbetsuppgifter, vilka kräver god kännedom om biblioteksteknik samt kunskaper i främmande språk. Bildarkivet omfattar för närvarande omkring 200 000 fotografier och reproduktioner av konst från alla tider och alla länder. Arbetsuppgifterna för de båda halvtidstjänstgörande biträdena består i nyanskaffning och byte av fotografier och reproduktioner, registrering av materialet, utlåning av bilder samt besvarande av förfrågningar från allmänheten. Arbetet med nyanskaffningar medför en omfattande korrespondens med museer och privata samlare i Sverige och i utlandet. Av denna korrespondens, vilken handhaves av de båda befattningshavarna med biträde av arkivarbetare, är ungefär $\frac{3}{4}$ på främmande språk. Antalet lån, som expedierades under år 1954, uppgick till 412 om sammanlagt 3 728 nummer. Vid utlåningen av bilder biträder de båda befattningshavarna med råd och anvisningar. Även detta gör att de måste ha kunskaper i konsthistoria och grundlig kännedom om materialet. De båda halvtidstjänsterna på fotografiavdelningen är knutna till den del av densamma, som utgöres av skioptikonarkivet. Detta omfattar för närvarande 35 000 bilder. Antalet lån, som expedierades under år 1954, uppgick till omkring 15 500. Arkivet tjänade ursprungligen huvudsakligen museets egna föreläsningar, men har nu alltmera kommit att utnyttjas av utomstående föreläsare. För att expediera deras av naturliga skäl helt allmänt hållna beställningar kräves icke blott en verklig förtrogenhet med det växande bildbeståndet utan i ännu högre grad ett självständigt omdöme

om den lämpliga sammansättningen av en bildsvit för angivet ämne. Arbetsuppgifterna på skioptikonarkivet är även i övrigt i stort sett likartade med dem på bildarkivet, d. v. s. består i nyanskaffning av bilder och i bearbetning av samlingarna.

7. *Inrättande av två tjänster som museivakt.* Museivaktspersonalen är för närvarande otillräcklig. De allvarliga olägenheter, som följer därav, är av två slag: dels — vilket är det allvarligaste — blir bevakningen av skådesamlingarna otillräcklig, dels saknas ofta arbetskraft till löpande vaktmästargöromål. För den regelbundna bevakningen av samlingarna finnes endast sex à sju man, vilka utöver bevakningen även får sköta vissa expeditionsvaktsgöromål. Bevakningsområdet kommer under nästa budgetår att omfatta 14 större salar och inemot ett fyrtiotal andra rum fördelade i huvudsak på två våningar. För att en bevakning av samlingarna, som tillgodoser minimianspråken på säkerhet, skall kunna anses föreligga, bör det regelbundet finnas fem vakter i varje våning och icke som nu endast tre. Den brist i bevakningspersonalen, som nu föreligger, kan sålunda beräknas uppgå till 3 à 4 man, men museichefen vill icke sträcka sig längre än till att föreslå, att medel anvisas till två nya tjänster.

Statskontoret kan icke tillstyrka, att museichefens yrkande om ett antal nya tjänster tillgodoses utom i vad avser inrättandet av en museivakttjänst. Ämbetsverket förutsätter dock, att därest en dylik tjänst inrättas, avlöningsanslaget samtidigt skall sänkas med det belopp om 5 000 kronor, som alltsedan budgetåret 1953/54 utgått för anställande av extra vaktpersonal. Statskontoret kan icke biträda yrkandena om lönegradsuppflyttning av vissa tjänster. Däremot kan ämbetsverket tillstyrka, att anslaget höjes med 2 000 kronor för att möjliggöra anlåtande av arvodesanställd befattningshavare för tekniska tavelundersökningar.

Statens lönenämnd finner ej tillräckliga skäl tillstyrka de föreslagna lönegradsförändringarna beträffande en intendentstjänst i Ce 29 och fem halvtidstjänster i lönegraden 8. Däremot har nämnden ingen erinran mot förslagen att uppflytta en kontorist i Ca 13 och ett kontorsbiträde i Ca 8 till kansliskrivare i Ca 15 respektive kanslibitråde i Ca 11. Löneställningen för de föreslagna nya tjänsterna som museielektor, museivakt och biträdande fotograf har icke givit nämnden anledning till erinran.

Departementschefen. Ehuru jag är ense med museichefen om önskvärdheten av att även nationalmuseum erhåller en tjänst som museielektor, anser jag mig dock böra avstå från att föreslå inrättande av en dylik tjänst i år. Vad angår de av museichefen i övrigt framförda förslagen om nya tjänster, anser jag mig endast böra tillstyrka, att medel anvisas till en ny museivakttjänst i lönegraden Ce 10.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag utbyte av en tjänst som kontorist i Ca 13 mot en tjänst som kansliskrivare i Ca 15 och av en tjänst som kontorsbiträde i Ca 8 mot en tjänst som kanslibitråde i Ca 11. Vidare bör medel beräknas för uppflyttning av fyra halvtidstjän-

ster vid bildarkivet och fotografiavdelningen från lönegrad 8 till lönegrad 11. De angivna förändringarna beträffande ordinarie tjänster bör föranleda vederbörliga ändringar i personalförteckningen för museet.

Utöver vad jag nu föreslagit ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring av museets personalstat. De merkostnader, som uppkommer vid bifall till mina förslag, beräknar jag till 12 000 kronor. Därutöver räknar jag med att anslaget bör höjas med 70 400 kronor, varav 65 000 kronor hänför sig till den förra året beslutade allmänna lönehöjningen och 5 400 kronor till förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar och uppflyttningar enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång. I sistnämnda belopp har jag även räknat in erforderliga medel för täckande av de kostnader, som föranledes av den förra året beslutade löne regleringen för eldare. Sammanlagt bör förevarande anslag sålunda höjas med 82 400 kronor till 791 200 kronor eller avrundat 791 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	315 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda	
av Kungl. Maj:t	7 160
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	314 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	153 940

Summa kronor 791 000

c) till *Nationalmuseet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 791 000 kronor.

[18] 16. Nationalmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	141 800	130 733
1955/56 (statsliggaren s. 468)	141 800	
1956/57 (förslag)	165 000	

Museichefen hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta förslagsanslag med 38 200 kronor enligt följande sammanställning.

1. Övriga expenser (nu 63 000)	+ 33 200
2. Publikationstryck (nu 0)	+ 5 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Övriga expenser. Kostnaderna för städning beräknas öka med 4 740 kronor dels på grund av höjda städerskelöner, dels på grund av en ökning av antalet städerskor från fyra till fem, vilken museichefen efter samråd med städningskonsulenten hos statens avtalsnämnd funnit erforderlig. För rengöring och boning av parkett- och linoleumgolv samt fönsterputsning, vilka ändamål icke anses kunna tillgodoses inom nuvarande anslagsram, beräknas ett minimibelopp av 8 360 kronor. För renhållningsmateriel och tvätt föreslås en höjning med 900 kronor av det belopp av 1 100 kronor, som beräknas disponibelt för ändamålet under innevarande budgetår.

Kostnaderna för nattbevakning beräknas på grund av höjda löner automatiskt öka med 1 600 kronor.

För inköp av röntgenfilm och annan materiel för museets röntgenlaboratorium anses en ökning av museets expensmedel med 1 000 kronor vara erforderlig.

I fråga om inköp och underhåll av möbler m. m. framhåller museichefen, att bristen på medel till detta ändamål medfört, att nyanskaffningar av vital betydelse för samlingarna år efter år måst uppskjutas. För nästa budgetår äskas därför sammanlagt 26 000 kronor till vissa särskilda ändamål, nämligen ny magasininredning, montrar till vissa större textilföremål och stolar för föreläsningssamheten. I fråga om magasininredningen framhålles, att den nuvarande provisoriska anordningen för magasinering av tavlor — trähyllor, där tavlorna står upp-
radade som böcker i en bokhylla — måste ersättas av någon ändamålsenligare. Det bästa system, som för närvarande finnes och som knappast torde saknas i något större tavelmuseum i utlandet, består av rörliga skärmar av stålrör med gallerfyllnad, på vilka tavlorna hänges tätt intill varandra. Skärmarna kan skjutas på skenor i taket. Denna inredning har den fördelen, att konstverken kan betraktas utan att tas ned från sina platser. Den utnyttjar också utrymmet med största möjliga ekonomi, kräver icke några underhållskostnader och är till skillnad från den nuvarande inredningen icke brandfarlig. Det framhålles som önskvärt, att alla tavelmagasinen kan förses med dylik inredning, men med hänsyn till kostnaderna och till att skärmarna först bör prövas i praktiken inskränker sig museichefen till att för nästa budgetår äska 15 000 kronor motsvarande kostnaderna för inredning av ett mindre magasinrum.

Publikationstryck. Museichefen redovisar utförligt svårigheterna att utan särskilda anslagsmedel till publikationstryck fullgöra den stadgenliga skyldigheten att utgiva såväl kortare förteckningar över samlingarna som utförligare beskrivande kataloger och vägledningar.

Statskontoret förordar en höjning av delposten till övriga expenser med 10 600 kronor och räknar därvid med att 4 740 kronor bör avses till täckande av ökade utgifter för städerskelöner och 1 600 kronor till täckande av de ökade kostnaderna för nattbevakning. Återstoden av den förordade höjningen av denna post hänför sig till fönsterputsning (2 360 kronor), materiel för röntgenundersökningar (1 000 kronor) och renhållningsmate-

riel och tvätt (900 kronor). Museichefens yrkanden i övrigt anser sig statskontoret icke kunna biträda. Ämbetsverket uttalar dock, att behov synes föreligga av ny magasinsinredning, men anser sig nödsakat att ifrågasätta, om det icke i nuvarande läge bör anstå med anskaffande härav.

Departementschefen. Med hänsyn till vad museichefen anfört angående kostnaderna för städning — främst Städerskelöner — och nattbevakning tillstyrker jag en höjning av delposten till övriga expenser med sammanlagt 7 200 kronor. Jag tillstyrker vidare, att ett engångsbelopp av 15 000 kronor anvisas till viss magasinsinredning och ett engångsbelopp av 1 000 kronor till stolar för föreläsningssamheten. Delposten till övriga expenser torde alltså böra höjas med tillhoppa 23 200 kronor. Någon medelsanvisning till publikationstryck anser jag mig icke heller i år kunna tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 23 200 kronor till 165 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

[19] **17. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 132 500 kronor. Detta anslag, som disponeras enligt bestämmelser, som finnes införda på s. 469 i statsliggaren, motsvarar tre äldre reservationsanslag, nämligen Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna, Nationalmuseet: Vandringsutställningar samt Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition.

Museichefen hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 35 500 kronor. Av denna höjning hänför sig 25 000 kronor till de anslagsposter, som avser underhåll och ökande av samlingarna, 500 kronor till anslagsposten till vandringsutställningar och 10 000 kronor till anslagsposten till inköp av konst för deposition.

Av museichefens framställning inhämtas bland annat följande.

U n d e r h å l l o c h ö k a n d e a v s a m l i n g a r n a. Museichefen framhåller särskilt det allvarliga problem, som sammanhänger med de olämpliga fuktighetsförhållanden, som råder i museet. Medan somrarna ger en mycket hög och i stort sett lämplig fuktighetshalt, inträder i och med centraluppvärmningen under hösten en ständigt fortgående uttorkning av luften i byggnaden, vilken kulminerar under de kallaste vintermånaderna. Målningar på pannå samt möbler och andra träföremål torkar därvid, vilket gör att sprickor och andra skador uppkommer. Situationen är ytterst alarmerande för både k o n s t h a n t v e r k e t och d e t ä l d r e m å l e r i e t och kräver ofrånkomligen motåtgärder. En nyligen företagen undersökning har givit till resultat, att en reparation av uppkomna skador beräknas komma att kosta i runt tal 15 000 kronor enbart för träbehandlingen. Därutöver erfordras även förebyggande åtgärder, men

i avvaktan på resultatet av vissa undersökningar härvidlag framlägger museichefen icke nu något förslag till dylika åtgärder.

I fråga om *handtecknings- och gravvyravdelningen* framhåller museichefen bland annat, att ett tillfälligt anslag om 3 500 kronor är ofrånkomligen nödvändigt med hänsyn till att behov föreligger av en engångsanskaffning av specialkartong för uppfostring av särskilt ömtåliga eller dyrbara grafiska blad.

Praktiskt taget hela anslagsposten till *slottssamlingarna* (nu 7 200 kronor) behöver tagas i anspråk för Gripsholmssamlingarnas vård och underhåll med påföljd att några medel knappast beräknas bli disponibla för vården av samlingarna på de andra slotten. Särskilt framhålles, att de samlingar å Drottningholms slott, som står under tillsyn av museet, är i stort behov av översyn. Likaså är viss del av samlingarna på Harpsund i behov av snar vård.

I fråga om *museibiblioteket* erinrar museichefen om att detta icke fått motsvarande ökning av sina anslagsmedel till bokinköp och bokbindning, som de stora vetenskapliga biblioteken, ehuru självfallet de ökade kostnaderna relativt sett haft lika olyckliga följder för museibiblioteket som för andra bibliotek.

Vandringsutställningar. De årliga kostnaderna för verksamheten uppgår till 13 å 14 000 kronor och det nuvarande statsanslaget täcker alltså endast inemot 20 procent av totalkostnaderna. Anslaget brukar i stort sett gå åt till de tekniska arrangemangen kring en utställning och till täckande av förluster på kataloger m. m., medan de egentliga utställningskostnaderna praktiskt taget helt och hållet får bäras av de enskilda mottagarna, vilket medför den ytterst beklagliga konsekvensen, att vissa kommuner icke anser sig överhuvudtaget ha råd att ta emot utställningarna. Att under sådana förhållanden vidhålla teorien, att staten genom vandringsutställningarna ställer sina konstsamlingar till förfogande även för landsorten, låter sig knappast göra.

Inköp av konst för deposition. Beträffande denna post framhålles, att önskemålen om deposition vida överstiger vad museet med nuvarande medelstildelning kan tillgodose. Otvivelaktigt är depositionsverksamheten ett viktigt led i arbetet på att i allt vidare kretsar sprida kännedomen om och förståelsen för god konst.

Jag torde i detta sammanhang vidare få anmäla, att *Värmlands museum, Norrbottens museum och Smålands museum* — med instämmande av ett stort antal andra museer, konstföreningar m. fl. — i en till ecklesiastikdepartementet ingiven skrivelse betonat det stora värdet av nationalmusei vandringsutställningar. Museerna framhåller, att de kostnader för utställningarna, som faller på de lokala mottagarna, ofta är så stora, att vederbörande ser sig nödsakade att avstå från att ta emot utställningarna. En väsentlig höjning av nationalmusei anslagsmedel till vandringsutställningar skulle därför enligt vad i skrivelsen framhålles vara väl motiverad. Den skulle bidra till att skapa lika villkor för landsbygdens och de större städernas befolkning, när det gäller tillgång till olika bildningsmöjligheter.

I fråga om de till underhåll och ökande av samlingarna avsedda anslagsmedlen tillstyrker *statskontoret*, att 5 000 kronor beräknas till underhålls-

åtgärder beträffande samlingarna å Harpsund och Drottningholm. Statskontoret vill vidare icke motsätta sig, att 3 500 kronor anvisas som ett engångsbelopp för inköp av viss kartong samt 15 000 kronor för reparation av genom olämpliga fuktighetsförhållanden uppkomna skador å möbler och andra träföremål. Sistnämnda belopp anses emellertid böra uppdelas på tre budgetår. Någon höjning av anslagsposterna till inköp av konst för deposition och till vandringsutställningar kan statskontoret icke förorda.

Departementschefen. Med hänsyn till vad museichefen anfört, tillstyrker jag en allmän höjning av anslagsmedlen till underhåll och ökande av samlingarna med 9 000 kronor. Jag tänker därvid särskilt på behovet av medel till avhjälpande av de skador, som vållas av de olämpliga fuktighetsförhållandena i museet. Jag förordar vidare anvisande av ett engångsbelopp av 3 500 kronor till anskaffande av specialkartong för handteknings- och gravyravdelningen. Utöver vad jag nu anfört anser jag mig icke böra tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör höjas med 12 500 kronor till 145 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av museichefen meddela erforderliga bestämmelser rörande anslaget disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

[20] **18. Livrustkammaren: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	196 300	194 971
1955/56 (statsliggaren s. 469)	196 700	
1956/57 (förslag)	215 000	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 22 200 kronor. Av höjningen hänför sig ett belopp av i runt tal 2 000 kronor till förslag om uppflyttning av intendentstjänsten från lönegraden Ca 27 till Ca 29. I övrigt betingas höjningen till största delen av de ökade kostnader, som föranledes av förra årets beslut om höjning av statstjänstemännens löner.

Statens lönenämnd uttalar, att den icke funnit skäl tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av intendentstjänsten.

Departementschefen. Den föreslagna lönegradsuppflyttningen av intendentstjänsten anser jag mig icke kunna tillstyrka. Den höjning av anslaget, som erfordras på grund av automatiskt verkande omständigheter — lönehöjningar och förändringar i personalens löneklassplaceringar — beräknar

jag till 18 300 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande anslaget, som därför för nästa budgetår bör höjas med nämnda belopp, 18 300 kronor, till 215 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	104 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	69 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 200
<u>Summa kronor</u>	<u>215 000</u>

b) till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

[21] 19. Livrustkammaren: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	23 300	25 541
1955/56 (statsliggaren s. 470)	25 300	
1956/57 (förslag)	27 200	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 3 000 kronor. Han räknar därvid å ena sidan med ökade utgifter om i runt tal 3 400 kronor men å andra sidan med bortfall av en för innevarande budgetår beräknad engångsutgift om 400 kronor. Av den föreslagna höjningen motiveras 790 kronor med ökade kostnader för städning och nattbevakning och 125 kronor med ökade kostnader föranledda av den nya telefontaxan. Under anslagsposten till underhåll och ökande av samlingarna (nu 2 200 kronor) beräknas en ökning med 1 000 kronor främst för bokbindning. Anslagsposten till konservering av riddarspelsrekvisita (nu 3 500 kronor) föreslås höjd med 1 500 kronor i huvudsak för att möjliggöra, att ett deltidsanställt biträde, som är sysselsatt med konserveringen, erhåller en arvodeshöjning motsvarande den allmänna lönehöjningen, samt att tjänstgöringstiden för detta biträde utökas.

Departementschefen. Den föreslagna höjningen av anslagsposten till konservering av riddarspelsrekvisita kan jag endast biträda i så måtto, att jag föreslår en höjning av posten med 400 kronor för att bereda utrymme för uppräknigen av det deltidsanställda biträdets arvode. I övrigt tillstyrker jag bifall till föreståndarens förslag. Förevarande anslag torde därför för nästa budgetår böra höjas med sammanlagt 1 900 kronor till 27 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 27 200 kronor.

[22] 20. **Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 033 400	1 028 664
1955/56 (statsliggaren s. 470)	1 046 300	
1956/57 (förslag)	1 137 300	

Genom beslut den 27 maj 1955 har Kungl. Maj:t medgivit, dels att till vissa i arvodesstaten för naturhistoriska riksmuseet upptagna arvoden må tills vidare räknat från och med den 1 januari 1955 läggas vissa särskilda tillägg, dels ock att den under detta förslagsanslag upptagna arvodesposten må i anledning härav under innevarande budgetår överskridas med högst 1 230 kronor.

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att anslaget för nästa budgetår höjes med i runt tal 48 500 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsstegringar, av följande förslag.

1. Anvisande av i runt tal 14 000 kronor för iordningställande av museets ormbunkssamling.

2. Uppflyttning av den för filosofie doktorn H. Persson inrättade personliga intendentstjänsten från Ce 27 till Ce 29.

3. Inrättande vid botaniska avdelningen av en konservatorstjänst i Ca 19 i stället för en institutionsvaktmästartjänst i Ca 12 med tilläggsarvode å 1 080 kronor om året.

4. Inrättande av en preparatorstjänst i Ce 14 och en museibiträdestjänst i Ce 11 vid paleozoologiska avdelningen.

5. Höjning till 12 000 kronor av kamrerarens arvode (nu 6 228 kronor inklusive särskilt medgivet tillägg).

6. Höjning till 2 000 kronor av tilläggsarvodet åt den s. k. Regnellske amanuensen (nu 1 800 kronor).

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

3. **Konservator vid botaniska avdelningen.** Inrättandet av en dylik tjänst har sedan lång tid tillbaka varit ett mycket viktigt önskemål. Ett betydande arbete, som ej kan utföras av en vaktmäs-

tare, men som ej heller kräver sådana kvalifikationer, att det måste anföras åt de vetenskapligt utbildade tjänstemännen, förekommer på avdelningen. Avdelningens accession uppgår till i medeltal 50 à 60 tusen exemplar per år. I konservatorns uppgifter skall ingå att omhändertaga och preliminärt uppordna detta material. Härfor fordras bland annat förmåga att handskas med litteratur, främst uppslagsböcker på främmande språk. För inordning av materialet i samlingarna fordras kännedom om principerna för dess uppdelning på olika delsamlingar samt dessas karaktär och uppställning. Detta i sin tur kräver någon kännedom om det botaniska systemet. Konservatorn skall även taga hand om materialets uppläggning för montering samt kunna utföra erforderliga arbeten i utställningssalen. Likaså måste han kontinuerligt handleda arkivarbetarna, vilka för närvarande är åtta, varav sex utläningar.

Den botaniska avdelningen är den enda av museets avdelningar, som ej har antingen en konservators- eller en preparatorsbefattning. Att arbetet på avdelningen ändock hittills kunnat fortskrida någorlunda nöjaktigt beror på att sedan länge ett extra anslag — för närvarande 1 080 kronor om året — utgått som arvode åt institutionsvaktmästaren Zander för biträde med konservatorsgöromål m. m.

4. *Preparator och museibiträde vid paleozoologiska avdelningen.* Den tekniska personalen vid denna avdelning har varit oförändrad sedan 20 år tillbaka och är sedan länge otillräcklig för de tekniska arbetsuppgifter, som behövs för det pågående vetenskapliga arbetet. Avdelningens vetenskapliga personal får därför utföra göromål, som borde anförtros åt billigare arbetskraft. En annan konsekvens av personalbristen är, att det museala arbetet under senare år nästan helt måst inställas. Nödvändig översyn av samlingarna har sålunda icke kunnat ske, önskvärda moderniseringar har måst ställas på framtiden, nytillkomna samlingar har icke kunnat inordnas o. s. v. Beslutet att överföra Sveriges geologiska undersöknings stora samlingar av svenska djurfossil till avdelningen kommer att ytterligare förvärra situationen. Med den redan tidigare stora bristen på personal blir det helt enkelt omöjligt att uppfylla de förpliktelser, som övertagandet av dessa samlingar innebär.

Statskontoret tillstyrker, att institutionsvaktmästartjänsten vid botaniska avdelningen, vars innehavare inom en nära framtid avgår med pension, utbytes mot en preparatorstjänst i 14 lönegraden. Vidare förordar statskontoret inrättande vid paleozoologiska avdelningen av en museibiträdestjänst i Ce 11. Övriga förslag beträffande förevarande anslag kan statskontoret icke biträda. Vad angår arvodet till den s. k. Regnellske amanuenssen, uttalar ämbetsverket emellertid, att förslaget om en höjning av detta torde få prövas i ett större sammanhang.

Statens lönenämnd, som endast haft att yttra sig om akademiens förslag under punkterna 2 och 5, anser sig icke böra tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av intendenten Perssons personliga tjänst. Vidare finner nämnden ej tillräckliga skäl tillstyrka den föreslagna höjningen av kamrerarens arvode.

Departementschefen. Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående en andra etapp av översynen av löneställningen för viss teknisk biträdespersonal å vetenskapliga institutioner, ifrågasätter jag icke nu någon ändring beträffande den av akademien angivna institutionsvaktmästartjänsten i Ca 12, vars innehavare åtnjuter ett särskilt lönetillägg för biträde med förekommande konservatorsgöromål m. m. De av akademien framlagda förslagen om anvisande av medel till extra arbetskraft, om uppflyttning i högre lönegrad av en intendentstjänst samt om inrättande av vissa nya tjänster och höjning av vissa arvoden (punkterna 1 och 2 samt 4—6) anser jag mig icke kunna biträda i vidare mån, än att jag föreslår anvisande av medel till anställande av ytterligare ett museibiträde för paleozoologiska avdelningen. Detta biträde torde böra placeras i lönegraden Cg 11 och jag räknar med att behov av denna arbetskraft kommer att föreligga under de närmaste två budgetåren.

Utöver vad jag nu föreslagit ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring i riksmuseets personalstat. De merkostnader, som uppkommer vid bifall till mitt förslag, beräknar jag till 9 700 kronor. Därutöver räknar jag med att anslaget bör höjas med ett avrundat belopp av 81 300 kronor, varav i runt tal 74 100 kronor hänför sig till den förra året beslutade lönehöjningen för statstjänstemännen, 1 224 kronor till de i det föregående angivna, från och med den 1 januari 1955 medgivna arvodestilläggen och 6 000 kronor till förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar samt uppflyttningar enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång. I sistnämnda belopp har jag räknat in erforderliga medel för täckande av de kostnader, som föranledes av den förra året beslutade löne-regleringen för eldare. Sammanlagt bör förevarande anslag sålunda höjas med ett avrundat belopp av 91 000 kronor till 1 137 300 kronor. Det bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	549 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	19 664
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	351 736
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	216 000

Summa kronor 1 137 300

b) till *Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 137 300 kronor.

[23] **21. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	153 100	143 192
1955/56 (statsliggaren s. 471)	148 100	
1956/57 (förslag)	147 900	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 11 400 kronor till 159 500 kronor. Av höjningen avses 4 300 kronor till täckande av de ökade städningskostnader, som föranledes av nytt kollektivavtal för städningspersonalen, medan 7 100 kronor avses till vissa inköp av engångsnatur nämligen av en skurmaskin för 1 600 kronor, en industridammsugare för 500 kronor och en svarv för 5 000 kronor. Skurmaskinen och industridammsugaren anses erforderliga för underlättande av renhållningsarbetet vid museet. Vad svarven angår framhålles, att diverse reparationsarbeten redan nu uträttas av museets maskinpersonal och att dessa arbeten skulle kunna betydligt utvidgas, om en svarv stode till förfogande.

Statskontoret tillstyrker anvisande av ett engångsbelopp av 1 500 kronor till anskaffande av apparater för renhållningsarbetets underlättande men avstyrker den föreslagna medelsanvisningen till inköp av en svarv. Med hänsyn till belastningssiffran under budgetåret 1954/55 — 87 234 kronor — anser statskontoret, att en sänkning av bränsleposten skulle kunna ifrågasättas. Ämbetsverket föreslår dock, att posten uppföres med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Departementschefen. Jag föreslår för nästa budgetår en höjning av detta anslag dels med 4 300 kronor på grund av de ökade städningskostnaderna, dels med ett engångsbelopp av 5 500 kronor för inköp av en industridammsugare och en svarv. Med hänsyn till att belastningen å bränsleposten under de senaste budgetåren avsevärt understigit det belopp, varmed posten nu är uppförd, nämligen 100 000 kronor, föreslår jag en sänkning av denna post med 10 000 kronor till 90 000 kronor. Utöver vad jag nu anfört ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande anslaget, som alltså sammanlagt torde böra sänkas med 200 kronor till 147 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 147 900 kronor.

[24] 22. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	196 000	178 660
1955/56 (statsliggaren s. 472)	231 000	
1956/57 (förslag)	219 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 17 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Samlingarnas vård och bearbetning samt lokalernas inredning och utrustning (nu 170 800 kronor)	+ 6 000
2. Arvode åt två artister vid paleozoologiska avdelningen ..	+ 23 000
3. Bortfall av engångsbelopp	— 12 000
	+ 17 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Föreståndarkollegiet framhåller, att museets samtliga avdelningar har ett starkt behov av ökade medel till s a m l i n g a r n a s v å r d o c h b e a r b e t n i n g. Den under denna post begärda höjningen med 6 000 kronor är emellertid avsedd enbart för paleobotaniska avdelningen, som för närvarande vid sidan av entomologiska avdelningen har det minsta anslaget för ändamålet.

De två artister, för vilka anslag till arvoden nu äskas, har hittills avlönats med medel, som anvisats av naturvetenskapliga forskningsrådet, men det framhålles, att forskningsrådet icke anser sig kunna år efter år fortsätta att anslå medel för detta ändamål.

Det e n g å n g s b e l o p p, som beräknas falla bort nästa budgetår, har för innevarande budgetår anvisats till anskaffande av elektrisk armatur.

Statskontoret anser sig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka någon höjning av anslagsposten till samlingarnas vård och bearbetning och är icke heller berett förorda, att medel anvisas till avlönande av två artister.

Departementschefen. Jag är icke beredd att föreslå någon höjning av medelsanvisningen till samlingarnas vård och bearbetning. Ej heller kan jag tillstyrka, att medel anvisas till avlönande av två artister vid paleozoologiska avdelningen. För nästa budgetår ifrågasätter jag icke någon annan ändring beträffande anslaget än en minskning med 12 000 kronor, motsvarande det för innevarande budgetår anvisade engångsbeloppet till anskaffande av armatur. Detta innebär bland annat, att jag för nästa liksom för innevarande budgetår i anslaget inräknar ett belopp av 35 000 kronor till inköp av skåp för paleozoologiska avdelningen. Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 219 000 kronor, vilket innebär en sänkning med 12 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 219 000 kronor.

[25] 23. Statens etnografiska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	162 000	144 694
1955/56 (statsliggaren s. 472)	155 000	
1956/57 (förslag)	161 900	

Vetenskapsakademien hemställer, på förslag av *museiföreståndaren*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 17 800 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av förslag om

1) förändring av en tjänst som museibiträde i lönegraden Ca 13 till tjänst som kansliskrivare i Ca 15;

2) förändring av en tjänst som museibiträde i Ca 12 till tjänst som rustmästare (preparator) i Ca 14;

3) inrättande av en tjänst som amanuens i Cf 21.

Statskontoret avstyrker såväl förändringen av museibiträdestjänsterna som inrättandet av en amanuensjänst. *Statens lönenämnd*, som endast haft att yttra sig om den föreslagna förändringen av en museibiträdets-tjänst till kansliskrivartjänst, finner ej tillräckliga skäl tillstyrka den-samma.

Departementschefen. Akademiens förslag om förändring av en tjänst som museibiträde till tjänst som kansliskrivare samt om inrättande av en tjänst som amanuens anser jag mig icke böra biträda. Däremot föreslår jag med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att den andra museibiträdestjänsten förändras till tjänst som uppsyningsman i lönegraden Ca 13. Vid bifall härtil bör vederbörlig ändring vidtagas i personalförteckningen för etnografiska museet. Kostnadsökningen beräknar jag till 400 kronor. Den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner medför vidare behov av en anslagshöjning, som jag beräknar till 6 500 kronor. Sammanlagt bör anslaget därför för nästa budgetår höjas med 6 900 kronor till 161 900 kronor. Det bör fördelas på olika anslagsposter på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens etnografiska museum, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	63 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	70 800
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	27 700

Summa kronor 161 900

c) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 161 900 kronor.

[26] 24. Statens etnografiska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	62 900	56 455
1955/56 (statsliggaren s. 473)	60 400	
1956/57 (förslag)	58 900	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, om en höjning av detta förslagsanslag med 5 300 kronor. Av denna höjning, som i sin helhet hänför sig till delposten till övriga expenser (nu 25 000 kronor), avser 2 150 kronor ökade städningkostnader samt 500 kronor ökade kostnader för parkvård, snöskottning etc. Till inköp av två nya skrivmaskiner beräknas 1 670 kronor och därvid framhålles, att de skrivmaskiner museet för närvarande har är starkt förslitna och därjämte för få. Till fortsatt inredning av det s. k. båthuset beräknas ett belopp av 1 000 kronor.

Statskontoret, som icke funnit anledning till erinran mot förslaget om ökad medelsanvisning till städning och parkvård m. m., tillstyrker anvisande av 850 kronor till inköp av en ny skrivmaskin men avstyrker förslaget om anvisande av medel till fortsatt inredning av det s. k. båthuset. Statskontoret anför vidare, att delposten till bränsle, lyse och vatten, som nu är uppförd med 35 000 kronor, med hänsyn till belastningssiffrorna synes kunna sänkas till 30 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med statskontoret biträder jag akademiens förslag om en ökning av medelsanvisningen till städning och parkvård m. m. Jag föreslår vidare anvisande av 850 kronor till inköp av en skrivmaskin. Däremot ifrågasätter jag icke anvisande av några särskilda medel till fortsatt inredning av båthuset. Medelsanvisningen till övriga expenser bör vid bifall till vad jag nu förordat sammanlagt ökas med 3 500 kronor. Med hänsyn till vad statskontoret anfört förordar jag vidare, att delposten till bränsle, lyse och vatten sänkes med 5 000 kronor till 30 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med 58 900 kronor, innebärande en sänkning med 1 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 58 900 kronor.

[27] **25. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	5 000	3 772
1955/56 (statsliggaren s. 473)	6 000	
1956/57 (förslag)	6 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av museiföreståndaren, att detta reservationsanslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 6 000 kronor. Jag ansluter mig härtill och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

[28] **26. Medelhavsmuseet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	87 900	91 109
1955/56 (statsliggaren s. 473)	87 900	
1956/57 (förslag)	98 900	

Ur detta förslagsanslag bestrides såväl avlöningar som omkostnader för medelhavsmuseet enligt en av riksdagen godkänd stat.

Genom beslut den 27 maj 1955 har Kungl. Maj:t i anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner medgivit, att den under anslaget upptagna posten till avlöningar till icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår överskridas med högst 4 500 kronor motsvarande kostnaderna för lönehöjning åt arvodesanställd personal vid museet. Arvodena åt denna personal utgår med belopp motsvarande lönerna i vissa bestämda löneklasser.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien hemställer, med anledning av förslag av tillförordnade *museiföreståndaren*, att anslaget för nästa budgetår höjes med 17 700 kronor. Därvid framföres följande förslag.

- Inrättande av extra ordinarie tjänster i följande lönegrader nämligen i Ce 27 för en avdelningsföreståndare (nu arvode motsvarande 27 löneklassen),
i Ce 27 för en förste assistent (nu arvode motsvarande 25 löneklassen),
i Ce 21 för en tecknare (nu arvode motsvarande 17 löneklassen) och
i Ce 11 för ett museibiträde (nu arvode motsvarande 11 löneklassen).

- Anvisande av 3 000 kronor till extra vaktmästarhjälp, 3 500 kronor till konservering och 1 500 kronor till inköp av föremål m. m.

Förslaget om inrättande av de angivna extra ordinarie tjänsterna motiveras med att dessa tjänster kommer att behövas allt framgent för bestridande av göromålen vid museet. Extra vaktmästarhjälp anses erforderlig, särskilt med hänsyn till att museets båda avdelningar är inrymda i lokaler, som ligger vitt skilda i olika stadsdelar. Vad angår den begärda medelsanvisningen till konservering framhålles, att det med nuvarande blygsamma anslag icke är genomförbart att företaga ens de nödvändigaste konserveringsåtgärderna med påföljd, att föremålen löper risk att falla sönder eller förstöras.

Under hänvisning till att endast ett år förflutit sedan medelhavsmuseet bildades avstyrker *statskontoret* förslaget om inrättande av extra ordinarie tjänster för museets arvodesanställda personal. Ej heller kan ämbetsverket förorda, att medel anvisas till extra vaktmästarhjälp eller till inköp av föremål m. m. Däremot tillstyrkes anvisande av 1 000 kronor för konserveringsändamål.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra tillstyrka akademiens förslag om inrättande av vissa extra ordinarie tjänster i stället för nuvarande arvodesbefattningar. Däremot föreslår jag, med hänsyn till vad akademien anfört, att 1 000 kronor anvisas till extra vaktmästarhjälp och 3 500 kronor till konservering. Det överskridande av icke-ordinarieposten, som för innevarande budgetår medgivits med hänsyn till arvodeshöjningarna vid museet, bör vidare föranleda en uppräknig av samma post för nästa budgetår med motsvarande belopp nämligen 4 500 kronor. Vidare erfordras med hänsyn till lönehöjningen för statstjänstemännen en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 2 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande anslaget, som alltså för nästa budgetår bör höjas med sammanlagt 11 000 kronor till 98 900 kronor. Detta belopp bör fördelas i enlighet med staten i efterföljande hemställen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för medelhavsmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

S t a t		
<i>Avlöningar</i>		
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal . .	79 800	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 900	84 700
<i>Omkostnader</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	14 100	14 200
	Summa kronor	98 900

b) till *Medelhavsmuseet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 98 900 kronor.

[29] **27. Bidrag till nordiska museet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	404 900	404 900
1955/56 (statsliggaren s. 474)	404 900	
1956/57 (förslag)	438 300	

I anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut medgivit, att detta anslag må för innevarande budgetår överskridas med högst 33 400 kronor.

Nordiska museets nämnd hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslaget med nämnda belopp, 33 400 kronor, till 438 300 kronor.

Departementschefen. Förevarande anslag torde i enlighet med museinämndens förslag för nästa budgetår böra höjas med 33 400 kronor till 438 300 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 438 300 kronor.

[30] **28. Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad.** Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen 1950: 126 under bilagan 4, punkten 1, framlagt förslag uppförde riksdagen under rubriken Bidrag till omläggning av värme-, vatten- och ventilations-systemet inom nordiska museet å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 ett anslag av 1 084 000 kronor. I anslutning härtill har å riksstaten under rubriken Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad för budgetåren 1951/55 anvisats reservationsanslag av tillhoppa 1 135 000 kronor, varav för innevarande budgetår 165 000 kronor. I anslaget för budgetåret 1952/53 inräknades en för vissa omändringsarbeten i livrustkammaren äskad medelsanvisning av 20 000 kronor.

Beträffande detaljerna i nu ifrågakvarande arbeten torde få hänvisas till propositionen 1950: 126.

Nordiska museets nämnd hemställer för nästa budgetår om en medelsanvisning av 157 000 kronor.

Departementschefen. Vid min anmälan år 1954 av motsvarande anslagsfråga framhöll jag, att det belopp av omkring 487 000 kronor, som då beräknades återstå att anvisa av statsmedel för ifrågakvarande ombyggnads- och reparationsarbeten, borde fördelas på tre budgetår med ungefär en tredjedel varje år. Av nämnda belopp har hittills anvisats 330 000 kronor, och jag föreslår därför för nästa budgetår en medelsanvisning av 157 000

kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 8 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 157 000 kronor.

[31] **29. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	70 600	70 600
1955/56 (statsliggaren s. 475)	70 600	
1956/57 (förslag)	76 300	

I anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut medgivit, att detta anslag må för innevarande budgetår överskridas med högst 5 700 kronor.

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslaget med nämnda belopp, 5 700 kronor, till 76 300 kronor.

Departementschefen. Förevarande anslag torde i enlighet med föreningens förslag för nästa budgetår böra höjas med 5 700 kronor till 76 300 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 76 300 kronor.

[32] **30. Bidrag till musikhistoriska museet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	52 900	54 200
1955/56 (statsliggaren s. 475)	52 900	
1956/57 (förslag)	55 400	

I anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut medgivit, att detta anslag må för innevarande budgetår överskridas med högst 2 500 kronor.

Styrelsen för musikhistoriska museet har hos musikaliska akademien hemställt, att akademien ville övertaga museet från och med budgetåret 1956/57. *Musikaliska akademien*, som för sin del förklarar sig vara beredd till detta övertagande, har med hänsyn härtill i sina anslagsäskanden för nästa budgetår beräknat medel till musikhistoriska museet under de till musikaliska akademien med musikhögskolan avsedda avlönings- och omkostnadsanslagen.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår ansluter sig akademien till ett av museets styrelse upprättat förslag till äskanden och hemställer om anvisande av sammanlagt i runt tal 62 000 kronor. Till löner beräknas i runt tal 39 900 kronor och till omkostnader 24 100 kronor. Inkomster av entréavgifter m. m. beräknas till 2 000 kronor, vilket belopp föreslås upptaget som en inkomstpost, som minskar behovet av anslagsmedel till omkostnader till 22 100 kronor. I jämförelse med innevarande års anslag innebär akademiens förslag en höjning med 9 100 kronor, varav 2 500 kronor motsvarar nyssnämnda anslagsöverskridande. Höjningen i övrigt, 6 600 kronor, betingas av förslag om förändring av arvodestjänsten som museiföreståndare till en ordinarie tjänst i Ca 29 samt om höjning av årsarvodet åt en assistent från 9 000 till 10 000 kronor, i båda fallen i samband med en utökning av vederbörandes tjänstgöringstid.

Statskontoret har icke i och för sig något emot att musikhistoriska museet inordnas under musikaliska akademien men avstyrker, att medelsanvisningen till museet ökas.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra ifrågasätta någon ändring i sättet för anvisande av statsmedel som bidrag till musikhistoriska museet. Det särskilda anslaget till museet torde därför även för nästa budgetår böra uppföras å riksstaten. Akademiens förslag om en ökning av medelsanvisningen till museet kan jag icke biträda i vidare mån än att jag föreslår en höjning av anslaget med 2 500 kronor, motsvarande det för innevarande budgetår medgivna anslagsöverskridandet. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 55 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 55 400 kronor.

[33] 31. Bidrag till Drottningholms teatermuseum

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	31 800	31 800
1955/56 (statsliggaren s. 475)	31 800	
1956/57 (förslag)	33 900	

I anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut medgivit, att detta anslag må för innevarande budgetår överskridas med högst 2 100 kronor.

Drottningholms teatermusei nämnd hemställer, med tillstyrkan av *riksmarskalksämberet*, för nästa budgetår om en höjning av anslaget med nämnda belopp, 2 100 kronor, till 33 900 kronor.

Departementschefen. Förevarande anslag torde i enlighet med nämndens förslag för nästa budgetår böra höjas med 2 100 kronor till 33 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 33 900 kronor.

[34] **32. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet.** Detta anslag har, sedan det uppfördes på riksstaten från och med budgetåret 1947/48, utgått med 10 000 kronor. Det är avsett såsom bidrag till bestridande av stiftelsen Thielska galleriets löpande utgifter. I enlighet med en av styrelsen för stiftelsen gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[35] **33. Bidrag till svenska skolmuseet.** I enlighet med framställningar av skolöverstyrelsen och styrelsen för federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening föreslår jag oförändrad medelsanvisning, 3 500 kronor, för nästa budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

[36] **34. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem.** Detta anslag utgår med 15 000 kronor och är avsett såsom bidrag till stiftelsens driftkostnader. I enlighet med en av stiftelsens styrelse gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

C. Kyrkliga ändamål

[37] 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	778 200	730 127
1955/56 (statsliggaren s. 476)	782 700	
1956/57 (förslag)	846 100	

Ur detta anslag bestrides kostnaderna för dels avlöning åt den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen dels arvoden och andra ersättningar åt ledamöter i domkapitlen och stiftsnämnderna m. fl. Av kostnaderna faller på statsverket alla utgifter för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom utgifterna för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del de avser övriga domkapitel samt på kyrkofonden alla utgifter för avlönande av den skogligen personalen hos stiftsnämnderna och för arvoden och andra ersättningar avseende stiftsnämnderna. De kostnader i övrigt, som bestrides från anslaget, delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål återfinnes i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Nämnda bidrag utgör nu 1 163 200 kronor.

I de av domkapitlen avgivna anslagsäskandena rörande domkapitlens och stiftsnämndernas medelsbehov för nästa budgetår föreslås en sammanlagd ökning av medelstilldelningen med 93 574 kronor. Av anslagsäskandena inhämtas huvudsakligen följande.

Fem domkapitel föreslår i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 utbyte av ett flertal nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av vissa nya tjänster. Härvid åberopas främst, att de under senare år genomförda prästlöne- och kyrkomusikerreformerna medfört ökade arbetsuppgifter av stadigvarande natur för kanslipersonalen. Vissa andra domkapitel förklarar sig — trots föreliggande behov av personalökning och reglering av nuvarande tjänster — icke nu vilja, i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen rörande stiftskansliernas omorganisation, framlägga förslag om inrättande av nya tjänster m. m. För anställande av erforderlig extra personal föreslås, att för nästa budgetår, liksom tidigare, särskilda medel anvisas ur kyrkofonden.

Domkapitlen i Stockholm, Växjö, Lund, Göteborg och Karlstad föreslår utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av nya tjänster på sätt framgår av följande sammanställning.

Domkapitel	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjänst
Stockholm	stiftsnotarie i Ca 25	förste stiftsnotarie i Ca 27
Växjö	kansliskrivare i Ca 15 e. o. kanslibitråde i Ce 11	förste kansliskrivare i Ca 17 e. o. kontorist i Ce 13 (alternativt kanslibitråde i Ca 11)
Lund	expeditionsvakt i Ca 10 e. o. kontorsbiträde i Ce 8 expeditionsvakt i Ca 10 e. o. kontorsbiträde i Ce 8	förste expeditivsvakt i Ca 12 e. o. kanslibitråde i Ce 11 expeditivsvakt i Ca 11 kontorsbiträde i Ca 8
Göteborg	— — e. o. kanslibitråde i Ce 11 e. o. kontorsbiträde i Ce 8	stiftskamrerare i Ca 29 kontorist i Ca 13 kanslibitråde i Ca 11 kontorsbiträde i Ca 8
Karlstad	e. o. kanslibitråde i Ce 11	kanslibitråde i Ca 11

Domkapitlen i Växjö, Lund och Göteborg anholder vidare om anvisande av medel för anställande vid vart och ett av domkapitlen av ytterligare ett icke-ordinarie biträde i reglerad befordringsgång, vid sistnämnda domkapitel jämväl ett halvtidstjänstgörande biträde såsom särskild skrivhjälp åt biskopen.

Domkapitlen har i övrigt huvudsakligen endast räknat med automatiska förändringar av medelsbehovet.

Departementschefen. Den i det föregående nämnda utredningen rörande stiftsstyrelsernas kanslier är ännu icke slutförd. Utredningens resultat torde kunna redovisas först för 1957 års riksdag. De av domkapitlen framlagda förslagen om utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av nya tjänster är, med vissa undantag, av sådan natur, att de bör närmare prövas vid den blivande översynen av hela stiftsstyrelseorganisationen. Jag finner mig därför nu endast på några få punkter kunna biträda de framlagda förslagen.

Jag finner mig sålunda böra tillstyrka inrättande av en ny biträdestjänst vid domkapitlet i Göteborg, vilken dock icke torde böra placeras högre än såsom kanslibitråde i Ce 11. Vidare bör i anslutning till den reglerade befordringsgången en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst i Ce 8 vid domkapitlet i Lund ordinariesättas. Utöver vad jag nu förordat, räknar jag för nästa budgetår endast med sådana förändringar av medelsbehovet under förevarande anslag, som är av automatisk natur. Härtill torde jag strax få återkomma i samband med beräkningen av medelsbehovet under de olika avdelningarna i avlöningsstaten.

I avvaktan på den tidigare berörda omorganisationen av stiftskanslierna torde domkapitlet och stiftsnämnderna, såsom skett under de senaste åren, böra genom anvisande av särskilda medel ur kyrkofonden beredas möjlighet till en provisorisk personalförstärkning för fullgörande av de ökade förvaltningsuppgifter, som prästlöne- och kyrkomusikerreformerna medfört. Den härför erforderliga medelsanvisningen beräknar jag liksom föregående år till 70 000 kronor.

Domkapitlet i Göteborg har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framfört önskemål om anvisande av medel till skrivhjälp åt biskopen. Liknande behov har i olika sammanhang anmälts även från andra domkapitel. Jag finner det angeläget, att både biskoparna själva och stiftskanslierna bereds den lättnad i arbetsbördan, som anvisande av medel till skrivhjälp åt biskoparna skulle innebära. Såsom en provisorisk lösning av frågan föreslår jag därför, att för detta ändamål ett belopp av 30 000 kronor anvisas ur kyrkofonden. Kungl. Maj:t torde få fördela såväl detta belopp som det i föregående stycke angivna beloppet av 70 000 kronor.

Vad härefter angår beräkningen av medelsbehovet under de olika avdelningarna i avlöningsstaten, så räknar jag icke med annan ändring av det till *domkapitlet i Stockholm* nu utgående avlöningsanslaget än en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 5 500 kronor till 12 700 kronor. Den totala medelsanvisningen blir sålunda 68 700 kronor.

I fråga om anslagsmedlen till *kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.* beräknar jag höjningar av ordinarieposten med 6 500 kronor till 792 800 kronor, av arvodesposten med 800 kronor till 37 600 kronor och av anslagsposten till rörligt tillägg med 109 400 kronor till 276 700 kronor samt en minskning av icke-ordinarieposten med 1 600 kronor till 410 200 kronor. Hänsyn har härvid tagits till mina nyss framförda förslag om ordinariesättning av en extra ordinarie kontorsbiträdes-tjänst och inrättande av en tjänst som extra ordinarie kanslibitråde. Förändringarna av anslagsposternas belopp är i övrigt av automatisk natur. Under denna avdelning av avlöningsstaten torde sålunda böra uppföras ett sammanlagt belopp av 1 517 300 kronor, vilket innebär en höjning med tillhoppa 115 100 kronor. Höjningen respektive minskningen av ordinarieposten, icke-ordinarieposten och anslagsposten till rörligt tillägg fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden. Ökningen av arvodesposten faller helt på statsverket.

Under avdelningen *skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.* räknar jag med en automatisk minskning av icke-ordinarieposten med 1 000 kronor samt en automatisk höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 36 700 kronor. Medelsanvisningen torde sålunda under denna avdelning böra höjas med 35 700 kronor till 516 200 kronor. Höjningen berör endast kyrkofonden.

Avlöningsstatens utgiftssida slutar enligt de nu gjorda beräkningarna på $(68\ 700 + 1\ 517\ 300 + 516\ 200 =) 2\ 102\ 200$ kronor, innebärande en höjning med 156 300 kronor. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 1 163 200 kronor, bör enligt dessa beräkningar ökas med $(3\ 250 - 800 + 54\ 700 + 35\ 700 =) 92\ 850$ eller i avrundat tal 92 900 kronor till 1 256 100 kronor. Anslaget å riksstaten, som nu uppgår till 782 700 kronor, bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(2\ 102\ 200 - 1\ 256\ 100 =) 846\ 100$ kronor, vilket innebär en höjning med 63 400 kronor.

Den sammanlagda medelsanvisningen, 2 102 200 kronor, bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Med hänsyn till mitt förslag om ordinariesättning av en extra ordinarie tjänst torde ändring i personalförteckningen bära vidtagas.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att för fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 70 000 kronor;

b) medgiva att för biträdeshjälp åt biskoparna må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå högst 30 000 kronor;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den ändring i personalförteckningen för domkapitlen, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

d) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen och stiftsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

I. Domkapitlet i Stockholm

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	46 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .	7 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 700
Summa kronor	68 700

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel
samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	792 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	37 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. .	410 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	276 700
<u>Summa kronor</u>	1 517 300

III. Skoglig personal hos stifts-
nämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	365 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Grundbelopp	28 500
b. Ersättning till sakkunniga för biträde vid syn av stiftsnämnd m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000
<u>Summa kronor</u>	33 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. .	20 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	96 500
<u>Summa kronor</u>	516 200

IV. Sammanfattning

I. Domkapitlet i Stockholm	68 700
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.	1 517 300
III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.	516 200
<u>Summa kronor</u>	2 102 200

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	1 256 100
<u>Nettoutgift kronor</u>	846 100

e) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 846 100 kronor.

[38] 2. **Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	126 300	116 321
1955/56 (statsliggaren s. 480)	135 500	
1956/57 (förslag)	135 700	

Ur detta anslag bestrides domkapitlens och stiftsnämndernas kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar och vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m. Ur kyrkofonden utgår bidrag med belopp motsvarande hälften av de beräknade sjukvårds- och expenskostnaderna för samtliga domkapitel utom Stockholms, hälften av en nu utgående hyresersättning av 4 000 kronor till Uppsala domkyrka och hela den beräknade kostnaden för stiftsnämndernas verksamhet. Återstoden av de beräknade kostnaderna bestrides med medel från riksstaten.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål uppföres i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda omkostnadsstaten. Nämnade bidrag utgör för innevarande budgetår 208 000 kronor.

I de av domkapitlen avgivna anslagsäskandena rörande domkapitlens och stiftsnämndernas medelsbehov för nästa budgetår föreslås en sammanlagd ökning av medelstilledningen med 3 500 kronor. Av anslagsäskandena inhämtas huvudsakligen följande.

D o m k a p i t l e t i S t o c k h o l m anhåller om en ökning från 850 kronor till 1 550 kronor av de för publikationstryck avsedda medlen. Ö v r i g a d o m k a p i t e l anhåller om en sammanlagd höjning av den nuvarande medelstilledningen för dessa domkapitels behov med 3 400 kronor till 208 800 kronor. Sistnämnda medel föreslås fördelade på de olika anslagsposterna med följande belopp: sjukvård m. m. 3 150 kronor (nu 3 000 kronor), reseersättningar 45 100 kronor (nu 44 700 kronor), expenser 144 350 kronor (nu 144 000 kronor) — varav för bränsle, lyse och vatten oförändrat 19 000 kronor och för övriga expenser 125 350 kronor — publikationstryck 11 550 kronor (nu 9 700 kronor) samt hyresersättning till Uppsala domkyrka oförändrat 4 000 kronor. I delposten till övriga expenser för innevarande budgetår ingår bland annat engångsanvisningar å tillhoppa 17 100 kronor. F ö r s t i f t s n ä m n d e r n a s del föreslås en ökning av den nuvarande medelsanvisningen med 5 300 kronor, varav 5 000 kronor belöper på delposten till reseersättningar (nu 118 400 kronor) och 300 kronor på delposten till hyror för tjänstelokaler åt stiftsjägmästarna.

Departementschefen. För *domkapitlet i Stockholm* synes erforderligt med en viss höjning av anslagsposten till publikationstryck. Jag tillstyrker, att denna post höjes med 250 kronor till 1 100 kronor. Då jag i likhet med domkapitlet icke ifrågasätter någon ändring beträffande övriga anslagsposter, föreslår jag alltså att för domkapitlet i Stockholm för nästa budgetår räknas med anslagsmedel om tillhoppa 6 750 kronor. Detta domkapitels utgifter bestrides helt av medel från riksstaten.

Vad beträffar medelsbehovet för *övriga domkapitel* finner jag till en början ej erforderligt att nu föreslå någon ändring i fråga om den förslagsvis

angivna posten till s j u k v å r d m. m. Anslagsposten till r e s e e r s ä t t n i n g a r föreslår jag höjd med 150 kronor för att därmed öka Uppsala domkapitels medel till reseersättningar åt särskilda av domkapitlet förordnade utredningsmän. Denna höjning faller helt på statsverket. Delposten till ö v r i g a e x p e n s e r bör å ena sidan minskas med de för innevarande budgetår givna engångsanvisningarna om sammanlagt 17 100 kronor. Å andra sidan finner jag — med hänsyn främst till att domkapitlens medel till övriga expenser alltid varit försiktigt beräknade — skäl tillstyrka en allmän uppräknig av dessa medel med tillhoppa 11 600 kronor eller ungefär tio procent av nuvarande belopp sedan engångsanvisningarna frånräknats. Härutöver föreslår jag, att såsom engångsanvisningar till fyra domkapitel för utbyte av förslitna kontorsmaskiner anvisas tillhoppa 3 200 kronor. Med hänsyn till att jag icke funnit mig kunna för nästa budgetår föreslå medel för iordningställande av vissa nya arbetsrum åt domkapitlet i Göteborg, kan jag ej heller tillstyrka domkapitlets hemställan om en engångsanvisning å 3 000 kronor till inköp av nya möbler för de ifrågavarande rummen. Mitt förslag i det föregående innebär, att för nästa budgetår till de olika domkapitlen kommer att anvisas följande belopp under delposten till övriga expenser, nämligen domkapitlet i Uppsala 13 600 kronor, varav 950 kronor är engångsanvisning, Linköping 9 350 kronor, Skara 10 200 kronor, varav 850 kronor är engångsanvisning, Strängnäs 9 350 kronor, Västerås 12 100 kronor, Växjö 10 600 kronor, varav 700 kronor är engångsanvisning, Lund 14 950 kronor, Göteborg 9 200 kronor, Karlstad 9 950 kronor, Härnösand 10 600 kronor, varav 700 kronor är engångsanvisning, Luleå 9 600 kronor och Visby 3 200 kronor. Delposten till övriga expenser bör alltså vid bifall till mitt förslag för nästa budgetår minskas med 2 300 kronor (— 17 100 + 11 600 + 3 200 = — 2 300). Minskningen kommer till lika del statsanslaget och kyrkofonden till godo.

Under anslagsposten till p u b l i k a t i o n s t r y c k har ökning begärts av domkapitlen i Strängnäs och Karlstad. För egen del anser jag, att denna delpost bör bland annat med hänsyn till belastningen under senare budgetår höjas med sammanlagt 500 kronor. Höjningen bör fördelas med 100 kronor på domkapitlet i Strängnäs, 150 kronor på domkapitlet i Karlstad, 100 kronor på domkapitlet i Uppsala och 150 kronor på domkapitlet i Lund. Dessa höjningar faller helt på statsverket. Anslagsposten till h y r e s e r s ä t t n i n g t i l l U p p s a l a d o m k y r k a bör upptagas med oförändrat belopp.

Vid bifall till vad jag här föreslagit torde till omkostnader för domkapitlen — utom domkapitlet i Stockholm — för nästa budgetår böra anvisas ett sammanlagt belopp av (3 000 + 44 850 + 141 700 + 10 200 + 4 000 =) 203 750 kronor, innebärande en minskning med 1 650 kronor. Av denna minskning kommer 500 kronor statsverket till godo och 1 150 kronor kyrkofonden till godo.

I fråga om anslagsmedlen till *stiftsnämnderna* anser jag mig böra tillstyrka dels den begärda höjningen av anslagsmedlen till hyror för tjänstelokaler med 300 kronor, dels ock en viss höjning av anslagsposten till reseersättningar. Sistnämnda höjning bör enligt min mening begränsas till sammanlagt 3 600 kronor och de ökade anslagsmedlen bör fördelas med 1 000 kronor på stiftsnämnden i Uppsala, 500 kronor på var och en av stiftsnämnderna i Skara, Strängnäs och Västerås, 700 kronor på stiftsnämnden i Karlstad och 400 kronor på stiftsnämnden i Visby. För stiftsnämnden i Härnösand räknar jag med oförändrat belopp, 18 200 kronor, men har intet att erinra mot att nämnden inom ramen för tillgängliga medel täcker kostnaderna för ett planerat sammanträde i stiftsstaden med boställsnämndernas ordförande. De två övriga anslagsposterna torde böra uppföras med oförändrade belopp, d. v. s. anslagsposten till sjukvård med 600 kronor och anslagsposten till vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond med 6 000 kronor. Sammanlagt torde alltså till omkostnader för stiftsnämnderna för nästa budgetår böra anvisas ($7\ 800 + 122\ 000 + 600 + 6\ 000 =$) *136 400 kronor*, vilket innebär en höjning med 3 900 kronor som helt faller på kyrkofonden.

Under omkostnadsanslaget redovisas för närvarande såsom särskilda *uppbördsmedel* dels kyrkofondens bidrag till omkostnaderna, för innevarande budgetår 208 000 kronor, och dels vissa hyror för vaktmästarbostäder, för innevarande budgetår upptagna till 900 kronor. Domkapitlet i Västerås har anmält, att hyra för vaktmästarbostaden därstädes ej längre utgår, sedan bostaden ombyggt och numera disponeras till kansli lokaler. I anledning härav torde den ifrågavarande uppbördsposten för nästa budgetår böra minskas med ett avrundat belopp av 450 kronor och upptagas med 450 kronor. Kyrkofondens bidrag skall enligt vad jag i det föregående anfört dels minskas med 1 150 kronor och dels ökas med 3 900 kronor, alltså en nettohöjning med 2 750 kronor. Bidraget bör alltså för nästa budgetår upptagas till ($208\ 000 + 2\ 750 =$) *210 750 kronor*. De sammanlagda uppbördsmedlen bör således beräknas till *211 200 kronor*.

I enlighet med vad jag föreslagit bör för nästa budgetår till domkapitlet och stiftsnämnderna för omkostnader anvisas ($6\ 750 + 203\ 750 + 136\ 400 =$) *346 900 kronor*, innebärande en höjning med 2 500 kronor. Omkostnadsanslaget å riksstaten för nästa budgetår bör uppföras med ($346\ 900 - 211\ 200 =$) *135 700 kronor*, vilket innebär en höjning med 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlet och stiftsnämnderna*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 135 700 kronor.

[39] **3. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Kostnader för skogsbiträden.** Detta förslagsanslag uppfördes för första gången på riksstaten för budgetåret 1954/55 (se 1954 års statsverksproposition, VIII ht, p. 41). Ur anslaget gäldas kostnader för avlöning m. m. åt sådana skogsbiträden som är anställda för skötseln av de under stiftsnämndernas förvaltning stående ecklesiastika arrendegårdarnas skogar. Ifrågavarande kostnader, som för budgetåret 1954/55 beräknades till 36 000 kronor och för innevarande budgetår beräknats till 37 300 kronor, skall emellertid helt täckas med uppbördsmedel ur kyrkofonden. Anslaget är därför uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Att kostnaderna för nämnda skogsbiträden, vilka innehar tjänstemannaanställning, ansetts böra formellt gäldas ur anslag å riksstaten men slutligt bestridas ur kyrkofonden sammanhänger med att detsamma sedan länge gäller beträffande kostnaderna för stiftsnämndernas övriga skogliga befattningshavare (stiftsjägmästarna m. fl.). Kostnaderna för sistnämnda befattningshavare gäldas nämligen formellt från domkapitlens och stiftsnämndernas gemensamma avlönings- och omkostnadsanslag, men riksstaten tillgodoföres ur kyrkofonden ett beräknat belopp för täckande av dessa kostnader. Anledningen till att ett särskilt anslag uppförts å riksstaten för skogsbiträdenas avlöning m. m. beror på att anvisande av medel härför å nyssnämnda domkapitels- och stiftsnämndsanslag skulle på grund av föreliggande speciella förhållanden avsevärt inveckla regleringen av dessa två anslag.

Kungl. Maj:t har den 4 juni 1954 (med viss ändring den 15 april 1955) meddelat föreskrifter angående anställande av skogsbiträde för skötseln av ecklesiastik arrendegårds skog.

Beträffande dispositionen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till kostnader för skogsbiträden gäller av Kungl. Maj:t den 15 april 1955 meddelade föreskrifter. Enligt dessa får de olika stiftsnämnderna under budgetåret 1955/56 disponera följande belopp:

Stiftsnämnden i Uppsala	7 750
» i Skara	8 800
» i Västerås	1 550
» i Växjö	9 000
» i Göteborg	600
» i Karlstad	9 600

Summa kronor 37 300

För budgetåret 1956/57 begär stiftsnämnderna i Uppsala, Skara, Västerås och Växjö uppräknig av de till deras förfogande stående beloppen. *Stiftsnämnden i Uppsala* begär en ökning med 211 kronor och *stiftsnämnden i Västerås* en ökning med 50 kronor. Dessa höjningar är av närmast automatisk natur. *Stiftsnämnden i Växjö* begär en höjning med 500 kronor, motiverad av en icke specificerad ökning av omkostnaderna med detta

belopp. *Stiftsnämnden i Skara* hemställer om en höjning med 1 100 kronor för att möjliggöra en höjning av arvudet till det hos nämnden anställda skogsbiträdet från av Kungl. Maj:t medgivet belopp av högst 8 000 kronor till 9 100 kronor. Arvodeshöjningen motiveras med att ackordspriser och dagarvoden för skogsarbetare på grund av nytt arbetsavtal höjts från och med den 1 oktober 1954 med 13,2 procent, till vilken höjning hänsyn icke tagits vid fastställande av skogsbitrådets nuvarande arvode.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att de nu utgående anslagsmedlen till stiftsnämnderna i Uppsala, Västerås och Växjö höjes med respektive 200 kronor, 50 kronor och 200 kronor. Jag vill ej heller rikta erinran mot att ytterligare 1 050 kronor ställes till disposition av stiftsnämnden i Skara för möjliggörande av en viss arvodesförbättring åt det därstädes anställda skogsbiträdet.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde ett sammanlagt belopp av (37 300 + 450 + 1 050 =) 38 800 kronor bära för nästa budgetår ställas till vederbörande stiftsnämnders förfogande för bestridande av kostnaderna för här avsedda skogsbiträden. I enlighet med vad jag förut framhållit i min redogörelse för anslaget konstruktion torde emellertid anslaget även för nästa budgetår bära uppföras med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Vid anvisande av nämnda anslag torde erforderliga medel, beräknade till förslagsvis 38 800 kronor, få disponeras ur kyrkofonden för täckande av de verkliga kostnaderna å riksstatsanslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Kostnader för skogsbiträden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[40] **4. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Reparation av domkapitelshuset i Strängnäs.** I en den 20 augusti 1955 dagteknad skrivelse har *domkapitlet i Strängnäs* gjort framställning om anvisande av ett anslag å 47 900 kronor för reparation av dels det Strängnäs domkyrka tillhöriga s. k. domkapitelshuset, vari domkapitlets och stiftsnämndens ämbetslokaler är inrymda, dels ock en till domkapitelshuset hörande, självständigt belägen vaktmästarbostad. Av framställningen inhämtas huvudsakligen följande.

På därom av domkapitlet gjord framställning har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 25 januari 1955 till domkapitlet överlämnat förslag avseende erforderliga reparationer å domkapitelshuset och den till detta hörande vaktmästarbostaden. De föreslagna arbetena omfattar i huvudsak iståndsättande av domkapitelshusets yttertak, justering av golven, insättande av nya fönster, allmän putsning och ommålning samt förbättring av kök och sanitära anordningar i vaktmästarbostaden. Domkapitlet har

genom domkyrkosysslomannen infordrat anbud å arbetenas utförande. Med ledning av anbudena har domkyrkosysslomannen beräknat reparationskostnaderna till 47 895 kronor 39 öre.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra i ärendet.

Statskontoret finner för sin del icke i och för sig anledning till erinran mot de ifrågasatta arbetena. Ämbetsverket kan dock icke tillstyrka, att medel utgår till reparation av vaktmästarbostaden, för vilken domkyrkan uppbär hyra, liksom icke heller för reparation av det rum, som nyttjas av domkyrkosysslomannen. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, beräknas dessa kostnader till omkring 7 300 kronor respektive 930 kronor. Med hänsyn härtill och då reparationsarbetena enligt statskontorets mening torde kunna begränsas, förordar ämbetsverket, att medelsanvisningen begränsas till 35 000 kronor, vilket belopp bör fördelas lika mellan staten och kyrkofonden.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att medel anvisas till bestridande av kostnaderna för den föreslagna reparationen av domkapitelshuset, vilken synes mycket erforderlig. Däremot är jag i likhet med statskontoret icke beredd tillstyrka bifall till domkapitlets framställning, i vad den avser bidrag av staten och kyrkofonden till kostnaderna för reparation av vaktmästarbostaden. Med hänsyn härtill synes den erforderliga medelsanvisningen kunna begränsas till 40 000 kronor. Detta belopp torde böra fördelas lika mellan staten och kyrkofonden.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Reparation av domkapitelshuset i Strängnäs* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor;

b) medgiva, att ur kyrkofonden må till samma ändamål utgå likaledes ett belopp av 20 000 kronor.

[41] **5. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Visst byggnadsarbete å biskopsgården i Växjö.** Genom beslut den 27 maj 1955 har Kungl. Maj:t med anledning av en framställning av *stiftsnämnden i Växjö* medgivit, att för täckande av kostnaden för ny värmepanna till biskopsgården i Växjö finge ur kyrkofonden förskjutas 7 716 kronor 65 öre, och förklarade Sig Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela beslut angående kostnadens slutliga gäldande.

I yttrande över stiftsnämndens framställning i ärendet hade *statskontoret* uttalat följande beträffande finansieringen av kostnaderna för den ifrågasvarande reparationen:

Växjö domkyrka torde i princip vara skyldig svara för den del av kostnaderna, som belöper på de av domkapitlet disponerade rummen i biskops-

gårdens huvudbyggnad. Då domkyrkans tillgångar emellertid — enligt vad statskontoret under hand inhämtat — är mycket begränsade, får ämbetsverket förorda, att domkyrkan befrias från nämnda åliggande.

Enligt statskontorets mening bör kostnaderna — i överensstämmelse med vad som tidigare skett vid anordnande av förbättrade lokaler för nämnda domkapitel och stiftsnämnd — lika fördelas mellan staten och kyrkofonden. För gäldande av de på staten ankommande utgifterna bör medel äskas å riksstaten. Vad gäller disponerandet av kyrkofondsmedel må erinras att bestämmelserna i kyrkofondslagen icke synes lämna utrymme härför. Den omständigheten, att lokalerna är belägna i biskopsgård, förändrar icke läget. Ur kyrkofonden torde nämligen utan riksdagens samtycke medel kunna anvisas endast för bestridande av kostnaderna för om- och tillbyggnad av den del av biskopsgård, som avdelas till biskops tjänstebostad. I nu förevarande fall ingår i denna bostad icke utrymmen för centraluppvärmningens ombesörjande. Riksdagens medverkan synes sålunda erforderlig jämväl för anvisande av medel ur kyrkofonden för förevarande ändamål.

Statskontoret har icke något att erinra mot att medel till gäldande av kostnaderna för nu ifrågavarande arbeten — i avvaktan på slutligt avgörande rörande finansieringen — förskjutes ur kyrkofonden.

Departementschefen. I likhet med statskontoret anser jag det skäligt att kostnaderna för förevarande byggnadsarbete slutligen gäldas av statsverket och kyrkofonden till hälften vardera. Jag förordar, att för gäldande av statsverkets del av det ifrågavarande beloppet (3 858 kronor 33 öre) på riksstaten för nästa budgetår anvisas ett anslag under den inledningsvis angivna rubriken å ett avrundat belopp av 3 900 kronor, samt att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande till att återstoden av beloppet (3 858 kronor 32 öre) får slutligt bestridas ur kyrkofonden. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Visst byggnadsarbete å biskopsgården i Växjö* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 3 900 kronor;

b) medgiva, att ur kyrkofonden må till samma ändamål utgå ett belopp av 3 858 kronor 32 öre.

[42] 6. Kleresistaten

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 000	7 156
1953/54	5 000	7 055
1954/55	7 000	7 291
1955/56 (statsliggaren s. 483)	7 000	
1956/57 (förslag)	7 000	

Ur detta anslag utbetalades tidigare dels ersättningar för vissa friheter från prästutlagor, dels indelningsersättningar till pastor primarius samt vissa domkyrkosysselmän, klockare och organister, dels ock s. k. djäknepenningersättning till en av domkyrkoorganisterna. Från och med budget-

året 1942/43 utgår ur anslaget endast indelningsersättningar till domkyrkosysslomän. Övriga ersättningar har avförts ur anslaget eller indragits, dock med viss rätt för tjänstinnehavare, som tillträtt sin befattning före den 1 juli 1942, att bibehållas vid indelningsersättning, så länge han kvarstår i tjänst. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 7 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. (Jfr förslagsanslaget Ersättningar till kyrkor.) Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 kronor.

[43] **7. Vissa ersättningar till kyrkofonden.** Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med i avrundat tal 5 050 800 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

[44] **8. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	46 700	47 794
1955/56 (statsliggaren s. 483)	60 100	
1956/57 (förslag)	64 700	

Enligt kyrkomusikerstadgan skall kantorstjänst, som är en befattning såsom kyrkomusiker och folk- eller småskollärare, i regel vara inrättad i kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. För utbildning av kantorer anordnas varje år särskilda sommarkurser, vilka är öppna för elever och — i mån av utrymme — förutvarande elever vid folk- och småskoleseminarierna. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorexamen, vilken utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för anställning som kantor. Enligt gällande bestämmelser skall sommarkurserna börja omedelbart efter vårterminens slut och pågå i sex veckor med en undervisningstid av 83 timmar i veckan.

Vid såväl folk- som småskoleseminarierna meddelas för närvarande under terminerna specialundervisning av elever, som deltagit i eller anmält sig till deltagande i här avsedda sommarkurser. Denna undervisning, som bekostas med medel ur anslagen till vederbörande seminarier, och den efterföljande utbildningen vid sommarkurserna avser att sätta deltagarna i stånd att i samband med eller kort efter lärarexamen avlägga organist-

och kantorsexamen. Såsom deltagare i kurserna skall i första hand ifrågakomma dels sådana musikbegåvade elever, som i fråga om kunskap och färdighet icke nått högre än som normalt motsvarar första årets seminarieundervisning, dels ock ett antal något mera försigkomna elever, vilka kan beräknas vara färdiga att under kursåret eller nästpåföljande år avlägga organist- och kantorsexamen. Antalet deltagare i varje kurs får vara högst 24 och dessa utses — efter förslag av rektor vid vederbörande seminarium — av styrelsen för musikaliska akademien. Kurserna står under akademiens inseende. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad kursledare, som uppbär arvode samt resekostnadsersättning och traktamente. Undervisningen bestrides vid varje kurs av två till fyra lärare, vilka åtnjuta arvode och resekostnadsersättning. Censor vid organist- och kantorsexamen erhåller arvode samt resekostnadsersättning och traktamente, varjämte till examinator vid sådan examen utgår resekostnadsersättning.

Under sommaren 1955 har sex kurser anordnats, nämligen vid folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund, Falun och Umeå samt vid folkskoleseminarierna för manliga elever i Linköping och Göteborg. Examina har under den gångna sommaren förrättats på kursorterna.

Anslaget har för innevarande budgetår höjts med 13 400 kronor till 60 100 kronor. Højningen avser dels en ökning av antalet kurser från fem till sex, dels en højning av kursledarnas s. k. tilläggsarvode från 20 till 30 kronor för varje seminarium, varifrån elever må uttagas till under hans ledning stående kurs, dels ock en højning av kurslärarnas arvode för undervisningstimme från 14 kronor 50 öre till 16 kronor 20 öre. I anslutning till riksdagens beslut om höjda löner från och med den 1 januari 1955 åt statstjänstemän och andra befattningshavare med av statsmakterna bestämda löner har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 maj 1955 förordnat, att det nämnda arvodet till kurslärare skall utgå med 17 kronor 50 öre för undervisningstimme. Samtidigt har Kungl. Maj:t medgivit, att en till arvodet åt kurslärare avsedd post under anslaget får under budgetåret 1955/56 överskridas med högst 3 800 kronor.

Musikaliska akademien föreslår, att medel beräknas för sex kurser även under sommaren 1956, och hemställer att anslaget för nästa budgetår höjes dels med det belopp av 3 800 kronor, varmed anslaget får överskridas under innevarande budgetår, och dels därutöver med 1 160 kronor. Sistnämnda belopp föreslår akademien för möjliggörande av:

- 1) højning av tilläggsarvodet åt kursledare från 30 kronor till 40 kronor (anslagsökning 300 kronor);
- 2) højning av dagarvodet åt censor från 45 kronor till 50 kronor (anslagsökning 60 kronor);
- 3) ökade medel för utarbetande, tryckning och distribution av examensuppgifter samt betygsblanketter m. m. (nu 300 kronor, anslagsökning 800 kronor).

Till stöd för förslaget om sex kurser med inalles 144 elever även för nästa budgetår anför musikaliska akademien, dels att antalet sökande till kurserna alltjämt är stort (180 innevarande år mot 163 år 1954) och dels att efterfrågan på examinerade kyrkomusiker är betydande.

Departementschefen. Jag tillstyrker akademiens förslag, att medel beräknas för sex kurser även under sommaren 1956. Det av akademien ånyo framförda förslaget om höjning av kursledarnas tilläggsarvode till 40 kronor per seminarium och av censorernas dagarvode till 50 kronor kan jag däremot icke tillstyrka. Jag erinrar om att det förra arvodet höjts från 20 kronor till 30 kronor från och med innevarande budgetår. Då jag blivit övertygad om att behov föreligger av en ökning av anslagsmedlen för utarbetande, tryckning och distribution av examensuppgifter m. m., vill jag föreslå, att anslaget för detta ändamål höjes med det av akademien äskade beloppet, 800 kronor. Härutöver bör anslaget höjas med det belopp av 3 800 kronor, varmed anslaget högst får överskridas under innevarande budgetår.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör för nästa budgetår beräknas en medelsanvisning av, i avrundat belopp, 1 800 kronor till arvoden till kursledare, 52 300 kronor till arvoden till kurslärare, 1 500 kronor till resekostnadsersättning och traktamente till kursledare samt resekostnadsersättning till kurslärare, 5 200 kronor till arvoden, resekostnadsersättning och traktamente till censorer samt resekostnadsersättning till examinators, 2 400 kronor till körmedverkan, 400 kronor till övriga utgifter vid kurser och examina samt 1 100 kronor till utarbetande, tryckning och distribution av examensuppgifter m. m. Anslaget i dess helhet torde alltså för nästa budgetår bära uppföras med $(1\ 800 + 52\ 300 + 1\ 500 + 5\ 200 + 2\ 400 + 400 + 1\ 100 =)$ 64 700 kronor, innebärande en höjning med 4 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 64 700 kronor.

[45] **9. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken.** Ur detta anslag utgår för närvarande två stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett stipendium för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium utgår med ett belopp av 1 600 kronor om året och utdelas för högst tre år i sänder. I enlighet med framställning av domkapitlet i Luleå föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken*, för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 4 800 kronor.

[46] **10. Kyrkors underhåll.** Detta anslag, för närvarande 2 000 kronor, användes från och med budgetåret 1947/48 helt till Visby domkyrkas iståndsättande och framtida bestånd. I enlighet med förslag av domkapitlet i Visby torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kyrkors underhåll* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

[47] **11. Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka.** Detta anslag utgör statsbidrag till bestridande av kostnaderna för en avsedd yttre restaurering av Linköpings domkyrka. Såsom framgår av propositionen 1949: 118 har kostnaderna för restaureringen beräknats till 750 000 kronor, varav 375 000 kronor skulle bestridas av statsmedel och resten av Linköpings församling eller på annat sätt. Av riksdagen har under förevarande anslagsrubrik anvisats för budgetåren 1949/50, 1950/51 och 1951/52 respektive 175 000 kronor, 100 000 kronor och 50 000 kronor samt för vart och ett av de fyra budgetåren 1952/56 1 000 kronor eller sammanlagt 329 000 kronor. Intill utgången av budgetåret 1954/55 har av anvisade medel endast tagits i anspråk 41 000 kronor. — I ingiven framställning har domkyrkans styrelse anhållit, att anslag för domkyrkans restaurering måtte upptagas även för budgetåret 1956/57, ehuru det egentliga restaureringsarbetet ännu ej kunnat igångsättas.

Departementschefen. Med hänsyn till det läge, vari frågan om domkyrkans restaurering för närvarande befinner sig, torde någon egentlig medelsanvisning ej erfordras för nästa budgetår. Anslaget bör dock lämpligen, i likhet med vad som skett för de fyra senaste budgetåren, uppföras med 1 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[48] **12. Bidrag till restaurering av Växjö domkyrka. 13. Bidrag till restaurering av Västerås domkyrka.** I 1955 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkten 47, föreslog Kungl. Maj:t på min fördragning, att staten skulle lämna bidrag till erforderliga restaureringar av domkyrkorna i Växjö och Västerås. Statsanslagen föreslogs till 300 000 kronor för domkyrkan i Växjö och 600 000 kronor för domkyrkan i Västerås. Dessa anslag ansågs dock böra lika uppdelas på de tre närmast följande budgetåren. Kungl. Maj:t föreslog sålunda, att för vart och ett av budgetåren 1955/56, 1956/57 och 1957/58 skulle anvisas dels ett reservationsanslag av 100 000 kronor såsom bidrag till restaurering av Växjö dom-

kyrka, dels ett reservationsanslag av 200 000 kronor såsom bidrag till restaurering av Västerås domkyrka. Med bifall härtill anvisade riksdagen de för budgetåret 1955/56 föreslagna anslagen.

I anslutning till vad Kungl. Maj:ts nämnda förslag innebar i fråga om statsanslagens totala belopp och dessa belopps uppdelning på olika budgetår bör de ifrågavarande två reservationsanslagen uppföras med oförändrade belopp för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1956/57 anvisa

a) till *Bidrag till restaurering av Växjö domkyrka* ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

b) till *Bidrag till restaurering av Västerås domkyrka* ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[49] **14. Bidrag till byggnadsarbeten å svenska kyrkan i London.**

I skrivelse den 12 september 1955 har *kyrkorådet i Ulrika Eleonora svenska församling i London* hemställt om bidrag av statsmedel med 250 000 kronor till kostnader för vissa byggnadsarbeten å svenska kyrkan i London.

Om verksamheten inom församlingen, för vilken kyrkoordning fastställts genom Kungl. Maj:ts resolution den 3 november 1911 (SFS 1911, bih. nr 70 s. 12 ff), anför kyrkorådet bland annat följande.

Församlingen som grundades år 1710, omfattar i princip hela Storbritannien, ehuru det alldeles övervägande antalet församlingsmedlemmar är svenskar, bosatta inom Londonområdet.

De inom detta område fast bosatta svenskarna torde kunna uppskattas till omkring 800 personer. Av dessa är cirka 300 aktiva församlingsmedlemmar, vilka lämnar frivilliga bidrag för upprätthållande av kyrkans verksamhet. Förutom denna mera fasta koloni finnes inom Londondistriktet ett stort antal svenskar, till övervägande del ungdomar, som uppehåller sig i England för kortare tid. Dessa, vilka vistas här i studie- eller utbildningssyfte ofta i sammanhang med anställning i engelska hushåll, kan uppskattas till omkring 600 personer.

Även om antalet i församlingslivet aktiva medlemmar är relativt begränsat, bör det framhållas, att dessa i mångt och mycket utgör kärnan av svenskheten i Storbritannien och att de länge visat en rätt märklig offervilja för upprätthållandet av församlingsverksamheten.

Den svenska församlingen i London är ett centrum för svenskheten i Storbritannien, ett land som sedan gammalt är den viktigaste marknaden för svensk export och som även i många andra väsentliga hänseenden är av vital betydelse för vårt land. Församlingen har icke inskränkt sin verksamhet till den rena kyrkotjänsten utan utvidgat densamma så, att den torde kunna sägas vara av avsevärd social betydelse särskilt för de talrika unga svenskarna i Storbritannien. Frånvaron av en svensk klubb eller annan samlingslokal i Londons centrum gör kyrkans respektive församlingsalens insats som samlingspunkt ytterligare betydelsefull.

Beträffande församlingens ekonomiska ställning inhämtas av framställningen bland annat följande.

Kostnaderna för församlingsverksamhetens upprätthållande kunde under 17- och 1800-talen nästan helt och hållet bestridas av de s. k. skeppsavgifterna, vilka enligt en kunglig förordning av 1716, sedermera kompletterad genom kungörelser den 16 mars 1877 och den 10 december 1954, skall erläggas av de svenska handelsfartyg, vilka för första gången under ett år anlöpa hamn inom Storbritannien. (Skeppsavgifterna utgå med 0,8 respektive 0,4 penny för varje ton av fartygets dräktighet.) Dessa avgifter höll sig under innevarande sekel ganska regelbundet omkring ett årligt belopp av cirka £ 1.100. Församlingens utgifter brukade före andra världskriget hålla sig kring £ 1.600, varför den skillnad, som återstod att täcka genom frivilliga bidrag uppgick till cirka £ 500.

Efter andra världskriget har församlingens utgiftsstat stigit avsevärt, nämligen från cirka £ 1.600 till cirka £ 4.600. Anledningen till denna betydande ökning är dels penningvärdets fall, dels även att församlingen ansett oundgängligt att utvidga sin verksamhet att omfatta även de talrika svenska ungdomarna inom Londonområdet, som själva icke är i tillfälle att ekonomiskt bidra. Samtidigt har skeppsavgifterna undergått en endast obetydlig höjning, nämligen från £ 1.100 till £ 1.500.

Det har alltså gällt att för församlingen täcka en årlig brist om cirka £ 3.000. Detta har — ehuru med största svårighet — hittills lyckats därigenom att den relativt fåtaliga aktiva församlingen lämnat betydande kontanta bidrag, ordnat basarer och allehanda insamlingar m. m. Det har dock icke kunnat undgås att under senare år församlingen råkat i ekonomiska svårigheter, vilka tidvis t. o. m. synts hota upprätthållandet av församlingsverksamheten i dess nuvarande omfattning.

Den nuvarande kyrkobyggnaden uppfördes åren 1910—11 vid Harcourt Street i Marylebone. Statsbidrag till byggnadskostnaderna beviljades med tillhoppa 100 000 kronor. Byggnaden omfattar, förutom kyrkorummets, även lokaler för svenska folkskolan, bostäder för viss personal, bibliotek samt samlingslokaler. Sedan kyrkan uppfördes har åtskilliga underhålls- och reparationsarbeten företagits. I församlingens årliga budget — sådan den normalt gestaltar sig — ingår för underhåll av fastighet och inventarier ett anslag av 7 500 kronor. Det har emellertid, framhåller kyrkorådet, länge varit uppenbart, att det förr eller senare skulle bli nödvändigt att företa mera omfattande reparations- och restaureringsarbeten å den numera snart 50-åriga fastigheten. En tidigare upplagd fastighetsfond måste under krigsåren, då skeppsavgifterna undergick en kraftig minskning, tas i anspråk för löpande utgifter. Under efterkrigstiden har församlingens ekonomi varit så ansträngd, att församlingen endast med svårighet kunnat bestrida de löpande utgifterna. Kyrkorådet har år från år måst uppskjuta ett ställningstagande till frågan om restauration av kyrkofastigheten. Nu har emellertid inträffat omständigheter, som framtvingar utförande av de länge uppskjutna arbetena. Kyrkorådet anför härom vidare bland annat följande.

Vederbörande kommunala myndigheter i London har ingripit med ett föreläggande för församlingen att inom 6 månader lägga in ett helt nytt elektriskt system, detta under hänvisning till att den nuvarande installa-

tionen är helt förbrukad och farlig ur brandsynpunkt. Vidare har fastighetsinspektören påpekat, att det snart 50-åriga värmeledningssystemet tar var total omläggning, därest olyckshändelser skall undvikas. Vid sådant förhållande föranstaltade kyrkorådet om en utredning beträffande de arbeten, vilka kunde anses vara oundgängliga för att sätta kyrkobyggnaden i försvarligt stånd. Enligt utredningen är följande arbeten nödvändiga: ny elektrisk installation, ny värmeledning, ombyggnad av bostadsvåningarna, ommålning av kyrkorummet, ombyggnad av pastorsbostaden, ombyggnad av pastorsexpeditionen, reparation och uppsnyggning av exteriören. Med hänsyn till de förelägganden, som gjorts av de lokala myndigheterna i London, torde det icke vara möjligt att uppskjuta ifrågavarande arbeten, enkannerligen omläggningen av de elektriska ledningarna respektive värme-systemet, mera än cirka 6 månader. Då det givetvis både ur kostnads-synpunkt och med hänsyn till kyrkoverksamheten är önskvärt, att arbetena utförs i ett sammanhang, förefaller det angeläget att hela byggnadsprogrammet kan påbörjas tidigt våren 1956.

T o t a l k o s t n a d e r n a för ifrågavarande arbeten, inklusive anskaffning av vissa möbler, beräknas till £ 29 000 eller drygt 400 000 svenska kronor. Kyrkorådet har undersökt möjligheterna att insamla medel inom församlingen samt hos församlingens vänner i Storbritannien och Sverige. På grundval härav anser kyrkorådet sig kunna räkna med ett bidrag av sammanlagt 150 000 kronor från enskilda donatorer.

Kammarkollegiet tillstyrker bifall till kyrkorådets framställning. Kollegiet, som erinrar om att statsbidrag beviljats jämväl till byggande av kyrkor i de svenska församlingarna i Köpenhamn, Paris, Oslo och Helsingfors, anför bland annat följande.

De skäl, som föranlett statsmakterna att bevilja dessa anslag, synes kunna åberopas för bidrag av statsmedel även i förevarande fall. Av vad kyrkorådet anfört torde framgå, att från församlingens sida visats ett synnerligen stort intresse och gjorts betydande uppoffringar för att anskaffa medel för underhåll av kyrkan samt för nu ifrågavarande reparationer. Det kan icke rimligen förväntas, att den jämförelsevis fåtaliga församlingen i London själv skall kunna uppbringa hela det för reparationen erforderliga beloppet. Beloppet 250 000 kronor synes visserligen stort. Kollegiet vill emellertid erinra om att det här gäller att sätta en kyrkobyggnad i sådant skick, att den kan fylla sin uppgift som värdig gudstjänstlokal och därjämte vara tillgänglig för andra församlingsändamål. Kyrkan har otvivelaktigt stor betydelse för bevarande av samhörighetskänslan med Sverige och stärkande av sambandet mellan svenskarna i London.

Statskontoret har i och för sig icke något att erinra mot att staten lämnar sitt ekonomiska stöd för möjliggörande av nödvändiga arbeten å ifrågavarande kyrkobyggnad med hänsyn till att församlingen, som icke i egentlig mening kan beskatta sina medlemmar, under senare år endast med svårighet synes ha kunnat bestrida löpande utgifter. Enligt ämbetsverkets mening bör emellertid byggnadsstyrelsen granska byggnadsplanerna till vinnande av besparingar genom utmönstrande av sådant, som icke kan

anses oundgängligen erforderligt, och eljest genom förenklingar. Statskontoret, som för egen del finner totalkostnaden böra beräknas till 335 000 kronor, anser med denna utgångspunkt icke högre statsbidrag än 150 000 kronor böra utgå.

Byggnadsstyrelsen anför huvudsakligen följande.

Representant för byggnadsstyrelsen har i samband med annat byggnadsärende i London haft tillfälle att ta del av förhållandena i ifrågavarande kyrkofastighet. Det har därvid framgått å ena sidan att denna är väl tjänlig för sitt ändamål och av sådan byggnadsteknisk standard att den efter lämpliga moderniseringsåtgärder ännu i åtskilliga år kan tjäna sitt ändamål, å andra sidan att stora delar av ledningssystemet är i oundgängligt behov av förnyelse. Det skulle innebära mindre god ekonomisk förtänsamhet, om icke de övriga upprustnings- och moderniseringsarbeten, som är aktuella, utfördes i detta sammanhang. Det av kyrkorådet framlagda förslaget kan i stort sett tillstyrkas.

Enligt styrelsens erfarenheter från liknande ombyggnadsarbeten i London föreligger mycket stora svårigheter att beräkna kostnaderna för arbeten av här ifrågakommande karaktär. Byggnadsstyrelsen beräknar totalkostnaden, med avdrag av den av kyrkorådet medräknade möbelanskaffningen, till omkring £ 28 000. Eventuella möjligheter till besparing anser styrelsen endast kunna ifrågakomma beträffande vissa detaljer, som dock kan överblickas först i samband med arbetenas fortsatta projektering.

Styrelsen understryker slutligen angelägenheten av att kyrkorådet beredes möjlighet att i samband med de oundgängligen nödvändiga ledningsarbetena även genomföra övriga aktuella upprustningsarbeten.

Departementschefen. Den nuvarande kyrkobyggnaden för Ulrika Eleonora svenska församling i London uppfördes för omkring 45 år sedan. Att den numera, trots vissa fortlöpande reparations- och underhållsarbeten, är i behov av relativt genomgripande istandsättnings- och moderniseringsarbeten i olika avseenden synes icke ägnat att inge förvåning. De ifrågavarande arbetena omfattar i första hand förnyelse av det av vederbörande myndigheter i London utdömda elektriska ledningsnätet och värmeledningsnätet. Därtill kommer bland annat målningsarbeten, utbyte av sanitära installationer, modernisering av ekonomilokaler samt omläggning av golv- och trappbeläggningar. Det synes, med hänsyn till de omfattande ingreppen i byggnaden, angeläget att samtliga dessa arbeten genomföres i ett sammanhang. Totalkostnaderna för de olika byggnadsarbetena har av byggnadsstyrelsen uppskattats till omkring £ 28 000, motsvarande ungefär 400 000 kronor.

Såsom framgår av kyrkorådets redogörelse och av vad statskontoret anført, har församlingen inga möjligheter att med egna medel helt bestrida dessa kostnader. Det är att märka, att församlingen icke kan i egentlig mening beskatta sina medlemmar.

På grund av sålunda föreliggande förhållanden samt med hänsyn till Londonförsamlingens och dess kyrkas ställning icke blott såsom en given

samlingspunkt för svenskar i Londonområdet utan även såsom exponent för svensk social och kulturell standard ävensom med beaktande av den betydande offervilja, som för ändamålet visats från enskilt håll, synes det mig skäligt att staten, såsom tidigare skett beträffande flera av de svenska utlandsförsamlingarna, bidrager till kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten. Jag tillstyrker i likhet med kammarkollegiet, att bidraget avväges till 250 000 kronor, motsvarande skillnaden mellan de beräknade totalkostnaderna och summan av de av församlingen och från enskilt håll garanterade medlen. Bidragsbeloppet torde böra anvisas under ett reservationsanslag med den inledningsvis angivna rubriken. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare meddela de närmare föreskrifter och villkor, som bedömes böra förknippas med bidragets åtnjutande.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten å svenska kyrkan i London* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[50] **15. Ersättningar till kyrkor**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	70 000	78 699
1953/54	75 000	81 566
1954/55	80 000	85 291
1955/56 (statsliggaren s. 486)	80 000	
1956/57 (förslag)	80 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhopa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Efter medgivande av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och enligt beslut av 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att av särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Departementschefen. Alltifrån år 1952 har jag vid anmälan i varje års statsverksproposition av medelsbehovet under förevarande anslag uttalat, att den tidigare aktualiserade frågan om indragning av de från detta anslag till vissa domkyrkor och de från förslagsanslaget till Kleresistaten till

vissa domkyrkosysslomän utgående indelningersättningarna samt dessa gamla statsanslags ersättande med moderna statsbidrag syntes böra prövas först sedan 1951 års kyrkomöteskommitté fullgjort den åt kommittén uppdragna utredningen rörande kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. och ställning kunnat tagas till i vad mån frågan berör prästerskapets privilegier. Kyrkomöteskommittén har nyligen avlämnat sitt betänkande (SOU 1955: 47), som nu är föremål för remissbehandling.

Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 80 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[51] **16. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kronor, bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[52] **17. Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10 000 kronor. Ur anslaget utgår bidrag till stipendier åt sådana obemedlade och mindre bemedlade elever vid svenska diakonsällskapets diakonanstalt å Stora Sköndal, som utbildar sig till diakoner.

Diakonsällskapet har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget till 25 000 kronor. 10 000 kronor av denna höjning motiveras med en ökning av elevantalet och med ökade kostnader för kost och logi. Återstoden av höjningen avses till stipendier åt sådana studerande på diakonskolans sociala linje, som icke skall bli diakoner.

Statskontoret har i avgivet yttrande förklarat sig icke kunna tillstyrka en uppräknig av nu utgående anslag.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget utan föreslår, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[53] **18. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden.** Under denna rubrik har från och med budgetåret 1951/52 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. Anslaget var under budgetåren 1951/55 uppfört med 20 000 kronor och har för budgetåret 1955/56 höjts till 25 000 kronor.

I enlighet med förslag av ekumeniska nämnden torde ett bidrag av samma storlek som för innevarande budgetår böra utgå även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

D. Akademier m. m.

[54] 1. **Bidrag till svenska akademien.** Detta anslag, som utgår med 2 300 kronor, avser att bereda akademien ersättning för vissa tillförne av ensaksböter uppburna belopp. Sådan ersättning torde böra utgå även under budgetåret 1956/57 och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 2 300 kronor.

[55] 2. **Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	458 000	458 000
1955/56 (statsliggaren s. 486)	458 000	
1956/57 (förslag)	493 500	

Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 15 april 1955 skall detta förslagsanslag under innevarande budgetår disponeras på följande sätt:

1. Siegbahn, K. M. G., professor emeritus, föreståndare för forskningsinstitutet, *förslagsvis* 9 900
Anm.: Ur denna anslagspost skall utgå arvode med 825 kronor för månad åt Siegbahn i egenskap av föreståndare för forskningsinstitutet.
 2. Slätis, S. H. E., laborator i lönegraden Ca 34, personligen, *förslagsvis* 24 400
 3. Bidrag till driftkostnader för forskningsinstitutet 423 700
- Summa kronor 458 000

Sedermera har emellertid Kungl. Maj:t den 27 maj 1955 i anslutning till höjningen av statstjänstemännens löner och med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955:260 anmälda beslut medgivit, dels att till Siegbahns arvode skall läggas ett särskilt tillägg av sådan storlek, att arvodet kommer att uppgå till 1 092 kronor för månad, dels att anslagsposten 3 må under innevarande budgetår överskridas med högst 20 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *vetenskapsakademien*, att anslaget höjes med i runt tal 35 000 kronor. Akademien räknar därvid med en höjning av anslagsposten 1 med 3 204 kronor, motsvarande den medgivna höjningen av professor Siegbahns arvode. Anslagsposten 2 före-

slås höjd med 2 792 kronor till 27 192 kronor, d. v. s. det belopp vartill lönen i 35 löneklassen numera uppgår. I fråga om anslagsposten 3 föreslås en höjning med 20 000 kronor, motsvarande det för innevarande budgetår medgivna överskridandet av denna post. Slutligen hemställer akademien om anvisande av 8 982 kronor avseende pensionsavgifter till statens pensionsanstalt. Anledningen härtill är, att reglementet för statens pensionsanstalt numera är tillämpligt på fast anställda befattningshavare vid forskningsinstitutet.

Statskontoret, som yttrat sig endast i frågan om anvisande av medel till pensionsavgifter, anför, att ämbetsverket under hand inhämtat, att avlöningarna till ifrågavarande personal helt utgår av statsmedel. Vid dylikt förhållande anses det böra godtagas, att även pensionsavgifterna bestrides av staten. Avgifterna har emellertid under år 1955 höjts och kommer för de berörda befattningshavarna vid forskningsinstitutet att uppgå till sammanlagt 9 537 kronor för år. Statskontoret föreslår därför anvisande av detta belopp.

Departementschefen. Jag föreslår, att anslagsposterna 1 och 2, vilka båda är betecknade »förslagsvis», höjes med avrundade belopp av 3 200 respektive 2 800 kronor. I fråga om anslagsposten 3 tillstyrker jag den föreslagna höjningen med 20 000 kronor samt föreslår därutöver en höjning med 9 500 kronor till pensionsavgifter. Sammanlagt föreslår jag sålunda en höjning av anslaget med 35 500 kronor till 493 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 493 500 kronor.

[56] **3. Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	61 400	61 400
1955/56 (statsliggaren s. 487)	61 400	
1956/57 (förslag)	63 200	

Förevarande anslag disponeras i första hand till bestridande av avlöningskostnader och övriga kostnader förenade med tjänsten som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station, i andra hand till bidrag i övrigt till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland.

Styrelsen för vetenskapsakademiens forskningsstationer i Övre Norrland hemställer, dels att anslaget för nästa budgetår med hänsyn till höjningen av statstjänstemännens löner måtte räknas upp med 4 900 kronor till 66 300 kronor, dels att tjänsten som laborator och föreståndare för Abisko

naturvetenskapliga station måtte uppföras å ordinarie stat och placeras i lönegrad Ca 31 (nu i Ce 31).

Vetenskapsakademien tillstyrker styrelsens framställning.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra ifrågasätta någon ändring i anställningsformen för innehavaren av tjänsten som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station. Vad angår den av styrelsen begärda anslagshöjningen torde denna böra begränsas till ett avrundat belopp av 1 800 kronor, motsvarande de merkostnader för lön åt nyssnämnde laborator, som är en följd av den förra året genomförda lönehöjningen för statstjänstemännen. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 63 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 63 200 kronor.

[57] 4. **Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	56 900	56 900
1955/56 (statsliggaren s. 487)	56 900	
1956/57 (förslag)	88 500	

Detta anslag disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till uppehållande av zoologiska stationen vid Kristineberg	13 300
2. Bidrag till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning	40 000
3. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel	3 600
	<hr/>
	Summa kronor 56 900

Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1955: 260 anmälda beslut har Kungl. Maj:t i anslutning till den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner medgivit, att anslagsposten 1 må under budgetåret 1955/56 överskridas med högst 800 kronor.

Akademien, som räknar med oförändrad medelsanvisning under anslagsposten 3, hemställer för nästa budgetår om en höjning av posten 1 med 800 kronor, motsvarande nyssnämnda överskridande, och av posten 2 med 58 000 kronor. Beträffande sistnämnda post åberopar akademien en av *Bergianska stiftelsen* gjord framställning i ämnet, i vilken bland annat anföres följande.

Genom tidigare utredningar har klarlagts i vilken utomordentligt bekymmersam situation stiftelsen kommit såsom följd av med tidsläget sammanhängande omständigheter, särskilt de alltmera uppdrivna lönekostnaderna och den därav orsakade starka tillbakagång i lönsamhet, som kännetecknat

verksamheten vid Bergianska trädgårdens handelsavdelning liksom vid svenska plantskolor i allmänhet. Stiftelsen har vid upprepade tillfällen understrukit, att den botaniska trädgården icke skulle kunna i fortsättningen upprätthållas med mindre än att tillräckligt stöd utifrån erhöles i stället för det stöd handelsavdelningen tidigare kunnat ge. De senaste åren har medfört en förbrukning i så hög grad av handelsavdelningens rörelsemedel, att lån nu måste årligen upptagas för att lönebetalningar skall kunna verkställas särskilt under tiden före inträdet av vårens försäljningssäsong. Den hårda konkurrensen inom den ekonomiska trädgårdsodlingen, icke minst från utlandet, gör det mycket ovisst om någon kompensation för ökade lönekostnader alls kan erhållas genom höjda produktpriser. Risken för fortsatt kapitalförstöring är sålunda överhängande. I Vetenskapsakademiens bokslut den 31 december 1954 redovisades för stiftelsen ett sammanlagt underskott av 250 847 kronor såsom följd av den starkt minskade lönsamhet, vilken kännetecknat Bergianska trädgårdens handelsrörelse under de senaste fem åren.

Kostnaderna för upprätthållandet av verksamheten vid den Bergianska botaniska trädgården under budgetåret 1956/57 kan beräknas bli följande:

Löner och arvoden till personal	183 000
Övriga omkostnader	70 000
	Summa kronor 253 000

Inkomsterna under samma budgetår beräknas till följande belopp:

Överskott av verksamheten vid den Bergianska trädgårdens handelsavdelning, disponibelt för den botaniska trädgården (mycket osäker post)	15 000
Diverse inkomster vid den botaniska trädgården	7 000
Del av Bergianska stiftelsens inkomster av kapital	43 000
Anslag av Vetenskapsakademien	65 000
Anslag av Stockholms stad (osäker post)	25 000
Anslag av statsmedel (nuvarande belopp)	40 000
	Summa kronor 195 000

Då annan finansieringskälla icke är tillgänglig, erfordras ett med 58 000 kronor höjt statsanslag för att den beräknade bristen skall täckas.

Matematisk-naturvetenskapliga avdelningen vid Stockholms högskola framhåller i avgivet yttrande, att högskolan till skillnad från statsuniversitetet icke har någon botanisk trädgård och ej heller annan odlingsmark. Tillgång till dylika arealer är emellertid en oundgänglig förutsättning för att undervisning skall kunna bedrivas i ämnet botanik och en lika oundgänglig förutsättning för forskning inom ett flertal botaniska grenar. Högskolans behov av botanisk trädgård har under de gångna åren fyllts genom utnyttjande av Bergianska stiftelsens botaniska trädgård. Samarbetet med Bergianska stiftelsen har varit av väsentlig betydelse för högskolan, och vid uppgörandet av sina planer för nya institutioner har föreståndarna för högskolans botaniska institutioner icke räknat med uppbyggandet av någon botanisk trädgård av traditionell karaktär. Skulle emel-

lertid Bergianska trädgårdens möjligheter att vara högskolan behjälplig i fortsättningen bortfalla eller bli avsevärt beskurna, återstår som enda alternativ nyinrättandet av en botanisk trädgård, vilket skulle draga avsevärda kostnader. Det skulle också dröja många år, innan en ny trädgård skulle kunna fylla sina funktioner. Det är därför för högskolan angeläget, att garantier skapas såväl för att driften vid Bergianska trädgårdens botaniska avdelning bibehålles i oinskränkt omfattning som för att samarbetet mellan trädgården och högskolan blir permanent. Framställningen om höjt statsbidrag till trädgården tillstyrkes varmt.

Statskontoret har icke någon erinran mot den föreslagna höjningen av bidraget till uppehållande av den zoologiska stationen vid Kristineberg. Beträffande Bergianska trädgårdens botaniska avdelning uttalar statskontoret bland annat, att ämbetsverket under hand inhämtat, att vetenskapsakademien beslutat verkställa utredning rörande den framtida verksamheten vid trädgården. Med hänsyn bland annat härtill kan statskontoret i nuvarande läge icke tillstyrka, att bidraget till botaniska avdelningen höjes.

Departementschefen. Jag tillstyrker den föreslagna höjningen med 800 kronor av anslagsposten till uppehållande av den zoologiska stationen vid Kristineberg. Därutöver vill jag föreslå, att under samma post anvisas ett lika stort belopp till bestridande av kostnader förenade med det nordiska samarbetet på marinbiologiens område. Med hänsyn till den stora betydelse för Stockholms högskola, som verksamheten vid Bergianska trädgårdens botaniska avdelning uppenbarligen har, tillstyrker jag, att som statsbidrag till nämnda avdelning för nästa budgetår anvisas 70 000 kronor, innebärande en höjning med 30 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår torde bära höjas med sammanlagt 31 600 kronor till 88 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 88 500 kronor.

[58] **5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 269 000	1 328 129
1955/56 (statsliggaren s. 487)	1 352 700	
1956/57 (förslag)	1 513 000	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 169 900 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar om ungefär 13 400 kronor, av följande förslag:

Personalökningar

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

1. En amanuens (biblioteket och arkivet).
2. Ett kanslibitråde i Ce 11 (administrativa och kamerala avdelningen).
3. Ett konservatorsbiträde i Ce 11 (tekniska avdelningen).
4. Ett kanslibitråde i Ce 11 (tekniska avdelningen).

Riksantikvarieämbetet m. m.

5. Tre amanuenser (fornminnesavdelningen).
6. En amanuens (byggnadsminnesavdelningen).
7. En kontorist i Ce 13 åt föredraganden i ärenden rörande landsantikvarieorganisationen m. m.
8. Ett kontorsbiträde i Ce 8 (byggnadsminnesavdelningen).

Statens historiska museum m. m.

9. Ett laboratoriebiträde i Ce 13.
10. En hantverkare i Ce 12.

Uppflyttning av tjänster

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

11. Uppflyttning av en tjänst som preparator i Ca 14 till konservatorsassistent i Ca 19.
12. Uppflyttning av en tjänst som kontorist i Ca 13 till kansliskrivare i Ca 15.
13. Uppflyttning av en tjänst som förste expeditionsvakt i Ca 12 till materialförvaltare i Ca 14.
14. Uppflyttning av en tjänst som fotografibitråde från Ca 8 till Ca 11.
15. Uppflyttning av en tjänst som ritbiträde från Ce 8 till Ce 11.
16. Uppflyttning av en antikvarietjänst i befordringsgången, Ce 25, till antikvarietjänst i Ce 27.
17. Uppflyttning av antikvarien Toni Schmidts tjänst från Ce 25 till Ce 27.
18. Uppflyttning av två tjänster som kanslibitråde i Ca 11 till kansliskrivare i Ca 15.

Statens historiska museum m. m.

19. Uppflyttning av en tjänst som uppsyningsman i Ca 13 till rustmästare i Ca 14.
20. Uppflyttning av en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 till kansliskrivare i Ca 15.
21. Uppflyttning av två tjänster som museibitråde i 8 lönegraden till Ce 11.
22. Ordinariesättning av en tjänst som textilkonservator i Ce 27 med ändring av tjänstebenämningen till antikvarie.

Ö v r i g a f ö r s l a g

23. Ökning med 3 000 kronor av medelsanvisningen till vikariatsersättningar.
24. Anvisande av 3 700 kronor till anställande av extra museivakter.

I skrivelse den 4 oktober 1955 har akademien vidare, under erinran om att akademien år 1954 gjort framställning om inrättande av personliga tjänster för fem forskare, vilka inkommit till Sverige såsom flyktingar under andra världskriget, och att två av dessa sedermera erhållit dylika tjänster, ånyo tagit upp frågan om inrättande av tjänster för de återstående tre forskarna. Särskilt har akademien framhållit önskvärdheten av en personlig tjänst för en av dem, nämligen docenten vid Stockholms högskola, doctor philosophiæ Armin Tuulse.

I särskild framställning den 30 augusti 1955 har akademien slutligen hemställt om en höjning av riksantikvariens tjänsteställning.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

6. E n a m a n u e n s å b y g g n a d s m i n n e s a v d e l n i n g e n. I byggnadsminnesavdelningens uppgifter ingår ett synnerligen omfattande utrednings- och expeditjonsarbete, som gör det nödvändigt att förstärka den vetenskapligt utbildade personalen, vilken består av en förste antikvarie (avdelningschef) i Ca 33, en antikvarie i Ca 29, en antikvarie i Ca 27 och en amanuens. En eftersläpning i göromålen är för närvarande ofrånkomlig, då icke blott antalet ärenden ökas utan även arbetsuppgifterna efter hand blivit mera omfattande och mångsidiga, i och med att kraven på kulturminnesvårdens vakenhet och effektivitet stegrats och nya kategorier indragits inom observationsområdet. På grund av de fåtaliga arbetskrafterna saknar avdelningen möjligheter att annat än i ytterst begränsad utsträckning taga några egna initiativ till istandsättning och vård av sådana fasta fornlämningar, som faller under avdelningens tillsyn, och att på tillbörligt sätt värda sig om de byggnadsminnesmärken — till antalet över 40 — som står under avdelningens förvaltning. Ej heller hinner avdelningen ägna den viktiga kontrollen av pågående restaurerings- och konserveringsarbeten i kyrkorna tillräcklig omsorg.

7. E n k o n t o r i s t a v s e d d s o m b i t r ä d e å t f ö r e d r a g a n d e n i ä r e n d e n r ö r a n d e l a n d s a n t i k v a r i e o r g a n i s a t i o n e n m. m. Från och med den 1 juli 1955 har en ny tjänst som förste antikvarie i Ca 33 inrättats vid riksantikvarieämbetet. Innehavaren av denna tjänst har till uppgift att bland annat vara föredragande i ärenden rörande landsantikvarieorganisationen. Akademien framhåller, att det icke är möjligt att med den personal, som nu står till riksantikvarieämbetets förfogande, medhinna det kvalificerade och krävande expeditionella arbete, som är förenat med nämnda föredragandetjänst. Det anses därför nödvändigt, att medel anvisas för inrättande av en befattning i lönegrad 13 såsom kontorist.

15. U p p f l y t t n i n g a v e n t j ä n s t s o m r i t b i t r ä d e. Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har till akademien gjort framställning om uppflyttning till Ce 11 av en tjänst som ritbiträde i Ce 8 vid riksantikvarieämbetets byggnadsminnesavdelning. CST framhåller därvid bland annat, att ritbitrådets nuvarande lönegradsplacering enligt

förbundets åsikt är för låg i förhållande till de krav, som ställas på befattningshavaren, i vad gäller ansvar, självständighet samt arbetsuppgifternas speciella och kvalificerade natur. Sålunda måste ritbiträdet besitta sådana kunskaper, att hon självständigt kan utföra mättningsarbeten i fältet, i färg kopiera gamla målningar, vilka under pågående restaureringsarbete måste borttagas eller kalkas över, ävensom utarbета förslagsritningar enligt muntliga direktiv.

Med hänsyn till de krav, som måste ställas på ritbiträdet, utom annat uppmättningsarbeten och andra självständiga uppgifter på skilda platser ute i landet, anser akademien sig böra biträda CST:s framställning. Akademien föreslår därför, att tjänsten i fråga uppflyttas till lönegrad Ce 11.

16. Uppflyttning av en antikvarietjänst i befordringsgången till antikvarietjänst i Ce 27. Inom ämbetsverket är möjligheterna för amanuenspersonalen att vinna befordran synnerligen begränsade. Å fornminnesavdelningen finnes förutom avdelningschefens tjänst (förste antikvarie i Ca 33) en antikvarietjänst i Ca 29, en i Ca 27 och två i Ce 27 (varav den ena för närvarande skall hållas obesatt) samt sju amanuens tjänster, av vilkas innehavare för närvarande fyra har tjänstetiteln extra ordinarie antikvarie. Akademien upprepar tidigare gjorda framställningar i ämnet och föreslår inrättande av ytterligare en tjänst som antikvarie i lönegrad Ce 27, varvid samtidigt en amanuensbefattning i befordringsgången kan dragas in.

21. Uppflyttning från 8 lönegraden till Ce 11 av två tjänster som museibitråde. Från och med budgetåret 1955/56 har historiska museet en bitrådestjänst för var och en av sina fyra avdelningar. Två av dessa tjänster är placerade i 8:e lönegraden. Akademien framhåller som i hög grad önskvärt, att dessa båda tjänster flyttas upp i Ce 11. Museets avdelningsföreståndare har bland annat uttalat, att med ökningen av den utåtriktade verksamheten vid samtliga museiavdelningar — organisations- och registreringsarbete för utställningar, skolvisningar, föreläsningar o. s. v. — allt större krav måste ställas på bitrådespersonalen. Om man icke har en ansvarskännande och omdömesgill person som museibitråde, måste fackpersonalen utföra ett tidsödande kontrollarbete av olika slag. Alltför låg lönestandard medför dessutom ständiga och på arbetets effektivitet skadligt inverkan personalbyten. Lönegrad 11 är vedertagen för biblioteksbiträden med specialuppgifter, jämförbara med museibitrådenas.

24. Extra museivakter. Akademien upprepar tidigare gjorda framställningar om anvisande av medel för anställande av extra museivakter vid historiska museet. Behovet av dessa vakter, vilket förelegat i flera år, har numera ytterligare förstärkts på grund av att museet alltsedan våren 1955 hålles tillgängligt för allmänheten jämväl en kväll i veckan.

Statens lönenämnd, som endast haft att yttra sig över vissa delar av akademiens framställning, har intet att erinra mot förslagen om uppflyttning av en tjänst som ritbiträde å byggnadsminnesavdelningen (p. 15) samt av två tjänster som museibitråde (p. 21). Däremot har nämnden icke funnit tillräckliga skäl tillstyrka förslagen om uppflyttning av en förste expeditionsvakt till materialförvaltare i Ca 14 (p. 13), av ett fotografibitråde från Ca 8 till Ca 11 (p. 14) och av en uppsyningsman till rustmästare i Ca 14 (p. 19).

Departementschefen. Akademiens förslag om personalökningar anser jag mig endast såtillvida kunna tillstyrka, att jag beräknar medel för inrättande av en tjänst som amanuens på byggnadsminnesavdelningen samt av en tjänst som kanslibiträde i Ce 11, avsedd som biträde åt föredraganden i ärenden rörande landsantikvarieorganisationen m. m.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om pågående översyn av löneställningen för viss teknisk personal å vetenskapliga institutioner torde ställning icke nu böra tagas till akademiens förslag om förändring av en tjänst som preparator i Ca 14 till tjänst som konservatorsassistent i Ca 19.

Vad angår övriga av akademien framförda förslag om förändringar i olika hänseenden av befintliga tjänster, tillstyrker jag med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att till lönegraden Ce 11 uppflyttas en tjänst som ritbiträde och två tjänster som museibiträde samt att i stället för en amanuens tjänst inrättas en tjänst som antikvarie i Ce 27 (p. 16). Vid bifall till sistnämnda förslag bör vederbörlig ändring vidtagas i personalförteckningen.

Jag tillstyrker akademiens förslag om anvisande av 3 700 kronor till anställande av extra museivakter.

Utöver vad jag nu föreslagit ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring av personalorganisationen vid riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m. Detta innebär bland annat, att jag icke anser mig böra föreslå inrättandet av en personlig antikvarietjänst för docenten Armin Tuulsee.

De merkostnader, som uppkommer vid bifall till mina förslag, beräknar jag till ett avrundat belopp av 33 600 kronor. Därutöver räknar jag med att anslaget bör höjas med 127 000 kronor, varav i runt tal 113 000 kronor hänför sig till den förra året beslutade lönehöjningen för statstjänstemännen och 14 000 kronor till förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar samt uppflyttningar enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång. I sistnämnda belopp har jag räknat in erforderliga medel för täckande av de kostnader, som föranledes av den förra året beslutade löneregleringen för eldare. Sammanlagt bör förevarande anslag sålunda höjas med 160 600 kronor till 1 513 300 kronor eller avrundat 1 513 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den ändring i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieäm-

betet och statens historiska museum m. m., som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	677 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	536 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	298 800
Summa kronor 1 513 000	

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 513 000 kronor.

[59] 6. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	231 200	240 259
1955/56 (statsliggaren s. 489)	245 700	
1956/57 (förslag)	318 800	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 27 800 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Reseersättningar (nu 50 000)	+ 5 000
2. Övriga expenser (nu 105 800)	+ 18 800
3. Växlande utställningar (nu 6 000)	+ 4 000

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

1. **R e s e e r s ä t t n i n g a r.** Ämbetsverkets egna tjänstemän och landsantikvarierna samt andra av ämbetsverket förordnade fackmän måste utföra ett omfattande arbete i fältet. Arbetet, som är föranlett av bestämmelserna i gällande lagstiftning, främst fornminneslagen, har vuxit i betydande omfattning under senare år. Länsföreningarna, hos vilka landsantikvarierna är anställda, har tidigare i stor utsträckning betalat resekostnaderna för landsantikvarierna, även när dessa utfört rent statliga arbeten. Emellertid tillåter föreningarnas ekonomi icke detta längre. Resekostnaderna för statliga arbetsuppgifter måste numera gäldas av akademien. Härtill kommer, att anslagsposten även måste tagas i anspråk för bestridande

av kostnaderna för de resor, som påkallas av de arbetsuppgifter, vilka pålagts innehavaren av en nyinrättad tjänst såsom föredragande i ärenden rörande landsantikvarieorganisationen. Denne tjänsteman har även att vid sidan av sin tjänst utföra fortlöpande undersökningar rörande det svenska kulturlandskapets vård samt avgiva av undersökningarna betingade förslag.

2. Övriga expenser. Kostnaderna för nattbevakning beräknas på grund av nytt kollektivavtal öka med 3 100 kronor och kostnaderna för städerskelöner av motsvarande anledning med 4 000 kronor. Beträffande övriga utgiftsändamål under denna delpost anföres, vad först angår golvboning, att denna i brist på medel måste eftersättas. Om bestående skador å golven ej skall uppkomma, måste boning ske i betydligt större omfattning än hittills. Vidare framhålles, att utgifterna för telefon stigit. En av anledningarna härtill är, att man genom ökad användning av telefonsamtal vid ärendens handläggning sökt nedbringa ämbetsverkets resekostnader. Avgifterna för annonsering och affischer m. m. har under förra budgetåret bestritts av entrémedel. Dessa medel har emellertid nu nedgått till ett relativt blygsamt belopp, som främst måste användas till arvoden vid visningar och dylikt. För annonsering m. m. räknar akademien därför med ett medelsbehov av 3 200 kronor. Slutligen föreligger behov av medel för nyanskaffning av fyra skrivmaskiner. De sammanlagda kostnadsökningarna av icke-automatisk natur beräknas till 11 700 kronor.

Statskontoret tillstyrker, att posten till reseersättningar med hänsyn bland annat till de under året höjda biljettpiserna å järnväg höjes med 2 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser tillstyrker statskontoret en uppräknig för löpande utgifter med 3 100 kronor för nattbevakningen och 4 000 kronor för höjda löner till städerskepersonalen. Ämbetsverket vill vidare icke motsätta sig anvisande av ett engångsbelopp om 1 500 kronor för inköp av två skrivmaskiner. Övriga föreslagna höjningar kan statskontoret icke tillstyrka.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla, att den s. k. *C-14-kommittén*, som förestår driften vid det för närvarande inom tekniska högskolan tillfälligt inhysta laboratoriet för radioaktiv datering, i särskilda skrivelser, den ena i juni 1954 och den andra i augusti 1955, hemställt om anslag av statsmedel till driften av laboratoriet. Den senare av de båda framställningarna avser ett belopp av i runt tal 82 000 kronor till bestridande av driftkostnaderna vid laboratoriet under budgetåret 1956/57.

Ur handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Den »radioaktiva datering» det här är fråga om bygger på att man numera genom mätning av sönderfallshastigheten hos den radioaktiva kolisotopen C-14 kan inom vissa gränser bestämma åldern på materier, som innehåller grundämnet kol. Redan för ett tiotal år sedan var det uppenbart, att denna radioaktiva datering, om det visade sig möjligt att nå fram till en praktiskt användbar teknik, skulle bli av revolutionerande betydelse särskilt för arkeologisk och geologisk forskning samt av stort intresse även för andra forskningsgrenar. Det har numera visat sig, att de ursprungliga förhoppningarna verkligen kan komma att infrias. Genom den radioaktiva dateringen har man bland annat fått möjlighet att studera jordens allra senaste historia och särskilt människosläktets öden under denna tid.

C-14-kommittén bildades i april 1955 med uppgift att söka realisera föreliggande önskemål om upprättande av en svensk mätstation, varigenom vårt land skulle både kunna deltaga i fortsatt forskningsarbete på området och tillgodogöra sig dess resultat för svensk vetenskap. Genom bidrag från olika fonder och forskningsråd samt från industrien har också en mätstation eller ett laboratorium kunnat inrättas. Som inspektor för detta fungerar professorn Kai Siegbahn och som föreståndare har anställts filosofie kandidaten Göte Östlund. För stationen har tillfälligt upplåtits en lokal i tekniska högskolan i Stockholm. Byggnadsstyrelsen undersöker dock för närvarande möjligheterna för iordningställande av ändamålsenliga lokaler för laboratoriet.

Kommittén erinrar, i den senare av sina båda framställningar, att den utan att vinna bifall hemställt om medel för innevarande budgetår till laboratoriets driftkostnader. Den framhåller nu, att laboratoriet icke längre som hittills kan drivas med tillfälliga anslag från olika forskningsråd och fonder, och hemställer därför, att laboratoriet måtte övertagas av staten och ställas under förvaltning av en av Kungl. Maj:t tillsatt kommitté. Därigenom skulle det bli möjligt att för framtiden bedriva denna viktiga forskning även i vårt land. Kommittén uttalar, att ett försvinnande av det svenska laboratoriet ur det internationella samarbetet på området skulle te sig egendomligt, bortsett från det faktum, att vårt land icke har råd att undvara de dateringsmöjligheter, som den nya metoden erbjuder.

Rörande de ekonomiska betingelserna för dateringslaboratoriets verksamhet inhämtas av handlingarna följande.

Avsikten är, att laboratoriet i främsta rummet skall utföra radiokoldateringar åt statens historiska museum och Sveriges geologiska undersökning. I mån av tid kommer emellertid laboratoriet också att mot en viss avgift kunna utföra åldersbestämningar åt andra vetenskapliga institutioner samt åt enskilda forskare. Det anses ytterst vanskligt att på förhand beräkna, hur stora inkomster verksamheten kan medföra. För det kommande budgetåret anses det dock säkert, att inkomsterna högst kan komma att uppgå till något tusental kronor. Laboratoriets framtida inkomstmöjligheter anses i hög grad bero på det ekonomiska stöd för anskaffande av modern apparatur, som kan erhållas under de första åren.

Driftkostnaderna för nästa budgetår uppskattas till i runt tal 82 000 kronor, medan det för de därpå följande åren beräknas, att de årliga kostnaderna kommer att stanna vid omkring 60 000 kronor.

Över den tidigare av kommitténs båda framställningar, vilken avsåg en medelsanvisning av sammanlagt 96 000 kronor, har utlåtanden avgivits av humanistiska fondens nämnd, statens naturvetenskapliga forskningsråd och statskontoret.

Humanistiska fondens nämnd tillstyrker livligt, att kommitténs framställning till alla delar bifalles.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd framhåller, att rådet — även om större delen av laboratoriets arbete ligger utanför rådets verksamhetsområde — har stort intresse för själva metodikens förbättring och för dess

utnyttjande inom geologien. Rådet har emellertid svårt att ställa i utsikt att under någon längre tid ge ekonomiskt stöd.

Statskontoret uttalar, att angelägenheten av att ställa statsmedel till förfogande för ändamålet undandraget sig statskontorets säkra bedömande. Innan mer ingående erfarenheter vunnits om verksamheten och laboratoriets möjligheter till inkomster, torde dock eventuella statsbidrag endast böra utgå i samma former som för budgetåret 1954/55. Den omständigheten, att mätstationen i vissa fall torde kunna bli värdefull för näringslivet, aktualiserar också frågan om bidrag från detta. Statskontoret avstyrker sålunda, att förslag förelägges riksdagen om medelsanvisning till i framställningen avsedda ändamål.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 2 000 kronor. Vad angår delposten till övriga expenser föreslår jag dels en höjning med 7 100 kronor med hänsyn till de ökande kostnaderna för städning och nattbevakning, dels ock en allmän höjning med 4 000 kronor med hänsyn till vad akademien anfört angående medelsbehovet i övrigt. Jag räknar därvid med att av sistnämnda belopp 1 500 kronor skall anses som ett engångsbelopp för inköp av skrivmaskiner. Med hänsyn till den betydelse för såväl arkeologi som geologi, som fackmännen tillmäter den radioaktiva dateringen, anser jag mig böra tillstyrka ett bidrag av statsmedel till verksamheten vid dateringslaboratoriet. Jag föreslår, att bidragsbeloppet bestämmes till 60 000 kronor. Den anknytning till riksantikvarieämbetets ämbetsområde, som laboratorieverksamheten har, föranleder mig vidare att föreslå, att bidraget anvisas som en särskild post under förevarande anslag. Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av berörda parter meddela de bestämmelser, som må finnas erforderliga, därest det föreslagna bidraget beviljas av riksdagen.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med sammanlagt 73 100 kronor till 318 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:* Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 318 800 kronor.

[60] **7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	65 000	27 235
1955/56 (statsliggaren s. 490)	65 000	
1956/57 (förslag)	60 000	

För budgetåren 1939/56 har för inredning och utrustning av statens historiska museums nya lokaler vid Narvavägen anvisats tillhopa 835 000 kronor. Ursprungligen angavs ett belopp av 400 000 kronor som den ram, inom vilken kostnaderna för inredning och utrustning av museilokalerna samt flyttning av samlingarna borde hållas. Sedermera har akademien, bland annat med hänsyn till inträffade prisstegringar, framlagt flera generalplaner för dessa arbeten, den sista i skrivelse den 1 november 1949. Enligt sistnämnda plan skulle totalsumman av de anslag som ansetts erforderliga för ändamålet uppgå till 1 305 000 kronor. Statsmakterna har emellertid icke ansett sig kunna binda sig för någon generalplan. (Se åttonde huvudtiteln för åren 1950, 1951 och 1952, s. 57, s. 55 respektive s. 79.)

Akademien framhåller, att fortsatt medelsanvisning för inredning och utrustning av historiska museet är erforderlig, och hemställer, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 65 000 kronor till 130 000 kronor. Under nästa budgetår kommer arbetena att avse avdelningen för bronsåldern. Preliminärt har dessa arbeten kostnadsberäknats till 130 000 kronor. I händelse av ökade anslag anses den fullständiga nyinredningen av museet kunna stå färdig inom loppet av några få år.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra förorda en inskränkning av medelsanvisningen med 5 000 kronor till 60 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[61] 8. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1955:68 har riksdagen beslutat godkänna nya grunder för statens bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen. Bestämmelserna i ämnet, vilka meddelats i kungörelsen 1955:317, innebär bland annat, att landsantikvarie skall vara anställd hos organisation med kulturminnesvårdande uppgifter, att landsantikvaries verksamhetsområde i regel skall vara visst län, att statsbidrag må utgå till avlöning åt såväl landsantikvarie som, efter medgivande av riksantikvarieämbetet, amanuens i landsantikvariedistrikt, att statsbidrag till avlöning åt landsantikvarie utgår med viss procent av den kontanta lönen i löneklass 33 å löneplan nr 1 i statens grundlöneförordning, nämligen med $66\frac{2}{3}$ procent, om statsbidrag utgår jämväl till avlönande av amanuens, och eljest med 90 procent, att statsbidrag till avlönande av amanuens utgår med 50 procent av den kontanta lönen i löneklass 23, att från fastställt statsbidrag skall avräknas avkastningen av förefintlig, anvisad lönefond, försåvitt

denna ej överlämnats till statskontoret med rätt för statsverket att disponera avkastningen, *att* statsbidrag för visst budgetår utbetalas av riksantikvarieämbetet efter årets utgång *samt att* förskott å statsbidraget må under löpande år utbetalas med högst 90 procent av det belopp, vartill bidraget kan beräknas komma att uppgå.

Till Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 365 000 kronor (se statsliggaren s. 490). Ur detta anslag, som ersatt det äldre anslaget till Bidrag till avlöning åt landsantikvarier, utgår, förutom statsbidrag enligt de i det föregående redovisade grunderna, jämväl bidrag till en antikvarie i Visby, en landsantikvarie i Borås och en museiföreståndare i Varberg.

Akademien beräknar för nästa budgetår det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag till i avrundat tal 478 000 kronor och föreslår därför en anslagshöjning med 113 000 kronor. Denna höjning beror till största delen på den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner, vilken automatiskt medför en höjning av bidragsbeloppen enligt kungörelsen. Därutöver räknar akademien med vissa kostnadsökningar föranledda dels av den förra året förutsatta, nytillkommande landsantikvarietjänsten i Kristianstads län, dels av en nytillkommande amanuens tjänst i Kalmar län, dels av en beräknad ny landsantikvarietjänst i Stockholms län.

I skrivelse den 1 juli 1955 har *Stockholms läns landstings förvaltningsutskott* anmält, att Stockholms läns landsting den 7 oktober 1955 beslutat dels i princip svara för den del av kostnaderna för avlöande av en landsantikvarie i länet ävensom för biträdes hjälp, lokalkostnader och övriga expenser, som icke täckes av statsmedel, dels utse tre representanter i ett Stockholms läns kulturminnesråd, vilket råd skulle få till uppgift att vara huvudman för landsantikvarien. Under hänvisning till landstingets beslut har förvaltningsutskottet hemställt om inrättande av en landsantikvarietjänst i Stockholms län från och med den 1 juli 1956.

Förvaltningsutskottets framställning tillstyrkes av *länsstyrelsen i Stockholms län* och *riksantikvarieämbetet*.

Departementschefen. Vad angår den gjorda framställningen om inrättande av en landsantikvarietjänst i Stockholms län torde jag få erinra om att frågan om inrättande av ett särskilt av Stockholms län bestående landsantikvariedistrikt prövades förra året och att förslag då icke ansågs böra föreläggas riksdagen om inrättande av ett dylikt distrikt. Jag anser mig därför icke böra tillstyrka den nu föreliggande framställningen i ämnet.

Under förevarande anslag bör för nästa budgetår beräknas medel till täckande dels av 90 procent av de på detta år belöpande kostnaderna för ifrågavarande statsbidrag, dels 10 procent av de statsbidragsbelopp, vartill huvudmannaorganisationerna är berättigade för innevarande budgetår. Det sammanlagda medelsbehovet beräknar jag till 450 000 kronor. Anslaget bör sålunda höjas med 85 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[62] 9. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	40 000	40 296
1955/56 (statsliggaren s. 491)	50 000	
1956/57 (förslag)	52 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 14 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Underhåll och ökande av de under akademiens inseeende ställda samlingarna (nu 20 000) + 10 500
2. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket (nu 19 000) + 4 000

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

P o s t e n 1. För komplettering av myntkabinettets samlingar av antika grekiska mynt önskas en medelsanvisning av 50 000 kronor. Med en fördelning av detta belopp på sex år skulle för ändamålet erfordras omkring 8 500 kronor årligen.

Museets kostnader för fotografering har under senare år undergått en oavbruten stegring och uppgår numera till omkring 2 000 kronor årligen. Det är icke längre möjligt att bestrida dessa kostnader från denna anslagspost. En höjning av posten med 2 000 kronor är därför erforderlig.

P o s t e n 2. Denna post har sedan budgetåret 1952/53 varit uppförd med 19 000 kronor. För nästa budgetår vidhåller akademien tidigare gjorda äskanden om ökad medelsanvisning. Bibliotekets årsaccession uppgår till cirka 40 hyllmeter och bindningen av den årliga accessionen till minst 1 000 band. Minimikostnaden för denna bindning beräknas uppgå till 13 500 kronor per år. Sedan kostnaderna för abonnemang, papper, blanketter m. m. lagts härtil, beräknas för bokinköp återstå endast ett belopp av 1 400 kronor. Det framhålles, att detta belopp är otillräckligt, om biblioteket skall kunna bestå som ett något så när högklassigt specialbibliotek för arkeologi, äldre historia och äldre konst, numismatik, fornnordisk språkvetenskap, svensk topografi etc. och därtill i någon mån tillgodose de olika avdelningarnas specialbehov.

Departementschefen. Med hänsyn till vad akademien anfört angående kostnaderna för fotografering föreslår jag en höjning av posten 1 med 1 000 kronor. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka någon särskild medelsanvisning under denna post för komplettering av myntkabinettets samlingar av antika grekiska mynt.

I fråga om posten 2 anser jag mig likaledes böra tillstyrka en höjning med 1 000 kronor. Sammanlagt föreslår jag sålunda, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 2 000 kronor till 52 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 52 000 kronor.

[63] 10. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	165 000	156 213
1955/56 (statsliggaren s. 491)	255 000	
1956/57 (förslag)	247 000	

Akademien hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om en höjning av detta reservationsanslag med 9 000 kronor. Det nuvarande anslagets fördelning på olika poster samt akademins förslag för nästa år framgår av följande sammanställning.

	Nuvarande belopp	Akademiens förslag	
		belopp	ökning/minskning
1. Fornlämningars vård och undersökning	30 500	33 500	+ 3 000
2. Vård och underhåll av byggnadsminnesmärken, vilka äges av akademien eller eljest är ställda under akademins eller riksantikvarieämbetets direkta vård och förvaltning	41 900	50 000	+ 8 100
3. Omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa andra byggnadsminnesmärken	37 000	55 000	+ 18 000
4. Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning	7 500	20 500	+ 13 000
5. Skydds- och reparationsarbeten å Mälsåkers slott	86 500	—	— 86 500
6. Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4 ³ i Ekerö socken	51 600	20 000	— 31 600
7. Skyddsarbeten å Näs borgruin och Å kyrkoruin	—	85 000	+ 85 000
Summa	255 000	264 000	+ 9 000

Akademien framhåller, att posterna 2—4 helt står till byggnadsminnesavdelningens disposition, och uttalar, att det skulle vara rationellare om dessa poster sammanfördes till en post med rubriken byggnadsminnesmär-

kens vård och undersökning. I sina äskanden följer akademien emellertid av praktiska skäl den nuvarande uppdelningen på olika poster. Av akademiens framställning inhämtas i huvudsak följande.

1. **Fornlämningars vård och undersökning.** Akademien upprepar tidigare framställda önskemål om en höjning av denna post och motiverar detta med att arbetslöner och materialkostnader stigit högst avsevärt.

2. **Vård och underhåll av byggnadsminnesmärken, vilka äges av akademien eller eljest är ställda under dess eller riksantikvarieämbetets vård och förvaltning.** Det framhålles, att under årens lopp för underhåll av dessa monument mången gång utverkats donationer till betydande belopp, men att dylika numera knappast står att uppbringa.

3. **Omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa andra byggnadsminnesmärken.** Medelsanvisningen under denna post anses otillräcklig för underhåll av sådana byggnadsminnesmärken, som är hotade till sitt bestånd. En vårdnadsuppgift, som under senare år trängt i förgrunden, gäller underhållet av sådana äldre, kulturhistoriskt värdefulla broar, som utdömts för trafik. En medelstilldelning av 8 000 kronor om året skulle bereda möjlighet att rädda åtskilliga broar av kulturhistorisk betydelse och mången gång av värde för landskapsbilden.

4. **Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning.** Ur denna post bestrides kostnaderna för sådana undersökningar och utredningar, som är nödvändiga för att riksantikvarieämbetet skall kunna fullgöra sina instruktionsenliga funktioner som sakkunnig instans för den offentliga byggnadsminnesvården i riket. Akademien anser det erforderligt med en höjning av anslagsposten med 13 000 kronor, varav 3 000 kronor för anlåtande av orgelteknisk och kyrkomusikalisk sakkunskap vid handläggning av frågor rörande orgelverk i landets kyrkor samt 10 000 kronor för anlåtande av konsulterande arkitekter.

6. **Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4³³ i Ekerö socken.** De sammanlagda kostnaderna för dessa undersökningar, jämte förvärvet av fastigheten, beräknades i förra årets statsverksproposition till 116 200 kronor. Kostnaderna för 1956 års undersökningar beräknas nu till 20 000 kronor.

7. **Skyddsarbeten å Näs borgruin och Å kyrkoruin.** Det sammanlagda beräknade medelsbehovet under posterna 2, 3 och 4 uppgår till 125 500 kronor, innebärande en ökning med 39 100 kronor. Emellertid finns enligt akademien ej möjlighet att ens inom ramen för ett anslag av nämnda storlek utföra underhållsarbeten å vissa viktiga byggnadsmonument av större betydelse. För den närmaste tiden framåt är det särskilt fyra byggnadsminnesmärken, som fordrar ingripanden av mycket kostnadskrävande art, nämligen Näs borgruin på Visingsö, Visingsborgs slottsruin, Tynnelsö slott och Å kyrkoruin. Sammanlagda kostnaderna för konservering av dessa monument beräknas till (35 000 + 63 400 + 65 000 + 50 000 =) 213 400 kronor. För nästkommande budgetår räknar akademien emellertid endast med att behöva utföra arbeten å Näs borgruin och Å kyrkoruin för sammanlagt 85 000 kronor. Beträffande Näs borgruin framhålles, att Vättern utför ett fortgående undermineringsarbete med påföljd, att ruinen hotar att störta ned i sjön. Vad angår Å kyrkoruin i Östergötland

uttalas, att denna är en av vårt lands intressantaste men att den löper risk att delvis störta in, om icke omfattande förstärkningsarbeten snarast utföres.

Statskontoret tillstyrker en höjning av anslagsposterna 1—4 med tillhopa 3 100 kronor samt anvisande av 20 000 kronor för fortsatta undersökningar å fastigheten Bona 4⁴³ i Ekerö socken (posten 6). Beträffande de föreslagna underhållsarbetena å vissa, särskilt angivna byggnadsminnesmärken uttalar ämbetsverket, att det undandrar sig dess bedömande, i vad mån förhållanden å arbetsmarknaden och det budgetära läget medgiver, att restaureringsarbeten nästkommande budgetår företages å Näs borgruin och Å kyrkoruin. Ämbetsverket förutsätter emellertid, att endast det ena av dessa företag tages under närmare övervägande.

I anslutning till den redogörelse jag nu lämnat för akademiens förslag om anvisande av medel bland annat till underhåll och vård av byggnadsminnesmärken torde jag jämväl få anmäla, att det utöver akademiens framställning föreligger två särskilda framställningar, vilka båda gällor anslag till restaurering av kyrkor. Den ena avser Skånela kyrka i Uppland, och har gjorts av *ärkebiskopen*, medan den andra avser Lau kyrka på Gotland och har gjorts av *biskopen i Visby stift*. I båda fallen rör det sig om kyrkor av framträdande kulturhistoriskt intresse. De kostnadsbelopp, som närmast är aktuella, uppgår till 102 000 kronor, respektive 150 000 kronor. Remissbehandlingen av de båda framställningarna pågår.

Jag torde i detta sammanhang också få anmäla, att akademien i sina anslagsäskanden ånyo hemställt om anvisande av ett särskilt förslagsanslag om 30 000 kronor till oförutsedda arkeologiska undersökningar och därvid bland annat anfört följande.

Enligt gällande fornminneslag har riksantikvarieämbetet att låta utföra besiktningar av samtliga de platser, där fornfynd påträffas. För att bekosta dylika undersökningar, som kan bli både långvariga och dyrbara, har ämbetet endast sina ordinarie anslag att tillgå. Att ålägga markägaren att betala undersökningarna eller att ställa arbetskraft till förfogande är nämligen i allmänhet uteslutet, och likaså är det mycket svårt att erhålla frivilliga bidrag till arbeten av detta slag. Ofta måste undersökningarna ske fortast möjligt, för att icke markägarens egna arbeten skall hindras, och detta innebär ytterligare en svårighet för ämbetet. Kostnaderna för de undersökningar, som kan bli aktuella, kan icke med någon säkerhet beräknas på förhand, och ett anslag för dylika oförutsedda undersökningar bör därför ha förslagsanslags natur och efter framställning i varje särskilt fall ställas till disposition för undersökningar, som måste företagas av den statliga fornminnesvårdande myndigheten. Anslaget bör även efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall få användas till bestridande av kostnaderna för systematiska vetenskapliga grävningar.

Som i det föregående omnämnts har under detta anslag för innevarande budgetår upptagits en anslagspost å 86 500 kronor till skydds- och repara-

tionsarbeten å **M ä l s å k e r s s l o t t** i Södermanland. Därmed har hela det belopp om 136 500 kronor, som ansetts erforderligt för att rädda detta slott från rent förfall, blivit anvisat. Då jag förra året anmälde denna anslagsfråga, omnämnde jag i förbigående det erbjudande att överlåta slottet med tillhörande område som gåva till Kungl. Maj:t, som gjorts av egendomens ägare. Jag anförde samtidigt, att förslag från den s. k. *Mälsåkersutredningen* borde avvaktas, innan några ytterligare åtgärder beträffande slottet övervägdes. Nämnda utredning, i vars uppdrag ingått bland annat att utreda frågan om den framtida äganderätten till slottet samt förvaltningen och användningen av detsamma, därest det skulle komma att iståndsättas, har nu i skrivelse den 1 februari 1955 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till avgörande upptaga frågan om mottagande som gåva av **Mälsåkers slott jämte visst område.**

Av utredningens framställning och i övrigt tillgängliga handlingar inhämtas till en början följande angående **f ö r e l i g g a n d e g å v o a n b u d.**

Genom gåvobrev den 22 januari 1951 har dåvarande ägarna till **Mälsåkers** egendom i Ytterselö socken, Stallarholmens kommun, i Södermanlands län med full äganderätt till Kungl. Maj:t och Kronan överlåtit **Mälsåkers slott** med park, eller fastigheten **Mälsåker** med **Hattetorp 1⁸**, med undantag för visst område, allt på sätt framgår av en gåvobrevet bilagd karta. I gåvobrevet har givarna förklarat, att de kommer att på egen bekostnad ombesörja, dels erforderlig avstyckning av det skänkta området, dels ock att detsamma befrias från inteckningar. Enligt gåvobrevet skall gåvan för framtiden förvaltas av riksantikvarieämbetet samt underhållas och vårdas såsom byggnadsminnesmärke. Slottet må därutöver endast användas för museiändamål, och det är givarnas önskan, att slottsträdgården icke inhägnas. Tillträdet får ske så snart Kungl. Maj:t mottagit gåvan.

I särskilt servitutsavtal av samma dag har fastighetsägarna vidare förbundit sig gentemot blivande ägare av **Mälsåkers slott jämte park** att icke utan medgivande av slottets ägare uppföra några vattenbyggnader av vad slag de vara må i slottsparken framför slottsbyggnaden inom ett avstånd av 200 meter från stranden. I avtalet medgiver fastighetens ägare därjämte, att blivande ägare av **Mälsåkers slott** får i vattnet framför slottet uppföra och nyttja bryggor med ankarplatser för båtar samt att besökande får färdas sjövägen till slottet.

Den donerade fastigheten äges numera av direktören **R. Notander** ensam. Denne har skriftligen till ordföranden i **Mälsåkersutredningen** bekräftat, att det erbjudande, som gjorts genom nyssnämnda gåvobrev, alltjämt står kvar. Därjämte har han skriftligen bekräftat, att även förutnämnda servitutsavtal är bindande för honom, samt medgivit in-tecknande av detta avtal.

Vid muntlig överläggning mellan direktören **Notander** och utredningen har vidare fastslagits följande:

1. Ägaren kan väl tänka sig att diskutera, att förvaltningen anförtros åt byggnadsstyrelsen i stället för riksantikvarieämbetet, för den händelse detta befinner mera praktiskt ur det allmännas synpunkt.

2. Även annan användning av slottet än till museiändamål kan med-

givas efter samråd med nuvarande eller blivande ägare till egendomen; dock önskar direktör Notander redan nu framhålla, att han icke kan lämna medgivande till användning till en anstalt eller dylikt, som genom sitt grannskap kan minska värdet av den återstående egendomen.

3. Direktör Notander anser, att en förlägningsbyggning, som eventuellt kan bli nödvändig i händelse av att slottet kommer till användning till folkhögskola eller dylikt, lämpligast kan uppföras i nordöstra hörnet av slottstomten.

Under utredningens överläggningar med direktör Notander har vidare framkommit, att denne önskar att, även efter slottets övertagande av staten, få bruka den inom tomten planterade fruktträdgården å cirka 400 träd. Direktör Notander är emellertid villig att träffa avtal med staten om att i utbyte mot nyttjanderätten till denna fruktträdgård ombesörja tomtens hållande i gott stånd, så att någon särskild kostnad härför icke behöver uppstå för statsverket.

Utredningen erinrar, att *vittherhetsakademien* den 24 februari 1951 överlämnat förutnämnda gåvobrev och servitutsavtal till Kungl. Maj:t och hemställt om bemyndigande för riksantikvarieämbetet att mottaga gåvan. Angående slottets betydelse som byggnadsminnesmärke anförde akademien därvid bland annat, att det för svensk kulturminnesvård måste te sig som en synnerligen angelägen och betydelsefull uppgift att rädda Mälsåker från total undergång. Även i sitt starkt skadade skick vore nämligen slottet ett byggnadsminnesmärke av allra främsta rang och hörde till den särklass av märkliga äldre byggnader, som för att tryggas för framtiden rätteligen borde befinna sig i statens hand. I ett i ärendet avgivet utlåtande tillstyrkte *byggnadsstyrelsen* med hänsyn till slottets stora arkitektoniska och kulturhistoriska värde, att donationen måtte mottagas, då detta i nuvarande tidsläge vore den enda möjligheten att för framtiden bevara byggnaden. Styrelsen förutsatte dock, att slottets framtida användning icke bleve helt bunden vid museiändamål.

Angående kostnaderna för slottets iståndsättande och frågan om dess framtida användande anför *utredningen* följande.

Utredningen, som med bistånd från byggnadsstyrelsen igångsatt i första hand en utredning rörande kostnaderna för ett iståndsättande av slottets exteriör och värdefullaste rum och även, i den mån så på nuvarande stadium är möjligt, en uppskattning av de ungefärliga kostnaderna för ett fullständigt iståndsättande, så att huset bleve användbart för praktiska ändamål, har icke ansett sig, innan resultatet av denna utredning föreligger, kunna ingå på närmare övervägande av vilket ändamål, som lämpligen bör föreslås för slottets användande. Utredningen har emellertid genom sina undersökningar och överväganden kommit till den bestämda uppfattningen att, därest ett iståndsättande låter sig göra för rimlig kostnad, det bland de lokalbehov, som kan väntas uppkomma inom icke alltför lång tid, även finnes sådana, som lämpligen kan fyllas av Mälsåker, detta med tanke på de stora och väldisponerade utrymmen, som där finnes, och slottets nära belägenhet till huvudstaden.

Utredningen anser, att den undersökning, som hittills skett, bör vara tillfyllest för att möjliggöra ett ståndpunktstagande till själva gåvoerbjudandet. Den framhåller som synnerligen angeläget, att klarhet vinnes i denna sak så snart som möjligt, eftersom det därigenom skulle bli lättare att bedöma såväl vilka arbeten, som bör utföras å slottet, som vilka anslag från statens sida, som bör avses för slottets iståndsättande. Utredningen anför vidare, att den fått den uppfattningen, att Södermanlands läns landsting visserligen icke för närvarande anser sig kunna utnyttja slottet för något dess ändamål, men att det icke är uteslutet att, för den händelse slottet kommer i statens ägo, bidrag från landstinget kan påräknas för restaurering av någon representativ del av slottet. Från hembygdsintresserat håll i länet har också redan erhållits ett icke obetydligt bidrag för dylikt ändamål.

Departementschefen. Som av den lämnade redogörelsen framgått har för nästa budgetår framförts önskemål om anvisande av betydande belopp till ändamål av den art, som avses med förevarande anslag, främst då till vård och underhåll av byggnadsminnesmärken. Ett bifall till samtliga framlagda förslag skulle nödvändiggöra en anslagshöjning med omkring 260 000 kronor till mer än 500 000 kronor, oaktat samtidigt engångsbelopp av betydande storlek, som anvisats för innevarande år, skulle falla bort. Ehuru jag i likhet med akademien finner det synnerligen önskvärt, att riksantikvarieämbetet ges möjligheter att i förekommande fall effektivt ingripa till skydd för fornlämningar och byggnadsminnesmärken, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att av riksdagen för ändamålet äskas anslag av nyss angiven storlek. Jag anser mig icke kunna gå längre än till att föreslå anvisande av sammanlagt 237 000 kronor till vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken. I jämförelse med innevarande budgetår innebär detta en minskning av den sammanlagda medelsanvisningen under anslaget med 18 000 kronor. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av akademien meddela erforderliga bestämmelser angående dispositionen av det belopp, som anvisas.

De förpliktelser, som enligt gällande fornminneslag åvilar riksantikvarieämbetet i fråga om undersökningar av nyupptäckta fornfynd, gör, att jag anser mig böra föreslå, att under förevarande anslag anvisas ett belopp av 10 000 kronor till oförutsedda arkeologiska undersökningar.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit i fråga om medelsanvisningen för nästa budgetår bör förevarande anslag uppföras med 247 000 kronor, vilket innebär en minskning med 8 000 kronor.

Vad angår den erbjudna donationen av Mälsåkers slott m. m. har både vitterhetsakademien och byggnadsstyrelsen uttalat, att staten bör mottaga densamma, och det vill synas som om Mälsåkersutredningen är av samma uppfattning, ehuru detta ej direkt uttalats i utredningens skrivelse.

För egen del anser jag, att Mälsåkers värde som byggnadsminnesmärke är så stort, att erbjudandet bör accepteras, eftersom därigenom de gynnsamaste betingelserna skapas för slottets bevarande för framtiden. Frågan om donationens mottagande torde emellertid böra underställas riksdagen och jag föreslår därför, att av riksdagen äskas ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar mottaga donationen.

Under beropande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar mottaga den av mig angivna donationen av Mälsåkers slott m. m.;

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 247 000 kronor.

[64] **11. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	200 000	214 644
1955/56 (statsliggaren s. 491)	195 000	
1956/57 (förslag)	180 000	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av sju extra ordinarie antikvarier och amanuenser (fältarkeologer) och fem ritbiträden, som året runt är sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning, bestrides från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 194 000 kronor. Därest ett av akademien framfört förslag om anvisande under riksantikvarieämbetets avlöningsanslag av medel till avlöning åt två nya amanuenser avsedda för arbetet med fornminnesinventeringen icke vinner bifall, beräknas dock medelsbehovet under förevarande anslag stiga med motsvarande lönebelopp till 221 000 kronor. Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

Under budgetåret 1956/57 kommer kartverkets kartläggning för den ekonomiska kartan att omfatta cirka 103 kvadratmil, därav i Gävleborgs län 40 kvadratmil, i Södermanlands län 16 kvadratmil, i Västerbottens län 20 kvadratmil och i Örebro län 27 kvadratmil. Detta innebär en minskning i förhållande till året innan med omkring tre kvadratmil. De under förevarande anslag uppkommande kostnaderna för riksantikvarie-

ämbetets inventeringsarbeten för denna karta beräknas till i runt tal 204 500 kronor. Med hänsyn till att vid början av nästa budgetår en anslagsreservation å ungefär 25 500 kronor väntas föreligga, kan emellertid den erforderliga medelsanvisningen minskas till i runt tal 179 000 kronor.

Liksom i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår räknar akademien även med ett medelsbehov av 15 000 kronor för riksantikvarieämbetets medverkan i arbetet på den föreslagna nya topografiska kartan. Rikets allmänna kartverk räknar med att arbetet med denna karta under budgetåret 1956/57 skall omfatta femton kartblad fördelade på Stockholms, Uppsala och Västmanlands län. För detta arbete har vissa förarbeten redan blivit utförda inom riksantikvarieämbetet i samband med tillkomsten av den ekonomiska kartan. Detta gäller dock icke ett område i Västmanlands län motsvarande 1,75 kvadratmil. Ämbetets arbete för den topografiska kartan kommer därför att bestå av en genomgång av det tidigare inventeringsmaterialet, en viss kontroll av detta i fältet samt inventering av det nämnda området i Västmanlands län.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas alltså av akademien till 194 000 kronor. Därtill kommer eventuellt, som redan framhållits, kostnaderna för nyanställning av två amanuenser, eller omkring 27 000 kronor.

Departementschefen. Något förslag om anvisande av medel under nionde huvudtiteln till framställning av den planerade nya topografiska kartan torde icke komma att framläggas för årets riksdag. Med hänsyn härtill erfordras icke nu något ställningstagande till frågan om riksantikvarieämbetets medverkan i arbetet på denna karta. Medelsanvisningen under förevarande anslag torde därför som hittills endast böra avse inventeringsarbetet för den ekonomiska kartan. Med hänsyn bland annat härtill och till att en icke obetydlig anslagsreservation kan väntas föreligga vid ingången av budgetåret 1956/57, beräknar jag medelsbehovet för detta år till 180 000 kronor. Jag har därvid även tagit hänsyn till att jag i det föregående icke ansett mig böra under riksantikvarieämbetets avlöningsanslag beräkna medel till två amanuens tjänster avsedda för inventeringsarbetet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[65] **12. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	62 700	61 879
1955/56 (statsliggaren s. 491)	62 700	
1956/57 (förslag)	67 000	

Akademien ifrågasätter icke för nästa budgetår någon ändring beträffande detta förslagsanslag.

Departementschefen. Den förra året genomförda höjningen av stats-tjänstemännens löner medför under detta anslag en kostnadsökning, som jag beräknar till 4 300 kronor. Anslaget bör sålunda höjas med nämnda belopp till 67 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande ostasiatiska arkeologiska samlingarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	35 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	18 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 600
	Summa kronor 67 000

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 67 000 kronor.

[66] 13. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	5 900	6 178
1955/56 (statsliggaren s. 492)	5 900	
1956/57 (förslag)	6 500	

Akademien hemställer för nästa budgetår, att detta förslagsanslag höjes med 1 000 kronor. Höjningen hänför sig till delposten till övriga expenser (nu 5 300 kronor). Akademien erinrar om, att anslaget alltsedan budgetåret 1940/41 utgått med oförändrat belopp, 5 900 kronor.

Departementschefen. Jag förordar, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 600 kronor till 6 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 kronor.

[67] **14. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:
Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	346 000	342 950
1955/56 (statsliggaren s. 492)	362 100	
1956/57 (förslag)	392 600	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 62 100 kronor. Höjningen betingas av följande förslag:

- 1) uppflyttning av professuren i svensk och jämförande arkitekturhistoria från Ca 29 till Co 14,
- 2) uppflyttning av tjänsten som föreståndare för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap, från Ca 27 till Ca 31,
- 3) uppflyttning av tjänsten som värmeskötare från Ca 11 till Ca 12,
- 4) inrättande av en professur i stadsplanekunst i Cq 13,
- 5) ökning med 12 000 kronor av medelsanvisningen till undervisning i vissa specialämnena i arkitekturskolan (nu 8 000 kronor),
- 6) ordinariesättning av tjänsten som biblioteksbiträde (nu i Ce 11),
- 7) höjning med 2 000 kronor av arvudet åt en tryckare vid skolan för grafisk konst (nu 4 092 kronor).

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

5. *U n d e r v i s n i n g i s p e c i a l ä m n e n i a r k i t e k t u r s k o l a n.* Till detta ändamål må för närvarande disponeras 8 000 kronor ur anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Av detta belopp utgår 4 800 kronor såsom arvode åt en lärare i stadsplanekunst. Vederbörande arvodeslärare fullgör en omfattande undervisning. Han föreläser sålunda två timmar i veckan och hans andel i programarbetet upptar samma tid, under läsårets senaste månader än mera. Den ersättning, som utgår för hans mycket förtjänstfulla och väl meriterade undervisning, måste betecknas som synnerligen otillfredsställande. Det är uppenbart, att läraren i stadsplanekunst, om icke en professur i detta ämne omedelbart kommer till stånd, bör erhålla en förhöjning av sitt arvode till ett belopp jämförbart med det arvode, som utgår till en biträdande lärare vid universiteten eller till 15 000 kronor.

För den övriga undervisningen i specialämnena i arkitekturskolan disponeras (8 000 — 4 800 =) 3 200 kronor. Akademien hemställer om en höjning av detta belopp till 5 000 kronor.

6. *O r d i n a r i e s ä t t n i n g a v t j ä n s t e n s o m b i b l i o t e k s b i t r ä d e.* Från och med den 1 juli 1955 inrättades en biblioteksbiträdestjänst i lönegrad Ce 11. Till innehavare av denna tjänst har utsetts ett biträde, som sedan 1942 närmast under bibliotekarien deltagit i arbetet vid biblioteket och därför är väl förtrogen med dess samlingar och arbetsuppgifter. Genom att hon utbildat sig till fotograf är hon också i stånd att för bibliotekets och undervisningens räkning anskaffa och framställa bildmaterial m. m., varigenom avsevärda besparingar kunnat göras. Genom sin

erfarenhet och speciella utbildning är hon synnerligen lämplig, när det gäller att fylla de till biblioteksbiträdestjänsten knutna uppgifterna, vilka är av angelägen och varaktig art.

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig endast beträffande de under punkterna 1, 2, 5 och 7 framförda förslagen, har icke funnit tillräckliga skäl tillstyrka förslagen om uppflyttning i högre lönegrad av en professur i svensk och jämförande arkitekturhistoria och av en tjänst som föreståndare för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap. Nämnden kan icke heller tillstyrka höjning av arvode till en tryckare i grafiska skolan. Beträffande förslaget om höjning av det arvode, som för närvarande utgår för undervisning i stadsplanekunst, har lönenämnden under hand inhämtat, att vederbörande arvodeslärares tjänstgöringsskyldighet rätteligen uppgår till en föreläsningstimme och nio övningstimmar per vecka under läsåret. Med hänsyn härtill föreslår nämnden, att arvodet höjes till 10 000 kronor för år.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna biträda de av akademien framförda förslagen om uppflyttning i högre lönegrad av en professur i svensk och jämförande arkitekturhistoria och en tjänst som föreståndare för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap. Den ifrågasatta lönegradsförändringen för en värmeskötartjänst är jag icke beredd att nu pröva.

Vad angår undervisningen i stadsplanekunst anser jag mig icke böra förorda inrättande av en professur i ämnet. Däremot föreslår jag, att under icke-ordinarieposten beräknas ett belopp av 5 200 kronor till förstärkning av det arvode, som nu utgår för undervisningen. Någon ytterligare ökning av de anslagsmedel, som disponeras för undervisning i specialämnena vid arkitekturskolan kan jag icke förorda. Ej heller anser jag mig böra föreslå anvisande av ökade medel till arvode åt en tryckare i grafiska skolan.

Jag biträder förslaget om ordinariesättning i lönegraden Ca 11 av en tjänst som biblioteksbiträde. Vid bifall härtill bör vederbörlig ändring vidtagas i personalförteckningen.

Vid bifall till vad jag nu förordat erfordras för nästa budgetår en höjning av förevarande anslag med 5 200 kronor. Därutöver kommer den förra året genomförda höjningen av statstjänstemännens löner att medföra en kostnadsökning, som jag beräknar till 25 300 kronor. Sammanlagt erfordras sålunda en anslagshöjning med 30 500 kronor till 392 600 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den änd-

ring i personalförteckningen för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	235 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	52 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	38 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	67 000
<u>Summa kronor</u>	392 600

c) till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 392 600 kronor.

[68] 15. **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	86 200	81 131
1955/56 (statsliggaren s. 493)	89 700	
1956/57 (förslag)	89 700	

Akademien hemställer, att delposten till övriga expenser (nu 38 900 kronor) höjes med 11 100 kronor. Av sistnämnda belopp avser 9 100 kronor ökade städningskostnader på grund av nytillkomna lokaler och nya städningsavtal samt 2 000 kronor kostnader för snöskottning å akademibyggnadens glastak. Den ökade utgiften under denna delpost kan dock uppvägas av en motsvarande sänkning av det under delposten bränsle, lyse och vatten utgående beloppet.

Departementschefen. Akademiens anslagsberäkning har icke givit mig anledning till erinran och förevarande anslag torde därför för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 89 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 89 700 kronor.

[69] **16. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:
Undervisningsmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	46 800	43 096
1955/56 (statsliggaren s. 494)	62 800	
1956/57 (förslag)	57 800	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 23 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Undervisningsmateriel m. m., engångsutgifter (nu 12 000) ..	—	9 400
2. Levande modeller (nu 18 000)	+	2 000
3. Samlingarnas ökande och underhåll:		
a) löpande utgifter (nu 3 600)	+	6 400
b) bokinköp, engångsbelopp (nu 0)	+	10 000
c) skåp och portföljer, engångsbelopp (nu 0)	+	7 000
4. Undervisning i speciella ämnen i skulpturskolan (nu 0)	+	4 000
5. Arvode till ledare av landskapsskolans övningar i friluftsmålning (nu 0)	+	1 200
6. Gästföreläsningar (nu 0)	+	2 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. **Undervisningsmateriel m. m.** Akademien hemställer, att ett engångsbelopp om 2 600 kronor anvisas för inköp av ett lämpligt stereomikroskop för materialinstitutets behov. Då emellertid ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 12 000 kronor nästa år faller bort, beräknar akademien under denna post en minskning av medelsbehovet med 9 400 kronor.

2. **Levande modeller.** Med anledning av en framställning av modellkåren har akademien ansett sig böra från och med den 1 september 1955 höja ersättningen till modellerna till fem kronor per timme (dagtaxa) mot tidigare fyra kronor 50 öre per timme. För kvällstjänstgöring är taxan från och med samma tidpunkt fem kronor 50 öre mot tidigare fem kronor per timme. Ökningen av taxan motsvarar en höjning av utgifterna med 11 procent.

3. **Samlingarnas ökande och underhåll.** Akademien framhåller, att det belopp, som sedan 1941 oförändrat utgått till samlingarna, är mindre än den summa, som före kriget utgick för samma ändamål, nämligen 4 000 kronor. Akademiens bibliotek och samlingar av teckningar och arkitekturritningar, som i 180 år varit en levande institution och en uppskattad källa till kunskap, hotas nu av förpuppning. För att biblioteket skall kunna bestå som en levande institution till i första hand de konststuderandes tjänst hemställs, dels att det årligen till samlingarna utgående beloppet höjes med 6 400 kronor till 10 000 kronor, dels att ett engångsbelopp av 10 000 kronor beviljas för att sätta akademien i stånd att fylla de mest gapande luckorna i boksamlingens bestånd av modern konstilliteratur, särskilt reproduktionsverk. Därutöver hemställer akademien om ett engångsanslag av 7 000 kronor till inköp av skåp och portföljer för samlingarna av grafiska blad.

Statskontoret har ej någon erinran mot att posten till levande modeller uppräknas med 2 000 kronor. Beträffande akademiens förslag om ökad medelsanvisning till löpande utgifter för samlingarnas ökande och underhåll förordar ämbetsverket en uppräknings allenast med 400 kronor. För viss upprustning i vad gäller beståndet av modern konstilliteratur förordas anvisande av ett engångsbelopp av 3 000 kronor. Statskontoret avstyrker akademiens förslag i övrigt.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av anslagsposten till levande modeller med 2 000 kronor och av anslagsposten till samlingarnas ökande och underhåll med 5 000 kronor. Då jag icke anser mig kunna biträda akademiens övriga förslag, räknar jag sålunda med en sammanlagd ökning av medelsbehovet med 7 000 kronor. Å andra sidan bör anslaget minskas med 12 000 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat belopp till engångsutgifter. Sammanlagt bör anslaget sålunda minskas med 5 000 kronor till 57 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 57 800 kronor.

[70] **17. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	26 200	20 994
1955/56 (statsliggaren s. 494)	30 000	
1956/57 (förslag)	35 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 29 600 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Ökning från ett till tre av antalet stipendier för studier i utlandet à 7 200 kronor + 14 400
2. Inrättande av tre stipendier à 3 000 kronor för forskning inom arkitektur och stadsplanekonst + 9 000
3. Ökad medelsanvisning till kostbidrag åt mindre bemedlade elever (nu 13 800) + 6 200

Akademien framhåller bland annat, att den nuvarande medelsanvisningen till kostbidrag åt mindre bemedlade elever förslår till att bereda 25 elever ett lagat måltid mat om dagen. Emellertid anmäler ett sextiotal elever varje termin sin önskan att bli delaktiga av förmånen av kostbidrag. Här till kommer att priset för middagsmålet, som hittills utgjort två kronor, icke längre kan bibehållas vid denna nivå utan måste höjas till minst två

kronor 50 öre. En höjning av anslagsposten till kostbidrag med 6 200 kronor till 20 000 kronor skulle möjliggöra, att 40 elever under läsåret kunde komma i åtnjutande av en fri måltid à två kronor 50 öre per dag.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av medelsanvisningen till kostbidrag åt mindre bemedlade elever med 5 000 kronor. Då jag i övrigt icke anser mig kunna förorda någon ändring beträffande detta anslag, bör detsamma alltså för nästa budgetår uppföras med 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[71] **18. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	873 900	916 236
1955/56 (statsliggaren s. 494)	899 800	
1956/57 (förslag)	1 048 000	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 320 900 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Utbyte av en tjänst som förste expeditionsvakt i Ca 12 mot en tjänst som materialförvaltare i Ca 14.
2. Utbyte av en tjänst som portvakt, tillika eldare, i Ca 10 mot en tjänst som vaktmästare i Ca 12 samt förändring i två fall av tjänstebestämmelsen expeditionsvakt till vaktmästare.
3. Uppflyttning av tjänsten som direktör för musikhögskolan från lönegraden Cp 10 till Cp 13.
4. Uppflyttning av tjänsten som akademiens sekreterare från Ca 33 till Ca 37.
5. Utbyte av tjänsten som förste bibliotekarie i Ca 33 mot en tjänst som överbibliotekarie i Ca 37.
6. Reglering av arvudet till en lärare i musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria (kostnadsökning 4 675 kronor).
7. Ökning från 13 till 16 av antalet extra ordinarie lärare i Ce 27 genom ändring av anställningsformen från biträdande till extra ordinarie lärare för en lärare i musik- och gehörslära, en i harmonilära och en i sång.
8. Ändring av anställningsformen för en lärare i sång från extra ordinarie till ordinarie.
9. Anvisande av medel till avlöningar åt personal vid musikhistoriska museet (omkring 39 900 kronor).
10. Inrättande av en amanuensjänst i reglerad befordringsgång för biblioteket.
11. Inrättande av en tjänst som assistent i Ce 15 för biblioteket.

12. Inrättande av en tjänst som extra expeditionsvakt i Cg 10 för biblioteket.
13. Inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ce 11 för musikhögskolan.
14. Förbättring och utökning av undervisningen m. m. enligt följande:
 - a) allmän utökning av undervisningen (kostnadsökning 167 345 kronor);
 - b) utökning av den undervisning, som belöper på läraren i musikalisk formlära med musikhistoria (kostnad 4 884 kronor);
 - c) inrättande av en halvtidstjänst i Ce 27 som assistent åt läraren i metodik och praktisk lärarutbildning;
 - d) anvisande av medel till arvoden åt instruktörer för metodikutbildningen (369 kronor);
 - e) anvisande av medel till specialföreläsningar (1 500 kronor);
 - f) ökning med 13 000 kronor av medelsanvisningen till undervisningen i operaklassen (nu omkring 14 000 kronor).

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

2. Utbyte av en tjänst som portvakt, tillika eldare, i Ca 10 mot en tjänst som vaktmästare (Ca 12) samt förändring till vaktmästare av tjänstebestämmelsen för två expeditionsvakter. Vid förhandlingar med vederbörande personalorganisation har från dennas sida påpekats, att portvakt, tillika eldare, är en föga adekvat beteckning för en tjänst med de göromål och den ställning, som åtföljer den för närvarande i Ca 10 placerade tjänsten. I analogi med vad som vore brukligt vid de högre allmänna läroverken borde denna tjänst — liksom två extra ordinarie tjänster som expeditionsvakt, vilka väsentligen är avsedda för musikhögskolan — betecknas som vaktmästartjänst, och med hänsyn till arbetsuppgifter och befälsställning borde den placeras i lönegrad Ca 12.

Akademien delar den av personalorganisationen framförda uppfattningen samt framhåller, att beteckningen portvakt, tillika eldare, efter musikhögskolans inflyttning i nya lokaler blir inadekvat även av den anledningen, att eldningen torde komma att ombesörjas av byggnadsstyrelsen från värmecentral.

3. Uppflyttning av tjänsten som direktör för musikhögskolan. Tjänsten som direktör, d. v. s. rektor för musikhögskolan, är placerad i lönegraden Cp 10 och alltså förenad med en löneställning, vilken ungefär motsvarar den som för närvarande tillämpas för rektorer vid de mindre och medelstora samrealskolorna (Cb 11 = 37 löneklassen) och för lektorer vid högre allmänna läroverk i högsta löneklassen.

Akademien finner för sin del, att denna löneställning är orimligt låg för den ansvarige ledaren av en läroanstalt, som har att meddela musikundervisning på högskolestadiet och vid vilken de examina skall avläggas, som grundar kompetens för befattningar som organister, musiklärare vid våra högre och lägre skolor samt militärmusikdirektörer, jämte särskilda musikpedagogiska examina inom olika ämnesområden, m. m.

Inom överstyrelsen för musikhögskolan, d. v. s. musikaliska akademien, är direktören självskriven ledamot, ej endast i själva den akademiska församlingen utan även i akademiens styrelse och förvaltningsnämnd. I denna sin egenskap har direktören bland annat att beträffande högskolan utöva i stort sett liknande funktioner som tillkommer ledamöter av skolöver-

styrelsen eller överstyrelsen för yrkesutbildning inom deras verksamhetsområden. Uppgifterna i denna del avser till en början att uppdraga de allmänna riktlinjerna för musikhögskolans verksamhet och att taga ställning till dennas organiserande i stort, inklusive finansieringen. Men även med de löpande ekonomiska ärendena har direktören att taga befattning i egenskap av ledamot i akademiens förvaltningsnämnd. Direktören får anses i väsentliga hänseenden ha vidsträcktare uppgifter än som plägar ankomma på den allmänna skolorganisationens rektorer.

Sammanlagda elevantalet vid musikhögskolan vårterminen 1955 utgjorde 271 och antalet lärare uppgick till 52. Motsvarande siffror utgjorde 1946/47 210 respektive 43. Tendensen till ökning är alltså fullt klar. En annan talande siffra är, att antalet avlagda examina vid högskolan vårterminen 1955 uppgick till 112; motsvarande antal var vårterminen 1947 40.

Med de anförda siffrorna vill akademien åskådliggöra, vilka arbetsuppgifter och vilken arbetsbörda som åvilar musikhögskolans direktör, om man beaktar det komplicerade maskineri, som en musikutbildningsanstalt utgör och måste utgöra. Akademien understryker särskilt de stora anspråk, som alltid måste ställas på direktörens organisationsförmåga och pedagogiska erfarenhet med hänsyn till, dels att undervisningen fortgår på ett stort antal utbildningslinjer, dels — och framför allt — att undervisningen i flertalet ämnen är ordnad individuellt, vilket kräver, att oavlättlig uppmärksamhet ägnas åt de olika elevernas skilda fallenhet och möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Akademien framhåller också, att lärarrådet och lärarnämnden, inom vilka direktören är ordförande (och dessutom protokollförande sekreterare) icke uteslutande fungerar som ett läroverkskollegium, utan också i skilda sammanhang fått fungera som sakkunniginstitution, som haft att avgiva yttrande till departement, statliga myndigheter och enskilda ävensom till musikaliska akademien och dess organ.

6 och 14 b. Reglering och samtidigt förhöjning av arvodet till en lärare i musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria. De lärare vid musikhögskolan, som icke innehar ordinarie eller extra ordinarie anställning, de biträdande lärarna, avlönas i allmänhet med ett visst arvode per undervisningstimme, för närvarande 24 kronor och 60 öre per timme. Härifrån gäller för närvarande endast ett undantag, nämligen ifråga om läraren i musikens historia och estetik, vilken åtnjuter ett årsarvode av 7 824 kronor. Denna särställning tillkommer denne lärare främst med hänsyn till att hans tjänstgöring till stor del utgöres av föreläsningar. Under de senare åren har antalet elever i musiklärarklassen ökat så kraftigt, att det visat sig nödvändigt att för undervisning i musikhistoria och formlära i övriga klasser anställa en särskild lärare. Även dennes undervisning meddelas i stor utsträckning i form av föreläsningar. Som ett rent provisorium har sistnämnde lärare avlönats efter de grunder, som tillämpas för biträdande lärare i allmänhet, alltså med ett visst arvode för undervisningstimme. Ändring härutinnan bör enligt akademien ske så att denne lärare, vars undervisning både till art och omfattning motsvarar den, som meddelas av läraren i musikens historia och estetik, erhåller årsarvode med samma belopp som sistnämnde lärare, d. v. s. 7 824 kronor.

Samtidigt föreslås (p. 14 b) en utökning av timantalet för nu ifrågavarande arvodestjänst från 4 till 6½ veckotimmar. Motiveringen härför är,

att behov föreligger av undervisning i repertoarkänedom i musiklärarklassen (en veckotimme) och i form- och stilanalys för eleverna i de musikpedagogiska kurserna. Denna ökning i undervisningen anses böra föranleda en höjning av arvodet med 4 884 kronor. Det sammanlagda arvodet vid denna befattning skulle sålunda bli 12 708 kronor.

7. Ändring av anställningsformen för tre lärare från biträdande till extra ordinarie lärare. Akademien anser i princip, att innehavarna av sådana lärarbefattningar, av vilka behovet är permanent, bör — förutsatt att anställningen är förenad med tillräckligt omfattande tjänstgöring — erhålla pensionsberättigande anställning. Av de lärare, som för närvarande är anställda som biträdande lärare med allenast visst timarvode, uppfyller tre klart angivna förutsättningar för att deras tjänster skall ombildas till extra ordinarie, nämligen en lärare i musik- och gehörslära (nuvarande innehavare musikdirektören Harald Göransson, som undervisar 14½ veckotimmar), en lärare i harmonilära (nuvarande innehavare tonsättaren Erland von Koch, som undervisar 11 veckotimmar) och en lärare i sång (nuvarande innehavare sångpedagogen Folke Sällström, som undervisar 15 veckotimmar). Akademien hemställer därför, att antalet extra ordinarie lärarbefattningar i lönegrad Ce 27 ökas från 13 till 16, nämligen med en lärarbefattning i ett vart av ämnena musik- och gehörslära, harmonilära och sång.

14 a. Utökning av undervisningen. Den föreslagna ökningen av undervisningen uppgår till 195 veckotimmar, vartill kommer 25 särskilda undervisningstimmar. Av nämnda 195 timmar motiveras 60 med föreliggande behov av ökning av antalet elever i musiklärarklassen och 20 med motsvarande behov beträffande organistklassen. Ökningen i övrigt hänför sig till förslag om förbättringar i olika hänseenden av undervisningen såväl i musiklärarklassen som inom högskolan i övrigt. Huvuddelen av de föreslagna nya undervisningstimmarna beräknas böra ankomma på biträdande lärare och endast en mindre del (44 veckotimmar) på extra ordinarie lärare. Kostnadsökningen beräknas till 167 345 kronor.

Vad särskilt gäller behovet av en ökning av antalet elever i musiklärarklassen, framhåller akademien, att det för närvarande råder en mycket kännbar brist på examinerade musklärare. Enligt preliminära uppgifter från en inom skolöverstyrelsen arbetande kommitté erfordras fram till 1960-talets slut en utexaminering av mellan 40 och 50 musklärare per år för att behovet av lärarkraft vid seminarier, gymnasier och på enhetskolans högstadium skall bli fyllt. Musikhögskolan kan med sin nuvarande examenskapacitet icke ens till hälften fylla detta behov. Vårterminen 1955 hade högskolan 68 elever i musiklärarklassen, vilken siffra motsvarar en genomsnittlig årlig examinering av 17 musklärare. På grund av elevernas ojämna fördelning på de olika årsklasserna kommer under de närmaste fyra åren att visa sig en stor årlig variation i antalet nyexaminerade. Under studieåret 1955/56 förutses 10 elever avlägga musklärarexamen, 1956/57 26, 1957/58 25 och 1958/59 7. De förhållandevis höga siffrorna för 1956/57 och 1957/58 beror på att högskolan för budgetåren 1953/54 och 1954/55 erhöll särskild tilldelning av lärartimmar för ökad intagning av elever i musiklärarklassen. För innevarande budgetår har sådan tilldelning av lärartimmar icke erhållits, något som återverkar i form av låga siffror för intagning höstterminen 1955 och för examinering vårterminen 1959. De examinerades antal har under de senaste åren fått ett betydande tillskott genom de många icke-elever, vilka avlagt musklärarexamen som priva-

tister. Antalet dylika privatister kommer dock om ett eller annat år att väsentligt nedgå.

Vid bedömande av musikhögskolans förmåga att genom utexaminering täcka bristen på musiklärare måste även det förhållandet beaktas, att icke på långt när alla, som avlägger musiklärarexamen, kommer att kunna nyttiggöras som skolmusiklärare. En stor del av de examinerade kommer att helt eller delvis ägna sig åt kyrkomusikalisk verksamhet, vissa andra kommer att tas i anspråk som musikledare eller på andra poster.

I betraktande av dessa omständigheter anser akademien det vara ett rimligt krav, att högskolans musiklärarklass får en numerär, som motsvarar en årlig examinering av 30 musiklärare. Detta innebär, att musiklärarklassen under fyra år, med början studieåret 1956/57, bör utvidgas från ett elevantal på 68 (vårterminen 1955) till att omfatta 120 elever under studieåret 1959/60. För bestridande av undervisning åt ett sålunda successivt ökat elevantal behöves högskolan följande ökning av antalet lärartimmar, nämligen för budgetåret 1956/57 60 lärartimmar, för 1957/58 30, för 1958/59 25 och för 1959/60 60 lärartimmar, alltså tillhoppa 175 lärartimmar under fyra år. Dessa lärartimmar avser sådan undervisning, som är helt eller i det närmaste individuell, och inbegriper icke sådana lärartimmar, som avser kollektiv undervisning och beträffande vilka en ökning blir nödvändig med hänsyn till elevgruppernas växande storlek.

Den bristsituation, som för närvarande råder i fråga om kompetenta musiklärare har sin motsvarighet även i fråga om kyrkomusiker, ehuru den där är av mindre omfattning. Musikutredningen räknar i sitt betänkande med ett årligt behov av 18 examinerade kyrkomusiker. Musikhögskolan hade vårterminen 1955 26 elever i organistklassen. Även här är sålunda en förstärkning av utbildningskapaciteten nödvändig. En successiv utbyggnad av organistklassen till något över 40 elever kräver en ökad tilldelning av 20 lärartimmar för vart och ett av studieåren 1956/57, 1957/58 och 1958/59.

Statskontoret har icke i och för sig något att erinra mot att musikhistoriska museet inordnas under musikaliska akademien men avstyrker att medelsanvisningen till museet ökas. Ämbetsverket, som i övrigt i detta sammanhang haft att yttra sig endast i vad gäller akademiens förslag om förbättring och utökning av undervisningen (punkt 14), anser en utökning av verksamheten vid musikhögskolan — i varje fall i av akademien föreslagna omfattning — icke böra ifrågakomma i nuvarande läge. Därest förhållandena skulle anses medgiva ett visst tillmötesgående av akademiens framställning, bör enligt statskontorets mening, de önskemål givas företräde, vilka skulle medföra ökad examination av elever.

Statskontoret kan icke förorda inrättande av en tjänst såsom assistent åt läraren i metodik och praktisk lärarutbildning liksom ej heller anväsende av medel till arvoden åt särskilt engagerade föreläsare.

Statens lönenämnd, som endast haft att yttra sig över akademiens förslag under punkterna 1—6, har icke funnit tillräckliga skäl tillstyrka de under dessa punkter gjorda yrkandena om förändringar i lönegradsplacementsringar och tjänstebenenämningar. Däremot har lönenämnden icke haft någon erinran mot den föreslagna omregleringen av arvodet för en lärare i musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria.

En ledamot av lönenämnden har ansett, att nämnden bort tillstyrka förslagen under punkterna 1 och 2.

Departementschefen. Som av den lämnade redogörelsen framgått har akademien föreslagit anvisande under detta anslag av medel jämväl till avlöningar vid musikhistoriska museet. Jag har i denna fråga redan i det föregående intagit den ståndpunkten, att statens bidrag till museet alljämt bör utgå från ett särskilt riksstatsanslag, och jag ifrågasätter därför icke i detta sammanhang någon medelsanvisning till museet.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag akademiens förslag om uppflyttning till lönegraden Cp 13 av tjänsten som direktör. Akademiens övriga förslag om lönegradsuppflyttningar av vissa tjänster anser jag mig däremot icke böra biträda. Vad akademien anfört om de göromål, som är förenade med en tjänst som portvakt, tillika eldare, gör emellertid, att jag anser det befogat att utan förändring av tjänstens lönegradsplacering byta ut tjänstebenenämningen mot vaktmästare. I anslutning härtill förordar jag också, att två extra ordinarie tjänster som expeditiionsvakt utan ändring i löneställningen erhåller benämningen vaktmästare.

Den föreslagna utökningen av antalet extra ordinarie lärartjänster i Ce 27 kan jag såtillvida biträda som jag tillstyrker, att *en* ny dylik tjänst inrättas i stället för en befattning som biträdande lärare. Likaså biträder jag akademiens förslag, att det arvode, som för närvarande utgår till en lärare i musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria, med hänsyn till undervisningens art får utgå som årsarvode i stället för som nu i form av timarvode. Jag har icke heller någon erinran mot förslaget om utökning av den undervisning, som ankommer på denne lärare. Årsarvodet torde lämpligen böra fastställas till 10 000 kronor.

Utöver vad jag nu föreslagit ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon utökning till antalet eller förändring i övrigt av de vid musikaliska akademien med musikhögskolan befintliga tjänsterna.

Vid bifall till förslaget om förändring av en tjänst som portvakt, tillika eldare, till vaktmästare samt om inrättande av en ny lärartjänst i Ce 27 bör vederbörliga ändringar vidtagas i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan.

För att möjliggöra en förbättring och utökning av undervisningen vid musikhögskolan har akademien föreslagit olika åtgärder, i första hand en anslagshöjning med ett belopp motsvarande kostnaderna för undervisning under 195 veckotimmar samt därutöver 25 undervisningstimmar. Jag är icke beredd att tillstyrka bifall till detta förslag i dess helhet. Tyngdpunkten i motiveringen för förslaget ligger enligt min mening i vad akademien anfört angående nödvändigheten av ökad examination i musikalär- och organistklasserna. För att en viss ökning av elevintagningen i dessa båda klasser skall kunna genomföras, föreslår jag anvisande under

icke-ordinarieposten av 31 500 kronor respektive 9 500 kronor, motsvarande en ökning av timtilldelningen med omkring 40 respektive 12 veckotimmar.

Vad gäller de övriga förslag till åtgärder för förbättring och utökning av undervisningen m. m., som akademien framlagt, har jag redan tagit ställning till frågorna om en utökning av den undervisning, som belöper på en lärare i musikalisk formlära med musikhistoria. Återstående förslag (punkterna 14 c—f) anser jag mig icke kunna biträda.

Vid bifall till de förslag jag nu framlagt erfordras en anslagshöjning med 54 200 kronor. Därtill kommer behov av en ytterligare höjning med 94 000 kronor på grund av vissa automatiskt verkande omständigheter, nämligen dels förändringar i den icke-ordinarie personalens löneklassplaceringar, dels den förra året beslutade lönehöjningen för statstjänstemännen. Nämnade lönehöjning påverkar icke blott behovet av medel till avlöningar till lönegradsplacerad personal utan även behovet av medel till arvoden, detta sistnämnda på grund av vissa arvodeshöjningar, som med stöd av riksdagens beslut genomförts i anslutning till lönehöjningen. Sammanlagt bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 148 200 kronor till 1 048 000 kronor. Det bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	400 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 560
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	473 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	169 140

Summa kronor 1 048 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 048 000 kronor.

[72] 19. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	52 400	63 648
1955/56 (statsliggaren s. 497)	52 400	
1956/57 (förslag)	65 500	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 38 900 kronor. Av detta belopp avses 22 100 kronor till omkostnader vid musikhistoriska museet med hänsyn till att detta föreslagits inordnat under akademien. Återstoden av höjningen avses för följande ändamål.

1. Kostnader för transporter mellan akademiens och musikhögskolans gamla och nya lokaler + 2 000
2. Hyllor för akademiens bibliotek + 6 350
3. Flyttning av lokaltelefoner i akademiens gamla byggnad .. + 450
4. Flyttning av möbler och inventarier m. m. till nya lokaler .. + 8 000

Akademien erinrar vidare om att för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 3 700 kronor till anskaffande av viss undervisningsmateriel samt hemställer, att motsvarande belopp måtte få utgå under nästa budgetår. Av akademiens framställning inhämtas i huvudsak följande angående den föreslagna anslagshöjningen.

1. Vid ingången av budgetåret 1956/57 beräknas akademien och musikhögskolan komma att taga de nya lokalerna vid Valhallavägen i besittning. Till följd av att nybyggnaden uppdelats på etapper, måste emellertid både akademien och musikhögskolan delvis behålla de gamla lokalerna vid Nybrokajen. Sälunda kommer akademiens bibliotek att vara kvar i det gamla huset. Vidare måste musikhögskolan bibehålla både stora salen och orgelsalen, troligen ytterligare något eller några rum. Under provisorietiden måste det förutses, att transporter av noter, instrument m. m. måste förekomma i betydande utsträckning mellan de gamla och nya lokalerna. Kostnaderna för dylika transporter beräknas till 2 000 kronor.

2. Då musikhögskolan vid ingången av budgetåret 1956/57 lämnar sina nuvarande lokaler, är det avsett att akademiens bibliotek skall beredas något ökat utrymme för uppäckning och uppställning av böcker och noter m. m. För detta ändamål erfordras ett antal enklare hyllor, och akademien hemställer därför om ett belopp av 6 350 kronor, beräknat att täcka kostnaden för cirka 350 hyllmeter enkla furubokhyllor.

3. I samband med ändrad disposition för akademiens, särskilt bibliotekets, räkning av vissa lokaler i gamla byggnaden erfordras viss flyttning av lokaltelefoner. Kostnaden härför beräknas till omkring 450 kronor.

4. Själva flyttningen från de gamla till de nya lokalerna måste givetvis förutses komma att draga betydande kostnader. Vissa flyttningkostnader uppkommer också vid omdisponering av de lokaler i gamla byggnaden, som alltjämt skall användas för akademiens behov. Det möter betydande svårighet att mera noggrant angiva vilket belopp som erfordras härför.

På grundval av infordrade preliminära anbud uppskattar emellertid akademien kostnaden till omkring 8 000 kronor. Det anses önskvärt, att medel härför anvisas under en särskild, icke maximerad delpost.

Departementschefen. Vad angår frågan om anvisande av medel till musikhistoriska museet torde jag få hänvisa till vad jag anfört härom under närmast föregående punkt.

Akademien har utförligt redovisat behovet av medel för bestridande av kostnader, som sammanhänger med överflyttningen till akademiens nya byggnad vid Valhallavägen i Stockholm. Under återopande av vad akademien därvid anfört föreslår jag en höjning av delposten till övriga expenser med 16 800 kronor.

Akademiens förslag om anvisande även för nästa budgetår av ett engångsbelopp av 3 700 kronor till undervisningsmateriel anser jag mig icke böra biträda. Anslaget bör därför minskas med detta belopp.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 13 100 kronor till 65 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan:*
Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslags-
anslag av 65 500 kronor.

[73] **20. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalien samt underhåll och vård av instrument**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	37 338
1955/56 (statsliggaren s. 497)	35 000	
1956/57 (förslag)	38 000	

Akademien hemställer för nästa budgetår om en höjning med 5 000 kronor av anslagsposten till inköp och bindning av böcker och musikalien för biblioteket (nu 30 000 kronor). Det framhålles, att priserna på notmaterial, utländsk facklitteratur och musiktidskrifter visat en fortsatt stegring. Härtill kommer ökad produktion av det material, som är nödvändigt både för musikforskaren och det praktiska musiklivets utövare. Vidare är det av största vikt att genom inköp successivt fylla ut kännbara luckor i det äldre beståndet. Vad slutligen inbindningen beträffar har på grund av det stora nyanskaffningsbehovet endast en ringa del av anvisade medel kunnat avsättas för detta ändamål.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta reservationsanslag höjes med 3 000 kronor till 38 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

[74] **21. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	30 000	30 000
1955/56 (statsliggaren s. 497)	30 000	
1956/57 (förslag)	40 000	

Enligt gällande bestämmelser kan detta anslag användas till stipendier åt yngre svenska musikidkare med anslag för tonsättningskonst, till uppmuntran av inhemska tonsättare för åstadkommande av musikaliska arbeten av högre värde samt till belöningar åt äldre framstående tonsättare för av dem utförda musikaliska arbeten.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framhåller *akademien*, att den sedan länge varit och alltjämt är av den uppfattningen, att belöningar till högt förtjänta, äldre tonsättare icke bör belasta ett anslag, som till sin karaktär är ett stipendieanslag, utan att de i någon form bör utgå såsom fasta pensioner. Akademien anser sig dock icke böra upprepa en tidigare gjord framställning om inrättande av fasta pensioner utan inskränker sig till en hemställan om en allmän höjning av anslaget med 20 000 kronor. Akademien hänvisar härvid bland annat till penningvärdets försämring och den allt rikare inhemska produktionen på ifrågavarande område.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka en ökning av medelsanvisningen med 10 000 kronor till 40 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

[75] **22. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag, som är uppfört med 300 000 kronor, är nytt för innevarande budgetår. Det disponeras enligt bestämmelser, som finnes införda å s. 497 i statsliggaren.

Till nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan har för budgetåren 1953/56 anvisats investeringsanslag å tillhoppa 3 600 000 kronor. Nybyggnaden är avsedd att utföras i tre etapper. Första etappen — kostnadsberäknad till 3 600 000 kronor — skall omfatta byggnad för musikhögskolans undervisningslokaler, andra etappen en byggnad, som skall

inrymma bland annat administrationslokaler och en stor orgelsal och tredje etappen en byggnad för högskolans bibliotek och för musikhistoriska museet.

Då jag förra året anmälde frågan om anvisande av medel till inredning och utrustning av den del av ifrågavarande byggnadsföretag, som skulle utföras som en första etapp, tillstyrkte jag en medelsanvisning av 520 000 kronor att fördelas på två budgetår. För innevarande budgetår har, som redan nämnts, anvisats 300 000 kronor.

Akademien hemställer nu om anvisande för nästa budgetår av återstoden av nyssnämnda totalbelopp, eller 220 000 kronor, samt därutöver av 60 000 kronor, motsvarande ungefär en tredjedel av de beräknade kostnaderna för en orgel till den stora orgelsal, som ingår i byggnadsföretagets andra etapp.

Departementschefen. Som kommer att framgå när jag senare i dag anmäler till ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående anslag å kapitalbudgeten för nästa budgetår, anser jag mig icke ha möjlighet att tillstyrka, att medel anvisas till påbörjande av andra etappen av nybyggnaden för musikaliska akademien med musikhögskolan. Med hänsyn härtill ifrågasätter jag icke nu någon medelsanvisning under förevarande anslag till inköp av en orgel till den stora orgelsalen. Däremot föreslår jag anvisande i enlighet med akademiens förslag av 220 000 kronor, motsvarande återstoden av det förra året beräknade totalbeloppet av 520 000 kronor. Jag förordar sålunda för nästa budgetår en sänkning av förevarande anslag med 80 000 kronor till 220 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

E. Universitetet, den medicinska undervisningen m. m.

[76] **1. Universitetskanslersämbetet: Avlöningar. 2. Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.** Dessa anslag är för innevarande budgetår uppförda, avlöningsanslaget med 172 000 kronor och omkostnadsanslaget med 18 500 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad, varför anslagen torde böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna

a) till *Universitetskanslersämbetet: Avlöningar* ett förslagsanslag av 220 000 kronor;

b) till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[77] **3. Uppsala universitet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 580 000	10 685 457
1955/56 (statsliggaren s. 499)	10 950 000	
1956/57 (förslag)	12 405 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *det större akademiska konsistoriet* hemställt om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern har ifråga om sitt ställningstagande till universitetets anslagsbehov för nästa budgetår inledningsvis anfört följande.

Innan jag övergår till behandlingen av universitetets anslagsäskanden vill jag erinra om att dessa inkommit till kanslersämbetet först den 6 augusti, ehuru jag tidigare anmodat de olika universitets- och högskolemyndigheterna att avlämna sina framställningar i god tid före sommarens ingång. På grund av denna försening och då vissa av de gjorda framställningarna icke förelegat i sådant skick att de utan kompletterande undersökningar från min sida, vilket tiden icke medgivit, av mig kunnat framläggas för Kungl. Maj:t, har det icke varit möjligt för mig att på sätt som varit önskvärt taga ställning till ett flertal av de problem, som av Uppsala universitet i anslagsframställningen aktualiserats. Jag har ansett mig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på nu nämnda förhållanden.

Kanslern erinrar vidare om att han i avgivet utlåtande över de från universitetets i Lund sida för nästa budgetår framställda anslagskraven framfört vissa principiella synpunkter beträffande de för nästa budgetår föreliggande behoven vid universiteten m. fl. läroanstalter. Till dessa synpunkter torde jag få återkomma vid min anmälan av avlöningsanslaget för Lunds universitet.

I det följande kommer jag att mera utförligt redogöra endast för de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. I övrigt torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Omläggning av läkarutbildningen (andra etappen). Vid 1954 års riksdags höstsession fattades beslut om reformering av läkarutbildningen i enlighet med ett av Kungl. Maj:t i propositionen 1954: 212 framlagt förslag (SU 191; Rskr 395). Enligt detta beslut skulle ny studieordning för läkarutbildningen successivt genomföras från och med höstterminen 1955 och övergången till denna studieordning ske i fyra etapper. För genomförandet av den första etappen, innebärande en omläggning av undervisningen under de två första studieåren, har medel anvisats för innevarande budgetår. Den andra etappen, som förutsatts skola genomföras under nästa budgetår, avser en omläggning av undervisningen under det tredje studieåret, det s. k. propedeutiska året. I anslutning till de i propositionen 1954: 212 beträffande denna etapp framlagda förslagen har *kanslern* för Uppsalafakultetens vidkommande hemställt om anvisande av medel till följande nya befattningar och ändamål.

1. Omvandling av den nuvarande laboraturen i klinisk kemi, vilken innehas av A. J. T. Grönvall, till professur med Grönvall såsom förste innehavare.
2. Prosektor i patologi.
3. Laborator i bakteriologi.
4. Lärare i Ce 30 i klinisk farmakologi.
5. Förste amanuens för klinisk bakteriologi.
6. Preparator i Ce 14 för farmakologi.
7. Laboratoriebiträde i högst Ce 13 för klinisk bakteriologi.
8. Kanslibiträde i Ce 11 för klinisk kemi.
9. Översiktskurser i medicin (kostnad 3 500 kronor).
10. Översiktskurser i kirurgi (kostnad 3 500 kronor).
11. Kurser i kliniska undersökningsmetoder (kostnad 4 950 kronor).
12. Demonstrationskurs i sjukvårdsteknik och fysikalisk terapi (kostnad 1 500 kronor).
13. Kurser i klinisk fysiologi (kostnad 3 500 kronor).
14. Kurser i socialmedicin (kostnad 1 500 kronor).
15. Kurs i röntgendiagnostik (kostnad 750 kronor).

Kanslern har därjämte funnit vissa anordningar erforderliga för undvikande av kollisioner mellan de olika studentkullarna vid övergången till den nya studieordningen. Det för dessa övergångsanordningar behövliga medelsbehovet har kanslern beräknat på följande sätt.

1. Extra kursundervisning i medicin under en och en halv månad	4 180
2. Biträdande lärare i patologi under fyra och en halv månad ..	3 350
3. Assistent för patologi under fyra och en halv månad	3 750
4. Arvodesanställt laboratoriebiträde för patologi under sex månader	4 380
5. Extra kursundervisning i oftalmiatrik	5 040
6. Extra kursundervisning i obstetrik och gynekologi	5 730
	Summa kronor 26 430

Kanslern har vidare — med förmälan att vid oförändrad medelsanvisning till propedeutisk kursundervisning enligt den äldre studieordningen vissa besparingar kunde beräknas uppkomma till följd av bortfallet av viss dylik undervisning — hemställt, att sålunda uppkommande besparingar måtte ställas till hans förfogande, att användas till oförutsedda utgifter i samband med omläggningen av undervisningen under det propedeutiska året.

Kanslern har slutligen — under erinran om att å universitetets stat för närvarande vore uppförda en professur i allmän patologi och patologisk anatomi samt en i patologisk anatomi — hemställt, att dessa två professurers benämning i överensstämmelse med i propositionen 1954: 212 framlagt förslag måtte ändras till professorer i patologi.

Ytterligare två docenter inom medicinska fakulteten. Fakulteten förfogar nu över tio docenttjänster. Av dessa är nio bundna vid de teoretiska ämnena, medan den återstående företrädesvis skall stå till förfogande för kliniskt ämne.

Konsistoriet har — efter framställning av *medicinska fakulteten* — anhållit, att medel måtte ställas till förfogande för inrättandet av *dels* en docentbefattning med företräde för ämnet klinisk kemi, *dels* två rörliga docentbefattningar för kliniska ämnen, *dels* ock två rörliga docentbefattningar för hela det medicinska området.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Inrättandet av en till ämnet klinisk kemi bunden docentbefattning är jag för närvarande icke beredd förorda. Vidkommande förslaget i övrigt vill jag framhålla, att antalet docentbefattningar vid den medicinska fakulteten är ringa i förhållande till antalet professorer. Detta är särskilt fallet beträffande de kliniska ämnena. Medan den vid universiteten numera i allmänhet tillämpade regeln, att till varje professur skall höra en docentbefattning, gäller inom medicinska fakulteten för dess teoretiska ämnen, disponerar sålunda de kliniska ämnena endast en docentbefattning. Det synes mig vara ett synnerligen angeläget önskemål, att en förstärkning av den medicinska fakultetens docentinstitution kommer till stånd i syfte främst att bereda kvalificerade vetenskapsidkare ökade möjligheter till bedrivande av medicinsk forskning. Jag anser mig därför böra varmt förorda, att två nya docentbefattningar, vilka bör företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne, inrättas från och med nästa budgetår.

Universitetslektorat i isländska språket. *Humanistiska sektionen* och *konsistoriet* har, efter framställning från *professorerna V. Jansson och I. Modeer*, ånyo framställt förslag om inrättande av ett universitetslektorat i isländska språket. Till stöd för detta förslag har åberopats, att ett dylikt lektorat på ett effektivt sätt skulle befrämja undervisningen och forskningen i isländskt språk och isländsk kultur samt därutöver vara till gagn för ämnet nordiska språk i dess helhet.

Kanslern erinrar om att han tillstyrkt inrättande av lektoratet i fråga redan för innevarande budgetår och anför ytterligare följande.

I min framställning i fjol till Kungl. Maj:t framhöll jag, att undervisning i modern isländska saknades vid Uppsala universitet, vilket vore en allvarlig brist inom ämnet nordiska språk. Isländska vore nämligen på grund av sin ålderdomlighet av synnerlig vikt för nordisk språkforskning; på isländska föreläge numera en rik, kvalitativt högtstående litteratur av vetenskapligt och skönlitterärt innehåll, och det syntes vara av stor betydelse, att kontakt upprätthölles mellan Sverige och den på Island blomstrande filologiska forskning, varifrån svenska vetenskapsmän redan mottagit fruktbarande impulser. Då jag finner inrättandet av ett universitetslektorat i isländska språket starkt motiverat, tillstyrker jag ånyo bifall till konsistoriets hemställan.

Biträdande lärare i sociologi. De fasta lärarkrafterna i detta ämne utgöres för närvarande av en professor samt en förste assistent och en andre amanuens. Ämnet äger därjämte företrädesrätt till en av humanistiska sektionens docentbefattningar.

Konsistoriet har nu på förslag av *humanistiska sektionen* äskat medel till en biträdande lärare i ämnet i fråga. Såsom motivering härför har åberopats en framställning från vederbörande ämnesrepresentant, *professorn T. Segerstedt*, vari denne anfört huvudsakligen följande.

Sociologien är det enda ämnet inom den samhällsvetenskapliga gruppen som saknar biträdande lärare, ehuru det inte torde kunna visas, att det med hänsyn till elevantalet föreligger ett mindre behov av biträdande lärare inom sociologien än inom de andra samhällsvetenskapliga ämnena. Varje höst börjar omkring ett femtiotal studenter att studera ämnet. Av dessa fordras, att de i regel skall följa föreläsningarna, proseminarieövningarna samt en kurs i sociologiens metodfrågor. Denna kurs har visat sig vara av största vikt om de senare skall kunna med utbyte deltaga i institutionens fältarbeten. På våren kan man i regel räkna med ett trettiotal nybörjare och att ungefär 25 till 30 av höstens elever fortsätter till två betyg. Även för vårens nybörjare måste en metodkurs anordnas. Undervisningen har under de gångna åren i regel ordnats så, att professorn lett proseminarieövningarna, vilka med hänsyn till det stora deltagarantalet dubblerats. Vid dessa övningar har amanuensen biträtt professorn, ehuru vederbörande i regel redan fullgjort sin tjänstgöringsskyldighet såsom bibliotekarie och studierådgivare. Assistenten åter har lett den förut omtalade kursen. Jag har inte kunnat ålägga honom att dubblera kursen, men många gånger har detta ändå blivit nödvändigt, när kursen omfattat övningsuppgifter. I anslutning till kursen har även en rad obligatoriska fältarbeten planlagts

och utförts under assistentens ledning. Assistenten har dessutom deltagit i det särskilda seminarium för två- och trebetygsstuderande, som gives av docenten från och med denna termin, emedan man vid dessa seminarier delvis planlägger fältarbeten i samband med metodkursen. Därutöver deltagar docenten, assistenten och amanuensen i de högre seminarierna, utan att detta räknas som fullgjord arbetstid. Den tid assistenten på detta sätt använder för att undervisa och handleda fyller hela hans statutenliga arbetstid och i verkligheten torde han arbeta betydligt mer än vad nu är föreskrivet. Till gagnet tjänstgör han som biträdande lärare och jag kan inte räkna med honom som forskningsassistent, ehuru sociologiska institutionen på grund av sina många och ofta synnerligen omfattande fältarbeten och forskningar är väl i behov av en sådan. När assistentbefattningen inrättades torde man även ha avsett att den i första hand skulle bli en forskningsassistentbefattning. Jag har emellertid ansett, att i nuvarande läge undervisningen borde givas företräde. För att emellertid både undervisning och forskning skall kunna skötas på ett oklanderligt sätt anser jag nu att det är absolut nödvändigt att även ämnet sociologi erhåller en biträdande lärarbefattning.

Kanslern tillstyrker förevarande framställning.

Biträdande lärare i kristallografi och mineralogi. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har ånyo gjort framställning om en befattning som biträdande lärare i kristallografi och mineralogi. Till stöd härför har åberopats en av vederbörande ämnesrepresentant, *professorn E. Norin*, anförd motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

Den begärda befattningen avses dels för en koncentrerad av undervisningen för högre betyg i filosofie kandidat- och ämbetsexamen så att de däri ingående kurserna må kunna meddelas inom föreskriven tid, dels för avlastning av ämnesprofessorns undervisningsbörda. Läroämnet har en mycket vid omfattning; däri ingår fyra stora ämnen, nämligen kristallografi, mineralogi, petrografi och allmän geologi. Under de senaste åren har undervisningsskyldigheten i ämnet väsentligt utökats genom att ytterligare kursundervisning införts. Därtill kommer kravet, att de för två betyg i filosofie kandidat- och ämbetsexamen föreskrivna obligatoriska kurserna skall medhinnas på två terminer. För närvarande utgöres institutionens fasta vetenskapliga personal, bortsett från den fristående kvartärgeologiska avdelningen, av en förste assistent, en förste amanuens samt en tredje amanuens. Meddelandet av erforderlig kursundervisning har under de sista åren möjliggjorts på så sätt att vårterminen 1953, vår- och höstterminen 1954 och vårterminen 1955 institutionens förste assistent erhållit förordnande att som vikarie uppehålla ledig docentbefattning med biträdande lärares undervisningsskyldighet. Den sålunda lediga förste assistentbefattningen har under dessa perioder kunnat besättas med annan undervisningskompetent befattningshavare. Denna provisoriska anordning, som har kunnat genomföras därigenom att tillfälligtvis ingen kompetent sökande anmält sig till ledigförklarad docentbefattning inom sektionen, innebär ett osäkerhetsmoment icke blott vid planerandet av undervisningsprogrammet utan också för dem, som uppehåller dessa befattningar. Undervisningen kräver sålunda för närvarande såväl förste assistentens som förste ama-

nuensens medverkan i så stor utsträckning att övriga arbetsuppgifter som åvilar dessa befattningar eftersättes. Vården och kompletteringen av de mineralogisk-petrografiska studie- och museisamlingarna fordrar mycket mer tid och arbete än som med nuvarande anordning kan uttagas av den vetenskapliga personalen. Under de närmaste åren kommer denna också att tagas i anspråk för utredningar rörande den för de mineralogisk-geologiska och geografiska institutionerna gemensamma nybyggnaden och för den detaljerade institutionsplaneringen inom densamma. En förstärkning av den vetenskapliga personalen är alltså nödvändig för att institutionen skall kunna fylla sin uppgift beträffande undervisning och forskning och för att dess samlingar och material skall kunna ägnas nödig omvårdnad.

Kanslern finner framställningen med hänsyn till läroämnets betydande omfattning starkt motiverad och tillstyrker därför ånyo bifall till densamma.

Förste amanuens vid fysikalisk-kemiska institutionen. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har ånyo äskat medel till en förste amanuens vid fysikalisk-kemiska institutionen. Såsom motivering härför har åberopats en framställning från vederbörande ämnesrepresentant, *professorn S. Claeson*, vari denne anfört huvudsakligen följande.

En undersökning av resultaten i tentamen i fysikalisk kemi — som innefattar skriftligt prov i problemlösning — under den senaste femårsperioden har visat, att cirka två tredjedelar av studenterna godkännes vid första försöket. Den återstående tredjedelen (av vilken huvudparten godkännes vid nästa tentamen) består i stor utsträckning av sådana studenter, som har svag matematisk underbyggnad från gymnasiet eller som delvis hunnit glömma sina studentkunskaper i matematik genom att de studerat icke matematisk-fysiska ämnen före kemi vid universitetet (t. ex. biologi, geologi, geografi). Dessa studenter uppvisar icke sällan en påfallande brist på förmåga att korrekt utföra enklare numeriska beräkningar. En intensifierad och för sådana studenter speciellt tillrättalagd undervisning i problemlösning och andra kursmoment av matematisk natur skulle i hög grad underlätta deras arbete och bidra till att förkorta deras studietid.

Kanslern anser en förstärkning av institutionens arbetskrafter angelägen och biträder därför ånyo förevarande förslag.

Andre amanuens vid institutionen för ekonomisk historia. Ämnet historia förfogar för närvarande över en förste amanuens, medan ämnet ekonomisk historia icke har någon amanuenshjälp. På grund av att institutionens lokaler och till stor del även biblioteket äro gemensamma för båda ämnena, utför amanuensen vid historiska institutionen även institutionsarbete för ekonomisk historia. I Lund finnes en förste och i Göteborg en andre amanuens i ekonomisk historia.

Konsistoriet har hemställt, att en andre amanuensbefattning med särskild inriktning på ekonomisk historia måtte inrättas vid historiska institutionen.

Kanslern förordar för sin del, att medel anvisas till arvode åt en andre amanuens i ekonomisk historia. Därvid förutsätter *kanslern*, att den nuvarande förste amanuensbefattningen vid historiska institutionen ställes helt till förfogande för ämnet historia.

Ytterligare en andre amanuens vid institutionen för statskunskap. Vid institutionen finnes för närvarande ingen annan vetenskapligt utbildad hjälpkraft än en andre amanuens.

Konsistoriet har nu på förslag av *humanistiska sektionen* ånyo åskat medel till en förste amanuens, avsedd för tjänstgöring vid institutionens politiska klipparkiv. Till stöd härför har åberopats en av vederbörande ämnesrepresentant, *professorn C. A. Hessler*, anförd motivering, av vilken här torde böra återgivias följande.

Det ligger i sakens natur och har av erfarenheten klart bekräftats, att ett politiskt klipparkiv fyller en mycket viktig uppgift i undervisningen i statskunskap. Det har blivit möjligt att i seminarieuppsatser och seminariediskussioner behandla aktuella statsvetenskapliga frågor på grundval av den debatt, som förts i en stor och representativ del av tidningspressen. Men arkivet är inte bara till omedelbart gagn för undervisningen utan tjänar på längre sikt även den vetenskapliga forskningen. Samlandet och systematiserandet av klipparkivets material är anförtrött en för uppgiften väl kvalificerad student. Som ersättning åt denne utgår från och med 1 januari 1954 5 500 kronor årligen. Detta arvode överstiger med 1 500 kronor arvodet åt en andre amanuens. Den tid, som krävs för uppgiften, överstiger emellertid i själva verket rätt avsevärt den tjänstgöringsskyldighet, som åvilar en förste amanuens. För närvarande är jag nästan helt hänvisad till institutionens materielanslag, när det gäller att bereda en utomordentligt blygsam ersättning åt den för arkivet ansvarige.

Kanslern anför med anledning härav följande.

För egen del finner jag det nödvändigt att en särskild arbetskraft avses för ifrågavarande arkiv, som har en viktig uppgift att fylla i undervisningen i statskunskap. Jag vill emellertid — liksom i fjol — begränsa mig till att föreslå, att medel anvisas till arvode åt en andre amanuens vid institutionen för statskunskap.

Höjning av teologiska fakultetens kursanslag.
Kanslern anför härom följande.

Genom beslut den 6 maj 1955 har Kungl. Maj:t fastställt ny stadga angående teologiska examina (nr 209). Den 30 juni samma år har jag bekräftande universiteten i Uppsala och Lund fastställt studieplaner för översiktskursen över teologie kandidatexamens första del. I en såsom bilaga till min underdåniga skrivelse den 30 november 1954 med förslag till ny stadga angående teologiska examina m. m. överlämnad. P.M. angående förslag till förnyad stadga angående teologiska examina m. m. har (under p. 7. Vissa kostnadsberäkningar i samband med reform av teologutbildningen m. m.) angivits de ökade kostnader, som för läsåret 1955/56 beräknades uppkomma vid ett genomförande av den nya teologutbildningen från och med höstterminen. Ökade kostnader för teologreformen angavs

därvid uppkomma endast för Uppsala universitets del. För undervisning i grekiska och hebreiska — omfattande tillhoppa 160 timmar och anordnad av teologiska fakulteten — uppkomme en kostnadsökning å 8 000 kronor. Särskilda kostnader beräknades vidare uppstå vid översiktstkursens delkurs i exegetisk teologi för förslagsvis 80 timmars undervisning (4 000 kronor) och vid översiktstkursens delkurs i religionshistoria (inklusive religionspsykologi) för förslagsvis 30 timmars undervisning (1 500 kronor). Det sammanlagda ökade medelsbehovet uppginge sålunda för nämnda läsår till $(8\ 000 + 4\ 000 + 1\ 500 =)$ 13 500 kronor. Av vilket anslag förevarande kostnader för innevarande budgetår skall täckas är ännu icke avgjort. För bestridande av motsvarande kostnader för nästa budgetår hemställer jag, att teologiska fakultetens kursanslag måtte uppräknas med 13 500 kronor till $(10\ 700 + 13\ 500 =)$ 24 200 kronor.

Kurser i marin zoologi. *Kanslern* har med anledning av framställningar från universitetets sida hemställt, att från den nu med 32 762 kronor uppförda anslagsposten till Dubblering av kursundervisningen i botanik och zoologi måtte avföras 5 160 kronor till en särskild anslagspost, benämnd Kurser i marin zoologi. Såsom skäl härför åberopas, att dessa kurser endast delvis är dubbleringskurser.

A manuenshjälp åt ledaren av kurserna i marin zoologi vid Klubbans biologiska station. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har ånyo gjort framställning om dylik hjälp. Liksom för innevarande budgetår föreslår *kanslern* för tillgodoseende av ändamålet i fråga en höjning av sektionens kursanslag med 1 000 kronor.

Dubblingskurs i genetik. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har hemställt om en medelsanvisning av 9 000 kronor för anordnande av en dubblingskurs i genetik. Till stöd härför har åberopats en framställning från *professorerna J. A. Nannfeldt och P. E. Lindahl*, vari anförts bland annat följande.

Starka skäl talar för att det även våren 1957 skall bli nödvändigt dubblera kursundervisningen i genetik för filosofie kandidat- och ämbetsexamen. Till genomgående av kursen hade innevarande termin anmält sig 85 studerande. Genom anslag från reservfonden möjliggjordes en dubblering av kursen, varvid samtliga studerande för två betyg intogs på den ordinarie kursen (februari—mars) och studerande för ett betyg hänvisades till dubblingskursen (april—maj). Icke mindre än 25 studerande måste det oaktat helt avvisas. Då dessa kan förväntas återkomma nästa år och nytillströmningen av studerande till de biologiska ämnena icke visar tecken att avtaga, kan man med till visshet gränsande sannolikhet förutsätta att en dubblering av kursen blir nödvändig även våren 1956. Vi har därför gjort särskild framställning om petitum till årets höstriksdag om anslag å tilllägsstat för anordnande av en dubblingskurs för ett betyg våren 1956. Att situationen till våren 1957 skulle ha förändrats så avsevärt, att en dubblingskurs då bleve onödig; synes oss föga sannolikt. Under förut-sättning att även våren 1957 samtliga studerande för två betyg kan hänvisas till ordinarie kurs och dubblingskursen sålunda kan reserveras för

studerande till ett betyg, kan kostnaderna beräknas till samma belopp som för 1956 års dubbleringskurs eller

Arvode för kursledare (en föreläsnings- och tre kurstimmar pr dag under 38 dagar)	4 000:—
Assistenthjälp under 4 mån. (kurstiden samt förberedelsearbeten under två månader dessförinnan)	4 000:—
Materielanslag (förbrukningsartiklar för dubbleringskursen) ..	1 000:—
Summa kronor	9 000:—

Kanslern biträder förevarande förslag.

Höjning av arvodet till läraren i utförande av ritningar för vetenskapliga ändamål. Detta arvode, som under budgetåren 1941/52 utgick med 750 kronor, höjdes från och med budgetåret 1952/53 till 1 200 kronor. Undervisningsskyldigheten utgör 125 timmar per läsår.

Konsistoriet har på förslag av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* hemställt, att ifrågavarande arvode måtte höjas med 600 kronor till 1 800 kronor. Till stöd härför har framhållits, att den nuvarande ersättningen ej uppginge till tio kronor per undervisningstimme samt att ritläraren till följd av det stora intresse, som såväl studenter som teknisk biträdespersonal visat för undervisningen, vanligen måst ägna 150—160 timmar om året åt sina elever.

Kanslern finner ersättningen för ifrågavarande undervisning med hänsyn till dess kvalificerade art uppenbart för låg och biträder därför föreliggande förslag.

Arvoden åt universitetets dekaner. För de arbetsuppgifter och extra kostnader, som är förenade med dessa ämbeten utgår för närvarande ingen ersättning. *Kanslern* har nu i anslutning till ett av 1945 års universitetsberedning i dess betänkande del III (SOU 1947: 75, s. 102—105) framställt förslag och till av honom den 21 april 1955 framlagt förslag till nya statuter för universiteten för dekanernas vidkommande beräknat följande arvodesbelopp:

1. Teologiska fakultetens dekanus	1 800
2. Juridiska fakultetens dekanus	1 800
3. Medicinska fakultetens dekanus	2 500
4. Matematisk-naturvetenskapliga fakultetens dekanus	2 500
5. Historisk-filosofiska sektionens dekanus	2 000
6. Filologiska sektionens dekanus	2 000
7. Tilläggsarvode till den av de två sistnämnda dekanerna, som tillika är humanistiska fakultetens dekanus	500
Summa kronor	13 100

Ökning av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården. Denna anslagspost är nu uppförd med 147 000 kronor.

Konsistoriet har på förslag av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* hemställt om en uppräknig av ifrågavarande anslagspost med 43 000 kronor till 190 000 kronor. Såsom motivering härför har framhållits huvudsakligen följande.

På grund av anslagsmedlens otillräcklighet har reservfundsmedel årligen måst tagas i anspråk för utfyllande av uppkommen brist, bland annat orsakad av en ännu ej kompenserad fördyring å cirka 20 000 kronor till följd av det genom kollektivavtal, slutet den 6 juli 1951, införda nya avlöningssystemet baserat på månadslöner i stället för som tidigare på timlöner och med ändrade bestämmelser för semestrar, ålderstillägg m. m. Vid utformningen av de för botaniska trädgården avgörande kollektivavtalen kan universitetet icke deltaga, när kommunalarbetarlönerna i Uppsala jämlikt beslut av 1938 års riksdag skall vara normgivande för arbetslönerna vid trädgården.

Kanslern anför för sin del följande.

I föl tillstyrkte jag en uppräknig av posten med 13 000 kronor till 160 000 kronor och framhöll därvid samtidigt, att enligt min mening undersökning genom vederbörande universitetsmyndigheters försorg torde företagas rörande möjligheterna att genom vidtagande av rationaliseringsåtgärder kunna vid nuvarande löneställning för arbetspersonalen hålla anslagsposten inom en kostnadsram av förut angivna belopp av 160 000 kronor. Enligt inhämtad uppgift har den av mig förordade undersökningen numera företagits. Vid denna har framkommit att det torde visa sig omöjligt att, trots ökad maskinell utrustning och indragning av tjänster i samband med avgång av befattningshavare, vid nuvarande löneställning hålla anslagsposten vid en lägre kostnadsram än 190 000 kronor. Då jag icke kan finna det lämpligt att reservfundsmedel i så betydande omfattning år från år anslås till förevarande ändamål, anser jag mig böra tillstyrka bifall till konsistoriets hemställan om en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården med 43 000 kronor till 190 000 kronor.

Institutionsvaktmästare i Ce 14 vid kemiska institutionen. *Konsistoriet* har med anledning av en av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* gjord framställning äskat medel till en förman i 14 lönegraden vid den för de kemiska institutionerna gemensamma snickeriverkstan. Såsom motivering härför har framhållits huvudsakligen följande.

Sedan år 1930 har inom institutionsbyggnaden funnits en snickeriverkstan, vilken utnyttjats för tillverkning av trädelar till apparater och maskiner, möbler framförallt laboratiemöbler, samt för reparationer. Verkstans uppgifter har vuxit och för närvarande sysselsätter den två man, båda anställda på heltid och avlönade ur materielanslag. I samband med de genom särskilt anslag bekostade ombyggnadsarbetena av kemiska institutionens äldre byggnad har nu inretts nya, behövt ökad lokaler för verkstaden.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Då jag finner en verksamhet av förevarande slag nyttig för statsverket och då verksamheten synes vara av stadigvarande karaktär, anser jag mig

böra förorda att åt förmannen vid verkstaden gives en fastare anställningsform än den nuvarande. Med hänsyn till de kvalifikationer, befattningshavaren avses skola besitta, har jag ansett honom böra placeras i den av konsistoriet angivna lönegraden. Befattningen bör emellertid benämnas institutionsvaktmästare. Jag tillstyrker sålunda, att en institutionsvaktmästarbefattning i Ce 14 inrättas från och med nästa budgetår vid den för kemiska institutionen gemensamma snickeriverkstaden med formell placering vid den kemiska institutionen.

Laboratoriebiträde i Ce 13 vid institutet för högspänningsforskning. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har på förslag av *professorn E. Norinder* gjort framställning om en tjänst som mekaniker i Ca 13 vid institutet för högspänningsforskning. Såsom motivering härför har framhållits i huvudsak följande.

När institutet på sin tid inrättades, uppfördes i dess stat icke några fasta tjänster. I stället tilldelades institutet ett materiel- och driftanslag, vilket bland annat skulle täcka avlöningar för arvodesanställd personal. Eftersom det gällde ett nyinrättat forskningsföretag av speciell karaktär, där man helt saknade stöd från andra liknande företag, var en sådan anordning särskilt påkallad vid institutets start, men kunde icke accepteras allt framgent. Med hänsyn till nödvändig kontinuitet har också under årens lopp ett antal tjänster överförs till ordinarie eller extra ordinarie stat. Vad institutet nu behöver är en ordinarie mekanikertjänst, där vederbörande har fullgod utbildning som mekaniker.

Kanslern förordar för sin del, att en laboratoriebiträdestjänst inrättas vid ifrågavarande institut samt att vid bifall härtill institutets materielanslag minskas med belopp, motsvarande kostnaderna för denna tjänst.

TVÅ laboratoriebiträden i Ce 11, ett för medicinska och ett för kirurgiska kliniken. Av akademiska sjukhusets tio kliniker förfogar för närvarande endast två, nämligen den obstetrisk-gynekologiska och den psykiatriska, över med medel från universitetets stat avlönade laboratoriebiträden.

Medicinska fakulteten och *konsistoriet* har nu — under framhållande av att avsaknaden av laboratoriebiträdeshjälp vore till stort men för forskningsverksamheten vid klinikerna — hemställt, att var och en av de övriga åtta klinikerna måtte utrustas med ett laboratoriebiträde i Ce 13.

Kanslern, som funnit det synnerligen angeläget att öka möjligheterna för innehavarna av de kliniska professurerna att bedriva forskning, föreslår för sin del inrättandet av två nya laboratoriebiträdestjänster, avsedda den ena för medicinska och den andra för kirurgiska kliniken.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid geografiska institutionen. *Konsistoriet* har med anledning av en av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* gjord framställning äskat medel till ett laboratoriebiträde i Ce 11 vid geografiska institutionen. Till stöd härför har åberopats en av *professorn F. Hjulström* anförd motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

Institutionen saknar för närvarande laboratoriebiträde. Behovet av ett sådant biträde på fotografiska laboratoriet och jordartslaboratoriet är mycket stort. Reproduktionsarbetet vid institutionen har hittills omhändertagits av amanuenser, vilka saknar utbildning härför. Med hänsyn härtill och till att amanuensbefattningarna ofta byter innehavare, blir arbetet mindre effektivt, varjämte driftskostnad och slitage blir större än om en stadigvarande tjänsteinnehavare ombesörjer detta arbete. De sista åren har större delen av institutionens två förste amanuensers tjänstetid upptagits av detta arbete. Genom inrättandet av en laboratoriebiträdesbefattning skulle nämnda amanuenser kunna frigöras för annat arbete, bland annat för effektivisering av undervisningen i samband med dubbleringen av de obligatoriska övningskurserna.

Kanslern tillstyrker ifrågakvarande förslag.

Kanslibitråde i Ce 11 vid teologiska institutionen. Vid institutionen finnes för närvarande icke någon med medel från universitetets stat avlönad arbetskraft för utförande av skrivbiträdesgöromål.

Teologiska fakulteten och *konsistoriet* har nu hemställt om att för institutionen i fråga måtte inrättas en tjänst som kanslibitråde i Ce 11. Såsom skäl härför har åberopats, att medel ur reservfonden hittills måst tagas i anspråk för skriv- och katalogiseringsgöromål vid institutionen samt att arten och omfattningen av dessa göromål väl motiverade inrättande av en kanslibiträdestjänst.

Kanslern biträder framställningen.

Nyanställning av viss för humanistiska sektionen avsedd biträdespersonal. *Konsistoriet* har med anledning av framställningar från *humanistiska sektionens* sida hemställt, att sektionens personal måtte utökas med följande befattningshavare:

- a) kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för konstmuseet samt seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia;
- b) kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för de i Philologicum inrymda institutionerna för finsk-ugriska språk, fonetik, klassisk filologi, litteraturhistoria med poetik, nordiska språk, praktisk och teoretisk filosofi, romanska språk, sanskrit, slaviska språk samt tyska språket;
- c) kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för engelska och amerikanska seminarierna;
- d) kanslibitråde i Ce 11 för seminariet för nordiska språk;
- e) kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för psykologiska institutionen och institutionen för pedagogik;
- f) kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för seminariet för musikkforskning och Victoriamuseet;
- g) kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8 för museet för nordiska fornsaker;
- h) kontorsbiträde i Cf—Ce 8 för historiska seminariet;
- i) kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8, gemensamt för förenämnda i Philologicum inrymda institutioner.

Kanslern tillstyrker inrättandet av de under a) och b) upptagna tjänsterna. *Kanslern* förordar därjämte, att till sektionens förfogande ställes

ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ce 11 och en kontorsbiträdestjänst i Cf 4—Ce 8. Vid bifall till sistnämnda förslag torde det enligt kanslern få ankomma på det mindre akademiska konsistoriet, att, efter förslag av sektionen, besluta angående befattningshavarnas placering till tjänstgöring.

Djurvårdare. *Konsistoriet* har gjort framställning om inrättande av två befattningar som djurvårdare i Cg 10, avsedda den ena för patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna samt den andra för medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna. Såsom skäl härför har åberopats huvudsakligen följande.

För närvarande skötes djurvården vid institutionerna till största delen av teknisk personal, som har helt andra huvudarbetsuppgifter. Den omfattande djurexperimentella verksamhet som bedrivs av de medicinska institutionerna ställer emellertid särskilda krav på försöksdjurens skötsel. En omsorgsfull och regelmässig djurvård kan minska den eljest uppkomna variabiliteten i djurens reaktioner och leder till att färre försöksdjur och mindre tid behöver offras vid varje undersökning. Inrättandet av djurvårdartjänster vid institutioner med djurexperimentell verksamhet måste därför anses vara mycket angeläget.

Kanslern tillstyrker konsistoriets förslag.

Indragning av befattningen som intendent i Ca 27 vid gymnastik- och idrottsinstitutionen och samtidigt därmed bortfall av den i gällande avlöningsstat uppförda inkomstposten Ersättning från gymnastik- och idrottsinstitutionen. Detta av *kanslern* framställda förslag betingas av att Uppsala stad enligt ett med universitetet träffat avtal för en tid av 25 år framåt övertagit det huvudsakliga ansvaret för den verksamhet det här gäller och av att den hittillsvarande innehavaren av befattningen i fråga beviljats avsked från densamma med utgången av juni 1955.

Utökning av kansliets personal. Denna personal utgöres för närvarande av en akademisekreterare i Ca 33, två förste byråsekreterare, den ene i Ce 29 och den andre i Ce 27, en kansliskrivare i Ca 15, en kontorist i Ca 13 samt två kontorsbiträden i Ca 8. Akademisekreterarens främsta arbetsuppgifter är att vara sekreterare i konsistorier samt att leda arbete vid kansliet. Byråsekreterarnas uppgift är framför allt att tjänstgöra som fakultetssekreterare. Den i Ce 29 placerade förste byråsekreteraren tjänstgör sålunda som sekreterare i juridiska och filosofiska fakulteterna ävensom i de humanistiska och matematisk-naturvetenskapliga sektionerna, medan den i Ce 27 placerade förste byråsekreteraren fungerar som sekreterare i de teologiska och medicinska fakulteterna. Därjämte är dessa befattningshavare regelmässigt även sekreterare i respektive fakulteters och sektioners undervisningsnämnder.

Konsistoriet har på förslag av *rektor* hemställt, att 30 000 kronor måtte anvisas till experter och annan tillfällig personal för möjliggörande av bland

annat anställandet av en amanuens, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde.

Kanslern anför med anledning härav följande.

På grund av universitetens expansion under de senare åren och den därmed kraftigt ökade arbetsbördan för kanslierna har otillräckligheten av dess arbetskrafter alltmera accentuerats. Särskilt har bristerna i fråga om personalens antal framträtt vid arbetet på *petita*. Då härtill kanslerämbetets arbete med hänsyn till ämbetets ringa arbetsstyrka i förhållande till underlydande verk och myndigheter är i högre grad beroende av att inkommande ärenden av vederbörande universitet och högskolor utretts på ett tillfredsställande sätt ävensom att remisstider o. dyl. iakttages av universitets- och högskolemyndigheterna, vill jag kraftigt tillstyrka, att en förstärkning av kanslipersonalen kommer till stånd. Jag är emellertid för närvarande endast beredd tillstyrka, att medel anvisas till en amanuens och ett kontorsbitråde. Stadigvarande behov av sistnämnda tjänster torde föreligga. Med hänsyn härtill förordar jag i anslutning till konsistoriets förslag, att från och med nästa budgetår vid kansliet inrättas en amanuensbefattning i Cf 19—Ce 25 samt en kontorsbiträdesbefattning i Cf 4—Ce 8.

Extra-ordinariesättning av två befattningar vid drätselverket. *Konsistoriet* har på förslag av *drättselnämnden* begärt, att kamrerartjänsten i Cg 27 och kontorsskrivartjänsten i Cg 19 vid drätselverket måtte ersättas med extra-ordinarie tjänster, kamrerartjänsten med placering i Ce 29 och kontorsskrivartjänsten med placering i Ce 19. Till stöd härför har framhållits huvudsakligen följande.

Under budgetåren 1948/54 har ett årligt belopp av 20 000 kronor stått till universitetets förfogande för anlitande av experter och annan tillfälligt anställd personal. Budgetåret 1954/55 uppfördes anslagsposten med 20 324 kronor. Av dessa medel har avlönats, bland andra, en akademisk kamrerare i Cg 27 och en kontorsskrivare i Cg 19. Behovet av dessa tjänster har visat sig konstant och det är alltså uteslutet att indraga dem. Befattningarna borde därför ersättas av extra-ordinarie tjänster. Med hänsyn till kvalifikationer och arbetsuppgifter jämställdes kamrerartjänsten ursprungligen i löneavseende med den ordinarie akademisk kamrerarebefattningen. Sistnämnda tjänst har emellertid genom beslut av 1952 års riksdag (se proposition 1952: 241, Bil. A: 75, s. 53) uppflyttats från 27 till 29 lönegraden. I överensstämmelse härmed torde jämväl den nu förevarande extra kamrerartjänsten såsom extra-ordinarie böra hänföras till 29 lönegraden.

Kanslern anför för sin del följande.

Jag har funnit mig böra biträda konsistoriets och drättselnämndens förslag om extra-ordinariesättning av förevarande två tjänster, men förordar att de placeras i 27 respektive 19 lönegraden. För avlönande av bland annat dessa två tjänster har under budgetåret 1954/55 stått till förfogande förenämnda klumpanslag å 20 324 kronor, varjämte anslagsposten till rörligt tillägg belastats med de å grundlöner utgående rörliga tilläggen. Den i avlöningsstaten för Uppsala universitet uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 3 341 000 kronor har för innevarande budgetår ännu icke fördelats. Med stöd av de i propositionen 1955: 191 angivna grunderna torde förevarande klumpanslag böra upp-

räknas med cirka 6 000 kronor. I samband med omvandling av nu berörda tjänster till extra ordinarie torde klumpbeloppet kunna minskas med 24 312 kronor. Extra ordinariesättningen av omförmälda befattningshavare medför ingen höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Ytterligare två ekonomibiträden i Cg 5. Vid universitetets medicinska och matematisk-naturvetenskapliga institutioner finnes för närvarande sammanlagt 16 ekonomibiträden i Cg 5 för utförande av städning, varibland ett vid patologiska och två vid medicinsk-kemiska institutionen. *Konsistoriet* har nu — med förmälan att antalet dylika biträden vid nyssnämnda två institutioner befunnits otillräckligt i förhållande till arbetsuppgifterna — hemställt, att vid vardera institutionen måtte inrättas ytterligare en ekonomibiträdestjänst. *Kanslern* tillstyrker i samråd med *städningskonsulenten hos statens avtalsnämnd* ifrågavarande framställning.

Ytterligare förslag. *Kanslern* har vidare gjort framställning om ökad medelsanvisning på grund av löneklassuppflyttningar och 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. Härjämte har *kanslern* framställt följande förslag.

1. Laboratur i elektronik.
2. Ytterligare en docent vid teologiska fakulteten.
3. Kemisk assistens vid farmakologiska institutionen.
4. Förste amanuens vid kirurgiska klinikens experimentalkirurgiska avdelning.
5. Förste museiintendent i Ca 31 i stället för andre assistent vid paleontologiska institutionen.
6. Uppflyttning av den för filosofie doktorn L. Lundell personliga befattningen som museiintendent från Ca 27 till Ca 29.
7. Assistent i Cg 24 och laboratoriebiträde i Cg 11 vid mikroanalyslaboratoriet.
8. Idrottslärare i Ce 23 i stället för arvodesanställd dylik.
9. Uppflyttning av befattningen som akademiträdgårdsmästare från Ca 22 till Ca 29.
10. Laboratoriebiträde i Ce 11 och räknebiträde i Cf 4—Ce 8 vid seismologiska laboratoriet.
11. Ordinariesättning av en kontorsbiträdestjänst vid drätselverket.
12. Kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8 vid drätselverket.

I särskild skrivelse den 15 november 1955 har *kanslern* vidare — med förmälan att från honom underställda lärosätens sida framställts förslag om ändring i lönegradsplaceringen för viss teknisk personal och biträdespersonal i olika befattningar, sammanlagt icke mindre än 77 tjänster — hemställt om att en särskild utredning måtte komma till stånd för prövning av ifrågavarande förslag.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla, att *konsistoriet* och *humanistiska sektionen*, efter framställning från *professorn W. Sjöstrand*, äskat medel till följande nya befattningar i pedagogik, nämligen en precep-

tur, en docentur och en andre amanuensbefattning. I sina anslagsäskanden har *kanslern* icke hemställt om anvisande av medel för nu ifrågavarande befattningar. Med anledning härav har Sjöstrand till ecklesiastikdepartementet ingivit en den 28 oktober 1955 dagtecknad skrivelse i ärendet. I en till skrivelsen fogad promemoria har Sjöstrand anfört bland annat följande.

Tillströmningen till ämnet har varit lavinartad. Med tre lärare (professor, docent och biträdande lärare) hade man 1954 två till fyra gånger så många elever på olika stadier som fanns 1942, då två lärare (professor och docent) var verksamma inom undervisning och examination. Situationen har nu ytterligare snabbt förvärrats, och det ständigt ökande studentantalet gör det ytterst otroligt, att kurvans topp ännu är nådd. Observeras bör, att denna stegring av antalet studenter inom speciellt filosofiska fakulteten nästan genomgående träffar ämnet pedagogik, som flertalet studenter inom denna fakultet måste studera. Den nya examensstadgan har åstadkommit, att det nu snarast blivit regel, att det sjätte betyget i ämbetsexamen blir just pedagogik. Här kan man inte vänta någon förändring på många år, alldenstund lärarhögskolornas kapacitet inte på länge kan bli så stor, att det kommer att betyda en märkbar avlastning för ämnet pedagogik vid universiteten. Tilläggas skall också, att de nya kompletteringsbestämmelserna för blivande medicine studerande lett till en icke obetydlig ökning av de studerande även inom ämnet pedagogik. Med nuvarande elevantal och lärarkrafter föreligger en brist på åtta till tio undervisningstimmar i veckan. Vad amanuenspersonalen beträffar ger de nuvarande befattningarna, en förste och en tredje amanuens, sammanlagt fem arbetstimmar per dag. Enbart den experimentalpedagogiska kursen och biblioteksmottagningen belägger mer än detta timantal. Med hjälp av förstärkningsanordningar har jag nödtorftigt klarat undervisningen denna termin. Docentens examination kräver emellertid mycket mera tid än han har kompensation för, och seminarieövningar har ej kunnat erbjudas och uppställas som villkor för alla ettbetygstuderande. Vetenskapliga föreläsningar förekommer inte. Två eller — vid minskning av proseminariegruppernas antal, d. v. s. vid en nedprutning av det högst måttligt kalkylerade undervisningsbehovet — åtminstone en högre undervisningstjänst (av minst biträdande lärares karaktär) samt en andre amanuensbefattning är den fordran, som jag måste uppställa.

I över framställningen avgivet yttrande förklarar *kanslern* — under hänvisning till den ståndpunkt han i princip intagit till universitetens anslagsbehov för nästa budgetår — att han räknat med att det nu ånyo aktualiserade behovet av ytterligare arbetskraft vid pedagogiska institutionen i Uppsala skulle tillgodoses med anlitan av medel ur åttonde huvudtitelns anslag till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor.

Jag torde slutligen få beröra frågan om en omläggning av *den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen*.

Genom beslut den 3 januari och 8 april 1949 bemyndigade Kungl. Maj:t dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla sammanlagt högst tretton sakkunniga för att verkställa utredning av de juridiska och

statsvetenskapliga examina samt i samband därmed stående utbildningsfrågor. Med stöd härav tillkallades följande sakkunniga, nämligen professorn Ragnar Bergendal, tillika ordförande, advokaten Bertil Ahrnborg, professorn Per Olof Ekelöf, byråchefen Erland von Hofsten, juris kandidaten och politices magistern Börje Langendorf, lagmannen G. Lindstedt, professorn Seve Ljungman, politices magistern Gunnar Löwegren, expeditionschefen Erik Montell, professorn Tord Palander, byråchefen Gustaf Persson, direktören Åke G. Wickman samt rektorn Arne Wählstrand. De sakkunniga, som antog benämningen 1949 års kommitté för den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen, har den 27 april 1953 avgivit betänkande om den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (SOU 1953: 15 och 16). Till betänkandet är fogade reservationer och särskilda yttranden beträffande vissa delar av kommitténs förslag. Över betänkandet har yttranden avgivits av universitetskanslern efter hörande av vederbörande vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt Stockholms högskola, direktionen för handelshögskolan i Stockholm och styrelsen för handelshögskolan i Göteborg, riksåklagarämbetet, tre hovrätter, aderton centrala verk, överståthållarämbetet och nio länsstyrelser samt kompetensutredningen. Tillfälle att yttra sig har beretts sammanlagt tjugotvå organisationer och sammanslutningar.

För vad de sakkunniga och remissinstanserna anfört och föreslagit torde få lämnas följande sammanfattande redogörelse.

Kommittén lämnar i sitt betänkande en översiktlig redogörelse för kompetensregler och arbetsuppgifter inom statsförvaltningen samt redovisar vissa statistiska undersökningar rörande utbildning m. m. Härefter behandlas behovet av olika slags utbildning. *Kommittén* finner, att juris kandidatexamen bör bibehållas med vissa förändringar, som åsyftar ett förbättrat utbildningsresultat. Examen skall tillgodose utbildningsbehovet för alla som förbereder sig för något slag av juridisk verksamhet. *Kommittén* konstaterar dessutom, att arbetsuppgifterna inom bland annat förvaltningen är till avsevärd del av sådan art, att såväl juridiska som samhällsvetenskapliga insikter krävs vid utförandet. Befattningshavare med en blandad juridisk-samhällsvetenskaplig examen är därför behövliga. Denna examen bör erhålla en delvis annan utformning än nuvarande statsvetenskaplig-juridisk examen; som benämning på examen föreslås juris politices magisterexamen. Åtskilliga arbetsuppgifter är enligt *kommittén* av den art, att en gedigen samhällsvetenskaplig utbildning erfordras. Härvid krävs ofta fördjupade studier inom åtminstone ett samhällsvetenskapligt ämne. Det sålunda föreliggande utbildningsbehovet bör tillgodoses genom en särskild examen benämnd politices magisterexamen, vilken bör ersätta nuvarande statsvetenskaplig-filosofisk examen. Behov föreligger dessutom av en mindre samhällsvetenskaplig examen, vilken föreslås benämnd politices kandidatexamen. Flertalet *remissinstanser* ställer sig avvisande mot *kommitténs* förslag till en juris politices magisterexamen. Det inom förvaltningen föreliggande behovet av tjänstemän med icke blott juridisk utan även samhällsvetenskaplig utbildning bör i stället tillgodoses inom ramen för en juris kandidat-

examen med ett i förhållande till kommitténs förslag utökat samhällsvetenskapligt inslag. Även inom rättskipningen och därmed närstående eller likartad verksamhet anses ett markerat behov föreligga av vidgad samhällskunskap. Det bör därför vara möjligt att genom en enhetlig examen tillgodose det föreliggande behovet av juridisk utbildning jämte viss samhällsvetenskaplig orientering. Den föreslagna *politices* magisterexamen tillstyrkes i allmänhet; i fråga om examens uppbyggnad anføres emellertid gentemot kommitténs delvis avvikande meningar. Flertalet remissinstanser avstyrker inrättandet av en *politices* kandidatexamen.

De nuvarande juridiska studierna är enligt *kommittén* behäftade med vissa brister. Den främsta orsaken är, att lärarna är alltför fåtaliga i förhållande till studentantalet. För att avhjälpa bristerna erfordras emellertid icke blott en förstärkning av lärarorganisationen utan även vissa förändringar i juris kandidatexamens utformning. Omläggningen av examen, för vilken beräknas en oförändrad studietid om fyra och ett halvt år, syftar främst till att bereda ökat utrymme för studier direkt inriktade på juridisk problematik i form av fördjupning och självständigt arbete på ett par begränsade ämnesområden. Beträffande ämnena i examen föreslås bland annat, att romersk rätt skall upphöra som självständigt examensämne samt att ett nytt examensämne, allmän rättslära, skall införas och förläggas till examens sista del. Detta ämne skall delvis ersätta det nuvarande ämnet juridisk encyklopedi. De större positivrättsliga ämnena bör erhålla ett minskat omfång så att bland annat utrymme erhålles mot slutet av studiegången för omkring två terminers fördjupade studier i civilrätt och annat valfritt juridiskt ämne. I fråga om lärarorganisationen anför kommittén, att i en utbyggd sådan bör ingå lärare av olika grader liksom fallet är inom övriga fakulteter. En upprustning av de juridiska fakulteterna bör visserligen gå ut på att inrätta flera professorer, men det som framför allt erfordras är lärarkrafter av lägre grad än professorer. Kommitténs förslag innebär, att vid de tre juridiska fakulteterna skall inrättas bland annat sammanlagt nio nya professorer och nitton preceptorstjänster. I flertalet *remissyttranden* betonas angelägenheten av att den juridiska lärarorganisationen förstärkes. En ökning av denna skulle kunna i icke ringa utsträckning avhjälpa påtalade brister i utbildningen. Mot kommitténs förslag beträffande examens utformning invändes, att den tid, som kommittén beräknat för fördjupade studier, bör begränsas. Härigenom skulle det bli möjligt att, bland annat, utöka det samhällsvetenskapliga inslaget i examen. I övrigt tillstyrkes i stort förslagen i fråga om juris kandidatexamens utformning. *Universitetskanslern*, som vid avgivandet av sitt yttrande under hand beretts tillfälle taga del av övriga remissyttranden, har framlagt ett ändringsförslag enligt vilket studierna för examen bör inledas med en första del omfattande två terminer, av vilka en termin bör ägnas åt den propedeutiska kursen och ämnet rättshistoria samt en termin åt ämnet nationalekonomi. Härefter bör följa studier i civilrätt, finansrätt, internationell privaträtt, straffrätt, processrätt, allmän rättslära och offentlig rätt, under en beräknad tid av sex terminer. Den nionde och sista terminen bör ägnas åt tillämpliga studier i civilrätt. Efter fakultetens medgivande skall tillämpliga studier i civilrätt få utbytas mot sådana studier i annat juridiskt ämne eller mot studier i vissa samhällsvetenskapliga ämnen, bland annat nationalekonomi. Universitetskanslern finner, att de av kommittén föreslagna professorerna i internationell rätt vid universiteten i Uppsala och Lund tills vidare

icke bör inrättas. Med hänsyn till det framlagda ändringsförslaget beträffande examens utformning bör enligt universitetskanslern ämnet nationalekonomi bli företrätt i samtliga juridiska fakulteter. Professurer i detta ämne bör därför komma till stånd inom de juridiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund. Dessa professorer bör inrättas i stället för av kommittén föreslagna nya professorer i nationalekonomi inom de humanistiska sektionerna vid nämnda universitet. I övrigt tillstyrkes de föreslagna professorerna liksom inrättande av lärarbefattningar i preceptorgraden inom de juridiska fakulteterna. Universitetskanslern finner dock, att antalet oundgängligen erforderliga preceptorstjänster kan begränsas till sammanlagt tio. Härtill bör inom var och en av de juridiska fakulteterna vid universiteten inrättas ett preceptorat i rättskunskap närmast avsett för den juridiska utbildning, som bör ingå i *politices* magisterexamen.

Kommittén föreslår, att *politices* magisterexamen skall omfatta en tidigare del om sammanlagt fem terminer och en senare del om sammanlagt fyra terminer. I den tidigare examensdelen, som bör vara standardiserad, skall ingå särskilt avpassade studiekurser i så gott som samtliga samhällsvetenskapliga ämnen. Den filosofiska fakultetens betygssystem skall icke tillämpas för dessa kurser. Studierna under denna del syftar till att ge en allmän samhällsvetenskaplig grundutbildning. Efter denna grundutbildning skall följa fördjupade studier och specialisering i ett valfritt samhällsvetenskapligt ämne under tre terminer. Detta ämne benämnes huvudämne. Härjämte skall den senare examensdelen omfatta en termins studier i ett stödämne. Enligt förslaget bör ämnet företagsekonomi bli självständigt företrätt vid de akademiska läroanstalterna samt ingå i *politices* magisterexamen. Professurer i detta ämne bör inrättas vid universiteten i Uppsala och Lund. I fråga om den samhällsvetenskapliga läroorganisationen föreslås dessutom inrättande av bland annat, vissa preceptorstjänster samt biträdande lärarbefattningar. *Socialstyrelsen* och *statistiska centralbyrån* tillstyrker i stort sett en *politices* magisterexamen utformad på det av kommittén föreslagna sättet. Vissa andra remissinstanser, bland annat *universitetskanslern*, anser däremot, att examen bör utformas i så nära anslutning som möjligt till de principer, som gäller för övriga lägre examina inom den filosofiska fakulteten. Universitetskanslern framlägger ett ändringsförslag enligt vilket examen obligatoriskt skall omfatta särskilda kurser i kulturgeografi och företagsekonomi med ekonomisk redovisning om vardera en halv termin samt minst en betygsenhet i vart och ett av ämnena statistik, statskunskap, nationalekonomi och det nya ämnet rättskunskap. För examens godkännande skall därjämte fordras minst två betygsenheter i vart och ett av minst två samhällsvetenskapliga ämnen, av vilka det ena skall vara nationalekonomi eller statistik. Studietiden för en minimiexamen kan härigenom nedbringas till tre och ett halvt studieår. Universitetskanslern, som i likhet med åtskilliga andra remissinstanser anser att företagsekonomi bör bli examensämne vid universiteten, tillstyrker kommitténs förslag om inrättande av professorer i detta ämne.

Juris *politices* magisterexamen, bör enligt *kommittén* omfatta ett obligatoriskt huvudsakligen juridiskt inslag om sammanlagt sex terminer. Härvid skall studeras i stort sett samma ämnen, som enligt förslaget till juris kandidatexamen skall ingå i denna examens förberedande och grundläggande delar. I ämnet straffrätt skall dock inrättas en mindre för juris *politices* magisterexamen särskilt avpassad studiekurs. Efter de juridiska stu-

dierna bör följa studier i statistik under en halv termin och i nationalekonomi under en och en halv termin. Examen, för vilken beräknas en studietid av nio terminer, skall därjämte omfatta en termin, under vilken studier kan bedrivas antingen i samhällsvetenskapliga ämnen eller enligt en variant av examen i allmän rättslära och ett offentlighetsrättsligt ämne. Kommittén behandlar även den praktiska utbildningen samt föreslår, bland annat, att en utbildningstjänstgöring för blivande förvaltningstjänstemän organiseras. Denna tjänstgöring, som främst är avsedd för dem som avlagt juris politices magisterexamen, bör omfatta två och ett halvt år och uppdelas på två delar om vardera femton månader. Den förra delen av tjänstgöringen bör förläggas till domsaga och den senare delen till länsstyrelse. I flertalet *remissyttranden* avstyrkes — som förut nämnts — förslaget om inrättande av en juris politices magisterexamen. Bibehållandet av en blandad juridisk-samhällsvetenskaplig examensform tillstyrkes av *kompetensutredningen*, *statsvetenskapliga intresseförbundet*, *tjänstemännens centralorganisation* och *Sveriges förenade studentkårer*. Dessa remissinstanser har emellertid anfört gentemot kommittén avvikande meningar beträffande en sådan examens utformning. Åtskilliga remissinstanser ställer sig tveksamma till värdet av den föreslagna utbildningstjänstgöringen.

De av *kommittén* framlagda förslagen till nya lärarbefattningar m. m. medför årliga kostnadsökningar för universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt Stockholms högskola om sammanlagt i avrundat tal 1 850 000 kronor. Enligt *universitetskanslerns* ändringsförslag kommer kostnadsökningarna för det budgetår, då samtliga tillstyrkta befattningar kommit till stånd, att uppgå till sammanlagt i avrundat tal 1 030 000 kronor.

Departementschefen. I det föregående har jag i korthet redogjort för ett av särskilda sakkunniga framlagt betänkande angående den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen ävensom de däröver avgivna remissyttrandena. Efter den beredning av de föreliggande förslagen, som ägt rum inom ecklesiastikdepartementet, har jag kommit till den uppfattningen, att kanslerns förslag i vad gäller juristutbildningen i stort sett kan godtagas, men att dennes förslag beträffande den samhällsvetenskapliga utbildningen behöver ytterligare övervägas inom departementet, bland annat med sikte på bibehållande av en statsvetenskaplig juridisk examen. Det är emellertid min avsikt att slutföra beredningen av ärendet till sådan tidpunkt, att förslag till omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen kan föreläggas 1957 års riksdag. Ehuru ärendets beredning sålunda ännu icke slutförts, är jag likväl — på grundval av den föreliggande utredningen — beredd att nu föreslå, att en preceptur i Ca 34 i civilrätt inrättas vid universitetet i Uppsala från och med nästa budgetår, varigenom möjlighet torde föreligga att vid den juridiska fakulteten vid nämnda lärosäte bibehålla kvalificerad vetenskaplig lärarkraft inom civilrättens område.

I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen skall andra etappen av ifrågavarande reform genomföras under nästa budgetår. Jag beräknar därför nu i över-

ensstämmelse med kanslerns förut redovisade förslag medel dels till de nya befattningar och ändamål, som i enlighet med propositionen bedömts erforderliga för genomförandet av sagda etapp vid medicinska fakulteten i Uppsala, dels ock till de övergångsanordningar, kanslern i detta sammanhang funnit behövliga. Därjämte förordar jag, att kanslern bemyndigas disponera å anslagsmedlen till propedeutisk kursundervisning eventuellt uppkommande besparingar för oförutsedda utgifter vid den medicinska fakulteten. Jag tillstyrker också, att benämningarna å professurerna i allmän patologi och patologisk anatomi samt i patologisk anatomi ändras till professorer i patologi.

Av den medicinska fakultetens docentbefattningar är för närvarande endast en avsedd att företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne. För att den kliniska forskningen vid fakulteten skall kunna förstärkas, anser jag mig böra föreslå, att vid fakulteten inrättas ytterligare en docentbefattning, avsedd att företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne.

Jag finner välgående skäl anförda för förslaget om inrättande av ett universitetslektorat i isländska språket och tillstyrker därför bifall till detta förslag.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för en förstärkning av lärarkrafterna i sociologi och då vidare professorn i ämnet, T. Segerstedt, utan tjänstledighet från sin professur uppehåller rektorsämbetet vid universitetet, förordar jag, att en befattning som biträdande lärare inrättas för ämnet i fråga.

Även en förstärkning av lärarkrafterna i pedagogik torde vara motive-rad. Jag föreslår därför, att för detta ämne inrättas en tjänst som biträdande lärare och en som andre amanuens.

Föreliggande förslag om anställande av en biträdande lärare i kristallografi och mineralogi anser jag mig endast så till vida böra biträda, att jag förordar, att mineralogisk-geologiska institutionen tilldelas ytterligare en förste assistentbefattning.

En förstärkning av fysikalisk-kemiska institutionens arbetskrafter synes mig angelägen. Jag tillstyrker därför inrättandet av en befattning som förste amanuens vid denna institution. I överensstämmelse med kanslerns förslag beräknar jag vidare medel till en andre amanuens vid vardera av institutionerna för ekonomisk historia och statskunskap.

Jag biträder kanslerns förslag om höjning av teologiska fakultetens kursanslag med 13 500 kronor till 24 200 kronor. Vad kanslern föreslagit ifråga om kurserna i marin zoologi föranleder ingen erinran från min sida. Jag förordar vidare, att till amanuenshjälp åt ledaren för kurserna i marin zoologi vid Klubbans biologiska station anvisas 1 000 kronor under matematisk-naturvetenskapliga sektionens kursanslag. För dubbling av kursundervisningen i genetik beräknar jag i enlighet med föreliggande förslag 9 000 kronor.

Arvodet till läraren för utförande av ritningar för vetenskapliga ändamål torde med hänsyn till undervisningens art och omfattning böra höjas med 600 kronor till 1 800 kronor.

Frågan om arvoden åt universitetens dekaner har samband med det av kanslern framlagda förslaget till nya universitetsstatuter. Detta förslag, som för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning, innebär bland annat ändringar i fråga om den bestående fakultets- och sektionindelningen och i samband därmed en ökning av antalet dekaner. Sålunda skall enligt förslaget den filosofiska fakulteten vid vardera av universiteten i Uppsala och Lund delas upp i två fakulteter, en humanistisk och en matematisk-naturvetenskaplig — motsvarande de nuvarande sektionerna med samma benämningar. Vidare skall de nya humanistiska fakulteterna i sin tur delas upp i två sektioner, en historisk-filosofisk och en språkvetenskaplig. Vad angår universitetet i Göteborg skall den filosofiska fakulteten där delas i två sektioner på samma sätt som nyss angivits beträffande de humanistiska fakulteterna. Närmare bestämmelser om uppdelningen av lärartjänster på fakulteter och sektioner skall — fortfarande enligt förslaget — meddelas av Kungl. Maj:t i särskild ordning. Inom varje odelad fakultet och varje sektion skall väljas en dekanus med en tjänstgöringstid av tre år. Dekanus för fakultet, som består av sektioner, skall vara den till fullmaktsdagen äldste av sektionsdekanerna. Ökningen av antalet dekaner uppgår enligt förslaget till en vid varje universitet.

I likhet med kanslern anser jag, att universitetens dekaner genom särskilda arvoden bör få ersättning för de arbetsuppgifter och extra kostnader, som är förenade med uppdraget såsom dekan. Jag är emellertid icke för närvarande beredd att taga slutlig ställning till frågan om arvodenas storlek. Detta spörsmål — liksom övriga nyss berörda frågor — torde få prövas av Kungl. Maj:t i samband med utfärdandet av nya statuter för universiteten. I avvaktan härpå beräknar jag nu, i vad avser Uppsala universitet, medel för ändamålet i enlighet med kanslerns förslag.

Mot den föreslagna uppräknningen av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården med 43 000 kronor till 190 000 kronor har jag ej funnit anledning till erinran.

I enlighet med kanslerns förslag bör befattningen som intendent i Ca 27 vid gymnastik- och idrottsinstitutionen indragas och den i avlöningsstaten uppförda inkomstposten Ersättning från gymnastik- och idrottsinstitutionen utgå ur nämnda stat.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 14 vid kemiska institutionen biträder jag detta förslag. Jag förordar därjämte, att en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ce 13 inrättas vid institutet för högspänningsforskning. Vid anmälan i det följande av universitetets materielanslag, varifrån ersättning för närvarande utgår till nämnda båda arbetskrafter, kommer jag att

föreslå minskning av detsamma med belopp, motsvarande kostnaden för de två nu föreslagna tjänsterna. Jag tillstyrker vidare inrättandet av ytterligare två laboratoriebiträdestjänster, placerade i Ce 11 och avsedda, den ena för medicinska kliniken och den andra för geografiska institutionen.

Då jag funnit behov föreligga av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 vid teologiska fakulteten, tillstyrker jag i enlighet med föreliggande förslag, att en dylik tjänst inrättas vid denna fakultet. En viss förstärkning av humanistiska sektionens biträdespersonal synes också erforderlig. Jag beräknar därför medel till dels ett för de i Philologicum inrymda institutionerna gemensamt kanslibiträde i Ce 11, dels ett för humanistiska sektionen gemensamt skriv- eller kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8.

Jag tillstyrker, att vid medicinska fakulteten inrättas två befattningar som djurvårdare i Cg 10, varav en befattning gemensam för de patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna och en gemensam för de medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna. Jag förordar därjämte, att vid vardera av patologiska och medicinsk-kemiska institutionerna anställs ytterligare ett ekonomibiträde i Cg 5.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde medel böra beräknas för en instrumentmakare i Ca 16 i stället för en dylik befattningshavare i Ca 14 vid fysiska institutionen, för en instrumentmakare i Ce 16 i stället för en dylik befattningshavare i Ce 14 vid var och en av astronomiska och farmakologiska institutionerna, en instrumentmakare i Ce 16 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 14 vid fysikalisk-kemiska institutionen, för ett förste laboratoriebiträde i Ce 15 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 14 vid kemiska institutionens oorganiska avdelning, för en instrumentmakare i Ca 14 i stället för en institutionsvaktmästare i Ca 12 vid astronomiska institutionen, för en institutionsvaktmästare i Ca 14 i stället för en dylik befattningshavare i Ca 12 vid zoologiska institutionen och för en institutionsvaktmästare i Ce 12 i stället för en vaktmästare i Ce 10 vid vardera av limnologiska institutionen och kemiska institutionens oorganiska avdelning.

Ett starkt behov av amanuenshjälp föreligger vid universitetskansliet. Jag tillstyrker därför, att en amanuensbefattning i Cf 19—Ce 25 inrättas vid detta kansli. Vid drätselverket bör i överensstämmelse med kanslerns förslag en kamrerarbefattning i Cg 27 och en kontorsskrivarbefattning i Cg 19 extra-ordinariesättas samt en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 ordinarie-sättas.

Förutom av de av mig i det föregående förordade ändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet och av 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 12 405 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 455 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anført och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 075 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 812 000
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	190 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 490 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 890 100
Summa kronor	12 457 100

Särskilda uppbördsmedel

1. Inkomst av auktionsverket, dekanatsmedel samt inskrivnings- och kallelsepenningar, i runt tal	3 000	
2. Ränta å vissa donationsfonder ..	42 600	
3. Bidrag från C. F. Liljewalchs fond för personliga professurer	6 500	52 100
Nettoutgift kronor	12 405 000	

c) till *Uppsala universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 12 405 000 kronor.

[78] 4. **Uppsala universitet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	850 000	972 081
1955/56 (statsliggaren s. 514)	848 000	
1956/57 (förslag)	953 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1955/56 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1956/57 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	22 000	10 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	678 000	700 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	163 000	204 200
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	5 500	5 500
5. Ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd, <i>förslagsvis</i>	300	300
Summa kronor	868 800	920 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	20 800	20 000
Nettoutgift kronor	848 000	900 000

Den av kanslern föreslagna sänkningen av utgiftsposten 1 betingas av sjukförsäkringsreformen. I fråga om utgiftsposten 2 och inkomstposten för- anledes kanslerns förslag av medelsåtgången respektive inkomsten under det sistförflutna budgetåret. Ökningen av utgiftsposten 3 motiveras främst med höjda städningskostnader och tillkomsten av ytterligare lokaler.

Departementschefen. Med hänsyn till medelsåtgången under sistför- flutna budgetår bör anslagsposterna till bränsle m. m. och till reseersätt- ningar ökas med respektive 72 000 och 3 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget höjas med 105 000 kronor till 953 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budget- året 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 953 000 kronor.

[79] 5. **Uppsala universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 312 500	1 362 489
1952/53	1 609 000	1 549 305
1953/54	1 690 000	1 670 464
1954/55	1 730 000	1 759 457
1955/56 (statsliggaren s. 514)	1 939 000	
1956/57 (förslag)	1 958 000	

Universitetskanslern har med anledning av framställningar från universitetets sida äskat höjning av förevarande reservationsanslag med 47 000 kronor. De anslagsförändringar, som kanslern därvid räknat med, framgår av efterföljande sammanställning.

1. Exkursionslag inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion (nu 21 200)	+ 2 000
2. Anatomiska institutionen (nu 32 200)	+ 2 500
3. Histologiska institutionen (nu 32 200)	+ 7 000
4. Farmakologiska institutionen (nu 33 900)	+ 6 100
5. Patologiska institutionen (nu 40 600)	+ 4 400
6. Klinisk bakteriologi (nu 0)	+ 10 000
7. Dermatologisk-venereologiska kliniken (nu 0)	+ 3 000
8. Professuren i medicinsk biokemi (nu 14 300)	+ 2 700
9. Psykologiska institutionen (nu 5 500)	+ 2 000
10. Institutionen för pedagogik (nu 4 900)	+ 3 100
11. Fysiska institutionen (nu 90 500)	+ 9 500
12. Limnologiska institutionen (nu 15 400)	+ 4 000
13. Institutet för högspänningsforskning (nu 65 000)	— 9 300
Summa kronor	+ 47 000

I fråga om den närmare motiveringen för kanslerns förslag torde få hänvisas till handlingarna. Här må endast nämnas att de under 1—6 och 11 föreslagna höjningarna enligt kanslerns mening torde vara att beteckna som utgiftsökningar av i huvudsak automatisk natur samt att den under 13 förordade minskningen förutsätter bifall till ett av kanslern framlagt, under avlöningsanslaget redovisat förslag om inrättande vid ifrågavarande institut av en tjänst som laboratoriebiträde.

Departementschefen. Jag har i det föregående tillstyrkt, att medel anvisas under universitetets avlöningsanslag till anställande av en institutionsvaktmästare vid kemiska institutionen och ett laboratoriebiträde vid institutet för högspänningsforskning. Härigenom avlastas förevarande materielanslag utgifter på över 18 000 kronor. Anslaget bör därför å ena sidan minskas med detta belopp. Å andra sidan synes mig anslaget, med anledning av kanslerns förslag om höjningar av vissa delposter under anslaget och om anvisande av medel under anslaget till nya ändamål, böra ökas med 37 000 kronor. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget för nästa budgetår höjes med 19 000 kronor till 1 958 000 kronor. Liksom hittills torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, besluta om den närmare dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 958 000 kronor.

[80] 6. Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	200 000	186 812
1955/56 (statsliggaren s. 517)	410 000	
1956/57 (förslag)	290 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp av 210 000 kronor, varav 130 000 kronor för tillgodoseende av vissa i propositionen 1954:212 angående reformering av läkarutbildningen upptagna ändamål och 80 000 kronor för anskaffande av mikroskoputrustning för undervisningen i genetik (se 1955:1 VIII ht s. 142 f.).

Det större konsistoriet i Uppsala äskar för nästa budgetår en medelsanvisning av 485 640 kronor. Härav avses 116 830 kronor för utrustning m. m., som bedömes erforderlig för genomförandet av läkarutbildningsreformens andra etapp.

Universitetskanslern anför med anledning härav följande.

Med hänsyn till de många angelägna framställningarna om medel till förevarande ändamål hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1956/57 till Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m. anvisa ett anslag av 350 000 kronor. Av detta belopp avses 90 000 kronor för till läkarutbildningsreformen hänförliga ändamål. Sistnämnda belopp fördelar sig på följande sätt:

1) Utrustning för den nye läraren i klinisk farmakologi	25 000
2) Komplettering av utrustning och undervisningsmateriel vid patologiska institutionen	31 000
3) Komplettering av kursapparatur vid medicinsk-kemiska institutionen	34 000
	Summa kronor 90 000

Departementschefen. För de med förevarande anslag ursprungligen avsedda ändamålen förordar jag oförändrad medelsanvisning, 200 000 kronor. För till läkarutbildningsreformen hänförliga ändamål beräknar jag i överensstämmelse med kanslerns förslag 90 000 kronor. Någon medelsanvisning därutöver är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 290 000 kronor, vilket är 120 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

[81] 7. Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	400 000	400 034
1955/56 (statsliggaren s. 517)	400 000	
1956/57 (förslag)	440 000	

Det större konsistoriet i Uppsala har på förslag av överbibliotekarien hemställt, att detta reservationsanslag måtte höjas med 60 000 kronor.

Universitetskanslern anser sig med hänsyn till bland annat den kraftiga stegringen av bok- och tidskriftspriserna samt den ökade produktionen av vetenskaplig litteratur böra tillstyrka en anslagshöjning med 50 000 kronor.

Departementschefen. På av kanslern anförda skäl anser jag mig böra tillstyrka en höjning av anslaget för nästa budgetår. Anslagshöjningen synes mig emellertid kunna begränsas till 40 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 440 000 kronor.

[82] 8. Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 517 i statsliggaren.

Kanslern har på förslag av det större akademiska konsistoriet för nästa budgetår äskat en medelsanvisning av 275 000 kronor, fördelad på följande sätt.

1. Patologiska institutionen	13 250
2. Laboratorium för kurser i klinisk kemi	17 500
3. Medicinsk-kemiska institutionen (mikroanalyslaboratoriet) ..	27 000
4. Laboratoriet för isotopforskning	23 500
5. Fysiska institutionen	173 750
6. Kemiska institutionen	20 000
	<hr/>
	Summa kronor 275 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande.

1. Patologiska institutionen. Av det äskade anslaget avses 2 000 kronor för iordningställande av lämpliga arbetslokaler åt innehavaren av den prosektorsbefattning i patologi, varom framställning gjorts under avlöningsanslaget, och 11 250 kronor för komplettering av institutionens inventariebestånd och tekniska grundutrustning.

2. Laboratorium för kurser i klinisk kemi. Anslaget äskas för bestridande av vissa i propositionen 1954: 212 (s. 198) beräknade kostnader för ombyggnad till kurslaboratorium i klinisk kemi av ett i medicinska kliniken inrymt äldre kandidatlaboratorium jämte erforderlig laboratorieutrustning.

3. Medicinsk-kemiska institutionen (mikroanalyslaboratoriet). Genom beslut av 1954 års riksdag ställdes ett anslag av 150 000 kronor till förfogande för inredning av lokaler för mikroanalyslaboratoriet. Av det för nästa budgetår begärda beloppet är 12 000 kronor avsedda för anskaffande av lös inredning och 15 000 kronor för inköp av en ultramikrovåg.

4. **L a b o r a t o r i e t f ö r i s o t o p f o r s k n i n g.** Genom beslut av 1955 års riksdag beviljades dels ett investeringsanslag av 27 000 kronor för uppförande av en universitetet tillhörig barackbyggnad, avsedd att användas till laboratorium för isotopforskning, dels ock under nu förevarande anslag ett belopp av 10 000 kronor till inredning av detta laboratorium. Det nu äskade anslaget skall användas för anskaffande av viss grundutrustning för laboratoriet.

5. **F y s i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Av det begärda anslaget avses 100 000 kronor för genomförande av första etappen av en — på två etapper uppdelad — rationalisering av fysikundervisningen och 73 750 kronor för en modernisering av undervisningen i kärnfysik, allt i enlighet med ett av vederbörande ämnesrepresentanter, professorerna P. Ohlin och K. Siegbahn, framlagt förslag. Enligt detta förslag skulle för fysikens del ett antal laborationsövningar dubbleras och dessutom vissa föråldrade laborationstyper utbytas mot modernare, för vilka ny undervisningsmateriel utvecklats i utlandet. För kärnfysikens vidkommande skulle en helt ny, till dagens situation bättre anslutande laborationsserie läggas upp. Härfor krävdes ytterligare utrustning. Ett realiserande av förslaget skulle möjliggöra en förkortning av studietiden utan att de studerandes kunskapsnivå därigenom sänktes. Den effektiva studietiden för 2 betyg i ämnet skulle sålunda kunna nedbringas från tre till två terminer. Därjämte skulle antalet deltagare i laboratorieövningarna kunna ökas till 72 per år, vilket innebure en väsentlig höjning av det nuvarande antalet. Vidare skulle arbetsbördan för den — till följd av det kraftigt ökade studentantalet — hårt belastade undervisningspersonalen kunna avsevärt lättas.

6. **K e m i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Anslaget begäres för anskaffande av viss utrustning till den för de kemiska institutionerna gemensamma glasblåsarverkstaden.

Över kanslerns framställning, i vad densamma avser anslag till inredning och utrustning av fysiska institutionen, har 1955 års universitetsutredning avgivit utlåtande och därvid anfört bland annat följande.

Universitetsutredningen finner initiativet till försök att rationalisera fysikundervisningen synnerligen betydelsefullt, icke minst då detta skulle kunna medföra en förkortning av den effektiva studietiden till filosofie kandidat- och ämbetsexamen. Utredningen får emellertid framhålla, att den nu gör en snabbinventering av möjligheterna att inom nu befintliga lokaler ordna undervisning för avsevärt större studentantal än som nu mottages i bland annat ämnena fysik, matematik och mekanik — för fysikens del gäller detta även ett väsentligt större antal än som avses i berörda petita. Utredningen vill därför ifrågasätta om icke fysikundervisningen i dess helhet med fördel kunde behandlas i ett sammanhang, vilket torde kunna ske utan att någon försening av real betydelse uppstode.

Departementschefen. För inredning och utrustning av patologiska institutionen är jag icke beredd att tillstyrka högre belopp än 10 000 kronor. Vad beträffar medicinsk-kemiska institutionen anser jag mig endast böra förorda en medelsanvisning av 12 000 kronor, avsedd till bestridande av kostnaderna för lös inredning för mikroanalyslaboratoriet. Med hänsyn till

vad universitetsutredningen anfört i sitt yttrande över framställningen om vissa engångsanslag till fysiska institutionen är jag icke nu beredd att föreslå anvisande av medel för i framställningen angivna ändamål. Till utrustning av de kemiska institutionernas glasblåsarverkstad beräknar jag 5 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört och förordat bör detta anslag för nästa budgetår uppföras med 68 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en sänkning med 132 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 kronor.

[83] 9. Lunds universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	9 530 000	9 606 687
1955/56 (statsliggaren s. 517 ff.)	9 870 000	
1956/57 (förslag)	11 630 000	

Det större akademiska konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om betydande förstärkningar av universitetets personal.

Universitetskanslern har i häröver avgivet utlåtande inledningsvis anfört följande.

Innan jag övergår till behandlingen av universitetets anslagsäskanden får jag erinra därom, att chefen för ecklesiastikdepartementet jämlikt den 30 juni 1955 lämnat nådigt bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag angående universitetens och högskolornas uppgifter och behov. I direktiven för denna utredning har departementschefen inledningsvis anfört, att det vid verkställande av denna utredning i första hand måste bli fråga om en långsiktig planering av de högre läroanstalternas fortsatta utbyggnad. Utredningen torde emellertid icke få hindra prövning under tiden av universitetens och högskolornas framställningar mot bakgrunden av den dagsaktuella situationen. Med utgångspunkt i departementschefens sistnämnda uttalande har jag ansett mig böra till prövning upptaga och för Kungl. Maj:t framlägga de förslag till utrustning, som jag funnit vara av natur att icke kunna skjutas på framtiden.

På grund av ökad tillströmning av studerande till filosofiska fakulteten har vederbörande universitetsmyndigheter äskat medel dels för inrättandet av vissa lärartjänster (pedagogiska lektorer, biträdande lärarbefattningar m. m.), dels ock för dubblering av viss kursundervisning. Med anledning härav vill jag framhålla, att jag i nuvarande läge anser det nödvändigt att man tills vidare vidtager provisoriska anordningar, för vilka kostnaderna torde böra bestridas från anslaget till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor, i avvaktan på att förutnämnda sakkunniga

i enlighet med de för dem givna direktiven framlagt förslag till allmänna regler och riktlinjer för bedömningen av olika ämnesgruppers och typämnenas behov av lärarkrafter och övrig personal m. m.

I det följande kommer jag att mera utförligt redogöra endast för de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. I övrigt torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Omläggning av läkarutbildningen (andra etappen). För den beslutade reformeringen av läkarutbildningen har jag vid min anmälan i det föregående av avlöningsanslaget för Uppsala universitet lämnat en kortfattad redogörelse, till vilken torde få hänvisas. Ifråga om medicinska fakulteten i Lund har *kanslern* nu i anslutning till de förslag, som framlagts i propositionen 1954: 212 angående reformering av nämnda utbildning, hemställt om anvisande av medel till följande nya befattningar och ändamål.

1. Omvandling av den nuvarande laboraturen i klinisk kemi (Lund), vilken innehas av C. G. Holmberg, till professur med Holmberg såsom förste innehavare.
2. Prosektur i patologi (Malmö).
3. Laboratur i klinisk kemi (Malmö) med nuvarande överläkaren, docenten C. B. Laurell såsom förste innehavare.
4. Laboratur i bakteriologi (Lund).
5. Lärare i Ce 30 i klinisk farmakologi (Lund).
6. Andre assistent, förste amanuens och tredje amanuens för patologi (Malmö).
7. Klinisk amanuens för klinisk kemi (Lund).
8. Klinisk amanuens för klinisk kemi (Malmö).
9. Preparator i Ce 14, institutionsvaktmästare i Ce 14, laboratoriebiträde i högst Ce 13 och kanslibiträde i Ce 11 för patologi (Malmö).
10. Preparator i Ce 14 för farmakologi (Lund).
11. Laboratoriebiträde i högst Ce 13 och kanslibiträde i Ce 11 för klinisk kemi (Malmö).
12. Översiktskurser i medicin (kostnad 1 750 kronor i vardera Lund och Malmö).
13. Översiktskurser i kirurgi (kostnad 1 750 kronor i vardera Lund och Malmö).
14. Kurser i socialmedicin (kostnad 750 kronor i vardera Lund och Malmö).
15. Kurser i kliniska undersökningsmetoder (kostnad 2 475 kronor i vardera Lund och Malmö).
16. Kurser i klinisk fysiologi (kostnad 700 kronor i vardera Lund och Malmö).
17. Kurs i röntgendiagnostik (Malmö; kostnad 750 kronor).
18. Demonstrationskurser i sjukvårdsteknik och fysikalisk terapi (kostnad 1 500 kronor i vardera Lund och Malmö).

Kanslern har dessutom funnit vissa anordningar erforderliga för undvikande av kollisioner mellan de olika studentkullarna vid övergången till

den nya studieordningen. Beträffande ämnet patologi har kanslern sålunda framställt förslag om bibehållande övergångsvis under nästa budgetår av två nu förefintliga arvodesbefattningar, vilka i propositionen 1954: 212 förutsatts skola indragas, nämligen en som förste assistent (Lund) och en som biträdande lärare med ett årligt arvode av 5 000 kronor (Malmö). Vidare har kanslern gjort framställning om en medelsanvisning av 4 380 kronor för anställande under sex månader av ett för ämnet i fråga avsett laboratoriebiträde. Härjämte har kanslern — med förmälan att vid oförändrad medelsanvisning till propedeutisk kursundervisning enligt den äldre studieordningen vissa besparingar kunde beräknas uppkomma till följd av bortfallet av viss dylik undervisning — hemställt, att sålunda uppkommande besparingar måtte enligt hans bestämmande få användas till erforderlig extra propedeutisk kursundervisning. För den händelse att besparingarna i fråga ej skulle lämna full tillgång härtill torde enligt kanslerns åsikt det till hans förfogande ställda anslaget till extra utgifter bära anlitats.

Kanslern har slutligen — under erinran om att å universitetets stat för närvarande vore uppförda en professur i allmän patologi och patologisk anatomi samt en i patologisk anatomi — hemställt, att dessa två professurers benämning måtte i överensstämmelse med i propositionen 1954: 212 framlagt förslag ändras till professurer i patologi.

Ökad intagning av medicine studerande. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts i propositionen 1955: 142 framställda, av riksdagen godkända förslag om ökning av det årliga intaget av medicine studerande i Lund till 110 har *kanslern* hemställt om anvisande av medel till följande nya befattningar.

1. Docentkompetent biträdande lärare i fysiologi.
2. Två biträdande lärare i medicinsk kemi.
3. En förste assistent, en andre assistent och tre tredje amanuenser för fysiologi.
4. Två förste amanuenser och en tredje amanuens för medicinsk kemi.
5. Två laboratoriebiträden i Ce 11, ett för medicinsk kemi och ett för fysiologi.

Laboratur i elektronik. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har ånyo hemställt, att en laboratoriefattning i elektronik måtte inrättas vid universitetets fysiska institution. Till stöd härför har åberopats följande.

Elektroniska arbetsmetoder användes i ständigt växande omfattning vid nästan varje slag av experimentell naturvetenskaplig forskning. En kurs, som anordnades våren 1953 för fysiska institutionen, avsedd för dem som i sitt forskningsarbete använder elektronikapparatur, rön-te en anslutning, som slående visade behovet av sådan undervisning vid universitetet. Tillgången på särskild expertis inom elektroniken skulle kunna rationalisera många licentiand- och doktorandarbeten och nedbringa tiden för

dessas. En ordinarie lärarbefattning i elektronik är därför uppenbart behöfvlig och skulle vara till stor hjälp för forskningen inom vitt skilda områden. Högt kvalificerade sökande kan påräknas; arbetsplats och utrustning finnes disponibel på fysiska institutionen.

Kanslern anför för sin del följande.

Jag får erinra därom, att motioner om inrättandet av nämnda laboratur väcktes vid 1955 års riksdag (I: 94 och II: 117). Statsutskottet, som icke biträdde det i motionerna framställda yrkandet, framhöll emellertid i sitt utlåtande 1955:135, att utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på de i motionerna angivna spörsmålen. Då jag anser det vara av synnerligen stor betydelse att ifrågakvarande laboratur kommer till stånd, tillstyrker jag det framställda förslaget om befattningens inrättande från och med nästa budgetår.

Ytterligare två docenter inom medicinska fakulteten. Fakulteten förfogar nu över tio docentbefattningar. Av dessa är åtta bundna vid de teoretiska ämnena, medan de två återstående skall företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne.

Medicinska fakulteten och *konsistoriet* har anhållit, att medel måtte ställas till förfogande för inrättandet av dels en docentbefattning med företräde för ämnet klinisk kemi, dels ock fem rörliga docentbefattningar för kliniska ämnen. Av de sistnämnda befattningarna har två ansetts särskilt angelägna.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Inrättandet av en till ämnet klinisk kemi knuten docentbefattning är jag för närvarande icke beredd förorda. Vidkommande förslaget i övrigt vill jag framhålla, att antalet docenttjänster vid den medicinska fakulteten är ringa i förhållande till antalet professorer. Medan sålunda exempelvis den matematisk-naturvetenskapliga sektionen i Lund förfogar över 22 docenttjänster och 18 professorer, har den medicinska fakulteten 10 docenttjänster på 23 professorer. Det synes mig vara ett synnerligen angeläget önskemål, att en förstärkning av den medicinska fakultetens docentinstitution kommer till stånd i syfte främst att bereda kvalificerade vetenskapsidkare ökade möjligheter till bedrivande av medicinsk forskning. Jag anser mig därför böra varmt förorda, att två nya rörliga kliniska docenttjänster inrättas från och med nästa budgetår vid den medicinska fakulteten i Lund.

Pedagogiskt universitetslektorat i litteraturhistoria med poetik. Lärarkrafterna i detta ämne utgöres nu av två professorer och en andre amanuens. Vidare äger ämnet företrädesrätt till två av humanistiska sektionens docentbefattningar.

Konsistoriet har på förslag av *humanistiska sektionen* hemställt om en förstärkning av lärarkrafterna i litteraturhistoria med poetik med ett universitetslektorat av samma typ som universitetets nuvarande lektorat i respektive svenska, tyska och engelska språket.

Till stöd för denna hemställan har framhållits i huvudsak följande.

Antalet studerande i ämnet har från och med höstterminen 1954 ökat till i det närmaste det dubbla; den förberedande kursen i allmän litteraturhistoria nämnda termin hade sålunda ett hundratal deltagare. Behandlingen av eleverna måste härigenom både vid kursundervisning och vid seminarieövningarna bli alltför summarisk. För ettbetygsundervisningen har de ordinarie lärarna icke räckt till, utan denna har omhänderhafts av på särskilt anslag avlönad lärare. Tillkomsten av ett pedagogiskt universitetslektorat skulle avhjälpa de värsta olägenheterna.

Kanslern finner en förstärkning av lärarkrafterna i förevarande ämne synnerligen angelägen, icke minst med hänsyn till ämnets vikt för lärarutbildningen, och tillstyrker därför inrättandet av det begärda lektoratet.

Pedagogiskt universitetslektorat i romanska språk. Detta ämne representeras nu av en professor, samt en universitetslektor i franska, en universitetslektor i spanska, och en universitetslektor i italienska språket ävensom en förste amanuens. Ämnet äger därjämte företrädesrätt till två av humanistiska sektionens docentbefattningar.

Konsistoriet har på förslag av *humanistiska sektionen* hemställt om en förstärkning av lärarkrafterna i romanska språket med ett universitetslektorat av samma typ som universitetets nuvarande lektorat i respektive svenska, tyska och engelska språken i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden. Såsom skäl härför har åberopats huvudsakligen följande.

Det stora antalet studerande i romanska språk — i proseminarieövningarna höstterminen 1954 deltog 136 studerande — nödvändiggör en ökning av lärarkrafter såväl för övningsundervisningen som för examinationen på lågstadiet. Ett pedagogiskt lektorat skulle möjliggöra en uppdelning i mindre sektioner och därigenom ge undervisningen en väsentligt ökad effektivitet. En ny lärarbefattning skulle också minska examinationsbördan för professorn i ämnet, som nu är ensam examinator.

Kanslern finner en förstärkning av lärarkrafterna i romanska språk synnerligen angelägen, icke minst med hänsyn till detta ämnets vikt för lärarutbildningen, och biträder därför föreliggande förslag.

Biträdande lärare i pedagogik. Genom beslut av 1955 års riksdag har professuren i psykologi och pedagogik från och med den 1 juli 1955 uppdelats i två professurer, den ena i psykologi, den andra i pedagogik och pedagogisk psykologi. Vid Uppsala universitet finnes en befattning som biträdande lärare i pedagogik, medan en dylik befattning saknas vid universitetet i Lund.

Humanistiska sektionen och *konsistoriet* har äskat medel till en biträdande lärare i pedagogik. Till stöd härför har framhållits huvudsakligen följande.

Med hänsyn till den synnerligen stora tillströmningen av studerande, som önskar förvärva betyget »godkänd» i pedagogik i filosofie kandidat- och filosofisk ämbetsexamen (sammanlagt 600 under läsåret 1954/55) är

det nödvändigt, att en befattning som biträdande lärare i pedagogik inrättas i Lund. Avsett är att innehavaren av denna tjänst skall bestrida en del av undervisningen vid den numera varje termin anordnade kursen i psykologi samt pedagogikens teori och historia samt därjämte biträda vid examinationen på lågstadiet.

Kanslern ansluter sig till förevarande förslag.

Biträdande lärare i zoofysiologi. Detta ämne, som är självständigt examensämne i licentiatexamen och obligatorisk del av ämnet zoologi i filosofisk ämbetsexamen, företrädes i Lund av en laborator med hjälp av en förste assistent och en förste amanuens. I Uppsala finnes — förutom en professur — en biträdande lärare, en förste assistent, två förste amanuenser och en andre amanuens för ämnet.

Konsistoriet har på förslag av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* hemställt, att lärarkrafterna i zoofysiologi måtte utökas med en biträdande lärare. Till stöd härför har åberopats en framställning från vederbörande ämnesrepresentant, *laboratorn I. Agrell*, vari denne anfört bland annat följande.

Det finns numera icke någon möjlighet för mig att ensam hinna med all handledning inom ämnet: Kurs, föreläsningar och proseminarieövningar för filosofie magisterexamen, kurs, föreläsningar och seminarieövningar för filosofie licentiatexamen samt alltmera ökad forskningsundervisning. För närvarande arbetar sålunda en doktorand och nio licentiander inom ämnet zoofysiologi, och flera har anmält, att de önskar påbörja högre studier inom ämnet. För undervisningens ordnande finns endast en assistent och en amanuens och dessa befattningshavare måste även medverka vid institutionens forskningsverksamhet och löpande skötsel. Dessa hjälpkrafter är numera helt otillräckliga för ordnandet även av den ordinarie två-betygskursen i filosofie magisterexamen, och det synes ogörligt att i fortsättningen arrangera en dubbling av denna kurs och likaledes att ordna ett-betygskursen och licentiandkursen, om icke antalet permanenta tjänster vid institutionen ökas. Ett absolut minimikrav är därför, att en biträdande lärarbefattning inrättas i zoofysiologi.

Kanslern finner med hänsyn till nuvarande krav på undervisning i ämnet en förstärkning av dess lärarkrafter nödvändig och tillstyrker därför inrättandet av den begärda befattningen som biträdande lärare.

Ytterligare en förste assistent vid geografiska institutionen. Vid denna institution finnes nu för kulturgeografien en förste assistent.

Konsistoriet har på förslag av *humanistiska sektionen* äskat medel till ytterligare en förste assistent för kulturgeografi. Till stöd härför har framhållits, att den starkt koncentrerade och differentierade undervisningen krävde en omfattande medverkan av geografiska institutionens tjänstemän. En ny förste assistentbefattning, speciellt för undervisningens del, vore därför erforderlig. Härigenom skulle den nuvarande assistenttjänsten helt

kunna användas för — såsom ursprungligen avsetts — institutionsarbete och forskning.

Kanslern tillstyrker, att den begärda tjänsten måtte komma till stånd från och med nästa budgetår.

Ytterligare två förste assistenter vid botaniska institutionen, den ene för fysiologisk och den andre för systematisk botanik. *Kanslern* anför till stöd för detta förslag följande.

Konsistoriet har framhållit, att då personal saknas för den obligatoriska 1-betygsundervisningen i fysiologisk botanik hade denna undervisning hittills kunnat givas endast med hjälp av tillfälligt till förfogande ställda medel ur det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor. Denna anordning kunde i längden icke fortgå, då det fordrades en kursledare med tillräcklig kompetens att på egen hand svara för undervisningen och sådan icke kunde erhållas med de osäkra anställningsförhållanden, som nu erbjödes. Kursledarens kompetens borde motsvara en förste assistents och en befattning av detta slag borde därför uppföras på universitetets stat. Då 1-betygskurserna ingår som ett normalt led i undervisningen synes det även mig nödvändigt med en fastare organisation än den nuvarande. Jag biträder därför konsistoriets förslag om inrättande av en förste assistentbefattning, avsedd för undervisningen i fysiologisk botanik. Av samma skäl, som nyss anförts tillstyrker jag universitetsmyndigheternas begäran om inrättande jämväl av en befattning som förste assistent, avsedd för undervisningen i systematisk botanik.

Ytterligare en förste assistent vid kemiska institutionens avdelning för organisk kemi. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* och *konsistoriet* har gjort framställning om ytterligare en befattning som förste assistent vid kemiska institutionens avdelning för organisk kemi. Behovet av den begärda befattningen har motiverats med att en i syfte att förkorta studietiden genomförd intensifiering av undervisningen i ämnet ökat kraven på lärarpersonal. *Kanslern* biträder ifrågavarande framställning.

Extra kursundervisning i neurologi och i dermatovenerologi. *Medicinska fakulteten* har erinrat om att efter hemställan av medicinska föreningen i Lund anordnades en extra propedeutisk kurs under september och oktober 1953, varigenom de studerande, som hänvisades till denna kurs, beräknades kunna vinna en förkortning av studietiden med sex månader. Enligt fakultetens avsikt skulle den propedeutiska kursen under december 1953—januari 1954 i stället inställas. Så blev emellertid icke fallet. Följden härav hade blivit, att fakulteten läsåret 1953/54 för klinisk utbildning fått emottaga ett större antal studerande än vad som vore möjligt för fakulteten att vidareutbilda vid en del av de kliniska specialkurserna. Medicinska föreningen hade till fakulteten anmält, att under år 1955 och under läsåret 1956/57, till s. k. fria studier

meriterade studerande uppginge till 74. Dessa hade framför sig ett antal ämnen, för vilka den årliga kurskapaciteten uppginge till 60 platser. För att kunna bereda de övertaliga 14 studerande en fortsatt läkarutbildning och tillfälle att inom normal tid kunna avlägga medicine licentiatexamen måste en extra kurs anordnas i neurologi höstterminen 1956 och en extra kurs i dermatovenereologi vårterminen 1957. För ifrågavarande ändamål har äskats sammanlagt 4 900 kronor såsom arvoden till biträdande lärare.

Kanslern finner det nödvändigt att medel anvisas för ifrågavarande ändamål och har icke något att erinra mot det begärda beloppet.

Arvoden åt universitetets dekaner. För de arbetsuppgifter och extra kostnader som är förenade med dessa ämbeten utgår för närvarande ingen ersättning. *Kanslern* har nu i anslutning till ett av 1945 års universitetsberedning i dess betänkande del III (SOU 1947: 75, s. 102—105) framställt förslag och ett av honom den 21 april 1955 framlagt förslag till nya statuter för universiteten såsom ersättning åt dekanerna beräknat följande arvodesbelopp:

1. Teologiska fakultetens dekanus	1 800
2. Juridiska fakultetens dekanus	1 800
3. Medicinska fakultetens dekanus	2 500
4. Matematisk-naturvetenskapliga fakultetens dekanus	2 500
5. Historisk-filosofiska sektionens dekanus	2 000
6. Filologiska sektionens dekanus	2 000
7. Tilläggsarvode till den av de två sistnämnda dekanerna, som tillika är humanistiska fakultetens dekanus	500
Summa kronor	13 100

Ökad medelsanvisning till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården. Denna anslagspost är nu uppförd med 78 500 kronor. *Konsistoriet* har äskat höjning av posten med 7 500 kronor. Det ökade medelsbehovet betingas av under medverkan av statens avtalsnämnd träffat kollektivavtal mellan universitetet å ena och svenska metallarbetarförbundet å andra sidan.

Förste museiintendentsbefattning i Ca 31 vid paleontologiska institutionen i stället för den till denna institution knutna, för docenten J. E. Hede personliga tjänsten som förste museiintendent i Ce 31. Den för Hede personliga tjänsten inrättades genom beslut av 1949 års riksdag. Till institutionens förfogande står nu — förutom institutionsföreståndarens och Hedes befattningar, av vilka institutionsföreståndartjänsten för närvarande är obesatt — följande befattningar, nämligen en som förste assistent samt en som förste och en som tredje amanuens.

Konsistoriet har — med förmålan att Hede vore född den 6 december 1890 och avginge med pension med utgången av år 1956 — framhållit

nödvändigheten av att vid Hedes avgång en ordinarie museiintendentsbefattning komme till stånd för omhänderhavande av paleontologiska institutionens betydande museala samlingar.

Kanslern ansluter sig till konsistoriets mening och tillstyrker sålunda, att från och med den 1 januari 1957 inrättas en tjänst som förste museiintendent i Ca 31 vid paleontologiska institutionen.

Maskinist i Ce 13 vid fysiologiska institutionen. Institutionen förfogar för närvarande över följande tekniska biträdespersonal: en förste instrumentmakare i Ca 18, en preparator i Ce 14 och en institutionsvaktmästare i Ce 14.

Medicinska fakulteten och *konsistoriet* har hemställt, att en tjänst som maskinist i Ce 13 måtte inrättas vid ifrågavarande institution. Till stöd härför har åberopats en av vederbörande ämnesrepresentanter, *professorerna G. Kahlson och N. Emmelin*, anförd motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

De fasta maskinella installationerna (elektriska installationer, värmeanläggning, kraftkonditioneringsanläggning, elektromotorer, kylanläggning, destillationsapparat m. m.) i den nya fysiologiska institutionen är till sin art mångskiftande och delvis invecklade. För att undvika onödig förslitning, skador och dyrbara reparationer av dessa installationer bör de underkastas daglig tillsyn och service av härför särskilt anställd fackman. Institutionsvaktmästaren sköter nu provisoriskt dessa uppgifter. Erfarenheten har emellertid visat att denna anordning icke för framtiden kan upprätthållas. För ändamålet krävs en fackutbildad befattningshavare, en maskinist.

Kanslern finner det oundgängligen nödvändigt att institutionen utrustas med den begärda befattningen och tillstyrker därför bifall till föreliggande förslag.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid neurologiska kliniken. Kliniken förfogar icke nu över något laboratoriebiträde och i propositionen 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen har icke upptagits någon dylik befattning. Vid Serafimerlasarettet finnes ett förste laboratoriebiträde i Ce 15 och vid neurologiska kliniken i Göteborg ett halvtidsanställt laboratoriebiträde i Ce 13.

Konsistoriet har på förslag av *medicinska fakulteten* äskat medel till anställande av ett laboratoriebiträde i Ce 11 vid kliniken i fråga. Till stöd härför har åberopats en framställning från vederbörande ämnesrepresentant, *professorn G. Wohlfart*, vari denne anført bland annat följande.

Sedan hösten 1950 har en preparatris varit anställd vid neurologiska kliniken i Lund, bekostad av anslag ur vetenskapliga fonder. Nackdelen med detta arrangemang är, att preparatrisen måste sysselsättas med den speciella uppgift, för vilken anslag erhållits. Följden härav är, att ett stort för forskning och även för undervisning betydelsefullt material, främst erhållet från patologiska institutionen, ligger obearbetat vid neurologiska

kliniken. Hösten 1956 eller våren 1957 beräknas klinikens nya lokaler med ett modernt neuropatologiskt laboratorium stå färdiga, vilket ökar angelägenheten av att ett fast anställt laboratoriebiträde finnes tillgängligt.

Kanslern har för sin del funnit starka skäl anförda för inrättandet av den begärda tjänsten och biträder därför föreliggande förslag.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid fonetiska institutionen. Vid denna institution finnes för närvarande såsom hjälpkraft endast en andre amanuens.

Konsistoriet har gjort framställning om anställande av ett laboratoriebiträde i Ce 11 vid ifrågavarande institution. Såsom motivering härför har åberopats följande.

Allteftersom institutionens apparatur tillväxer och de studerandes antal ökar blir det allt svårare för institutionsföreståndaren att med hjälp allena av amanuensen omhänderha den praktiska skötseln av ifrågavarande, instrumentalt arbetande institution. Hjälp och rutinmässig handräckning krävs ständigt vid de olika experiment, försök, inspelningar och registreringar, vilka hör till de mera avancerade studenternas uppgifter och forskning.

Kanslern tillstyrker bifall till konsistoriets framställning.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid växtbiologiska laboratoriet. Detta laboratorium saknar laboratoriebiträde på universitetets stat. Ett dylikt biträde avlönas nu av medel, som ställts till förfogande av naturvetenskapliga forskningsrådet.

Matematisk-naturvetenskapliga sektionen och *konsistoriet* har — under framhållande av att verksamheten vid ifrågavarande laboratorium kräve permanent laboratoriebiträdeshjälp — hemställt, att laboratoriet måtte utrustas med ett laboratoriebiträde i Ce 11.

Kanslern biträder förevarande framställning.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid botaniska institutionens fysiologiska avdelning. För denna avdelning är nu å universitetets stat medel beräknade till ett laboratoriebiträde.

Konsistoriet har på förslag av *matematisk-naturvetenskapliga sektionen* begärt, att vid ifrågavarande avdelning måtte inrättas ytterligare en laboratoriebiträdestjänst, placerad i Ce 11. Till stöd härför har åberopats en framställning från vederbörande ämnesrepresentant, *professorn H. Burström*, vari denne anført bland annat följande.

Den växtfysiologiska forskningen är starkt beroende av teknisk hjälp; arbetet består till stor del av mer eller mindre rutinmässig växtodling under laboratorieförhållanden samt analytiskt-kemiskt arbete. Båda dessa arbeten är tidsödande och utföres bäst av rutinerad och pålitlig teknisk hjälp. Verksamheten på institutionen har, sedan det enda biträdet erhöles 1946, flerdubblats och för närvarande är fem biträden anställda för tillfälligt anskaffade medel. Med så osäkra anställningsförhållanden är det omöjligt att få behålla skicklig hjälp och det är därför motiverat, att ännu ett biträde uppföres på stat. För min egen del blir möjligheterna till forskning allt mindre ju mer antalet elever ökar på alla stadier.

Kanslern anser det starkt motiverat, att den begärda tjänsten kommer till stånd, och tillstyrker därför bifall till föreliggande förslag.

Utökning av tjänstgöringstiden för ett vid teologiska fakulteten halvtidsanställt kanslibitråde i Ce 11 från halvtid till heltid. Till stöd för detta av *konsistoriet*, efter framställning från *teologiska fakulteten*, framlagda förslag har framhållits följande.

Med hjälp av det halvtidsanställda kanslibiträdet har hittills de rent administrativa arbetsuppgifterna vid fakulteten någorlunda kunnat tillgodoses. Det föreslagna nya examenssystemet väntas medföra ökat behov av skrivhjälp såväl för administrativa uppgifter som för undervisningsändamål. För skrivhjälp åt fakultetens lärare för vetenskapliga arbeten är det otillräckligt med ett blott halvtidsanställt kanslibitråde. Under budgetåret 1954/55 har sålunda måst ianspråktagas 1 500 kronor ur universitetets reservfond för utökning av skrivhjälpen.

Kanslern finner förevarande förslag starkt motiverat och biträder därför detsamma.

Ytterligare fyra kanslibiträden i Ce 11 inom humanistiska sektionen. Från universitetets sida har förslag framställts om inrättande vid humanistiska sektionen av ytterligare fyra kanslibiträddestjänster i Ce 11, avsedda för följande ämnen:

- 1) psykologi och pedagogik,
- 2) tyska och engelska (gemensamt),
- 3) slaviska språk och nordiska språk (gemensamt),
- 4) sociologi eller statsvetenskap (har nu ett gemensamt).

Kanslern anför med anledning härav följande.

Det synes mig nödvändigt att biträdeshjälp ställes till förfogande för bemästrande av löpande kansliarbeten m. m. vid nämnda institutioner, vilka arbeten alltjämt ökat på grund av det starkt växande antalet studerande. Jag tillstyrker alltså inrättandet för förut angivna institutioner av fyra kanslibiträddestjänster. Jag vill i detta sammanhang understryka önskvärdheten av att dessa tjänster kommer till stånd, då bristen på kanslihjälp nu medför att mycket rutinarbete måste utföras av överkvalificerad arbetskraft till förfång för uppgifter inom undervisning och forskning.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare. *Konsistoriet* har framställt följande förslag:

1. Ordinariesättning av en institutionsvaktmästartjänst i Ce 12 vid botaniska laboratoriet.
2. Extra-ordinatesättning av en för de klassiska och statistiska institutionerna gemensam vaktmästartjänst i Cg 10.
3. Extra-ordinatesättning av en tjänst som eldare i Cg 9 vid den för kemiska m. fl. institutioner gemensamma värmecentralen.

Kanslern biträder konsistoriets förslag.

Ytterligare förslag. *Kanslern* har vidare gjort framställning om ökad medelsanvisning på grund av löneklassuppflyttningar och 1955

års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. Härjämte har kanslern framställt följande förslag.

1. Personlig professur i cytologi för laboratorn i ämnet J. A. Levan och samtidigt vakanssättning av dennes laboratorstjänst.
2. Laboratur i mikrobiologi.
3. Ytterligare en docent vid teologiska fakulteten.
4. Biträdande lärare i östasiatiska språk; alternativt höjning av humanistiska sektionens kursanslag med 7 000 kronor.
5. Förste assistent vid biokemiska institutionen.
6. Andre assistent vid sociologiska institutionen.
7. Ytterligare en klinisk amanuens vid medicinska kliniken i Lund.
8. Tre förste amanuenser, varav en för experimentalkirurgi vid kirurgiska kliniken i Malmö, en vid medicinska kliniken i Lund och en för cytologi vid genetiska institutionen.
9. Två andre amanuenser, varav en vid teologiska fakulteten och en vid filosofiska institutionen.
10. Biträde för arkivforskning vid ekonomisk-historiska institutionen (kostnad 5 000 kronor).
11. Arvode för tillsyn över religionshistoriska institutionens bibliotek (kostnad 4 000 kronor).
12. Ökad medelsanvisning till liturgisk läsning (kostnad 1 100 kronor).
13. Uppflyttning av kamrerartjänsten vid räntekammaren från lönegrad Ca 27 till Ca 29.
14. Antikvarie i Ce 27 vid historiska museet.
15. Uppflyttning av akademiträdgårdsmästartjänsten från lönegrad Ca 22 till Ca 29.
16. Museiamanuens i reglerad befordringsgång i stället för en förste amanuens vid botaniska museet.
17. Instrumentmakare i Ce 14 vid radiofysiska laboratoriet.
18. Laboratoriebiträde i Ce 13 vid röntgendiagnostiska avdelningen i Lund.
19. Kontorist i Ce 13 vid historiska institutionen och samtidigt indragning av nu för biträdeshjälp vid institutionen beräknat anslagsbelopp av 4 000 kronor.
20. Laboratoriebiträde i Ce 11 vid obstetrisk-gynekologiska kliniken i Lund.
21. Kanslibiträde i Ce 11 vid limnologiska institutionen.
22. Halvtidsanställt kanslibiträde i Ce 11 vid rättsmedicinska institutionen.
23. Djurskötare i Cg 10 vid kirurgiska kliniken i Malmö.
24. Två räknebiträden i Cf 4—Ce 8, varav ett vid geografiska och ett vid ekonomisk-historiska institutionen.
25. Telefonist i Cf 4—Ce 8 vid fysiska institutionen.
26. Manlig trädgårdsarbetare vid genetiska institutionens försöksträdgård (kostnad 8 060 kronor).
27. Tillfällig mekanikerhjälp vid histologiska institutionen (kostnad 5 000 kronor).
28. Personlig forskardocentbefattning för f. d. professorn E. Kant.

Slutligen har *kanslern*, efter framställning från *städningskonsulenten hos statens avtalsnämnd, drätselkammaren och konsistoriet*, i särskild skrivelse den 16 september 1955 föreslagit, att för sådant arbete som *st ä d n i n g*

och diskning m. m. vid vissa av universitetets institutioner skulle i stället för viss kollektivavtalsanställd personal anställas 21 ekonomibiträden, samtliga med placering i lönegraden Cg 5 och med en arbetstid av åtta timmar per söckendag. Såsom skäl härför åberopas bland annat, att sedan ett system av samma slag som det nu förordade införts vid universiteten i Uppsala och Göteborg städningsarbetet därstädes blivit bättre utfört. Därjämte framhålles, att detta system möjliggjort en viss avlastning av enklare rutinarbete från övrig teknisk biträdespersonal ävensom från amanuenser m. fl. Förslagets genomförande beräknades medföra ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag av i runt tal 135 000 kronor. Å andra sidan innebure emellertid förslagets realiserande ett minskat medelsbehov under universitetets omkostnadsanslag, då en avsevärd del av universitetets utgifter för löner till kollektivavtalsanställd personal bortföle. Vid bifall till förslaget kunde den reella kostnadsökningen för statsverket uppskattas till i runt tal 10 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag också få anmäla, att *medicinska fakulteten* och *konsistoriet* ånyo framlagt förslag om inrättande av en personlig professur i medicin, särskilt njursjukdomar, för forskardocenten i praktisk medicin vid universitetet Nils Alwall. Med anledning därav torde jag få erinra om att vid 1955 års riksdag väcktes två likalydande motioner (I: 24 och II: 31), i vilka yrkades, att vid universitetet måtte inrättas en personlig professur i medicin, särskilt njursjukdomar, för Alwall. Statsutskottet uttalade i avgivet utlåtande (nr 135), bland annat, att enligt utskottets mening mycket starka skäl talade för att ifrågavarande professur inrättades redan från och med budgetåret 1955/56. Frågan om professurens inrättande hade emellertid samband med vissa andra spörsmål angående den personella och materiella utrustningen vid lasarettets i Lund njurklinikk och kostnaderna härför. Dessa spörsmål syntes utskottet böra bliva föremål för ytterligare överväganden. Utskottet vore därför icke berett att biträda det i omförmälda motioner gjorda yrkandet om inrättande av professuren redan från och med budgetåret 1955/56. Utskottet förutsatte emellertid, att Kungl. Maj:t, efter ytterligare beredning av förutnämnda särskilda frågor, för 1956 års riksdag framlade förslag om inrättande av professuren från och med den 1 juli 1956. Enligt utskottets mening borde underhandlingar komma till stånd mellan vederbörande universitetsmyndigheter och direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund rörande landstingets medverkan i fortsättningen till understödjande av den av Alwall vid lasarettet i olika avseenden bedrivna verksamheten. Utskottet utginge jämväl från att genom universitetsmyndigheternas försorg utredning förebragtes rörande samtliga de med inrättandet av professuren förbundna kostnaderna. Utskottet hemställde, att riksdagen måtte — med avslag å motionerna — i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna

vad utskottet anfört angående en personlig professur för Alwall. Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda föreslagit (Rskr 307). På därom av medicinska fakulteten i Lund gjord framställning har jag genom beslut den 5 september 1955, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1955, beslutit uppdraga åt den av chefen för inrikesdepartementet, jämlikt nådigt bemyndigande den 20 maj 1955, utsedda kommissionen för förhandlingar med bland annat Malmöhus läns landsting rörande frågor, som äger samband med lasarettets i Lund upplåtande för medicinsk undervisning m. m., att snarast möjligt upptaga förhandlingar med nämnda landsting rörande landstingets medverkan till understödjande av Alwalls verksamhet. *Universitetskanslern* har i särskild skrivelse den 16 november 1955 anmält, att omförmälda kommission, sedan Alwall anmodats ingiva uppgifter om de personella och materiella utrustningsbehoven för den blivande njurkliniken utöver vad vederbörande universitetsmyndigheter äskat i sin anslagsframställning för nästa budgetår, den 31 oktober 1955 remitterat ärendet till universitetet. Vidare har kanslern meddelat, att fakulteten upplyst, att fakulteten och konsistoriet komme att vid sammanträden respektive den 15 och den 26 november 1955 upptaga ifrågavarande ärenden till behandling.

Departementschefen. I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1954:212 angående reformering av läkarutbildningen skall andra etappen av ifrågavarande reform genomföras under nästa budgetår. Jag beräknar därför nu i överensstämmelse med kanslerns i det föregående redovisade förslag medel till de nya befattningar och ändamål, som i enlighet med nämnda proposition bedömts erforderliga för genomförandet av sagda etapp vid medicinska fakulteten i Lund. Jag anser mig även böra biträda kanslerns förslag om bibehållande under nästa budgetår av en förste assistent vid patologiska institutionen i Lund och en biträdande lärare i patologi i Malmö med ett årligt arvode av 5 000 kronor. Vidare tillstyrker jag, att medel anvisas med av kanslern föreslaget belopp för anställande under sex månader av ett för sistnämnda ämne avsett laboratoriebiträde. Jag föreslår därjämte, att kanslern bemyndigas disponera å anslagsmedlen till propedeutisk kursundervisning eventuellt uppkommande besparingar för oföretsedda utgifter vid den medicinska fakulteten. Benämningarna å professurerna i allmän patologi och patologisk anatomi samt i patologisk anatomi torde vidare i enlighet med vad som förordats i förutnämnda proposition böra ändras till professurer i patologi. Av särskild anledning anser jag mig böra för nästa budgetår beräkna medel till ett för den röntgendiagnostiska avdelningen vid allmänna sjukhuset i Malmö avsett kansli-biträde i Ce 11. I överensstämmelse med kanslerns i det föregående redovisade förslag beräknar jag även medel till de nya befattningar, som bedömts erforderliga i anledning av den vid 1955 års riksdag beslutade ökade

intagningen av medicine studerande i Lund. Med hänsyn till att ett för innevarande budgetår för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året beräknat arvodesbelopp av 4 000 kronor har karaktär av engångsanvisning bör ifrågavarande belopp icke upptagas i avlöningsstaten för nästa budgetår.

Då jag blivit övertygad om att vid universitetet föreligger ett framträdande behov av en laboratorbefattning i elektronik, tillstyrker jag, att en sådan befattning inrättas vid universitetet från och med nästa budgetår.

För befattningsarvode åt preceptorn i ekonomisk historia beräknar jag 1 008 kronor.

Docentinstitutionen vid medicinska fakulteten synes mig — i likhet med motsvarande institution vid universitetet i Uppsala — från och med nästa budgetår böra förstärkas med ytterligare en docentbefattning, avsedd att företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne.

Behovet av en utökning av lärarkrafterna i såväl litteraturhistoria med poetik som romanska språk gör sig starkt gällande, icke minst med hänsyn till dessa ämnens vikt för lärarutbildningen. Enligt föreliggande förslag skall denna förstärkning ske genom inrättande i vartdera ämnet av ett pedagogiskt universitetslektorat efter mönster av motsvarande lektorat vid universitetet i respektive svenska, tyska och engelska språken i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden. Jag anser mig böra biträda ifrågavarande förslag.

Även en förstärkning av lärarkrafterna i pedagogik och zoofysiologi synes mig motiverad. Jag tillstyrker därför, att en befattning som biträdande lärare inrättas i vartdera av dessa ämnen.

Med hänsyn till det redovisade behovet av flera vetenskapligt utbildade hjälpkrafter i geografi, botanik och kemi tillstyrker jag, att för ett vart av ämnena kulturgeografi, fysiologisk botanik, systematisk botanik och organisk kemi inrättas en förste assistentbefattning.

Förslaget om utbyte av den för docenten J. E. Hede personliga tjänsten som förste museintendent mot en ordinarie dylik tjänst anser jag mig icke böra biträda. Jag förordar i stället, att paleontologiska institutionen vid tidpunkten för Hedes avgång tilldelas en befattning som andre assistent.

För extra kursundervisning i neurologi och dermato-venereologi beräknar jag i överensstämmelse med föreliggande förslag ett engångsbelopp av 4 900 kronor.

Under hänvisning till vad jag vid min anmälan av avlöningsanslaget för Uppsala universitet anfört i fråga om arvode åt dekanerna beräknar jag under nu förevarande anslag medel för dylika arvoden i enlighet med kanslerns förslag beträffande universitetet i Lund.

Anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården torde på grund av nytt kollektivavtal böra höjas med 7 500 kronor till 86 000 kronor.

I anledning av vad som anförts till stöd för förslaget om en befattning för skötseln av viss maskinell utrustning vid fysiologiska institutionen, föreslår jag inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 12 vid institutionen. Jag tillstyrker vidare, att vid universitetet inrättas ytterligare fyra laboratoriebiträdestjänster i Ce 11, varav en vid neurologiska kliniken, en vid fonetiska institutionen, en vid växtbiologiska laboratoriet och en vid botaniska institutionens fysiologiska avdelning.

Jag anser vidare motiverat, att tjänstgöringstiden för ett kanslibitråde i Ce 11 vid teologiska fakulteten utökas från halvtid till heltid och biträder därför förslaget härom. En viss förstärkning av humanistiska sektionens biträdespersonal för skrivgöromål synes också erforderlig. Jag beräknar därför medel till ett för denna sektion gemensamt kanslibitråde i Ce 11.

Bärande skäl synes mig anförda för förslaget om utbyte av viss för städning och diskning kollektivavtalsanställd personal mot lönegradsplacerade ekonomibiträden. Jag beräknar därför under nu förevarande anslag medel till 21 ekonomibiträden i Cg 5. Till följd därav kommer jag vid anmälan i det följande av universitetets omkostnadsanslag att föreslå viss minskning av den därunder upptagna anslagsposten till städning och rengöring.

I anledning av framställda förslag bör en institutionsvaktmästartjänst i Ce 12 vid botaniska laboratoriet ordinariesättas samt en för de klassiska och statistiska institutionerna gemensam vaktmästartjänst i Cg 10 och en extra tjänst som eldare vid den för kemiska m. fl. institutioner gemensamma värmecentralen extra-ordinariesättas, därvid sistnämnda tjänst bör inplaceras i vederbörlig lönegrad.

Såsom jag närmare kommer att beröra vid anmälan av universitetets bokanslag torde vidare beräknas 50 000 kronor till anställande av tillfällig arbetskraft vid universitetsbiblioteket.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet förordad vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde medel böra beräknas för en instrumentmakare i Ce 16 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 14 vid medicinsk-kemiska institutionen och för en instrumentmakare i Ce 14 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 12 vid fysiska institutionen samt institutionen för mekanik och matematisk fysik.

Vad beträffar förslaget om inrättande av en personlig professur i medicin, särskilt njursjukdomar, för forskardocenten i praktisk medicin vid universitetet Nils Alwall, så får jag erinra om att förhandlingarna med Malmöhus läns landsting om landstingets medverkan i fortsättningen till understödjande av den av Alwall vid lasarettet i olika avseenden bedrivna verksamheten ännu icke hunnit avslutas. Huruvida nämnda förhandlingar och ärendets beredning i övrigt kan slutföras till sådan tidpunkt, att ett eventuellt förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag synes mig i nuvarande läge icke möjligt att bedöma.

Förutom de av mig i det föregående förordade ändringarna i personal-

organisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet och av 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 11 630 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 760 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Lunds universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Lunds universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 709 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 050 000
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	86 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 082 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 706 500
Summa kronor	11 633 500

Särskilda uppbördsmedel

Studentinskrivningspenningar och tillfälliga inkomster	3 500
--	-------

Nettoutgift kronor 11 630 000

c) till *Lunds universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 11 630 000 kronor.

[84] 10. Lunds universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	643 000	674 493
1955/56 (statsliggaren s. 527)	655 000	
1956/57 (förslag)	617 000	

Efterföljande sammanställning upptager dels den nuvarande medelsanvisningen till olika ändamål och dels den beräkning av medelsbehovet för nästa

budgetår, som *universitetskanslern* framlagt för den händelse att en av honom gjord, under avlöningsanslaget redovisad hemställan om utbyte av viss kollektivavtalsanställd städningpersonal mot 21 tjänster som ekonomibiträde i lönegrad Cg 5 bifalles.

<i>Utgifter</i>	För 1955/56 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1956/57 föreslagna belopp, kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	20 000	20 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	400 000	410 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	243 000	180 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	6 000	6 000
Summa kronor	669 000	616 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	14 000	14 000
Nettoutgift kronor	655 000	602 000

Ökningen av anslagsposten till bränsle, lyse och vatten motiveras, förutom med belastningen under det senast tilländagångna budgetåret, med tillkomsten av ytterligare lokaler. Det minskade medelsbehovet till städning och rengöring sammanhänger med förutnämnda förslag om utbyte av kollektivavtalsanställd städningpersonal mot ekonomibiträden i lönegrad Cg 5.

Departementschefen. Jag erinrar om att jag i det föregående vid anmälan av universitetets avlöningsanslag tillstyrkt bifall till kanslerns förslag om utbyte av viss kollektivavtalsanställd personal mot 21 ekonomibiträden i lönegrad Cg 5. Anslagsposten till städning och rengöring bör därför i överensstämmelse med kanslerns här framlagda förslag minskas med 63 000 kronor. Å andra sidan synes mig anslagsposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår böra ökas med 25 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke några ändringar beträffande nu förevarande anslag, som därför för nästa budgetår bör sänkas med 38 000 kronor till 617 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 617 000 kronor.

[85] **11. Lunds universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 085 000	1 107 770
1952/53	1 330 000	1 371 800
1953/54	1 430 500	1 374 188
1954/55	1 460 500	1 426 263
1955/56 (statsliggaren s. 528)	1 651 000	
1956/57 (förslag)	1 730 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året avsett engångsbelopp av 1 000 kronor.

Universitetskanslern har med anledning av framställningar från universitetets sida hemställt, att detta reservationsanslag måtte ökas med 137 000 kronor. Den begärda ökningen fördelar sig på särskilt angivna ändamål på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

1. Exkursionsanslag inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion (nu 18 700)	+	5 000
2. Exkursionsanslag inom filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion (nu 27 300)	+	5 000
3. Teologiska seminariet (nu 5 300)	+	1 000
4. Juridiska seminarierna (nu 6 800)	+	1 000
5. Juridiska fakulteten i övrigt (nu 4 800)	+	1 000
6. Anatomiska institutionen (nu 30 100)	+	3 400
7. Histologiska institutionen (nu 30 900)	+	5 400
8. Fysiologiska institutionen (nu 72 600)	+	16 000
9. Medicinsk-kemiska institutionen (nu 63 300)	+	16 500
10. Farmakologiska institutionen (nu 33 100)	+	6 900
11. Patologiska institutionen i Malmö (nu 0)	+	10 000
12. Bakteriologiska institutionen (nu 26 500)	+	1 500
13. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet i Lund (nu 13 300)	+	6 000
14. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet i Malmö (nu 0)	+	10 000
15. Undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö (nu 57 700)	+	5 500
16. Epidemisjukhuset i Lund (nu 2 000)	+	4 000
17. Fonetiska institutionen (nu 2 700)	+	1 300
18. Institutionen för ekonomisk historia (nu 3 000)	+	1 000
19. Historiska institutionen (nu 4 000)	+	1 000
20. Seminariet för tyska språket (nu 1 500)	+	1 500
21. Kemiska institutionen: Avdelningen för biokemi (nu 12 700)	+	12 300
22. Institutionen för fysiologisk botanik (nu 29 600)	+	8 700
23. Växtbiologiska laboratoriet (nu 2 300)	+	2 000
24. Genetiska institutionen (nu 27 500)	+	5 000
25. Institutionen för mikrobiologi (nu 0)	+	6 000
Summa kronor	+	137 000

I fråga om den närmare motiveringen för kanslerns förslag torde få hänvisas till handlingarna. Särskilt framhållas bör dock att enligt kanslerns mening de under 1—3, 6—12, 14, 15, 17, 21 och 22 föreslagna höjningarna torde vara att beteckna som utgiftsökningar av i huvudsak automatisk natur samt att den under 25 förordade ökningen förutsätter bifall till ett av kanslern framlagt, under avlöningsanslaget redovisat förslag om inrättande vid universitetet av en laboratur i mikrobiologi.

Departementschefen. Såsom inledningsvis påpekats ingår i medelsanvisningen för innevarande budgetår ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året avsett engångsbelopp av

1 000 kronor. Detta belopp bortfaller för nästa budgetår. Då jag vid min anmälan av universitetets avlöningsanslag icke ansett mig böra biträda förslaget om inrättande av en laboratur i mikrobiologi, räknar jag i överensstämmelse härmed icke heller med någon särskild medelsanvisning till materiel för detta ämne. Med anledning av kanslerns i övrigt framställda förslag avseende dels höjningar av vissa delposter under anslaget dels ock anvisande av medel under anslaget till nya ändamål anser jag mig böra tillstyrka en ökning av anslagsmedlen med 80 000 kronor, varav 1 500 kronor avser engångsutgifter vid seminariet för tyska språket. Anslaget för nästa budgetår bör med hänsyn till vad jag anfört och föreslagit i det föregående höjas med 79 000 kronor till 1 730 000 kronor. Det torde i vanlig ordning få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, fördela anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 730 000 kronor.

[86] **12. Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	200 000	214 260
1955/56 (statsliggaren s. 530)	319 200	
1956/57 (förslag)	444 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp av 119 200 kronor, varav 79 200 kronor för ändamål, hänförliga till den i propositionen 1954: 212 förordade omläggningen av läkarutbildningen och ökade intagningen av medicine studerande, samt 40 000 kronor för utrustning av institutionen för biokemi (se 1955: I VIII ht s. 163 f.).

Det större konsistoriet i Lund har anhållit, att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår måtte uppföras med 400 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår för sin del en medelsanvisning av 496 000 kronor och anför därvid i huvudsak följande.

För de ursprungligen med förevarande anslag avsedda ändamålen beräknar jag för nästa budgetår oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Vid framläggandet av förslaget om inrättandet av en professur i biokemi i Lund anmälde vederbörande universitetsmyndigheter att ett engångsanslag av 100 000 kronor erfordrades i samband med professurens tillkomst. I föl tillstyrkte jag, att detta belopp måtte ställas till universitetets förfogande. Emellertid anvisades för ändamålet för innevarande budgetår allena 40 000 kronor. Jag får nu hemställa, att framställning göres hos riksdagen om beviljande av återstoden av nämnda engångsbelopp eller 60 000 kronor.

I anslutning till de förslag, som för Lunda-fakultetens vidkommande framlagts i propositionen 1954: 212, föreslår jag vidare anvisande av följande

de engångsanslag för anskaffande av viss erforderlig utrustning för härefter angivna institutioner:

1) Patologiska institutionen (Lund)	25 000
2) Patologiska institutionen (Malmö)	8 000
3) Bakteriologiska institutionen (Lund)	14 500
4) Farmakologiska institutionen	59 000
5) Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet (Lund)	25 000
6) Röntgendiagnostiska institutionen (Malmö)	2 500
	Summa kronor 134 000

Drätselnämnden har med instämmande av det större konsistoriet äskat ett engångsanslag av 10 000 kronor till anskaffande av möbler för vissa tentamensskrivningar vid universitetet. Till stöd härför har drätselnämnden framhållit, att under de senare åren tillströmningen av studerande till tentamensskrivningar i vissa ämnen — framför allt pedagogik-psykologi och moderna språk — varit så stor att universitetet icke haft tillgång till någon tillräckligt stor lokal för ändamålet. Sålunda hade antalet tentander vid senaste skrivningen i psykologi uppgått till 379, i engelska till 150, i tyska och romanska språk (skrivning samtidigt) till 150. Till följd härav hade skrivningarna måst förläggas till flera olika lokaler, vilket medfört synnerligen stora olägenheter, framför allt för övervakning av tentanderna. Preliminär överenskommelse hade nu träffats om förhyrande av akademiska föreningens stora sal för dessa tentamensskrivningar. Någon utrustning av det slag, som erfordrades för ifrågavarande skrivningar finnes icke tillgänglig å akademiska föreningen, varför anskaffande av dylik utrustning vore nödvändig för anordningens genomförande. Enligt infordrade preliminära prisuppgifter uppginge kostnaderna härför till cirka 10 000 kronor. Då den nuvarande ordningen vid tentamensskrivningar av förut angivet slag uppenbarligen är ohållbar och det framlagda förslaget om förhyrande av akademiska föreningens stora sal synes mig innebära en praktisk och ekonomiskt fördelaktig utväg för bemästrande av rådande svårigheter, tillstyrker jag, att det begärda beloppet, 10 000 kronor, ställes till förfogande för anskaffande av omförmälda utrustning.

Departementschefen. För de med förevarande anslag ursprungligen avsedda ändamålen förordar jag oförändrad medelsanvisning, 200 000 kronor. Till utrustning av biokemiska institutionen är jag för nästa budgetår endast beredd att tillstyrka ett belopp av 20 000 kronor. För farmakologiska institutionen och kliniskt-kemiska centrallaboratoriet beräknar jag en medelsanvisning av 50 000 respektive 22 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 444 000 kronor, innebärande en ökning med 124 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 444 000 kronor.

[87] 13. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	385 000	384 972
1955/56 (statsliggaren s. 530)	385 000	
1956/57 (förslag)	500 000	

Det större konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om en höjning med 115 000 kronor av nu utgående reservationsanslag till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket. Därjämte har konsistoriet anhållit om *dels* ett engångsanslag av 175 000 kronor till bokinköp för inrättande vid universitetsbiblioteket av ett medicinskt centralbibliotek för södra Sverige (100 000 kronor) och ett speciellt kursbibliotek (75 000 kronor), *dels ock* en förstärkning av den i universitetets avlöningsanslag ingående anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 50 000 kronor för anställande av extra arbetskraft för berörda centralbibliotek och kursbibliotek.

Till stöd för nyssnämnda äskanden om engångsanslag till bokinköp och avlöningsmedel till extra arbetskraft har *överbibliotekarien* — i ett av universitetskanslern infortrat förnyat yttrande i ärendet — lämnat en utförlig motivering. I yttrandet framhålles inledningsvis:

I den utredning av universitetsbibliotekets lokalbehov, ingående i kungl. byggnadsstyrelsens P. M. angående byggnadsplan för Lunds universitet (1948) och som legat till grund för utarbetandet av byggnadsplanerna för den under 1956 färdiga om- och tillbyggnaden, redovisades behovet av utrymmen för ett medicinskt centralbibliotek och för ett kursbibliotek. Denna utredning har granskats och approberats i samtliga instanser, och dessförinnan hade inrättande av dessa nya biblioteksavdelningar ingående diskuterats med berörda parter inom bibliotekets publik, nämligen medicinska fakulteten och representanter för studentorganisationerna.

Vad beträffar det **medicinska centralbiblioteket** anför överbibliotekarien vidare i huvudsak följande.

Det har ansetts nödvändigt att inrätta ett dylikt bibliotek för att universitetsbiblioteket i fortsättningen skall kunna lämna en fullgod service åt forskare tillhörande medicinska fakulteten. Universitetsbiblioteket har hittills under senare tid försökt att tillgodose den medicinska forskningens litteraturbehov i första hand genom den institutionstjänst, som på försök inrättades för 6 år sedan och som visat sig fylla ett mycket väsentligt behov. Framför allt genom de av institutionstjänsten förmedlade omfattande depositionerna av universitetsbiblioteket tillhörig medicinsk litteratur, i första hand tidskrifter, har större delen av den aktuella litteraturen inom detta ämnesområde ställts direkt till forskarnas disposition. Systemet med de omfattande depositionerna har emellertid visat sig icke blott ha betydande fördelar utan även påtagliga nackdelar. I fråga om en stor del av depositionerna gäller, att det rör sig om litteratur, som behövs och är livligt efterfrågad även av forskare, som har sitt arbete förlagt till annan

institution. Det har visat sig vara ett synnerligen svårlöst problem att tillfredsställa dessa forskares rättmätiga krav, att även de skall ha tillgång till denna litteratur utan alltför långa väntetider och alltför stora svårigheter. Särskilt besvärlig har situationen blivit för till medicinska fakulteten i Malmö hörande forskare, vilka kan ställa berättigade krav att ha erforderlig litteratur omedelbart tillgänglig, då de i brådskande fall beger sig in till universitetsbiblioteket för att undgå den väntetid, som postbefordran till Malmö av önskad litteratur medför.

Genom det avsedda medicinska centralbiblioteket kommer de olägenheter att undanröjas som sammanhänger med att en så betydande del av den aktuella medicinska litteraturen visserligen är lättillgänglig för dem, som oftast har anledning att använda på respektive institutioner deponerade verk, men svårtillgänglig för övriga forskare, som också kan behöva anlita dem. Till centralbiblioteket, som i fråga om öppethållande och service i allmänhet avses att bli organiserat med hänsynstagande till medicinarnas speciella arbetsförhållanden, kommer nämligen att återföras så stor del av den deponerade litteraturen som möjligt. Centralbibliotekets belägenhet i universitetsbibliotekets nya byggnadskomplex nordligaste del, med direkt ingång från norr endast något hundratal meter från närmaste lasarettsklinik, i omedelbar närhet av det planerade medicinska centralblocket och inom bekvämt räckhåll även för medicinska fakultetens teoretiska institutioner, gör detta möjligt och lämpligt. Emellertid torde det vara nödvändigt att ett icke obetydligt antal tidskrifter och även andra verk finnas tillgängliga inom såväl det medicinska centralbiblioteket som på den institution, inom vars forskningsområde de faller. Det är över huvud taget ofrånkomligt, att ett anskaffande av dubbelexemplar sker i fråga om dessa för att den ständigt växande efterfrågan skall kunna tillgodoses. För närvarande har universitetsbiblioteket 200 av de mest efterfrågade löpande medicinska tidskrifterna deponerade på olika medicinska institutioner och lasarettskliniker. Räknan man med cirka 90 kronor som medelpris för årsabonnemang per tidskrift, inklusive priset för inbindning, uppgår kostnaden för en retroaktiv anskaffning från och med år 1950 av dessa tidskrifter till 108 000 kronor (18 000 kronor per år), varför det begärda anslaget, 100 000 kronor, endast delvis räcker till en duplering av de deponerade tidskrifterna, då i denna summa även måste inräknas kostnaden för anskaffandet av en något så när fullständigt aktuell handbokssamling.

I fråga om det speciella kursbiblioteket framhålles i yttrandet:

Den del av universitetsbibliotekets publik, som besöker biblioteket för att studera kurslitteratur för lägre betyg, har hittills tillgodosetts huvudsakligen genom den i låneexpeditionen uppställda s. k. kurshyllan, på vilken varit uppställd ett urval av den mest använda litteraturen av detta slag. I övrigt har de studerande varit hänvisade till seminariebiblioteken, vilka från att ursprungligen ha varit avsedda att uteslutande hålla den litteratur, som kom till användning i den akademiska undervisningen, i icke ringa utsträckning fått karaktären av kursläsningsbibliotek, samt till Akademiska föreningens bibliotek, som tillhandahållit kurslitteratur för utlåning i icke obetydlig utsträckning. Det torde kunna fastslås, att det för en planmässig anskaffning av den litteratur, som av studenterna behövs för de elementära

studierna, är riktigtast att inrätta ett centralt beläget kursläsningsbibliotek, förlagt till universitetsbiblioteket. I universitetsbibliotekets nybyggnad har också för detta ändamål erforderliga lokaler reserverats. Antalet erforderliga exemplar kan bättre avvägas, dubbelinköp av uppslagsverk och annan hjälplitteratur kan reduceras. Av flera andra anledningar är en ny anordning av utlåningen av kurslitteratur nödvändig. Seminariebiblioteken äro genom sin organisation icke lämpade för uppgiften att tillhandahålla kurslitteratur; erfarenheten har visat, att den kursläsande publiken fordrar mera övervakning, än vad dessa bibliotek kunna utöva, för undvikande av att svår- eller oersättliga böcker försvinner och oregelmässiga lån till förfång för andra läsare förekommer. Akademiska föreningen kan i fortsättningen icke längre fylla sin tidigare uppgift att tillhandahålla kurslitteratur, eftersom dess biblioteksverksamhet måste väsentligen reduceras i och med att bibliotekslokalerna vid omändringarna av dess byggnad icke beräknats för denna form av utlåning.

Beträffande omfattningen av den litteratur, som behöver anskaffas för ett kursbibliotek, hänvisas till studentsociala utredningen (SOU 1948: 42 s. 206 ff.) samt universitetsberedningens betänkande del 6 (SOU 1951: 9 s. 211 ff.). Det begärda anslaget — 75 000 kronor — beräknas räcka till anskaffning av 1 exemplar för uteslutande användning inom biblioteket samt av ett eller flera hemlånningsexemplar av ett antal av de viktigaste kursböckerna, under förutsättning att, såsom ställts i utsikt, Akademiska föreningens biblioteks i detta avseende aktuella samlingar deponeras i kursbiblioteket.

Såsom motivering för äskandet om avlöningsmedel för anställande av extra arbetskraft för de här avsedda nya avdelningarna vid universitetsbiblioteket anför överbibliotekarien:

Under budgetåret 1956/57 kommer det medicinska centralbiblioteket och kursbiblioteket att kunna starta sin verksamhet. Detta medför ett tvingande behov av ytterligare arbetskraft.

Det medicinska centralbiblioteket kommer att utgöra en fristående avdelning av universitetsbiblioteket med egen låneexpedition, egna läsesalar, eget referensbibliotek och egna kataloger. Biblioteket är avsett lämna den bästa service åt de medicinska forskarna bland annat genom längre öppet-hållande av låneexpeditionen och snabbare framskaffande av litteratur från bokmagasinen. Personalbehovet för det medicinska centralbiblioteket är i nuvarande stund svårt att överblicka. Närmast kommer det att kunna jämföras med karolinska institutets bibliotek. Låneexpeditionen vid karolinska institutets bibliotek förestås av en förste bibliotekarie, som efter vad jag inhämtat, har vid sin sida amanuens, assistent och ett varierande antal biblioteksbiträden, dock minst två. Den nu påbörjade organisationsundersökningen, som överbibliotekarierna vid Uppsala och Lunds universitetsbibliotek i samråd med statens organisationsnämnd har att verkställa, kommer att taga ställning till personalfrågan inom såväl det nya centralbiblioteket som kursbiblioteket. I avvaktan härpå har jag endast begärt en anslagshöjning för att kunna anställa en absolut nödvändig personal. Under ledning av den bibliotekarie, som förestår institutionstjänsten vid universitetsbiblioteket, kommer denna personal att utföra arbetet på det medicin-

ska biblioteket: stå forskarna till tjänst med erforderliga upplysningar, sköta den lokala utlåningen och återlämningen av lånade arbeten, utskryta lånekvitton, handha inkrävningen av kortfristiga lån, sköta interurbana in- och utlåningen, omhänderha expeditionstjänsten i bokmagasinen, ha översyn över ordningen i tidskriftsläsrum och referensbibliotek samt sköta bibliotekets kataloger. För utförandet av dessa uppgifter inom biblioteket samt sköta bibliotekets kataloger är 4 heltidsanställda arbetskrafter ett minimum.

Därtill kommer för kursbibliotekets räkning personal för utlåning (under cirka 9 timmar, då efter kl. 18 sannolikt *en* person bör kunna sköta båda bibliotekens utlåning under förutsättning att de har gemensam expedition), uppsättning av återlämnade böcker och översyn av ordningen i bokhyllorna och läsesalarna, vilket sammanlagt kräver ytterligare 2 heltidsanställda arbetskrafter.

För i det föregående avsedd extra arbetskraft kräves en sammanlagt medelsanvisning av 55 000 kronor, ungefärligen motsvarande avlöningen till 6 biträden i lönegrad 11.

Kanslern föreslår, att det årliga anslaget till bokinköp och bokbindning höjes med 50 000 kronor till 435 000 kronor.

Med hänvisning till vad överbibliotekarien anfört i sitt — i det föregående återgivna — yttrande tillstyrker *kanslern*, att ett sammanlagt belopp av 175 000 kronor anvisas till bokinköp för de två nya avdelningarna vid universitetsbiblioteket, det medicinska centralbiblioteket och det speciella kursbiblioteket. *Kanslern* anser emellertid, att ifrågavarande anslagsmedel lämpligen kan fördelas på två budgetår, samt föreslår, att ett belopp av 100 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Vidare finner *kanslern* det oavvisligen nödvändigt, att universitetsbiblioteket erhåller medel för anställande under nästa budgetår av extra arbetskraft vid de båda nytillkommande avdelningarna vid biblioteket. *Kanslern* tillstyrker därför en förstärkning med 50 000 kronor av den i universitetets avlöningsanslag ingående anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Departementschefen. Vad först beträffar universitetsbibliotekets årliga anslagsmedel till bokinköp och bokbindning, anser jag mig böra tillstyrka, att de härför nu utgående medlen ökas med 40 000 kronor för nästa budgetår.

I samband med anvisande av investeringsanslag å kapitalbudgeten till den för närvarande pågående om- och tillbyggnaden av universitetsbiblioteket beslöt statsmakterna, att vid om- och tillbyggnaden skulle tillskapas bland annat särskilda lokaler för ett medicinskt centralbibliotek och ett speciellt kursbibliotek (se prop. 1951: 1 bil. 29 p. 6 och prop. 1952: 1 bil. 29 p. 4). I konsekvens härmed synes mig nu, då nämnda bibliotekslokaler kan beräknas vara färdiga att tagas i bruk om ungefär ett halvår, medel

böra anvisas för anskaffande av litteratur till de ifrågavarande två nya avdelningarna vid universitetsbiblioteket. Mot de av universitetsmyndigheterna och kanslern beräknade engångskostnaderna — 175 000 kronor — för de båda avdelningarnas förseende med erforderlig litteratur synes mig icke vara något att erinra. Jag tillstyrker därför, att ett belopp av angiven storlek anvisas för ändamålet. Ifrågavarande medelsanvisning synes mig emellertid lämpligen kunna uppdelas på tre budgetår, varvid 75 000 kronor bör utgå under nästa budgetår och återstoden lika fördelas på de därpå två följande budgetåren. Nu avsedda anslagsmedel torde böra anvisas under förevarande anslag.

Som framgår av utredningen i ärendet kräver öppnandet av förutnämnda nya avdelningar vid universitetsbiblioteket uppenbarligen en viss förstärkning av bibliotekets personal. Personalbehovet vid dessa avdelningar torde — såsom universitetsmyndigheterna och kanslern även förutsatt — böra prövas vid den organisationsundersökning avseende universitetsbiblioteket i dess helhet, som för någon tid sedan påbörjats. I avvaktan på resultatet av denna organisationsundersökning synes några fasta tjänster icke böra inrättas vid de båda nytillkommande avdelningarna vid biblioteket. Det av kanslern beräknade medelsbehovet — 50 000 kronor — för anställande av tillfällig arbetskraft vid berörda avdelningar anser jag mig kunna godtaga. I enlighet härmed har jag i det föregående vid anmälan av universitetets avlöningsanslag föreslagit en förstärkning med nämnda belopp av den i anslaget ingående anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under återopande av det anförda tillstyrker jag en sammanlagd höjning av förevarande anslag med (40 000 + 75 000 =) 115 000 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[88] **14. Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 225 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 530 f. i statsliggaren.

Av efterföljande tablå framgår de belopp, som *det större konsistoriet* begärt för inredning och utrustning av nya lokaler, samt de belopp, som *kanslern* funnit sig böra tillstyrka för nästa budgetår.

	Konsistoriet	Kanslern
1. Anatomiska institutionen	82 684	50 000
2. Fysiologiska institutionen	95 585	80 000
3. Bakteriologiska institutionen	24 866	—
4. Reumatologiska institutionen	56 520	28 000
5. Kliniken för njursjukdomar	25 000	—
6. Institutionen för neurofysiologi	30 000	—
7. Geografiska institutionen	3 800	3 800
8. Historiska museet	3 116	3 000
9. Klassiska institutionen	3 375	3 000
10. Slaviska institutionen	8 500	8 000
11. Tyska seminariet	18 000	16 000
12. Engelska seminariet	19 500	15 000
13. Fonetiska institutionen	11 310	11 200
14. Institutionen för ekonomisk historia	34 155	20 000
15. Arkivet för dekorativ konst	25 968	10 000
16. Zoofysiologiska institutionen	17 000	17 000
17. Zoologiska institutionen	45 900	—
18. Vissa lokaler i universitetshuset	7 000	7 000
	Summa kronor 512 279	272 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande.

1. **A n a t o m i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Till ombyggnad av denna institution beviljade 1952 års riksdag ett anslag av 500 000 kronor. Det belopp *konsistoriet* nu begär, 82 684 kronor, avser att täcka kostnaderna för återstående lös och fast inredning samt viss standardutrustning. *Kanslern* tillstyrker för ändamålet en medelsanvisning av 50 000 kronor, vilket belopp enligt hans mening bör betraktas som slutanslag för de nya institutionslokalernas upprustning.

2. **F y s i o l o g i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Till inredning och utrustning av denna institution har för budgetåren 1946/54 anvisats tillhoppa 705 000 kronor. *Konsistoriet* har nu meddelat, att en ytterligare medelsanvisning av 95 585 kronor vore erforderlig för komplettering och nyan-skaffning av viss utrustning m. m. *Kanslern* — som inhämtat, att ett belopp av omkring 11 000 kronor av de tidigare beviljade anslagsmedlen kvarstode oförbrukat — tillstyrker anvisande av i runt tal 80 000 kronor.

4. **R e u m a t o l o g i s k a i n s t i t u t i o n e n.** En om- och tillbygg-nad av denna institution beräknas vara färdig, så att de nya lokalerna kan tagas i bruk i september 1956. Det av *konsistoriet* begärda anslaget av 56 520 kronor avser kostnaderna för inredning och utrustning av kemiska, fysiologiska och fysiska forskningslaboratorier inom institutionen. *Kanslern* föreslår för ändamålet ett anslag av 56 000 kronor, att uppdelas på två budgetår, innebärande för nästa budgetår en medelsanvisning av 28 000 kronor.

7. **G e o g r a f i s k a i n s t i t u t i o n e n.** För möblering av vissa gem-ombyggnad nytillkomna arbetslokaler inom institutionen har för inne-varande budgetår anvisats 2 150 kronor. Det nu begärda anslaget avses för möblering av några provisoriska arbetsplatser, som för institutionens räkning iordningstälts i två för geologiska institutionens samlingar av-sedda rum.

8. **Historiska museet.** Det av *konsistoriet* äskade anslaget av 3 116 kronor avser kostnaderna för viss i samband med uppordningen av museets samlingar behövlig skåp- och hyllinredning. *Kanslern* tillstyrker, att medel anvisas för ifrågavarande ändamål med ett avrundat belopp av 3 000 kronor.

9. **Klassiska institutionen.** Det av *konsistoriet* äskade anslaget av 3 375 kronor avses för möblering av ytterligare arbetsrum, som till följd av bland annat det ökade antalet studerande måst iordningställas. *Kanslern* tillstyrker för ändamålet en medelsanvisning av i runt tal 3 000 kronor.

10. **Slaviska institutionen.** För institutionen iordningställes nya lokaler, omfattande 13 rum. Tidigare disponerade institutionen endast fem rum. För budgetåret 1954/55 anvisades till utrustning av institutionen ett belopp av 13 600 kronor. *Konsistoriet* erinrar om att för ändamålet då äskades 17 100 kronor och hemställer, att återstoden av sistnämnda belopp, eller 3 500 kronor, nu måtte anvisas. Därutöver begär *konsistoriet* ett belopp av 5 000 kronor för anskaffande av stolar, gardiner m. m. *Kanslern* tillstyrker, att 8 000 kronor anvisas för ändamålet i fråga.

11. **Tyska seminariet.** Det av *konsistoriet* begärda anslaget av 18 000 kronor avses för möblering av de lokaler, som för seminariets räkning iordningställes i den gamla kemiska institutionen. *Kanslern* finner en medelsanvisning av 16 000 kronor erforderlig för detta ändamål.

12. **Engelska seminariet.** Det av *konsistoriet* äskade anslaget av 19 500 kronor avser kostnaderna för möblering m. m. av seminariets nya lokaler. *Kanslern* föreslår, att medelsanvisningen uppdelas på två budgetår, samt tillstyrker för nästa budgetår 15 000 kronor.

13. **Fonetiska institutionen.** Med anledning av institutionens överflyttning till nya lokaler har *konsistoriet* gjort framställning om ett för bestridande av utgifterna för möblering och inredning ävensom flyttnings- och installationskostnader avsett anslag av 11 310 kronor. *Kanslern* tillstyrker för sin del en medelsanvisning av 11 200 kronor.

14. **Institutionen för ekonomisk historia.** För denna institution har en lägenhet om sex rum förhyrts. För inredning och utrustning har *konsistoriet* nu äskat anslag med 34 155 kronor. *Kanslern* anser, att detta anslag kan uppdelas på två budgetår, och tillstyrker för nästa budgetår en medelsanvisning av 20 000 kronor.

15. **Arkivet för dekorativ konst.** Genom beslut av 1955 års riksdag har medel anvisats för tillbyggnad av arkivet. För inredning och utrustning av de nya lokalerna med möbler och armatur m. m. samt för lokaltelefon och fotografisk installation har *konsistoriet* nu hemställt om ett anslag av 25 968 kronor. *Kanslern* — som från byggnadsstyrelsen inhämtat, att ifrågavarande byggnadsföretag beräknas bli färdigt våren 1957 — anser det vara till fördel, om medel till viss inredning och utrustning finnes tillgängliga samtidigt som byggnadsarbeten pågår, och tillstyrker därför för nästa budgetår en medelsanvisning av 10 000 kronor.

16. **Zoofysiologiska institutionen.** Till inredning och utrustning av vissa genom ombyggnad nytillkomna lokaler för denna institution har för innevarande budgetår anvisats 10 800 kronor. Kostnaderna för ändamålet hade beräknats till 27 800 kronor. *Konsistoriet* och *kanslern* hemställer nu om anvisande av återstoden av sistnämnda belopp, eller 17 000 kronor.

18. Vissa lokaler i universitetshuset. Till inredning och utrustning av antikmuseets förutvarande lokaler i universitetshuset har för budgetåren 1954/56 anvisats tillhoppa 43 000 kronor. Den sammanlagda medelsanvisningen för ändamålet hade av kanslern beräknats till 50 000 kronor. *Konsistoriet* och *kanslern* äskar nu återstoden av sistnämnda belopp, eller 7 000 kronor.

Departementschefen. Till inredning och utrustning av anatomiska institutionen beräknar jag för nästa budgetår en medelsanvisning av 25 000 kronor. De av kanslern för fysiologiska institutionen begärda anslagsmedlen, 80 000 kronor, torde kunna fördelas på flera budgetår. För nästa budgetår beräknar jag 30 000 kronor för ändamålet. Någon medelsanvisning till historiska museet anser jag mig icke kunna förordas för nästa budgetår. För slaviska institutionens del finner jag en medelsanvisning av 3 500 kronor tillräcklig. Till inredning och utrustning av tyska seminariets nya lokaler anser jag mig för nästa budgetår endast kunna föreslå en medelsanvisning av 10 000 kronor. För vardera av fonetiska institutionen och institutionen för ekonomisk historia beräknar jag likaledes 10 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört och förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 172 300 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en sänkning med 52 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 172 300 kronor.

[89] **15. Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler för universitetsbiblioteket m. m.** Till om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund har för budgetåren 1951/56 anvisats investeringsanslag med tillhoppa 4 680 000 kronor, varav 950 000 för innevarande budgetår för byggnadsföretagets slutförande.

Till inredning och utrustning av bibliotekets nya lokaler har för budgetåret 1954/55 ett reservationsanslag av 265 000 kronor, av vilket belopp 15 000 kronor beräknats för anlåtande av extra arbetskraft i samband med inflyttningen i de nya lokalerna.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslog det större konsistoriet i Lund, att ytterligare 1 209 000 kronor skulle ställas till förfogande för nyssnämnda ändamål. Av den begärda medelsanvisningen avsågs — liksom året därförut — 15 000 kronor till i samband med inflyttningen i de nya lokalerna behövlig extra arbetskraft. Vid anmälan förra året av denna anslagsfråga under punkten 89 i 1955 års åttonde huvudtitel fann jag icke anledning till erinran mot de då framlagda kostnadsberäkningarna, slutande på omnämnda belopp av 1 209 000 kronor. Beloppet syntes mig

dock lämpligen kunna avrundas till 1 200 000 kronor. Jag föreslog vidare, att den erforderliga medelsanvisningen uppdelades på två budgetår samt att huvuddelen av beloppet eller 950 000 kronor anvisades för innevarande budgetår. Riksdagen beslöt i enlighet med mitt förslag.

Det större konsistoriet i Lund hemställer nu, att den alltjämt resterande delen av de medel, som beräknats erforderliga för inredning och utrustning av bibliotekets nya lokaler m. m. eller 250 000 kronor, måtte anvisas för nästa budgetår.

Universitetskanslern biträder konsistoriets framställning.

Departementschefen. Jag förordar, att återstoden av det av mig i fjol för ifrågavarande inredning och utrustning m. m. beräknade beloppet nu anvisas, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler för universitetsbiblioteket m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[90] 16. Göteborgs universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	3 267 000	3 092 102
1955/56 (statsliggaren s. 531)	3 590 000	
1956/57 (förslag)	4 475 000	

Det större akademiska konsistoriet i Göteborg har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern hänvisar till de principiella synpunkter han vid behandlingen av avlöningsanslaget för Lunds universitet inledningsvis anfört och anser, att samma synpunkter även bör anläggas vid behandlingen av nu förevarande anslag.

I det följande kommer jag att mera utförligt redogöra endast för de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid.

Medicinska fakulteten

Omläggning av läkarutbildningen (andra etappen). För den beslutade reformeringen av läkarutbildningen har jag vid min anmälan i det föregående av avlöningsanslaget för Uppsala universitet lämnat en kortfattad redogörelse, till vilken torde få hänvisas. För Göteborgs-fakultetens vidkommande har *kanslern* nu i anslutning till de förslag, som framlagts i propositionen 1954:212 angående reformering av nämnda utbildning, hemställt om anvisande av medel till följande nya befattningar och ändamål.

1. Prosektor i patologi.
2. Lärare i Ce 30 i klinisk farmakologi.
3. Klinisk amanuens, avsedd för undervisningen under det propedeutiska året.
4. Instrumentmakare i Ce 14 och preparator i Ce 14 för farmakologi.
5. Laboratoriebiträde i högst Ce 13 och vaktmästare i Ce 10 för patologi.
6. Två kanslibiträden i Ce 11, ett för klinisk kemi och ett för klinisk fysiologi.
7. Översiktskurser i medicin (kostnad 3 500 kronor).
8. Översiktskurser i kirurgi (kostnad 3 500 kronor).
9. Kurs i socialmedicin (kostnad 750 kronor).
10. Kurser i kliniska undersökningsmetoder (kostnad 4 950 kronor).
11. Demonstrationskurs i sjukvårdsteknik och fysikalisk terapi (kostnad 3 000 kronor).

Kanslern har dessutom funnit vissa anordningar erforderliga för undvikande av kollisioner mellan de olika studentkullarna vid övergången till den nya studieordningen. Det för dessa övergångsanordningar behövliga medelsbehovet har kanslern beräknat på följande sätt.

1. Föreläsningar i speciell patologisk anatomi	2 000
2. Obduktionsdemonstrationer i speciell patologisk anatomi ..	1 650
3. Andre assistent för obduktionsövningar i patologi under cirka fem månader	4 500
4. Ersättning åt en extra vaktmästare för 55 obduktionsdagar för patologi	1 100
5. Arvodesanställt laboratoriebiträde för patologi under sex månader	4 560
6. Arvodesanställt laboratoriebiträde för bakteriologi under fyra månader	3 044
Summa kronor	16 854

I detta sammanhang har kanslern vidare — med förmälan att den obligatoriska undervisningen i hygien samt i stats- och rättsmedicin visat sig kräva avsevärt högre kostnader än som ursprungligen beräknats — hemställt, att nu till propedeutisk kursundervisning enligt den äldre studieordningen under fakultetens kursanslag beräknade anslagsmedel, måtte enligt hans bestämmande få användas för förstärkning i mån av behov av kursanslaget i övrigt.

Kanslern har slutligen — under erinran om att å universitetets stat för närvarande vore uppförda en professur i allmän patologi och en i speciell patologi — hemställt, att dessa två professurers benämning i överensstämmelse med i propositionen 1954: 212 framlagt förslag måtte ändras till professurer i patologi.

Ytterligare tre docenter. Fakulteten förfogar för närvarande över sju docentbefattningar (sex rörliga och en knuten till ämnet medicinsk fysik).

Konsistoriet har hemställt, att fakultetens docentorganisation måtte förstärkas med tre docentbefattningar, varav en skulle reserveras för den kliniska ämnesgruppen. Såsom skäl härför har åberopats, att Göteborgs-

fakulteten borde jämföras med övriga medicinska fakulteter i fråga om möjligheterna att bereda skickliga vetenskapsidkare anställning som e. o. docenter.

Kanslern anför för sin del följande.

Universiteten i Uppsala och Lund disponerar för närvarande för de medicinska fakulteternas del vardera tio docentbefattningar. I mina framställningar om anslag till avlöningar för nästa budgetår vid dessa universitet har jag på anförda skäl förordat inrättandet vid vardera universitetet av två nya docenttjänster, avsedda för kliniska ämnen. Jag vill med skärpa understryka behovet för Göteborgs universitets medicinska fakultet av en förstärkning av dess docentinstitution och tillstyrker därför bifall till förutnämnda förslag om inrättandet därstädes av tre nya docenttjänster, därunder en för den kliniska ämnesgruppen.

Förste assistent vid radiofysiska institutionen. Laboratorn vid denna institution förfogar för närvarande endast över en instrumentmakare i Ce 14.

Konsistoriet har begärt, att personalen vid ifrågakvarande institution måtte utökas med en förste assistent. Såsom motivering härför har framhållits bland annat följande.

Såsom biträde åt institutionsföreståndaren erfordras även en vetenskapligt utbildad arbetskraft, en förste assistent. Avsett är att denne skall biträda med uppläggning av mätprogrammen i detalj, med konstruktion, provning och kalibrering av erforderliga instrument samt med utförande av de beräkningar, som fordrar speciell sakkunskap. Han skall vidare biträda även vid undervisningen, speciellt vid de praktiska övningarna.

Kanslern tillstyrker — under erinran om att Lunds universitet sedan år 1953 disponerar en tjänst som förste assistent vid radiofysiska institutionen — att jämväl Göteborgs universitet tilldelas en dylik befattning.

Ordinariesättning av vissa tjänster. *Konsistoriet* har gjort framställning om ordinariesättning av följande extra ordinarie befattningar:

- a) en förste instrumentmakare i Ce 18 (gemensam för anatomiska och histologiska institutionerna)
- b) en instrumentmakare i Ce 16 (gemensam för fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna)
- c) tre preparatorer i Ce 14 (en vid anatomiska, en vid fysiologiska och en vid medicinsk-kemiska institutionen)
- d) två förste laboratoriebiträden i Ce 15 (ett vid fysiologiska och ett vid medicinsk-kemiska institutionen)
- e) tre laboratoriebiträden i Ce 13 (ett vid anatomiska och två vid histologiska institutionen)
- f) tre laboratoriebiträden i Ce 11 (ett vid anatomiska, ett vid fysiologiska och ett vid medicinsk-kemiska institutionen)
- g) två kontorister i Ce 13 (en vid anatomiska och en vid farmakologiska institutionen)
- h) ett kanslibiträde i Ce 11 vid medicinsk-kemiska institutionen
- i) fyra vaktmästare i Ce 12 (en vid anatomiska, en vid histologiska, en vid fysiologiska och en vid medicinsk-kemiska institutionen)

Kanslern har intet att erinra mot ifrågavarande förslag.

Djurvårdare. För sina djuravdelningar disponerar fakulteten nu ett under universitetets materielanslag uppfört belopp av 12 400 kronor. Detta fördelas mellan de anatomiska, histologiska, fysiologiska, medicinsk-kemiska, farmakologiska, patologiska och bakteriologiska institutionerna för bestridande av löpande utgifter i samband med inköp av djur, djurfoder, m. m. Skötseln och tillsynen av djuren har hittills ombesörjts av institutionernas fasta personal och av extra arbetskraft, som avlönats ur institutionernas materielanslag.

Konsistoriet har nu hemställt, att fyra befattningar såsom djurvårdare måtte inrättas, därav en för anatomiska och histologiska institutionerna, en för fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna, en för bakteriologiska och klinisk-bakteriologiska institutionerna och en för patologiska institutionerna. Såsom motivering härför har framhållits följande.

Djurbeståndet på de prekliniska institutionerna är numera mycket omfattande, och behovet av försöksdjur väntas ytterligare öka. Skötseln av och tillsynen över djuren är synnerligen arbetskrävande. Detta arbete har hittills ombesörjts av institutionens fasta personal och av extra arbetskraft, som avlönats ur institutionernas materielanslag. Institutionspersonalen kan emellertid icke sysselsättas med djurskötseln, utan att andra viktiga arbetsuppgifter eftersätts. Denna personal besitter i allmänhet ej heller tillräcklig kunskap och erfarenhet på området. Anställandet av extra arbetskraft för djurskötseln mot avlöning ur materielanslaget medför en orimligt hård belastning av detta anslag. Det är av nu angivna skäl ett ytterst angeläget önskemål, att fasta befattningar såsom djurskötare inrättas vid institutionerna.

Kanslern biträder konsistoriets framställning.

Ytterligare förslag. *Kanslern* har vidare framställt följande förslag.

1. Forskardocent.
2. Personlig tjänst som forskningsassistent i Ce 19 för förste laboratoriebiträdet i Ce 15 vid medicinsk-kemiska institutionen G. Fölsch och samtidigt vakanssättning av dennes tjänst som förste laboratoriebiträde.
3. Instrumentmakare i Ce 14 vid klinisk-kemiska institutionens verkstad.
4. Laboratoriesköterska i Cg 14 vid klinisk-kemiska institutionen.
5. Halvtidsanställt laboratoriebiträde i Ce 11 vid audiologiska laboratoriet.
6. Institutionsvaktmästare i Cg 10 vid anatomiska institutionen.
7. Ekonomibiträde i Cg 5 vid klinisk-kemiska institutionen.

Filosofiska fakulteten

Professur i stället för laboratur i matematik. Genom beslut av 1953 års riksdag inrättades från och med den 1 juli 1953 vid Göteborgs högskola en laboratur i matematik.

Konsistoriet har nu hemställt, att ifrågavarande laboratur måtte omvandlas till professur i matematik. *Konsistoriet* har därvid erinrat om att det icke visat sig möjligt att besätta förevarande laboratur med en kompetent stadigvarande arbetskraft. Den enda möjligheten att inom rimlig tid få den lärarkraft, som behövdes för handhavande av undervisning och forskning i matematik vid universitetet, vore därför enligt konsistoriets åsikt att laboraturen ombildades till en professur i matematik. Detta krav vore i och för sig motiverat redan av ämnets centrala betydelse och det starkt ökade intresset för matematikstudier vid universitet, som lagts i dagen av studenterna från Västsverige.

Kanslern förklarar sig vara ense med konsistoriet om nödvändigheten av att omförmälda laboratur förändras till en professur och tillstyrker sålunda bifall till föreliggande förslag.

Ytterligare en professur inom ämnesområdet psykologi och pedagogik. Å universitetets stat finnes för närvarande uppförd en professur i psykologi och pedagogik. De till professurens förfogande ställda vetenskapligt utbildade hjälpkrafterna utgöres av en biträdande lärare, en förste assistent och en förste amanuens. Därjämte äger ämnesområdet i fråga företrädesrätt till en av fakultetens docentbefattningar. Vid universiteten i Uppsala och Lund samt Stockholms högskola har motsvarande professurer genom särskilda beslut av riksdagen redan uppdelats i två professurer, nämligen en i psykologi samt en i pedagogik och pedagogisk psykologi. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1953 må från och med vårterminen 1954 examen i Göteborg anställas i ett vart av ämnena pedagogik och psykologi.

Konsistoriet har nu ånyo hemställt, att professuren i psykologi och pedagogik vid Göteborgs universitet måtte delas i två professurer, nämligen en i psykologi samt en i pedagogik och pedagogisk psykologi. *Konsistoriet* har därvid — förutom förut angivna omständigheter — framhållit huvudsakligen följande.

Behovet av en förstärkning av lärarkrafterna inom ämnesområdet psykologi och pedagogik är starkt accentuerat, icke minst med hänsyn till pedagogikundervisningens betydelse för lärarutbildningen. Insikten om betydelsen av en fortlöpande vetenskaplig granskning av skolproblemen växer sig allt starkare och i samband härmed framträder kravet på en förstärkning av den pedagogiska forskningens resurser. För psykologiens del är det av vikt att väsentligt utveckla den experimentella psykologien och psykofysiologien samt praktisk psykologi t. ex. för industriella syften. Det starka intresset för studier i såväl pedagogik som psykologi belyses klart av antalet studerande i dessa ämnen, höstterminen 1954 sålunda 159 respektive 61.

Om den föreslagna professuren inrättas, måste den nuvarande befattningen såsom biträdande lärare i psykologi och pedagogik ändock bibehållas med hänsyn bland annat till nödvändigheten av att en särskild lärarkraft finns disponibel för att leda den obligatoriska kursen i pedagogik för blivande filosofie magistrar.

Kanslern anför för sin del följande.

Då jag nu liksom i fjol funnit att starka skäl anförts för konsistoriets förslag beträffande uppdelning på angivet sätt av omförmälda professorur vid Göteborgs universitet tillstyrker jag bifall till den härom gjorda framställningen. Jag biträder även förslaget om att den nuvarande biträdande lärarbefattningen i psykologi och pedagogik bibehålles på grund av nödvändigheten av att en särskild lärarkraft står till förfogande för att leda den obligatoriska kursen i pedagogik för blivande filosofie magistrar.

Ytterligare två docenter. Vid fakulteten finnes nu 12 docentbefattningar.

Konsistoriet har — under framhållande av att docenturer alljämt saknas i klassiska språk, klassisk fornkunskap, semitiska språk, slaviska språk, jämförande språkforskning, statistik, matematik, ekonomisk historia och etnografi — begärt en förstärkning av fakultetens docentinstitution med två tjänster, den ena med företrädesrätt för de klassiska språken och den andra rörlig.

Kanslern finner ifrågavarande äskande starkt motiverat och tillstyrker därför bifall till detsamma.

Pedagogiskt universitetslektorat i litteraturhistoria med poetik. Vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid Stockholms högskola finnes nu för detta ämne två professorer. I Uppsala betjänas ämnet dessutom av en pedagogisk lektor och i Stockholm av en biträdande lärare. Vid de nämnda lärosätena disponerar ämnet i regel även två e. o. docentbefattningar. I Göteborg företrädes ämnet allena av en professor och en e. o. docent.

Konsistoriet har hemställt, att en preceptur måtte inrättas i ifrågavarande ämne. Till stöd härför har framhållits bland annat följande.

Med nuvarande lärarkrafter är det omöjligt att täcka det stigande undervisningsbehovet. Den föreskrivna begränsningen av studietiden gör det nödvändigt, att kursmässig undervisning inrättas åtminstone i vissa delar av ämnet. Men varken dessa kurser med examinatorier eller seminarierna med individuella uppgifter av olika slag kan bedrivas effektivt om deltagarantalet överstiger cirka 25. Antalet studerande för två betyg var emellertid under läsåret 1954—55 omkring 80 och kan beräknas ytterligare växa. Redan den löpande undervisningen på mellannivån ställer alltså långt större personella krav än som för närvarande kan mötas. Härtill kommer å ena sidan behovet av vetenskapliga föreläsningar samt seminarier för licentiander och doktorander, å andra sidan den sannolikt förestående nödvändigheten att inrätta särskild, kursmässig undervisning för betyget godkänd. Det är därför klart att ämnet är i starkt behov av ytterligare en ordinarie lärarkraft, lämpligen en preceptor.

Kanslern förordar — under erinran om att han för nästa budgetår tillstyrkt inrättandet vid Lunds universitet av ett pedagogiskt universitetslektorat i litteraturhistoria med poetik — att jämväl Göteborgs universitet utrustas med en dylik befattning.

Pedagogiskt universitetslektorat i engelska språket. Ämnet representeras för närvarande av en professor, en e. o. docent, en universitetslektor (nuvarande arvode 18 408 kronor) och en andre amanuens.

Konsistoriet har hemställt om en förstärkning av lärartjänsterna i ämnet med ett universitetslektorat av samma typ som universitetets nuvarande lektorat i svenska språket. Såsom motivering härför har framhållits huvudsakligen följande.

Engelska språket uppvisar det utan jämförelse största antalet studerande vid universitetet. Höstterminen 1954 utgjorde sålunda detta antal 183. Behovet av en förstärkning av lärarkrafterna i detta språk gör sig därför starkt gällande. Ett pedagogiskt lektorat i engelska bör inrättas. Denna typ av lärarbefattning är särskilt lämplig för upprätthållande av kontakten med undervisningen vid läroverken, en kontakt som måste anses särskilt önskvärd med hänsyn till engelskans framträdande plats på läroverkens schemata. Innehavaren av lektoratet skulle disponeras huvudsakligen för undervisning men jämväl förrätta viss examination och biträda vid rättningen av skriftliga prov.

Kanslern finner det uppenbart, att universitetets lärarkrafter i engelska språket bör förstärkas, och förordar därför, att universitetet tilldelas ett pedagogiskt lektorat i ämnet.

Biträdande lärare i statistik. Universitetets nuvarande personalorganisation i detta ämne utgöres av en preceptor, en andre assistent, en förste amanuens, en andre amanuens, ett kanslibitråde och ett räknebiträde.

Konsistoriet har äskat medel till en biträdande lärare i ämnet i fråga. Till stöd härför har åberopats följande.

I ämnet krävs undervisning på såväl lågstadium som högstadium med samtidig differentiering på olika linjer. Det är därför nödvändigt, att ämnesrepresentanten har vid sin sida en kvalificerad lärare, som kan ha hand om viss del av den grundläggande undervisningen. Bristen på lärare i statistik har, i förening med lokalsvårigheter, framtingat en begränsning av antalet deltagare i nybörjarkurserna i statistik under både innevarande och närmast föregående läsår. Det framstår för konsistoriet som en viktig angelägenhet att bereda alla studenter, som så önskar, möjlighet till studier i statistik vid universitetet. För sådant ändamål erfordras en upprustning av bland annat lärarkrafterna, i första hand med en biträdande lärare.

Kanslern anser det nödvändigt, att universitetet erhåller den begärda tjänsten, och biträder därför förevarande förslag.

Biträdande lärare i tyska språket. För detta ämne förfogar universitetet nu över följande personal, nämligen en professor, en e. o. docent, en universitetslektor (nuvarande arvode 18 408 kronor) och en andre amanuens.

Konsistoriet har hemställt, att ifrågavarande personal måtte utökas med en biträdande lärare. Såsom motivering härför har framhållits huvudsakligen följande.

Efter utnämningen av docenten Tage Ahldén till professor i tyska vid Lunds universitet förordnades docenten K. F. Freudenthal till extra ordinarie docent i ämnet i Göteborg. Freudenthal hade tidigare mot arvode ur kursanslaget lett proseminarieövningar i tyska under en veckotimme, vilken uppgift nu ingår i hans ordinarie undervisning som extra ordinarie docent. Förändringen innebär alltså en minskning av antalet undervisningstimmar med en timme per vecka. Proseminariet i tyska, omfattande cirka 75 studenter, är för närvarande uppdelat i två avdelningar men måste snarast få en tredje avdelning, vilken bör ledas av extra ordinarie docenten (en veckotimme). Sedan länge föreligger ett starkt behov av att anordna en kurs i tysk fonetik med övningar (och slutförhör). På grund av nybörjarnas bristfälliga kunskaper erfordras därjämte särskild undervisning i tysk grammatik och fraseologi av svensk lärare. En serie föreläsningar i äldre nyhögtyska (resp. över klassikerna), vilken tidigare meddelats av extra ordinarie docenten, är nödvändig. Dessutom behöver professorn assistens vid licentiatseminariet (för närvarande 13 medlemmar) och vid proseminarierna, särskilt den högre avdelningen. Antalet studenter, som härstädes för närvarande läser tyska, är mer än tre gånger så stort som år 1951.

Kanslern finner det nödvändigt, att lärarkrafterna i tyska språket förstärkes med en biträdande lärare, och tillstyrker därför förslaget härom.

Andre assistent vid nationalekonomiska institutionen. Den vetenskapligt utbildade personalen i detta ämne utgöres vid Göteborgs universitet av en professor, en extra ordinarie docent och en andre amanuens. Vid vartdera av universiteten i Uppsala och Lund finnes för ämnet nationalekonomi — förutom professor och såsom regel också extra ordinarie docent — biträdande lärare, samt förste och andre amanuens.

Konsistoriet har hemställt, att förutnämnda befattning som andre amanuens måtte utbytas mot en befattning som andre assistent. Såsom skäl härför har åberopats följande.

Det är avsett, att andre assistenten utöver de uppgifter, som nu åligger andre amanuensen, skall anlitas för hållande av kortare kurser för filosofie kandidat- och politices magisterexamen (bland annat elementärkurs i grafiska forskningsmetoder), för rättande av skriftliga arbeten och för biträde vid det på institutionen bedrivna forskningsarbetet. Behovet av en kvalificerad kraft för nämnda arbetsuppgifter gör sig starkt gällande.

Kanslern förordar för sin del, att en tjänst som andre assistent inrättas vid nationalekonomiska institutionen.

Ytterligare en förste amanuens vid institutionerna för psykologi och pedagogik, avsedd för pedagogik. *Konsistoriet* har äskat medel till en förste assistent, avsedd för ämnet pedagogik. Såsom motivering härför har framhållits följande.

En förste assistent erfordras för handhavande i huvudsak av följande arbetsuppgifter: Biträde vid testningskurser, handledning av studenterna i vissa praktiska arbetsuppgifter, planering och övervakning av fältarbeten samt omhändertagande av mer rutinmässiga, löpande institutionsgöromål. Inrättande av en förste assistenttjänst är angeläget med hänsyn till det stora antalet studerande i ämnet och till nödvändigheten av att ämnesläraren befrias från mera rutinmässiga göromål.

Kanslern anser sig så till vida böra tillmötesgå konsistoriets önskemål som han tillstyrker inrättandet av en för ämnet pedagogik avsedd befattning som förste amanuens.

Nyanställning av viss biträdespersonal. Fakulteten disponerar nu allenast tre kanslibitråden (ett gemensamt för hela fakulteten, ett på statistiska institutionen och ett gemensamt för de geografiska, nationalekonomiska och statsvetenskapliga institutionerna).

Konsistoriet har begärt, att fyra nya kanslibitrådestjänster i Ce 11 måtte komma till stånd. Vidare har konsistoriet påyrkat inrättandet av dels en tjänst som kartbiträde i Ce 11 vid geografiska institutionen, dels en befattning som rit- och räknebiträde i Ce 11 vid institutionen för ekonomisk historia, dels ock en tjänst som räknebiträde i Ce 8 vid statistiska institutionen.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Fakulteten är allttjämt mycket dåligt tillgodosedd med biträdeshjälp för skrivgöromål, kartritning, räknearbeten m. m. Jag tillstyrker därför inrättandet av två nya kanslibitrådestjänster, att fördelas av kanslern efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, ett kartbiträde i Ce 11 vid geografiska institutionen, ett rit- och räknebiträde i den reglerade befordringsgången vid institutionen för ekonomisk historia samt ett räknebiträde i samma löneställning vid statistiska institutionen.

Vaktmästare i Cg 10, avsedd för vissa av fakultetens institutioner. På Lorensbergsområdet äger universitetet tre nära varandra belägna fastigheter, två vid Dicksonsgatan och en vid Bengt Lidnersgatan, vilka fastigheter inrymmer institutionerna för konsthistoria, geografi, historia, ekonomisk historia och filosofi. Vidare har fastigheten Viktor Rydbergsgatan 24 numera inköpts för att inrymma institutionerna för litteraturhistoria och nordiska språk. För underhållning och ombesörjande av eldning i dessa fastigheter samt för handhavande av vissa expeditionella göromål vid institutionerna har *konsistoriet* äskat medel till en heltidsanställd vaktmästare i Ce 12. *Kanslern*, som funnit behovet av en befattningshavare för omhändertagande av förenämnda uppgifter uppenbart, biträder på så sätt konsistoriets förslag att han för ändamålet i fråga tillstyrker inrättandet av en vaktmästartjänst i Cg 10.

Ytterligare förslag. *Kanslern* har vidare framställt följande förslag.

1. Professur i stället för preceptur i statistik.
2. Preceptur i sociologi.
3. Befattningsarvode åt laboratorn i marin botanik (kostnad 1 008 kronor).
4. Pedagogiskt universitetslektorat i romanska språk.
5. Tre universitetslektorat, varav ett i amerikansk filologi samt ett i danska och ett i norska språket.
6. Biträdande lärare i statskunskap.
7. Förste assistent i stället för förste amanuens vid marinbotaniska institutionen.
8. Förste assistent vid konsthistoriska institutionen.
9. Andre amanuens för sociologi.
10. Tredje amanuens för psykologi.
11. Höjning av kursanslaget från 85 500 till 105 500 kronor.
12. Laboratoriebiträde i Ce 13 vid marinbotaniska institutionen.

Universitetets administration

Arvoden åt universitetets dekaner. För de arbetsuppgifter och extra kostnader, som är förenade med dessa ämbeten utgår för närvarande ingen ersättning. *Kanslern* har nu i anslutning till ett av 1945 års universitetsberedning i dess betänkande del III (SOU 1947: 75, s. 102—105) framställt förslag och till av honom den 21 april 1955 framlagt förslag till nya statuter för universiteten äskat medel till arvoden åt universitetets dekaner med 5 500 kronor.

Ordinarie sättnings av tre tjänster. *Kanslern* har med anledning av en av *konsistoriet* gjord framställning hemställt om ordinarie anställningsform för följande extra ordinarie befattningshavare, nämligen akademisekreteraren (Ce 31), akademikamreraren (Ce 29) och kansliskrivaren (Ce 15).

Uppflyttning av kassörstjänsten vid kamrerarkontoret från lönegrad Ce 17 till Ce 19. *Konsistoriet* har hemställt, att denna tjänst måtte utbytas mot en ordinarie befattning i 19 lönegraden. Såsom skäl härför har åberopats, att det på grund av omfattningen av de akademikamreraren åvilande göromålen vore nödvändigt att åt kassören anförtro icke blott vanliga kassa- och bokföringsgöromål utan även andra kamerala ärenden. Därjämte har framhållits, att kassören vid förefallande behov måste anlitas som vikarie å kamrerartjänsten. *Kanslern* anser, att förevarande tjänst med hänsyn till de med densamma förenade arbetsuppgifterna och de kompetenskrav, som måste ställas på vederbörande tjänsteinnehavare bör uppflyttas till 19 lönegraden. Med tjänstens överförande till ordinarie stat torde det däremot enligt kanslerns åsikt kunna ännu något anstå.

Förstärkning av biträdespersonalen. *Konsistoriet* har framställt förslag om två nya befattningar, nämligen en som kontorist i Ce 13 vid kamrerarkontoret och en som kanslibiträde i Ce 11 vid kansliet.

Behovet av den förstnämnda tjänsten har motiverats på i huvudsak följande sätt.

Kamrerarkontorets personal utgöres för närvarande av en akademikerare (Ce 29), en kassör (Ce 17), ett kanslibitråde (Ce 11) och ett kontorsbitråde (Cf 4—Ce 8). Universitetet är i kameralt hänseende en huvudförvaltning med omfattande ekonomisk verksamhet. Utgifterna å driftbudgeten kommer budgetåret 1955/56 att överstiga 6 miljoner kronor. Universitetets enskilda fonder har ett värde överstigande 10 miljoner kronor. De genom kamrerarekontoret avlönade befattningshavarna uppgår till omkring 300 och antalet kassaverifikationer kommer innevarande budgetår att uppgå till omkring 12 000. Den kamerala personalen har redan från början visat sig otillräcklig för de föreliggande arbetsuppgifterna. Extra arbetskraft med arvodesersättning har därför måst anlitas i betydande utsträckning innevarande budgetår. Behovet av ännu en befattningshavare vid kontoret kommer att bli än mera framträdande under nästa budgetår.

Kanslern tillstyrker inrättandet av de begärda två tjänsterna.

Vidare har *kanslern* framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. *Kanslern* har därjämte på anförda skäl föreslagit viss uppräknig av två av de under de särskilda uppborädsmedlen upptagna posterna, nämligen posten 1. »Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna» och posten 3. »Avkastning från vissa donationsfonder».

Departementschefen. I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen skall andra etappen av ifrågavarande reform genomföras under nästa budgetår. Jag beräknar därför nu i överensstämmelse med kanslerns i det föregående redovisade förslag medel dels till de nya befattningar och ändamål, som i enlighet med nämnda proposition bedömts erforderliga för genomförandet av sagda etapp vid den medicinska fakulteten i Göteborg, dels ock till de övergångsanordningar, kanslern i detta sammanhang funnit behövliga. Därjämte föreslår jag, att kanslern bemyndigas disponera å anslagsmedlen till propedeutisk kursundervisning eventuellt uppkommande besparingar för oförutsedda utgifter vid den medicinska fakulteten. Benämningarna å professorerna i allmän patologi och i speciell patologi torde vidare i enlighet med vad som förordats i förutnämnda proposition böra ändras till professorer i patologi. Med hänsyn till att ett för innevarande budgetår för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året beräknat arvodesbelopp av 4 000 kronor har karaktär av engångsanvisning bör beloppet icke upptagas i avlöningsstaten för nästa budgetår.

På grund av vad som anförts till stöd för en förstärkning av den medicinska fakultetens docentorganisation, anser jag mig böra tillstyrka, att

vid denna fakultet inrättas ytterligare två docentbefattningar. Av dessa bör den ena tills vidare vara rörlig och den andra företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne.

Då radiofysiken kommit att spela en allt viktigare roll inom modern medicin, synes det angeläget, att laboratorn i detta ämne erhåller en vetenskapligt utbildad medhjälpare. Jag förordar därför, att en befattning som förste assistent inrättas vid radiofysiska institutionen.

I enlighet med ett i det föregående redovisat förslag torde nu sammanlagt tjugo vid den medicinska fakulteten inrättade extra ordinarie tjänster uppföras å ordinarie stat.

Det synes mig motiverat, att särskilda djurvårdare anställas vid vissa av den medicinska fakultetens institutioner. Med biträdande av föreliggande förslag tillstyrker jag sålunda inrättande av fyra djurvårdarbefattningar i Cg 10, varav en befattning gemensam för anatomiska och histologiska institutionerna, en gemensam för fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna, en gemensam för bakteriologiska och klinisk-bakteriologiska institutionerna samt en gemensam för patologiska institutionerna.

Starka skäl talar enligt min mening för att den nuvarande laboraturen i matematik ombildas till professur i ämnet. Jag biträder därför förslaget härom.

Behovet av en förstärkning av lärarkrafterna inom ämnesområdet psykologi och pedagogik är starkt accentuerat, icke minst med hänsyn till pedagogikundervisningens betydelse för lärarutbildningen. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att vid universitetet inrättas ytterligare en professur inom nämnda ämnesområde. De två professurerna bör benämnas, den ena professur i psykologi och den andra professur i pedagogik och pedagogisk psykologi. Innehavaren av den nuvarande professuren i psykologi och pedagogik bör medgivas välja, vilket av de två ämnesområdena han önskar företräda. Den andra professuren bör därefter ledigförklaras i vanlig ordning. Den nuvarande befattningen som biträdande lärare i psykologi och pedagogik bör i överensstämmelse med föreliggande förslag bibehållas.

För befattningsarvode åt laboratorn i marin botanik beräknar jag 1 008 kronor.

Även den filosofiska fakultetens docentorganisation bör förstärkas. Jag anser mig för egen del böra förorda, att ytterligare en docentbefattning inrättas vid sagda fakultet. Denna befattning bör tills vidare vara rörlig.

Behovet av en förstärkning av lärarkrafterna i såväl litteraturhistoria med poetik som engelska språket gör sig starkt gällande, icke minst med hänsyn till dessa ämnens vikt för lärarutbildningen. Enligt föreliggande förslag skall denna förstärkning ske genom inrättande i vardera ämnet av ett pedagogiskt universitetslektorat efter mönster av motsvarande lek-

torat vid universitetet i svenska språket i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden. Jag anser mig böra biträda ifrågavarande förslag.

Även en förstärkning av lärarkrafterna i statistik och tyska språket synes mig motiverad. Jag förordar därför, att en befattning som biträdande lärare inrättas i vartdera av dessa ämnen. Därjämte beräknar jag medel till en andre assistent i stället för en andre amanuens vid nationalekonomiska institutionen. Jag biträder vidare kanslerns förslag om inrättande av en för ämnet pedagogik avsedd befattning som förste amanuens.

I anledning av gjorda framställningar om utökning av filosofiska fakultetens biträdespersonal anser jag mig böra beräkna medel till ett för fakulteten gemensamt kanslibitråde i Ce 11 och till ett kartbiträde i Ce 11 vid geografiska institutionen. Vidare tillstyrker jag bifall till kanslerns förslag om anställande av en för vissa av fakultetens institutioner avsedd vaktmästare i Cg 10.

Under hänvisning till vad jag vid min anmälan av avlöningsanslaget för Uppsala universitet anfört i fråga om arvode åt dekanerna beräknar jag under nu förevarande anslag medel för dylika arvoden i enlighet med kanslerns förslag beträffande universitetet i Göteborg.

Såsom kanslern föreslagit torde ordinarie anställningsform beredas följande tre till universitetsadministrationen knutna extra ordinarie befattningshavare, nämligen akademisekreteraren, akademikamreraren och kansliskrivaren. I anledning av framställda förslag om förstärkning av kamrerarkontorets personal förordar jag, att nämnda personal för nästa budgetår utökas med ett kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, torde medel böra beräknas för en kassör i Ce 19 i stället för en dylik befattningshavare i Ce 17 vid kamrerarkontoret och för en instrumentmakare i Ce 14 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 12 vid anatomiska och histologiska institutionerna.

Förutom av de av mig i det föregående förordade ändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål förordas ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag av 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. Å andra sidan torde i överensstämmelse med av kanslern framlagda beräkningar uppräknade böra ske av posten 1. »Bidrag från Göteborgs stad till avlöning av de kliniska amanuenserna» och posten 3. »Avkastning från vissa donationsfonder» under de särskilda uppborndsmedlen. Detta föranleder ett minskat medelsbehov under anslaget.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till 4 475 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 885 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 676 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 031 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 657 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	835 000
<u>Summa kronor</u>	<u>5 199 000</u>

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

1. Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna	155 600
2. Bidrag från Göteborgs stad till filosofiska fakulteten	400 000
3. Avkastning från vissa donationsfonder	164 400
4. Studentinskrivnings- och examinationsavgifter samt diverse inkomster	4 000
<u>Summa kronor</u>	<u>724 000</u>
Nettoutgift kronor	4 475 000

c) till *Göteborgs universitet*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 4 475 000 kronor.

[91] 17. Göteborgs universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	294 000	273 314
1955/56 (statsliggaren s. 536)	298 000	
1956/57 (förslag)	306 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1955/56 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1956/57 föreslagna belopp, kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	5 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	240 400	240 400
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	30 000	40 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 000	8 000
5. Nattbevakning av vissa medicinska fakultetens lokaler, <i>förslagsvis</i>	3 600	4 000
6. Telefonavgifter vid medicinska fakulteten m. m., <i>förslagsvis</i>	11 000	8 600
Summa kronor	298 000	306 000

I fråga om anslagsposterna 2, 3, 5 och 6 innebär kanslerns förslag en reducering av universitetets eget förslag med respektive 6 400, 1 000, 200 och 2 400 kronor. Till stöd för de av honom föreslagna anslagsbeloppen åberopar kanslern belastningen under det senast tilländagångna budgetåret samt prisstegringar och tillkomsten av ytterligare lokaler.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag. Anslaget bör därför höjas med 8 000 kronor till 306 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 306 000 kronor.

[92] **18. Göteborgs universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	600 000	423 425
1955/56 (statsliggaren s. 536 f.)	706 000	
1956/57 (förslag)	771 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året avsett engångsbelopp av 1 000 kronor.

Universitetskanslern har med anledning av framställningar från universitetets sida föreslagit en höjning av förevarande reservationsanslag med 160 000 kronor. Kanslern har därvid framhållit, att universitetet i fråga om materielanslag vore väsentligt sämre tillgodosett än de äldre universitetet samt att den av honom nu förordade höjningen i sin helhet torde få betecknas såsom en ökning av i huvudsak automatisk natur. Höjningen fördelar sig på särskilt angivna ändamål på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

1. Tryckningskostnader (nu 33 000)	+	4 000
2. Exkursionsanslag inom filosofiska fakulteten (nu 8 000) ..	+	10 000
3. Bidrag till filosofiska fakultetens skrivbyrå (nu 0)	+	8 000
4. Anatomiska institutionen (nu 27 900)	+	4 300
5. Histologiska institutionen (nu 29 900)	+	5 500
6. Fysiologiska institutionen (nu 46 100)	+	6 900
7. Medicinsk-kemiska institutionen (nu 50 300)	+	13 700
8. Farmakologiska institutionen (nu 32 400)	+	6 100
9. Patologiska institutionerna (nu 37 800)	+	7 800
10. Bakteriologiska institutionen (nu 25 400)	+	4 300
11. Medicinska klinikerna (nu 40 600)	+	2 600
12. Kirurgiska klinikerna (nu 38 400)	+	4 800
13. Kliniskt-kemiska laboratoriet (nu 12 000)	+	5 500
14. Neurologiska kliniken (nu 8 700)	+	1 300
15. Radioterapeutiska kliniken (nu 9 000)	+	3 000
16. Psykiatriska kliniken (nu 17 600)	+	2 600
17. Dermato-venereologiska kliniken (nu 13 700)	+	4 300
18. Kliniskt-fysiologiska laboratoriet (nu 10 000)	+	4 000
19. Den propedeutiska undervisningen å Vasa sjukhus (nu 0)	+	10 000
20. Seminarierna för de humanistiska ämnena (nu 35 000) ..	+	10 000
21. Ekonomisk-historiska institutionen (nu 3 000)	+	2 000
22. Historiska institutionen (nu 3 000)	+	2 000
23. Seminariet för litteraturhistoria (nu 0)	+	5 000
24. Geografiska institutionen (nu 10 000)	+	4 000
25. Marinbotaniska institutionen (nu 5 500)	+	1 500
26. Mikrofilm- och fotostatarkivet (nu 1 700)	+	1 300
27. Nationalekonomiska institutionen (nu 5 000)	+	5 000
28. Pedagogiska institutionen (nu 2 500)	+	1 500
29. Djurpsykologiska avdelningen (nu 0)	+	4 000
30. Statistiska institutionen (nu 11 000)	+	4 000
31. Statsvetenskapliga institutionen (nu 5 000)	+	5 000
32. Sociologiska institutionen (nu 0)	+	6 000
Summa kronor		+ 160 000

Beträffande den närmare motiveringen för kanslerns förslag torde få hänvisas till handlingarna. Anmärkas må dock, att det under 32 upptagna förslaget förutsätter bifall till en av kanslern gjord, under avlöningsförslaget redovisad framställning om inrättande vid universitetet av en preceptor i sociologi.

Departementschefen. I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår — såsom förut påpekats — ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året avsett engångsbelopp, vilket bortfaller för nästa budgetår. Då jag vid min anmälan av universitetets avlöningsanslag icke ansett mig böra biträda förslaget om inrättande av en preceptor i sociologi, beräknar jag i överensstämmelse härmed icke heller några särskilda anslagsmedel till materiel för detta ämne. Med anledning av kanslerns i övrigt framställda förslag avseende dels höjningar av vissa delposter under anslaget dels ock anvisande av medel under an-

slaget till nya ändamål anser jag mig böra tillstyrka en ökning av anslagsmedlen med 66 000 kronor, varav 3 000 kronor avser engångsutgifter vid seminariet för litteraturhistoria. Anslaget för nästa budgetår bör med hänsyn till vad jag anfört och föreslagit i det föregående höjas med 65 000 kronor till 771 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, närmare fördela anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Göteborgs universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 771 000 kronor.

[93] **19. Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	75 000	48 820
1955/56 (statsliggaren s. 537)	130 000	
1956/57 (förslag)	100 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för nyanskaffning av instrument och apparater för ämnet medicinsk fysik avsett engångsbelopp av 30 000 kronor (se 1955 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 183).

För nästkommande budgetår beräknar *det större konsistoriet i Göteborg* medelsbehovet under förevarande anslag till 160 000 kronor, varav 100 000 kronor för den medicinska och 60 000 kronor för den filosofiska fakulteten.

Universitetskanslern förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Kanslern erinrar därvid om att ett bifall till hans förslag med hänsyn till anslagsavvägningen för innevarande budgetår skulle innebära en reell anslagsförstärkning med 30 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget bör enligt min mening minskas med det belopp, som för innevarande budgetår beräknats för utgifter av engångsnatur, eller med 30 000 kronor till 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[94] **20. Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	75 000	70 182
1955/56 (statsliggaren s. 537)	75 000	
1956/57 (förslag)	60 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för bibliotekets uppbyggnad avsett engångsbelopp av 25 000 kronor, utgörande den sista tredjedelen av ett för ändamålet beräknat engångsanslag av sammanlagt 75 000 kronor (se 1955 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 183 f.).

Det större konsistoriet i Göteborg hemställer för nästa budgetår om en medelsanvisning av 65 000 kronor, innebärande en reell anslagsförstärkning med 15 000 kronor, varav 5 000 kronor i anledning av inträffade prisstegringar och 10 000 kronor för tillgodoseendet av den kliniska forskningens behov.

Universitetskanslern biträder konsistoriets framställning.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med 60 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[95] **21. Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek.** Enligt det mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad ingångna avtalet angående samordnande av medicinska högskolans bibliotek med Göteborgs stadsbibliotek gäller bland annat, att antalet befattningar vid det medicinska biblioteket fastställs av Kungl. Maj:t, att det medicinska bibliotekets administration och drift handhaves av staden, som inom ramen för vad därom av Kungl. Maj:t fastställs tillsätter, avlönar och pensionerar bibliotekets personal, att personalen avlönas och pensioneras enligt för Göteborgs stads tjänstemän gällande regler samt att staden för sina kostnader för avlöning och pensioner till personalen erhåller ersättning av staten efter varje budgetårs slut.

Nämnda ersättning bestrides ur förevarande förslagsanslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 86 600 kronor, motsvarande den beräknade ersättningen för redovisningsåret 1954/55.

Enligt vederbörligt medgivande må vid biblioteket finnas anställd följande personal, nämligen en förste bibliotekarie, en förste amanuens, en förste assistent, en assistent, en vaktmästare, ett kontorsbiträde och en kontorsvakt.

Det större akademiska konsistoriet hemställer om höjning av anslaget med 13 400 kronor till 100 000 kronor. Höjningen föranledes av inträdda löneförhöjningar för förenämnda personal och av behovet av ökade medel till vikariatsersättningar och tillfällig arbetskraft. Till ett från biblioteksledningens sida framlagt förslag om en viss förstärkning av personalorga-

nisationen har konsistoriet på anförda skäl icke ansett sig böra nu taga ställning.

Kanslern tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor, och anför ytterligare följande.

Jag får erinra därom, att chefen för ecklesiastikdepartementet i 1955 års åttonde huvudtitel (punkt 95, s. 186) förutsatt, att kanslern för rikets universitet läte upptaga förhandlingar med Göteborgs stads vederbörande myndigheter om erforderliga jämkningar i avtalstexten till nu gällande avtal rörande biblioteket samt för Kungl. Maj:t framlade de förslag i ämnet, vartill resultatet av dylika förhandlingar kunde giva anledning. Med anledning härav har vissa förberedande undersökningar verkställt rörande Göteborgs stadsbiblioteks förhållande till universitetet och det medicinska bibliotekets ställning.

I detta sammanhang torde vidare få erinras om att chefen för ecklesiastikdepartementet i 1955 års åttonde huvudtitel jämväl framhållit, att en organisationsundersökning borde komma till stånd beträffande universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, och förutsatt, att innan nya äskanden om utökning av bibliotekens personal framlades överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Uppsala respektive överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Lund i samråd med statens organisationsnämnd skulle verkställa en översyn av vederbörande biblioteks organisation. På av statens organisationsnämnd gemensamt med mig i skrivelse den 25 augusti 1955 framställt förslag har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 september 1955 förordnat förste bibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Lund, f. d. professorn Knut Knutsson att biträda organisationsnämnden och nämnda överbibliotekarier med ifrågavarande översyn. I nyssnämnda skrivelse framhölls vidare att det av olika anledningar kunde befinnas befogat, att organisationsundersökningar av förut angivet slag komme till stånd jämväl beträffande biblioteksfrågorna vid Göteborgs universitet och Stockholms högskola. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att nu framlägga något förslag rörande organisationen beträffande det medicinska biblioteket i Göteborg.

Departementschefen. Med biträdande av föreliggande förslag tillstyrker jag, att detta anslag ökas med 13 400 kronor till 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[96] **22. Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** För innevarande budgetår har under rubriken Göteborgs universitet: Utrustning anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor. Anslaget disponeras på sätt framgår av s. 538 i statsliggaren.

Universitetskanslern har med anledning av framställningar från universitetets sida för nästa budgetår äskat en medelsanvisning av 441 000 kronor, fördelad på följande sätt.

1. Kliniskt-kemiska laboratoriet	80 000
2. Kliniskt-fysiologiska laboratoriet	80 000
3. Medicinsk-kemiska institutionen	30 000
4. Patologiska institutionerna	21 000
5. Bakteriologiska institutionen	75 000
6. Ögonkliniken	5 000
7. Neurologiska kliniken	23 000
8. Ortopediska kliniken	8 000
9. Ekonomisk-historiska institutionen	6 000
10. Konsthistoriska institutionen	7 000
11. Pedagogiska och psykologiska institutionerna	25 000
12. Statistiska institutionen	11 000
13. Aulan och vissa filosofiska fakultetens lärosalar	70 000
	Summa kronor 441 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande.

1 och 2. **Kliniskt-kemiska och kliniskt-fysiologiska laboratorier.** Dessa laboratorier är för närvarande inrymda i provisoriska lokaler. Enligt föreliggande planer skall laboratorierna framdeles erhålla lokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex. Främst med hänsyn till den utökade undervisningen i klinisk kemi och klinisk fysiologi, som enligt programmet för läkarutbildningens omläggning skall påbörjas från och med nästa budgetår, erfordras en väsentlig upprustning av laboratoriernas apparatbestånd. Det kliniskt-kemiska laboratoriet har tidigare beviljats utrustningsanslag med 38 300 kronor, medan det kliniskt-fysiologiska laboratoriet hittills icke tilldelats dylikt anslag. Det till utrustning behövligen medelsbehovet har för vardera laboratoriet beräknats till 160 000 kronor. Medelsanvisningen anses emellertid kunna uppdelas på två budgetår. För nästa budgetår äskas 80 000 kronor för vardera laboratoriet.

3. **Medicinsk-kemiska institutionen.** Anslaget äskas för anskaffande av viss utrustning, som anses erforderlig för omläggning av laborationsundervisningen i enlighet med den nya studieordningen.

4. **Patologiska institutionerna.** Det begärda anslaget avser kostnaderna för dels åtta kursmikroskop att användas för den — enligt den nya studieordningen — utvidgade undervisningen i patologi, dels möbler och teknisk utrustning för innehavaren av den prosektorsbefattning, varom framställning gjorts under avlöningsanslaget.

5. **Bakteriologiska institutionen.** Det begärda anslaget avser kostnaderna för dels avhjälpandet av vissa brister i institutionens nuvarande utrustning, dels särskild för virologiskt forskningsarbete i provisoriskt laboratorium avsedd utrustning, dels ock behövligen utrustning för åtta genom den nya studieordningens införande nytillkommande laboranter.

6. **Ögonkliniken.** För anslaget skall anskaffas fullständig utrustning för möjliggörande av filmförevisning i en genom tillbyggnad nytillkommen kurssal vid kliniken.

7. **Neurologiska kliniken.** Till denna klinik har hittills beviljats utrustningsanslag med 30 000 kronor. Det nu begärda beloppet är avsett för en upprustning av klinikens apparatur i syfte att möjliggöra klinisk forskning av tillfredsställande standard.

8. **O r t o p e d i s k a k l i n i k e n.** Anslaget skall användas för att utrusta kliniken med för undervisningen erforderliga bord, stolar och hyllor.

9. **E k o n o m i s k - h i s t o r i s k a i n s t i t u t i o n e n.** För anslaget avses skola inköpas en räknemaskin, en diktafon och en arkivkamera.

10. **K o n s t h i s t o r i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Anslaget äskas för anskaffande av en skioptikonapparat och för möblering av två för institutionen nytillkomna rum.

11. **P e d a g o g i s k a o c h p s y k l o g i s k a i n s t i t u t i o n e r n a.** Till utrustning av dessa två institutioner har för innevarande budgetår anvisats 15 000 kronor. Det nu äskade beloppet anses behövt för en ytterligare utrustning av ifrågakommande institutioners apparat- och instrumentbestånd.

12. **S t a t i s t i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Anslaget begäres för att kunna utvidga institutionens maskinpark och utbyta vissa föråldrade maskiner.

13. **A u l a n o c h v i s s a f i l o s o f i s k a f a k u l t e t e n s l ä r o s a l a r.** Till inredning av universitetets aula och vissa av filosofiska fakultetens lärosalar har för innevarande budgetår anvisats 30 000 kronor. Kostnaderna för ändamålet hade beräknats till 100 000 kronor. Den för nästa budgetår äskade medelsanvisningen — 70 000 kronor — utgör sålunda återstoden av det ursprungligen för ändamålet beräknade beloppet.

Kanslern har vidare i skrivelse den 2 november 1955 efter framställning från universitetet förordat anvisande av 26 000 kronor till utrustning av den för seminarierna för nordiska språk samt litteraturhistoria med poetik förvärvade fastigheten vid Viktor Rydbergsgatan 24 i Göteborg. Av handlingarna inhämtas bland annat, att dessa två seminarier hittills varit förlagda till universitetets huvudbyggnad och där helt saknat egna inventarier.

Departementschefen. Till utrustning för medicinsk-kemiska institutionen anser jag mig för nästa budgetår icke böra förorda anvisande av högre belopp än 20 000 kronor. Till inredning och utrustning för de patologiska institutionerna beräknar jag för nästa budgetår 15 000 kronor. För bakteriologiska institutionens del finner jag en medelsanvisning av 40 000 kronor tillräcklig. Till utrustning av den neurologiska kliniken är jag för nästa budgetår icke beredd att föreslå några anslagsmedel. För ekonomisk-historiska institutionens vidkommande tillstyrker jag för nästa budgetår en medelsanvisning av 1 700 kronor. Det begärda beloppet för inredning och utrustning av konsthistoriska institutionen torde kunna fördelas på två budgetår. För nästa budgetår beräknar jag 3 500 kronor för ändamålet. Det synes mig erforderligt, att 10 000 kronor anvisas till utrustning för pedagogiska institutionen. Någon medelsanvisning till psykologiska institutionen anser jag mig däremot icke kunna förorda. Till utrustning av statistiska institutionens maskinpark beräknar jag för nästa budgetår 5 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört och förordat bör detta anslag för

nästa budgetår uppföras med 364 200 kronor, innebärande en ökning med 164 200 kronor. Med hänsyn till att anslaget är avsett för bestridande av utgifter för såväl inredning som utrustning torde anslaget för nästa budgetår bära uppföras under rubriken Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler. Vid sådant förhållande torde vid innevarande budgetårs slut kvarstående reservationer å anslaget till Göteborgs universitet: Utrustning bära överföras till det nu föreslagna anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 364 200 kronor.

[97] **23. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 171 300	4 436 301
1955/56 (statsliggaren s. 538)	4 375 000	
1956/57 (förslag)	5 520 000	

Universitetskanslern har, efter framställning i ämnet från *lärarkollegiet vid karolinska institutet*, för nästa budgetår framlagt förslag om en betydande förstärkning av institutets lärarkrafter och personal i övrigt.

I det följande kommer jag att mera utförligt redogöra allenast för de förslag, som jag ansett mig bära helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid.

Omläggning av läkarutbildningen (andra etappen). För den beslutade reformeringen av läkarutbildningen har jag vid min anmälan i det föregående av avlöningsanslaget för Uppsala universitet lämnat en kortfattad redogörelse, till vilken torde få hänvisas. För karolinska institutets vidkommande har *kanslern* nu i anslutning till de förslag, som framlagts i propositionen 1954:212 angående reformering av nämnda utbildning föreslagit följande nya befattningar samt förändringar i övrigt:

1. Omvandling av den nuvarande laboraturen i klinisk fysiologi vid karolinska sjukhuset, vilken innehas av O. T. Sjöstrand, till professur med Sjöstrand såsom förste innehavare.
2. Prosektur i patologi vid Sabbatsbergs sjukhus.
3. Lärare i Ce 30 i klinisk farmakologi.
4. Förste assistent och förste amanuens för allmän patologi vid Sabbatsbergs sjukhus.
5. Tre förste assistenter, varav en för farmakologi samt en vid kliniskt-kemiska och en vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet.
6. Förste amanuens för patologisk anatomi vid karolinska sjukhuset.

7. Indragning av följande å institutets stat uppförda amanuensarvoden, avsedda för innehavare av läkarbefattningar vid serafimerlasarettet, nämligen ett å 3 600 kronor och ett å 3 000 kronor vid medicinska klinikerna, ett å 2 400 kronor vid medicinska polikliniken, ett å 3 000 kronor vid neurologiska kliniken, ett å 3 600 kronor och ett å 3 000 kronor vid kirurgiska klinikerna, ett å 2 400 kronor vid kirurgiska polikliniken samt ett å 2 400 kronor vid röntgeninstitutet.
8. Indragning av ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året upptaget arvodesbelopp av 4 000 kronor.
9. Ökad medelsanvisning till biträdande lärare i allmän patologi (kostnad 1 500 kronor).
10. Minskning av kursanslaget med ett för obduktionsundervisning vid S:t Görans sjukhus beräknat belopp av 9 600 kronor.
11. Ökad medelsanvisning till biträdande lärare i patologisk anatomi (kostnad 5 000 kronor).
12. Minskning av kursanslaget med ett för undervisning i farmakologi beräknat belopp av 4 000 kronor.
13. Minskning med 3 100 kronor av medelsanvisningen till kurser i kliniska undersökningsmetoder.
14. Översiktskurser i medicin (kostnad 7 000 kronor).
15. Översiktskurser i kirurgi (kostnad 7 000 kronor).
16. Förberedande kurser i socialmedicin (kostnad 1 500 kronor).
17. Demonstrationskurser i sjukvårdsteknik och fysikalisk terapi (kostnad 6 000 kronor).
18. Indragning av ett för lärare vid propedeutiska kurser i allmän kirurgi och i allmän sjukvårdsteknik upptaget arvodesbelopp av 3 200 kronor.
19. Indragning av ett för biträdande lärare i medicinsk rörelsebehandling upptaget arvodesbelopp av 3 600 kronor.
20. Preparator i Ce 14 och institutionsvaktmästare i Ce 12 för allmän patologi vid Sabbatsbergs sjukhus.
21. Instrumentmakare i Ce 14 för farmakologi.
22. Fyra kanslibitråden i Ce 11, varav ett för ett vart av kliniskt-kemiska och kliniskt-fysiologiska centrallaboratorierna å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Kanslern har dessutom funnit vissa anordningar erforderliga i samband med omläggningen av undervisningen under det propedeutiska året. Medelsbehovet för dessa övergångsanordningar har kanslern beräknat på följande sätt.

1. Extra lärare vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset	7 800
2. Extra lärare vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet	4 550
3. Extra vaktmästare med arvode, motsvarande lönen i Cg 10, vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset.	9 108
4. Två extra kliniska amanuenser för den propedeutiska undervisningen å S:t Eriks sjukhus	3 600
5. Extra propedeutisk kurs enligt den äldre ordningen	12 300

Summa kronor 37 358

Kanslern har därvid — med förmälan att det under punkten 5 upptagna beloppet innefattade bland annat arvode till fyra kliniska amanuenser under två månader — förklarat sig förutsätta att såväl dessa som de under punkten 4 upptagna två amanuenserna skulle i mån av behov tillerkännas rätt till sådan arvodesfyllnad, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1951 och den 30 juni 1952 föreskrivits för de fasta kliniska amanuenserna å S:t Eriks sjukhus.

Kanslern har vidare — under erinran om att å institutets stat för närvarande vore uppförda en professur i allmän patologi och patologisk anatomi samt en i patologisk anatomi — hemställt, att dessa två professurers benämning måtte i överensstämmelse med i propositionen 1954: 212 framlagt förslag ändras till professurer i patologi.

Kanslern har slutligen anmält, att behov befunnits föreligga av dels ett heltidsanställt kanslibitråde i Ce 11 i stället för ett halvtidsanställt sådant vid ögonkliniken å karolinska sjukhuset, dels ett kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8 vid ögonkliniken å Sabbatsbergs sjukhus. Kanslern har därvid erinrat om att undervisningen i oftalmiatrik vid institutet i enlighet med statsmakternas beslut redan från och med innevarande budgetår omlagts till överensstämmelse med den nya studieordningen (jfr 1955 års åttonde huvudtitel, s. 198 ff) samt att förslag om en personalförstärkning av nyss angivet slag framlagts i propositionen 1954: 212. Medel till omfördälda personalförstärkning borde därför enligt kanslerns åsikt ställas till förfogande för nästa budgetår.

Ökad intagning av medicine studerande. I anslutning till Kungl. Maj:ts i propositionen 1955: 142 framställda, av riksdagen godkända förslag om ökning av det årliga intaget av medicine studerande vid bland annat karolinska institutet har *kanslern* hemställt om anvisande av medel till följande nya befattningar.

1. Biträdande lärare i kemi (kostnad 16 602 kronor).
2. Biträdande lärare i kemi (kostnad 7 200 kronor).
3. Förste assistent för fysiologi.
4. Två tredje amanuenser, en för fysiologi och en för kemi.
5. Laboratoriebiträde i Ce 11 för kemi.
6. Vaktmästare i Ce 10 för fysiologi.

Omvandling av den för A. V. Engström personliga professuren i fysikalisk cellforskning till en ordinarie professur i medicinsk fysik med Engström såsom förste innehavare m. m. Till kretsen av undervisningsämnen vid de medicinska fakulteterna har i och med ikraftträdandet av den nya medicinska examensstadgan ämnet medicinsk fysik fogats. Vid varje lärosäte skall undervisningen handhavas av innehavaren av en till ämnet fast knuten docentbefattning med biträde av en förste amanuens.

Undervisningen skall vara ansluten till vederbörande fysiologiska institution.

Lärarkollegiet har nu på anförda skäl hemställt om vissa åtgärder till möjliggörande av att undervisningen i medicinsk fysik förlägges till den nuvarande institutionen för fysikalisk cellforskning, vars namn i samband härmed skulle ändras till institution för medicinsk fysik. Institutionsföreståndaren, professorn A. V. Engström, vilken nu är innehavare av en personlig forskningsprofessur i fysikalisk cellforskning, skulle enligt lärarkollegiets förslag i anslutning härtill få sin professur förändrad till en likaledes personlig professur i medicinsk fysik samt övertaga undervisningen i detta ämne. Förenämnda docentbefattning föreslås omvandlad till en företrädesvis för medicinsk fysik avsedd sådan tjänst av vanlig karaktär. *Lärarkollegiet* har vidare äskat medel till en förste assistent och ett kanslibitråde i Ce 11 vid institutionen för fysikalisk cellforskning. Till stöd härför har åberopats, att denna institution vore den enda av de teoretiska institutionerna, som saknade å institutets stat uppförda befattningar för vetenskapligt utbildad personal och biträden.

Kanslern anför med anledning av föreliggande förslag följande.

Vid en av mig den 21 april innevarande år avhållen ämneskonferens rörande ämnet medicinsk fysik rådde enighet om, att av lärarkrafterna i detta ämne borde krävas fullgod medicinsk utbildning samt genom vetenskaplig verksamhet ådagalagd god förtrogenhet med fysikaliska metoder och tankegångar vid deras tillämpning på medicinska problem. Engström synes mig väl fylla dessa krav. Jag biträder lärarkollegiets förslag angående Engströms övertagande av förutnämnda undervisning. Då medicinsk fysik emellertid ingår som ett ordinarie led i medicine kandidatstudierna synes det mig icke lämpligt att läraren i ämnet är innehavare av en personlig tjänst. Jag förordar därför, att en ordinarie professur i medicinsk fysik uppföres på institutets stat och att Engström — med frånträdande av sin nuvarande personliga befattning — utan ansökan utnämnes till innehavare av nyssnämnda professur. Ett bifall till detta förslag innebär icke någon ökad utgift för statsverket. I detta sammanhang torde få erinras därom, att byggnadsstyrelsen i underdånig skrivelse den 19 september 1955 gjort framställning om medel till en tillbyggnad av fysiologiska institutionen för åstadkommande av lokaler för en institution för medicinsk fysik vid karolinska institutet. Den av mig föreslagna professuren synes därför ha utsikter att relativt snabbt erhålla goda lokala resurser för det vetenskapliga arbetet.

Vad angår docentbefattningen i medicinsk fysik synes mig denna under förut angivna förutsättningar icke böra ombildas till en vanlig docentbefattning. De till befattningen anslagna medlen har nämligen avsetts utslutande för detta ämne. Den totala kostnaden för docentbefattningen uppgår till 22 776 kronor för år, medan den sammanlagda årliga kostnaden för de båda av lärarkollegiet äskade befattningarna som förste assistent och kanslibitråde stannar vid 22 590 kronor. Vid bifall till min framställning rörande ombildning av Engströms professur kommer som en naturlig följd institutionen för fysikalisk cellforskning att förändras till en institu-

tion för medicinsk fysik. Vid sådant förhållande anser jag det stå i bästa överensstämmelse med den ursprungliga ändamålsbestämmelsen med de till här ifrågavarande docentbefattning anslagna medlen, att dessa får tagas i anspråk för inrättande av de befattningar som förste assistent och kanslibiträde, vilka lärarkollegiet äskat. Jag förordar således att, med indragning av docentbefattningen i medicinsk fysik, en befattning som förste assistent och en befattning som kanslibiträde i Ce 11 inrättas vid institutionen för medicinsk fysik.

Professur i medicin. Kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. framlade den 14 april 1945 ett betänkande med förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid karolinska sjukhuset samt om uppförande i enlighet med avtalsförslaget av en klinikbyggnad vid nämnda sjukhus, inrymmande dels en avdelning för medicinsk tuberkulos med tillhörande dispensärer, dels en avdelning för kirurgisk behandling av tuberkulos, dels en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen, dels ock en för samtliga avdelningar gemensam röntgendiagnostisk avdelning. Den medicinska tuberkulosklinikens tillkomst motiverades enligt förhandlingskommissionen av behovet av gynnsammare betingelser för den propedeutiska diagnostikundervisningen för medicine kandidater samt av förbättrad utbildning av tuberkulosspecialister. De för denna undervisning anlåtade lokalerna vid S:t Eriks sjukhus vore nämligen otillräckliga och i vissa avseenden otillfredsställande, vartill komme den ur undervisningssynpunkt olämpliga sammansättningen av patientmaterialet därstädes. I propositionen 1946:101 framlades förslag om att karolinska sjukhuset skulle utökas med en klinikbyggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik med tillhörande dispensärer och en thoraxkirurgisk klinik (lungklinikerna). I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1946:111 fann statsutskottet icke något att erinra mot ifrågavarande förslag. Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad föreslog år 1949, att tuberkuloskliniken skulle omfatta 150 platser. I propositionen 1951:123 framlades en av kommittén uppgjord generalplan m. m. för karolinska sjukhusets utbyggande. Föredragande departementschefen anförde beträffande lungklinikerna bland annat, att kommittén borde få fortsätta förberedelsearbetet för att snarast möjligt kunna påbörja klinikbyggnaden. Emot de av kommittén framlagda kostnadsberäkningarna hade departementschefen ingen erinran. För utbyggande av karolinska sjukhuset anvisade 1951 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag ett investeringsanslag av 2 300 000 kronor. Arbetet med lungklinikernas uppförande påbörjades i slutet av år 1953. Enligt kommitténs slutliga ritningar till lungklinikerna skall den medicinska tuberkuloskliniken omfatta fyra allmänna vårdavdelningar om vardera 33 platser samt en enskild avdelning om 13 platser eller alltså sam-

manlagt 145 vårdplatser. I ett den 9 januari 1950 framlagt förslag till personalorganisation för den medicinska tuberkuloskliniken räknade kommittén för karolinska sjukhusets utbyggnad med att klinikchefen skulle vara en överläkare i 29 lönegraden.

Lärarkollegiet har nu föreslagit, att för den blivande chefen för den medicinska tuberkuloskliniken måtte å institutets stat uppföras en professur i medicinsk propedeutik, förenad med befattning som överläkare vid ifrågavarande klinik. Tjänsten borde enligt lärarkollegiets mening komma till stånd från och med den 1 juli 1957. Till stöd för sitt förslag har lärarkollegiet framhållit huvudsakligen följande.

Byggnadsstyrelsen har beräknat, att byggnaden för lungklinikerna komme att stå färdig omkring den 1 juli 1956. Personalen för den sjukvårdande verksamheten torde vara behövlig från och med den 1 januari 1957. Tillsättningsåtgärder beträffande professuren i medicinsk propedeutik bör dessutom kunna vidtagas redan under våren 1956, då det är av vikt att den blivande tjänstinnehavaren beredes tillfälle att delta åtminstone i slutfasen av klinikens färdigställande. Vidkommande behovet av den ifrågasatta befattningen har de medicinska högskolornas organisationskommitté i sitt betänkande del I. Organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning (SOU 1946: 76) föreslagit (sid. 139—141), att chefen för den medicinska tuberkuloskliniken vid karolinska sjukhuset skulle vara laborator i ftisiologi på institutets stat, varjämte uttalats, att befattningen borde utvecklas till professur i ämnet. På grund av tvekan inom institutets lärarkollegium om befattningens utformning har något konkret förslag i detta hänseende icke tidigare avgivits. För att befrämja tillkomsten av en professur i ftisiologi förklarade sig svenska nationalföreningen mot tuberkulos emellertid 1952 villig att lämna ett ekonomiskt bidrag. Då frågan om chefstjänstens definitiva karaktär nu står inför avgörande, har lärarkollegiet ingående diskuterat densamma och därvid kommit till följande uppfattning. På grund av bland annat nya profylaktiska och terapeutiska åtgärder är tuberkulosmorbidityten stadd i avtagande. Det förefaller på grund härav sannolikt, att sjukvårdsplatserna inom den medicinska tuberkuloskliniken inom en ej alltför avlägsen framtid icke kommer att kunna beläggas enbart med patienter, lidande av tuberkulos. En sådan förändring vore emellertid icke till nackdel för den propedeutiska undervisningen, som skulle bedrivas vid kliniken. Förutom ett stort antal tuberkulospatienter är nämligen tillgång till annat invärtesmedicinskt klientel av största värde för propedeutundervisningen. Den lärare, som skall leda undervisningen vid den medicinska tuberkuloskliniken, måste ej blott behärska lungdiagnostik och terapi utan även kunna meddela undervisning i övriga delar av den invärtes medicinen. Detta innebär att läraren bör vara allmänt orienterad i invärtesmedicin. Såväl detta förhållande som den omständigheten att kliniken i en framtid knappast kommer att kunna fyllas med tuberkulosklientel gör att förslaget om en professur i ftisiologi knappast bör återupptagas. Framlidne professorn A. Kristenson, som ägnade särskilt intresse åt denna fråga och som tidigare yrkat på inrättandet av en professur i ftisiologi, framhöll i skrivelse till kollegiet i april 1954, att föreståndaren för kliniken borde vara professor i medicin. Att chefen för den medicinska tuberkuloskliniken bör ha profes-

sors ställning motiveras framförallt av den omfattande undervisning, som kommer att åvila denne befattningshavare. I och med omläggning av studierna och införandet av det propedeutiska året kommer undervisningen på detta stadium att bli mera arbetskrävande. Klinikchefen skall årligen hålla 92 timmar schemabunden undervisning i form av föreläsningar och dessutom leda demonstrationer i anslutning till föreläsningarna. Undervisning kommer dessutom att meddelas i samband med ronder. Utöver propedeutundervisningen skall chefen årligen hålla 20 timmars föreläsningar i lungtuberkulos samt leda assistenttjänstgöring vid kliniken. Det är icke möjligt att ge ett exakt siffermässigt uttryck för klinikchefens på den medicinska tuberkuloskliniken undervisningsskyldighet, men den kommer i alla händelser att överstiga 130 timmar per år. Vid denna beräkning har förutsatts, att av de 80 timmar övningar och demonstrationer per år, som är upptagna i schemat, cirka tre fjärdedelar komme att åvila den biträdande läraren och förste assistenten. Undervisningen på dispensären skall organiseras i samarbete mellan klinikchefen och dispensärföreståndaren, men demonstrationerna avses att huvudsakligen hållas av den senare. Propedeutundervisningen ävensom dess samordning och ledning vid institutet utgör sålunda den viktigaste delen av ifrågavarande klinikchefs arbetsuppgifter. Undervisningens omfattning och karaktär gör det berättigat, att chefen erhåller professors ställning. Detta är också av stor betydelse för att erhålla en högkvalificerad arbetskraft för denna krävande och viktiga befattning, i synnerhet som ifrågavarande klinikchef har att tillvarata de talrika forskningsuppgifter, som kommer att föreligga inom kliniken. Med hänsyn till undervisningens särprägel torde det riktigaste vara att beteckna tjänsten som professur i medicinsk propedeutik. Särskilda professurer för ledandet av propedeutisk undervisning finnes vid ett flertal medicinska fakulteter. I Uppsala meddelas denna undervisning av en professor i ftisiologi; i grannländerna är motsvarande lärare professor i medicin. I flera andra länder finnes också professurer för propedeutundervisning, ehuru professurernas beteckning är varierande. Erfarenheterna av dessa tjänster är synnerligen fördelaktiga.

Kanslern anför för sin del bland annat följande.

Med hänsyn till att den föreslagne befattningshavaren icke blott skall vara chef för ifrågavarande klinik utan därjämte handhava en omfattande undervisning under det propedeutiska året, överstigande 130 timmar per år, är jag ense med lärarkollegiet om att ifrågavarande klinikchef bör erhålla professors ställning. Professuren bör vara förenad med befattning, som överläkare vid karolinska sjukhuset och professurens innehavare bör åligga att leda och svara för den propedeutiska undervisningen vid kliniken. Klinikchefen måste ej blott behärska lungdiagnostik och terapi utan även vara allmänt orienterad inom invärtesmedicinens område. Att giva professuren benämningen professur i ftisiologi synes mig vid föreliggande förhållanden icke böra ifrågakomma. Lärarkollegiet har föreslagit benämningen professur i »medicinsk propedeutik». Denna benämning kan jag icke acceptera. Då emellertid ett starkt framträdande moment i professurens verksamhetsområde kommer att representeras av invärtesmedicinen och innehavaren av professuren vidare skall svara för översiktskurserna i medicin under det propedeutiska året, anser jag det lämpligast att befattningen erhåller benämningen professur i medicin. Av innehavaren bör gi-

vetvis krävas kompetens på lungsjukdomarnas område. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att en viss förskjutning i professurens ämnesomfattning framdeles kan aktualiseras på grund av inträffande förändringar beträffande klinikens patientmateriel. Ifrågavarande professur anser jag böra komma till stånd från och med den 1 januari 1957.

Laboratur i endokrinologi. Genom beslut den 3 juni 1955 har Kungl. Maj:t bemyndigat lärarkollegiet att å statens vägnar mottaga en av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse enligt skrivelse till karolinska institutet den 15 maj 1953 beslutad donation å 1 000 000 kronor såsom bidrag till den endokrinologiska forskningen i vårt land. Donationen är avsedd att täcka kostnaden för byggandet och inredandet av lokaler för en endokrinologisk forskningsinstitution vid karolinska sjukhuset under överinseende av institutet och sjukhusets direktion, varigenom den endokrinologiska avdelningen vid serafimerlasarettet kan överflyttas och dess fortsatta utveckling underlättas.

Lärarkollegiet har nu på anförda skäl ånyo gjort framställning om en laboratorsbefattning i endokrinologi.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Lärarkollegiet hemställde i sin anslagsframställning för innevarande budgetår, att en laboratorsbefattning i endokrinologi måtte uppföras på institutets stat med biträdande överläkaren vid serafimerlasarettet, docenten i endokrinologi vid institutet R. Luft som förste innehavare. Då den planerade institutionen komme att arbeta uteslutande i forskningens tjänst biträdde jag förslaget att institutionen skulle förestås av en på institutets stat uppförd befattningshavare samt uttalade, att jag intet hade att erinra mot att härför avsåges en laboratorsbefattning, med vilken borde förenas ett på karolinska sjukhusets stat uppfört överläkararvode. Med hänsyn till att det syntes mig tveksamt, huruvida de för den planerade institutionen erforderliga byggnadsarbetena kunde komma att slutföras redan under budgetåret 1955/56, ansåg jag emellertid, att med inrättandet av ifrågavarande laboratorsbefattning kunde anstå till budgetåret 1956/57. Lärarkollegiet har nu upprepat sin framställning om inrättande av en laboratorsbefattning i endokrinologi, men till följd av ett av 1955 års riksdag godkänt uttalande i frågan av statsutskottet avstått från sin tidigare hemställan rörande befattningens besättande. Jag förordar, att befattningen inrättas på sätt lärarkollegiet nu föreslagit.

Laboratur i experimentell kirurgi m. m. Genom beslut den 5 juni 1953 har Kungl. Maj:t bemyndigat lärarkollegiet att å statens vägnar mottaga en donation av Rockefellerstiftelsen å 1 000 000 kronor för uppförande av ett forskningslaboratorium vid den planerade thoraxkirurgiska kliniken vid karolinska sjukhuset.

Lärarkollegiet har nu hemställt, att en laboratorsbefattning i experimentell kirurgi måtte uppföras å institutets stat och förenas med föreståndarskapet för forskningslaboratoriet vid den thoraxkirurgiska kliniken. Vidare har lärarkollegiet äskat medel till följande för detta forskningslaboratorium avsedda befattningar, nämligen en som förste laboratoriebiträde i Ce 15,

en som institutionsvaktmästare i Ce 14, en som kontorist i Ce 13, en som sjuksköterska i Ce 12 och en som laboratoriebiträde i Ce 11. Lärarkollegiet har därvid framhållit, att de sålunda framställda äskandena stode i överensstämmelse med den beräkning av laboratoriets personalbehov, som kanslern i avgivet yttrande över lärarkollegiets framställning om medgivande att mottaga ifrågavarande donation framlagt (jfr prop. 1953: 161, s. 6—7).

Kanslern, som icke har något att erinra mot att laboraturens ämnesområde bestämmes till experimentell kirurgi, tillstyrker föreliggande förslag.

Ytterligare två docenter. Institutet förfogar nu över sexton docentbefattningar. Av dessa är en bunden vid medicinsk fysik. Av de återstående femton är tretton bundna vid teoretiska ämnen, medan de återstående två företrädesvis skall stå till förfogande för kliniskt ämne. Därjämte finnes två forskardocentbefattningar.

Lärarkollegiet har anhållit, att medel måtte ställas till förfogande för inrättande av sju nya docentbefattningar. Av dessa avses en befattning för vart och ett av ämnena fysiologi, klinisk fysiologi och medicinsk fysik (ämnets kemiska del) samt återstående fyra befattningar för kliniska ämnen.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Jag vill liksom föregående år framhålla, att antalet docentbefattningar vid institutet är ringa i förhållande till antalet professorer. Det synes mig vara ett angeläget önskemål att en förstärkning av institutets docentorganisation kommer till stånd i syfte främst att bereda kvalificerade medicinska forskare möjligheter till bedrivande av effektivt vetenskapligt arbete. Jag förordar därför, att två nya docentbefattningar inrättas vid institutet från och med nästa budgetår. Båda befattningarna bör avse kliniska ämnen.

Förstärkning av bakteriologiska institutionens personal. *Kanslern* har med anledning av framställningar från *lärarkollegiets* sida föreslagit, att följande nya befattningar inrättas vid bakteriologiska institutionen, nämligen en som förste instrumentmakare i Ce 18, två som laboratoriebiträde i Ce 13, en som institutionsvaktmästare i Ce 12 och två som diskbiträde i Ce 6. Enligt förslaget skulle tjänsten som förste instrumentmakare samt en laboratoriebiträdes- och en diskbiträdestjänst inrättas från och med den 1 juli 1956 och de övriga befattningarna från och med den 1 januari 1957. Till stöd för förslaget har kanslern inledningsvis åberopat följande.

Även i ämnet bakteriologi blir undervisningen omlagd till den nya ordningen vid början av höstterminen 1956. Någon personalförstärkning för detta ändamål utöver redan vidtagen sådan är dock icke avsedd. Däremot gör sig för detta ämnes vidkommande en annan omständighet av närmast automatisk karaktär gällande såsom grund för en rad äskanden från *lärarkollegiets* sida om personalökningar. Jag åsyftar härvid att institutionen

den 1 juli 1956 beräknas kunna inflytta i sin under uppförande varande institutionsbyggnad, i vilken full personalstyrka beräknas bliva erforderlig från och med den 1 januari 1957. Lärarkollegiet har beräknat personalbehovet i enlighet med en i januari 1950 av institutionsföreståndaren, professorn B. Malmgren, på anmodan av dåvarande statssekreteraren i ekle-siastikdepartementet verkställd utredning i ämnet.

Beträffande tjänsten som förste instrumentmakare har kanslern framhållit följande.

Inom 1954 års medicinska utrustningskommitté förelåg i början av innevarande år resultatet av den utredning rörande verkstadsorganisationen vid karolinska institutet, vilken jag i mitt yttrande över institutets anslags-äskanden för budgetåret 1954/55 uttalade önskvärdheten av. Kommittén, som redovisade sina rön i en underdånig skrivelse den 28 februari 1955, ansåg bakteriologiska institutionen i högre grad än övriga institutioner i behov av en självständig egen verkstad. Jag finner det med anledning härav nödvändigt, att institutionen tillföres en instrumentmakarbefattning. Med hänsyn till verkstadsarbetets beräknade stora omfattning torde tjänsten i överensstämmelse med lärarkollegiets förslag böra inrättas såsom en befattning som förste instrumentmakare i Ce 18.

I fråga om laboratoriebiträdestjänsterna har kanslern anfört följande.

Vid institutionen finnes för närvarande ett förste laboratoriebiträde i Ce 15. Den betydligt ökade forskningsvolym, som institutionen kommer att omspänna efter inflyttningen i den nya byggnaden, synes mig motivera inrättandet av ytterligare två laboratoriebiträdesbefattningar. Jag anser mig dock icke böra biträda lärarkollegiets hemställan om att den ena av dessa befattningar placeras i 15 lönegraden utan förordar båda tjänsternas hänförande till Ce 13. Den ena befattningen avses bliva förenad med huvudsakligen bakteriologisk-serologiska arbetsuppgifter, medan den andra befattningen kommer att givas en kemisk inriktning. Sistnämnda befattning erfordras från och med den 1 juli 1956, medan den förstnämnda kan inrättas från och med den 1 januari 1957.

Vidkommande diskbiträdestjänsterna har kanslern framhållit följande.

Bakteriologiskt-serologiskt arbete ställer mycket höga krav på diskningen av de glasvaror, som kommer till användning vid laboratoriearbetet. Institutionen bör därför förfoga över direkt till densamma knutna diskerskor. Arbetets omfattning synes nödvändiggöra två sådana befattningar, varför jag ansluter mig till lärarkollegiets förslag om inrättande av två tjänster som diskbiträden i Ce 6. En av tjänsterna erfordras från och med den 1 juli 1956, medan den andra torde kunna inrättas från och med den 1 januari 1957.

Preparator i Ce 14 vid kemiska institutionen. *Lärarkollegiet* har på anförda skäl ånyo gjort framställning om en preparators-tjänst i Ce 14 vid kemiska institutionen, avsedd för avdelning II.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Lärarkollegiet framhöll i sin anslagsframställning för innevarande budgetår, att för den forskningsverksamhet, som bedreves under ledning av professorn J. E. Jorpes vid kemiska institutionens avdelning II, analysarbete av skiftande slag krävdes, varvid för regelbundet förekommande specialanalyser en preparator med viss specialutbildning oundgängligen erfordrades. En för sådan befattning lämplig person funnes också sedan flera år anställd, avlönad med tillfälliga anslag från olika fonder. Denne befattningshavare ägde även de kvalifikationer, som krävdes för att till fullo kunna utnyttja viss särskild vetenskaplig utrustning, som avdelningen kunnat förvärva genom stora anslag från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Med hänsyn till vad sålunda upplysts samt med beaktande av att avdelningen för forskningsändamål förfogade — beträffande teknisk personal med avlöning ur statsmedel — endast över ett laboratoriebiträde förordade jag i enlighet med lärarkollegiets därom gjorda framställning i följd inrättande av en preparatorstjänst i Ce 14 vid avdelningen. Lärarkollegiet har nu upprepat sin hemställan, vilken jag ånyo biträder.

Djurvårdare. *Kanslern* har med anledning av framställningar från *lärarkollegiets* sida hemställt om inrättande vid institutet av fyra djurvårdarbefattningar i Cg 10, varav en för institutionen för virusforskning, en för fysiologiska institutionerna I och II, en för kemiska och farmakologiska institutionerna samt en för institutionen för medicinsk cellforskning och genetik. Vid bifall härtill torde enligt *kanslern* vartdera av de två fysiologiska institutionernas materielanslag bära reduceras med 1 200 kronor och ett nu under institutets materielanslag för djur- och operationsavdelningen beräknat belopp av 4 375 kronor helt indragas samt vart och ett av de övriga fyra institutionernas materielanslag minskas med 4 800 kronor.

Arvodesförhöjning för ett arkivbiträde vid rättspsykiatriska institutionen. Vid denna institution tjänstgör å halvtid ett arkivbiträde med uppgift att handhava skötseln av det kriminologiska centralarkivet. Arvodet till befattningshavaren utgår med för närvarande månatligen 330 kronor. *Lärarkollegiet* har med hänvisning till att befattningshavaren har en både ansvarsfull och till arbetsvolymen betungande syssla hemställt om höjning av arvodet med 50 kronor i månaden. *Kanslern* biträder denna hemställan.

Biblioteket. *Kanslern* har med anledning av framställningar från *lärarkollegiets* sida framlagt förslag om följande förändringar i bibliotekets personalorganisation:

- 1) Extra-ordinariesättning av en tjänst som förste biblioteksassistent i Cg 17.
- 2) Fotograf i Cg 12 vid det fotografiska laboratoriet.
- 3) Expeditionsvakt i Ce 10.

Kanslern har därvid framhållit bland annat följande.

Vid jämförelse med vissa vetenskapliga bibliotek av ungefärligen motsvarande omfång vad beträffar organisation och verksamhet ter sig personalorganisationen vid karolinska institutets bibliotek underdimensione-

rad. I 1955 års åttonde huvudtitel förordade föredragande departementschefen att en organisationsundersökning skulle vidtagas beträffande universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund. Lärarkollegiet har uttalat enahanda önskemål beträffande institutets bibliotek. Jag ansluter mig till lärarkollegiets uppfattning, att en sådan undersökning bör företagas. Liksom lärarkollegiet anser jag det dock oberoende av en organisationsundersökning klart, att en viss personalförstärkning vid biblioteket är nödvändig, och jag finner mig därför utan avvaktan på undersökningens resultat böra biträda vissa av lärarkollegiets äskanden om nya tjänsters inrättande vid biblioteket.

Ordinarie sättni ng av tjänsten som kassör i Ce 17 vid intendents expeditionen. Till stöd för detta av *lärarkollegiet* framlagda, av *kanslern* biträdda förslag har åberopats, att den nuvarande tjänstinnehavaren innehaft tjänsten sedan den 1 juli 1946 samt att behovet av densamma med säkerhet kunde bedömas som stadigvarande.

Kanslibitråde i Ce 11 vid intendents expeditionen. Intendentsexpeditionens fasta personal utgöres — förutom av intendenten — av en kassör, en kontorist och ett kontorsbiträde. Härjämte har medel för tillfällig arbetshjälp ställts till förfogande.

Lärarkollegiet har hemställt om en utökning av intendents expeditionens fasta arbetskrafter med ett kanslibitråde i Ce 11. Vid bifall härtill torde enligt lärarkollegiet anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal böra minskas med ett belopp av 3 500 kronor, avseende tillfällig arbetskraft vid intendents expeditionen. Till stöd för detta förslag har framhållits huvudsakligen följande.

Arbetsbördan vid intendents expeditionen är av den storleksordningen, att expeditionen icke har möjlighet att med nuvarande arbetskrafter kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina uppgifter utan att övertidsarbete i betydande omfattning måste tillgripas. På innehavaren av den begärda kanslibiträdesbefattningen skall ankomma ett flertal kvalificerade göromål såsom att föra utgiftsjournal, siffergranska räkningar, upprätta anordningslistor samt biträda kassören med avlöningslistor och skatteuträkningar.

Kanslern biträder lärarkollegiets förslag.

Ytterligare förslag. *Kanslern* har vidare gjort framställning om ökad medelsanvisning på grund av löneklassuppflyttningar och 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. Härjämte har kanslern framställt följande förslag.

1. Professur i barnpsykiatri.
2. Personlig laboratur i hjärnforskning för forskardocenten C. L. U. von Euler-Chelpin.
3. Andre assistent för farmakologi.
4. Laborantingenjör i Ce 23 vid fysiologiska institutionen II.
5. Instrumentmakare i Ce 16, gemensam för de kliniska centrallaboratorierna å serafimerlasarettet.

6. Två laboratoriesköterskor i Ce 14, varav en för de kliniskt-kemiska och kliniskt-fysiologiska centrallaboratorierna å karolinska sjukhuset och en för motsvarande laboratorier å serafimerlasarettet.
7. Utökning av tjänstgöringstiden för ett laboratoriebiträde i Ce 13 vid ögonkliniken å karolinska sjukhuset från halvtid till heltid.
8. Laboratoriebiträde i Cg 11 vid röntgendiagnostiska forskningslaboratoriet å karolinska sjukhuset.

Dessutom har kanslern framlagt förslag om viss uppräknig av de särskilda uppördsmedlen.

Slutligen får jag anmäla, att *kommittén för planering av klinik för alkoholsjukdomar* den 3 december 1955 ingivit en promemoria med förslag till klinik för alkoholsjukdomar samt institution för teoretisk alkoholforskning. I promemorian har kommittén bland annat föreslagit, att den av 1954 års riksdag i princip beslutade professuren i teoretisk alkoholforskning skall inrättas från och med nästa budgetår. Kommittén har därjämte framställt förslag om anvisande för nästa budgetår av vissa medel till hjälpkrafter åt professorn samt materiel och utrustning för en provisoriskt anordnad institution för teoretisk alkoholforskning. Ärendet är för närvarande föremål för remissbehandling.

Departementschefen. I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen skall andra etappen av ifrågavarande reform genomföras under nästa budgetår. Jag beräknar därför nu i överensstämmelse med kanslerns i det föregående redovisade förslag medel dels till de nya befattningar och förändringar i övrigt, som i nämnda proposition bedömts erforderliga för genomförandet av sagda etapp vid karolinska institutet, dels ock till de övergångsanordningar, kanslern i detta sammanhang funnit behövliga. Därjämte tillstyrker jag, att de för vissa av dessa övergångsanordningar beräknade extra kliniska amanuenserna i mån av behov tillerkännes rätt till sådan arvodesfyllnad, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1951 och den 30 juni 1952 fastställts för de fasta kliniska amanuenserna å S:t Eriks sjukhus. Benämningarna å professorerna i allmän patologi och patologisk anatomi samt i patologisk anatomi torde i enlighet med vad som förordats i förutnämnda proposition böra ändras till professorer i patologi. Vidare anser jag mig böra beräkna medel till ett heltidsanställt kanslibiträde i Ce 11 i stället för ett halvtidsanställt sådant vid ögonkliniken å karolinska sjukhuset och till ett kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8 vid ögonkliniken å Sabbatsbergs sjukhus. I överensstämmelse med kanslerns i det föregående redovisade förslag beräknar jag även medel till de nya befattningar, som ansetts behövliga i anledning av den vid 1955 års riksdag beslutade ökade intagningen av medicine studerande vid karolinska institutet.

Vägande skäl synes mig tala för att undervisningen i medicinsk fysik vid institutet övertages av professorn A. V. Engström, som nu innehar en personlig forskningsprofessur i fysikalisk cellforskning. I anledning här-

av bör denna professur ombildas till en professur i medicinsk fysik, vilken enligt min mening bör göras personlig för Engström. Vidare bör i överensstämmelse med kanslerns förslag å ena sidan den nuvarande docentbefattningen i medicinsk fysik indragas men å andra sidan för detta ämne inrättas en befattning som förste assistent och en som kanslibitråde i Ce 11.

Det torde av olika skäl vara uppenbart att ledningen av den nytillkommande medicinska tuberkuloskliniken icke lämpligen bör anförtros åt en överläkare i 29 lönegraden. Såväl lärarkollegiet som kanslern har ansett, att den blivande chefen för denna klinik borde erhålla professors ställning, och därför hemställt, att en professur, förenad med överläkarbefattning vid kliniken, måtte uppföras å institutets stat. Ämnesområdet för professuren borde enligt lärarkollegiet bestämmas till »medicinsk propedeutik» och enligt kanslern till »medicin». Till stöd härför har åberopats, att tuberkulosmorbiditeten vore stadd i avtagande samt att det förefölle sannolikt, att sjukvårdsplatserna vid kliniken inom en ej alltför avlägsen framtid icke komme att kunna beläggas enbart med patienter, lidande av tuberkulos, utan att sjukvårdsplatserna i fråga komme att tagas i anspråk för även annat invärtesmedicinskt klientel. För egen del har jag med hänsyn till inhämtade uppgifter icke blivit helt övertygad om att man nu med säkerhet kan utgå ifrån lärarkollegiets och kanslerns antaganden ifråga om sjukvårdsplatsernas framtida utnyttjande. Jag anser mig även böra erinra därom, att Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt träffade avtal tillförsäkrats tillhopa 100 av de sammanlagt 145 vårdplatserna vid den medicinska tuberkuloskliniken. Med hänsyn till vad jag här anfört är jag icke för närvarande beredd att föreslå annat än en provisorisk lösning av frågan om chefstjänsten vid kliniken. Då närmare erfarenhet vunnits om vårdplatsernas utnyttjande, torde nämnda fråga få upptagas till förnyad prövning. Såsom ett provisorium förordar jag nu, att vid institutet från och med den 1 januari 1957 inrättas en tjänst som lärare i medicin, företrädesvis lungsjukdomarnas diagnostik och terapi, placerad i lönegrad Cg 34 och förenad med överläkarbefattning vid medicinska tuberkuloskliniken.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en laboratur i endokrinologi biträder jag detta förslag.

I likhet med lärarkollegiet och kanslern anser jag, att den blivande föreståndaren för forskningslaboratoriet vid thoraxkirurgiska kliniken bör erhålla ställning som laborator. I enlighet med föreliggande förslag förordar jag därför, att en laboratur i experimentell kirurgi, förenad med föreståndarskapet för ifrågavarande laboratorium, inrättas vid institutet från och med nästa budgetår. De befattningar, som i övrigt beräknats erforderliga för laboratoriet, torde bli behövliga tidigast från och med den 1 januari 1957. Med hänsyn härtill beräknar jag nu medel för ett halvt budgetår till följande för laboratoriet avsedda befattningar, nämligen en som institutionsvaktmästare i Ce 14, en som kanslibitråde i Ce 11, en som sjukskö-

terska i Ce 12 och en som laboratoriebiträde i Ce 11. Jag förutsätter därvid, att dessa tjänster icke tillsätts tidigare än som betingas av forskningsverksamhetens igångsättande.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för en utökning av antalet docentbefattningar anser jag mig för egen del böra förorda, att vid institutet inrättas ytterligare en docentbefattning, avsedd att företrädesvis stå till förfogande för kliniskt ämne.

Med anledning av föreliggande framställningar om utökning av den bakteriologiska institutionens personal tillstyrker jag, att vid denna institution inrättas följande nya tjänster, nämligen en som instrumentmakare i Ce 14, en som laboratoriebiträde i högst Ce 13 och en som ekonomibiträde i Cg 5. I överensstämmelse med föreliggande förslag beräknar jag vidare medel till en preparatorsbefattning i Ce 14 vid kemiska institutionen, avsedd för avdelning II. Jag biträder även kanslerns förslag om inrättande vid institutet av ytterligare fyra djurvårdarbefattningar i Cg 10, varav en befattning för institutionen för virusforskning, en gemensam för fysiologiska institutionerna I och II, en gemensam för kemiska och farmakologiska institutionerna samt en för institutionen för medicinsk cellforskning och genetik. Vid bifall härtill bör såsom kanslern föreslagit vartdera av de två fysiologiska institutionernas materielanslag reduceras med 1 200 kronor och ett nu under institutets materielanslag för djur- och operationsavdelningen beräknat belopp av 4 375 kronor helt indragas samt vart och ett av de övriga fyra institutionernas materielanslag minskas med 4 800 kronor.

I enlighet med föreliggande förslag torde beräknas 600 kronor till förhöjt arvode åt ett halvtidsanställt arkivbiträde vid rättspsykiatriska institutionen.

För en tillfällig förstärkning av bibliotekets personalorganisation föreslår jag en medelsanvisning av 15 000 kronor.

Då jag funnit behov föreligga av ytterligare arbetshjälp vid intendents-expeditionen tillstyrker jag, att vid denna expedition inrättas en kansli-biträdestjänst i Ce 11. Vid bifall härtill bör icke-ordinarieposten minskas med ett belopp av 3 500 kronor, avseende tillfällig arbetskraft vid expeditionen i fråga. I överensstämmelse med föreliggande förslag bör dessutom tjänsten som kassör i Ce 17 vid samma expedition ordinariesättas.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet förordad vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde medel böra beräknas för en maskinist i Ca 15 i stället för en maskinist av 3:e klass i Ca 12, för två reparatörer i Ca 13 i stället för två hantverkare i Ce 12, för två reparatörer i Ce 12 i stället för två hantverkare i Cg 12, för en instrumentmakare i Ce 16 i stället för en institutionsvaktmästare i Ce 14 vid neurofysiologiska institutionen och för en institutionsvaktmästare i Ce 12 i stället för en vaktmästare i Ce 10 vid vardera av fysiologiska och histologiska institutionerna.

Förutom av de av mig i det föregående förordade ändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid institutet och av 1955 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under år 1955 m. m. Å andra sidan uppkommer ett minskat medelsbehov under anslaget därigenom, att en uppräknig av de särskilda uppbördsmedlen kan ske i enlighet med av kanslern framlagda beräkningar.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till 5 520 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 1 145 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för institutet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 786 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	987 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 868 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	905 000
<u>Summa kronor</u>	<u>5 546 000</u>

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden	4 000
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden ..	8 000
3. Bidrag från Mimi Althainz <u>donationsfond</u> .	<u>14 000</u>
<u>Summa kronor</u>	<u>26 000</u>

Nettoutgift kronor 5 520 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 520 000 kronor.

[98] 24. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	512 000	456 665
1955/56 (statsliggaren s. 544 f.)	537 000	
1956/57 (förslag)	560 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten, *lärarkollegiets* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och *kanslerns* förslag i ämnet.

	För 1955/56 upptagna belopp,	Av lärarkollegiet för 1956/57 äskade belopp,	Av kanslern för 1956/57 föreslagna belopp,
<i>Utgifter</i>	kronor	kronor	kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000	14 000	10 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	325 000	285 000	285 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	168 000	206 500	206 000
4. Abonnemangsavgifter vid den automatiska tele- fonväxeln, <i>förslagsvis</i>	38 000	62 600	62 000
5. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	—	2 000	2 000
	Summa kronor	570 100	565 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	4 000	4 000	4 000
	Nettoutgift kronor	537 000	561 000

Kanslerns förslag beträffande utgiftsposterna 2—4 motiveras med belastningen under det sistförflutna budgetåret och tillkomsten av ytterligare lokaler ävensom, såvitt angår posterna 2 och 3, sänkta bränslepriser respektive höjda löner för städningsspersonalen. Av den i fråga om posten 4 förordade höjningen avses cirka 15 000 kronor för engångsutgifter för telefoner till nya institutionslokaler. Till stöd för förslaget om anvisande av särskilda medel till reseersättningar framhålles, att övriga akademiska lärosäten redan förfogar över dylika medel samt att ett starkt behov därav visat sig föreligga även för karolinska institutets vidkommande.

Departementschefen. Det synes mig skäligt, att en särskild anslagspost till reseersättningar upptages även i omkostnadsstaten för karolinska institutet. Jag anser det dock tillräckligt, att denna post för nästa budgetår uppföres med 1 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör förevarande anslag ökas med 23 000 kronor till 560 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kronor.

[99] **25. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	750 000	782 804
1952/53	902 000	856 762
1953/54	955 000	914 850
1954/55	995 000	1 019 905
1955/56 (statsliggaren s. 545)	1 075 000	
1956/57 (förslag)	1 165 000	

I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för flyttning av histologiundervisningen till ett tidigare skede av det morfologiska året avsett engångsbelopp av 1 000 kronor.

Universitetskanslern har med anledning av framställningar från institutets sida anhållit om en anslagshöjning med 135 000 kronor och samtidigt framhållit, att omkring 80 000 kronor av denna höjning vore att betrakta som automatisk utgiftsökning. De anslagsförändringar, som kanslern därvid räknat med, framgår av efterföljande sammanställning.

1. Institutet i allmänhet (nu 40 880)	+	17 000
2. Biblioteket (nu 12 050)	+	1 000
3. Anatomtiska institutionen (nu 31 500)	+	10 000
4. Histologiska institutionen (nu 31 725)	+	10 000
5. Institutionen för allmän patologi (nu 22 150)	+	7 000
6. Patologisk-anatomiska institutionen (nu 30 900)	+	5 000
7. Radiopatologiska institutionen (nu 1 000)	+	3 000
8. Bakteriologiska institutionen (nu 27 200)	+	17 000
9. Institutionen för virusforskning (nu 27 760)	-	4 800
10. Fysiologiska institutionen I (nu 55 050, varav 5 000 för medicinsk fysik)	-	3 200
11. Fysiologiska institutionen II (nu 22 500)	+	1 800
12. Kemiska institutionen (nu 83 490)	+	13 200
13. Farmakologiska institutionen (nu 43 175)	+	1 200
14. Institutionen för medicinsk cellforskning och genetik (nu 41 160)	-	4 800
15. Institutionen för fysikalisk cellforskning (nu 12 100)	-	12 100
16. Institutionen för medicinsk fysik (nu 0)	+	22 100
17. Kirurgiska kliniken å karolinska sjukhuset (nu 15 070) ..	+	4 000
18. Thoraxkirurgiska kliniken (nu 11 000)	+	9 000
19. Radiumhemmets forskningslaboratorium (nu 0)	+	8 000
20. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset (nu 16 080)	+	10 000
21. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasaret (nu 13 400)	+	10 000
22. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset (nu 16 080)	+	15 000
23. Djur- och operationsavdelningen (nu 4 375)	-	4 375
24. Till kanslerns för rikets universitet disposition (nu 4 220) ..	-	25
	Summa kronor	+ 135 000

De under 10, 15 och 16 upptagna förslagen förutsätter bifall till en av kanslern gjord, under avlöningsanslaget redovisad hemställan om dels utbyte av den för A. V. Engström personliga professuren i fysikalisk cellforskning mot en ordinarie professur i medicinsk fysik med Engström som förste innehavare, dels ock indragning av den nuvarande docentbefattningen i medicinsk fysik. De under 9—14 samt 23 upptagna förslagen förutsätter bland annat bifall till av kanslern framställt, under avlöningsanslaget redovisat förslag om inrättande av fyra djurvårdarbefattningar. Vidkommande motiveringen i övrigt för kanslerns förslag beträffande materielanslaget torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Vid anmälan av institutets avlöningsanslag har jag tillstyrkt, att den för A. V. Engström personliga professuren i fysikalisk cellforskning utbytes mot en för Engström personlig professur i medicinsk fysik samt att den nuvarande docentbefattningen i sistnämnda ämne indrages. Detta innebär, att nu beräknade medel för institutionen för fysikalisk cellforskning och för undervisning i medicinsk fysik skall överföras till den nytillkommande institutionen för sist angivna ämne. Under sagda anslag har jag vidare beräknat medel för anställande av fyra djurvårdare, avsedda för vissa av institutets institutioner. Härigenom och genom bortfallet av förenämnda för innevarande budgetår anvisade, för flyttning av histologiundervisningen avsedda engångsbelopp avlastas här ifrågavarande anslag utgifter på 27 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör minskas. Å andra sidan synes mig anslaget, med anledning av kanslerns i övrigt framställda förslag böra höjas med 117 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 1 165 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande, meddela närmare bestämmelser om anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 165 000 kronor.

[100] **26. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	150 000	128 183
1955/56 (statsliggaren s. 546)	150 000	
1956/57 (förslag)	126 000	

Vid anslagsavvägningen för innevarande budgetår har avsetts, att 50 000 kronor av anslaget skulle disponeras för slutförande av anskaffningen av viss inredning och utrustning för de nya lokalerna för flygmedicinsk forsk-

ning (se 1955 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 204 f.).

Lärarkollegiet hemställer för nästa budgetår om oförändrat anslag, 150 000 kronor, men förklarar sig därvid förutsätta, att de ändamål av engångsnatur, för vilka kollegiet begär särskilda medel under annan anslagstitel, icke skall tillgodoses inom ramen för den av kollegiet nu föreslagna medelsanvisningen.

Universitetskanslern anför för sin del följande.

Jag har förut under materielanslaget ifråga om vissa anslagsbehov för institutet i allmänhet och biblioteket uttalat, att de borde tillgodoses inom ramen för nu ifrågavarande anslag. Vidare anser jag en av lärarkollegiet såsom engångsanslag behandlad, i anledning av det ökade studentintaget erforderlig och i de till grund för propositionen 1955:142 liggande beräkningarna upptagen post å 26 000 kronor, avseende utrustning till den kemiska institutionen, böra utgå ur anslaget till nyanskaffning av apparater m. m. Med anledning av vad sålunda anförts hemställer jag, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 30 000 kronor — varav således 26 000 kronor utgör automatisk utgiftsökning — och uppföres med 180 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget torde å ena sidan böra minskas med det belopp, som för innevarande budgetår beräknats för inredning och utrustning av de nya lokalerna för flygmedicinsk forskning, eller med 50 000 kronor. Å andra sidan bör under anslaget beräknas en medelsanvisning av 26 000 kronor till utrustning för den kemiska institutionen. Jag tillstyrker således, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 126 000 kronor, vilket är 24 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 126 000 kronor.

[101] **27. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	61 000	60 963
1955/56 (statsliggaren s. 546)	61 000	
1956/57 (förslag)	70 000	

Lärarkollegiet har äskat höjning av förevarande reservationsanslag med 21 000 kronor. Till stöd härför har anförts, att anslaget med hänsyn till omfattningen av den vetenskapliga produktionen inom de olika medicinska disciplinerna vore otillräckligt för att möjliggöra inköp av erforderliga arbe-

ten. Prenumerationspriserna på vetenskapliga, för verksamheten oundgängliga tidskrifter hade, liksom inbindningskostnaderna, fortsatt att stiga. Med nuvarande anslag vore biblioteket vidare ur stånd att i erforderlig omfattning inköpa handböcker för undervisningsändamål ävensom annan kurslitteratur. Vid bedömning av medelsbehovet finge beaktas, dels att institutet vore landets största medicinska fakultet, dels ock att biblioteket i stor utsträckning tillhandahåller litteratur åt forskare utanför institutet.

Universitetskanslern föreslår, att anslaget ökas med 14 000 kronor. *Kanslern* framhåller därvid bland annat, att det enligt hans uppfattning skulle innebära avsevärda nackdelar, ej minst för de studerande, om en anslagshöjning icke komme biblioteket till del.

Departementschefen. Då jag funnit behov föreligga av en viss anslagsförstärkning, tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 70 000 kronor, vilket är 9 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[102] **28. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under rubriken *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Engångsanslag för vissa institutioner har för innevarande budgetår av riksdagen anvisats ett reservationsanslag av 1 410 000 kronor. Av detta belopp har beräknats 10 000 kronor till ytterligare utrustning för allergilaboratoriet, 30 000 kronor till instrument m. m. för ämnet medicinsk fysik, 1 200 000 kronor till inredning och utrustning för bakteriologiska institutionen och 170 000 kronor till inredning och utrustning för forskningslaboratoriet vid karolinska sjukhusets thoraxkirurgiska klinik. Därjämte må enligt medgivande av föregående års riksdag inredning och utrustning beställas för bakteriologiska institutionen, nämnda forskningslaboratorium och institutionen för virusforskning till ett värde av högst respektive 600 000 kronor, 230 000 kronor och 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57.

Kanslern har — i anledning av en framställning från *lärarkollegiet* — hemställt, att 455 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till utrustning för vissa institutioner, laboratorier m. m., och därvid framhållit, att anskaffandet av ifrågavarande utrustning aktualiserats genom den beslutade reformeringen av läkarutbildningen. Den av *kanslern* begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Institutionen för allmän patologi	40 000
2. Patologisk-anatomiska institutionen	50 000
3. Farmakologiska institutionen	96 000
4. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet ..	104 000
5. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset	100 000
6. Kliniska centrallaboratorierna vid serafimerlasarettet	35 000
7. Propedeutisk undervisning vid S:t Eriks sjukhus	30 000
	Summa kronor 455 000

Av handlingarna inhämtas huvudsakligen följande.

1. **Institutionen för allmän patologi.** Lärarkollegiet hemställer under åberopande av läkarutbildningsreformen, att 48 295 kronor anvisas för utökning av institutionens instrumentella utrustning i enlighet med en i kollegiets anslagsframställning intagen specifikation. Då nämnda specifikation upptager vissa kontorsmaskiner, vilka enligt kanslerns mening icke kan betraktas som nödvändiga för undervisningsreformen, anser sig kanslern endast böra förordna en medelsanvisning av 40 000 kronor.

2. **Patologisk-anatomiska institutionen.** I samband med omläggningen av läkarutbildningen erfordras enligt lärarkollegiet viss komplettering och nyanskaffning av undervisningsmateriel och fast inredning vid institutionen. Den erforderliga medelsanvisningen beräknas av kollegiet till 50 000 kronor i enlighet med en upprättad kostnadsberäkning. Enligt vad kanslern inhämtat kräver undervisningen vid institutionen kursmikroskop och mikroprojektor av andra typer än de till institutionen för allmän patologi begärda. Kanslern anser sig därför kunna godtaga kollegiets kostnadsberäkningar för nyssnämnda utrustning. Då de av kollegiet redovisade kostnaderna även i övrigt synes kanslern oundvikliga, tillstyrker han den begärda medelsanvisningen.

3. **Farmakologiska institutionen.** I samband med undervisningsreformen måste enligt lärarkollegiet till ifrågavarande institution anskaffas utrustning för ytterligare tre laborationsgrupper i enlighet med en uppgjord specifikation. Anskaffningskostnaderna beräknas av kollegiet till 46 751 kronor. Kanslern, som blivit övertygad om att de nya undervisningsformerna inom ämnet farmakologi kräver den begärda, dyrbara utrustningen, finner det nödvändigt, att på sätt kollegiet föreslagit tre laboratoriegrupper nyutrustas, och förordar en medelsanvisning av 96 000 kronor för detta ändamål.

4. **Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet.** Kanslern framhåller, att inom 1955 års läkarutbildningsutredning — som tillkallats för att verkställa utredning och framlägga förslag rörande utökning av antalet propedeutiska och kliniska utbildningsplatser för medicinare — undersökningar igångsatts rörande möjligheterna att i serafimerlasarettets inom en snar framtid utrymda tvättbyggnad inreda ett övningslaboratorium för de i det propedeutiska året ingående kliniska laborationskurserna. Enligt vad kanslern under hand erfarit torde förutsättningar nu föreligga för att genom ianspråktagande av nämnda byggnad lösa problemet om hur plats för nämnda kurser skall kunna erhållas vid serafimerlasarettet. Mot den kostnadsberäkning beträffande utrustning till laboratoriet, som lärarkollegiet uppgjort, har kanslern

icke funnit anledning till erinran. Kanslern finner det nödvändigt, att ifrågavarande medel ställes till institutets förfogande för nästa budgetår, och hemställer därför, att 104 000 kronor nu anvisas för här avsett ändamål.

5. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset. Den i anledning av undervisningsreformen erforderliga nyanskaffningen av utrustning för nämnda centrallaboratorium beräknas enligt en av lärarkollegiet framlagd kostnadsberäkning draga en kostnad av 100 000 kronor. Då det omfattande utrustningsbehov, som lärarkollegiet anmält för laboratoriet, synes helt betingat av undervisningsreformen, tillstyrker kanslern en medelsanvisning av 100 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

6. De kliniska centrallaboratorierna vid serafimerlasarettet. Kanslern erinrar om att han vid behandlingen av institutets avlöningsanslag för nästa budgetår redogjort för behovet av en för forskningen och undervisningen vid de kliniska centrallaboratorierna vid serafimerlasarettet gemensam verkstad. Då den av lärarkollegiet framlagda utrustningslistan för verkstaden synes godtagbar, förordar kanslern en medelsanvisning av 35 000 kronor för verkstadens utrustning.

7. Propedeutisk undervisning vid S:t Eriks sjukhus. För att ifrågavarande undervisning skall kunna anordnas erfordras enligt lärarkollegiet en medelsanvisning av 30 000 kronor för anskaffande av mikroskop och skioptikonbilder åt samtliga de i kurserna i kliniska undersökningsmetoder ävensom översiktskurserna i medicin under läsåret 1956/57 deltagande medicine kandidaterna. Kanslern tillstyrker den begärda medelsanvisningen och uttalar i anslutning härtill, att vid överflyttningen läsåret 1957/58 av hälften av deltagarantalet i kurserna till karolinska sjukhusets lungkliniker den anskaffade materielen likaledes i så stor utsträckning detta är möjligt bör fördelas lika mellan lungklinikerna och S:t Eriks sjukhus.

Bakteriologiska institutionen. Till nybyggnad för denna institution har för budgetåren 1952/55 anvisats investeringsanslag av tillhoppa 2 950 000 kronor. Till anskaffande för ifrågavarande institution av vissa odlingstankar jämte hjälpapparatur, avsedda bland annat för försök i syfte att vinna närmare erfarenheter rörande utformningen av den preparativa avdelningen i institutionens nybyggnad, anvisades för budgetåren 1950/51 och 1951/52 på driftbudgeten tillhoppa 130 000 kronor. År 1953 anmälde lärarkollegiet, att det totala medelsbehovet för inredning och utrustning av institutionens nybyggnad kunde beräknas till 1 830 865 kronor utöver nämnda belopp av 130 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1954 har 1954 års medicinska utrustningskommitté att förbereda och verkställa upphandling av inredning och utrustning för institutionen samt därvid iakttaga vad chefen för ecklesiastikdepartementet under p. 96 i bilagan åttonde huvudtiteln till 1954 års statsverksproposition anfört beträffande frågan om anskaffning av elektronmikroskop och verkstadsutrustning för institutionen. I samma beslut bemyndigade Kungl. Maj:t — med stöd av medgivande av 1954

års riksdag — utrustningskommittén att beställa inredning och utrustning för institutionen till ett värde av högst 900 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1955/56. Såsom förut omnämnts har för innevarande budgetår anvisats 1 200 000 kronor för inredning och utrustning av institutionen, vilket belopp genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 ställts till utrustningskommitténs disposition. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t — med stöd av medgivande av 1955 års riksdag — därjämte utrustningskommittén att beställa ytterligare inredning och utrustning för institutionen till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57.

I en den 6 september 1955 gjord framställning har *utrustningskommittén* hemställt om ett anslag av 675 000 kronor för nästa budgetår till inredning och utrustning av bakteriologiska institutionen. I sin framställning erinrar kommittén inledningsvis om att kostnaderna för inredning och utrustning av nämnda institution tidigare beräknats till omkring 1 830 000 kronor. Kommittén framhåller i fråga om denna beräknings hållbarhet följande.

Av framställningen under punkt 102 i 1955 års åttonde huvudtitel framgår, att sistnämnda kostnadssumma till en början bör uppräknas med 125 000 kronor, motsvarande vissa installationskostnader vid institutionens preparativa avdelning, vilka på grund av i huvudtiteln angivna omständigheter vid tidigare gjord planering av fördelningen av utrustningskostnaderna mellan investeringsanslaget och utrustningsanslaget icke kommit att medtagas under någotdera anslaget.

I sin framställning om anslag för budgetåret 1955/56 till nu ifrågakommande inredning och utrustning (se 1955 års åttonde huvudtitel under förutnämnda punkt 102) förutskickade kommittén, att skäl torde föreligga för inköp i vissa fall av apparatur av nyare konstruktion än vad som kunnat beräknas vid tidigare uppskattning av utrustningskostnaderna. Ett exempel härå utgör en i berörda sammanhang omnämnd, numera beställd frystorkanläggning, för vilken kostnaderna tidigare beräknats till 55 800 kronor. Den typ av dylik anläggning, som då var aktuell, har sedermera ersatts av en delvis nykonstruerad, väsentligt förbättrad modell. Samtidigt har emellertid kostnaden för frystorken stigit till omkring 72 000 kronor eller med omkring 16 000 kronor. Även i fråga om elektronmikroskop gäller ett motsvarande förhållande. I den tidigare kostnads kalkylen upptogs sålunda för inköp av ett elektronmikroskop ett belopp av 120 000 kronor. Såsom framgår under nämnda punkt i 1955 års åttonde huvudtitel, har numera frambragts ett i väsentliga delar nykonstruerat elektronmikroskop, som företer betydelsefulla förbättringar och framförallt i sin användning är väsentligt enklare. Priset för den nya typen utgjorde hösten 1954 156 000 kronor och torde numera vara än högre. Kommittén hade emellertid å andra sidan funnit, att i vissa fall billigare nykonstruktioner framkommit eller att mindre dyrbara typer kan väljas, varigenom ej alldeles oväsentliga kostnadsbegränsningar kan uppnås. Ett exempel härå utgör den verkstadsutrustning för den bakteriologiska institutionen, som kommittén — jämlikt ett särskilt bemyndigande av Kungl. Maj:t — inom kort kommer att beställa. Kostnaden för denna utrustning hade ursprungligen beräknats

till i runt tal 154 000 kronor men har nu — genom ändrade typval och vissa begränsningar av inköpsprogrammet — beräknats kunna nedbringas till i runt tal 108 000 kronor. Kommittén kommer i fortsättningen att noga beakta nödvändigheten av den största sparsamhet men anser sig böra förutskicka, att möjligheterna till begränsningar och besparingar på vissa punkter icke torde komma att uppväga ofrånkomliga kostnadsökningar i samband med andra inköp.

I sin förutnämnda framställning om anslag för budgetåret 1954/55 framhöll kommittén vidare, att för forskningen betydelsefulla, helt nya apparater framkommer i snabb följd. Kännetecknande för dagens situation vore sålunda, att i ständigt stigande grad vid apparattillverkningen utnyttjades de möjligheter, som elektronik- och förstärkartekniken erbjöde för framställning av automatiskt registrerande apparater. Kommittén avsåg att i sinom tid för Kungl. Maj:t framlägga de förslag i ämnet, vartill den fortsatta utredningen gäve anledning, och därav betingade anslagsäskanden. Vad kommittén sålunda anför gäller fullt ut även nu. Kommittén avser att framdeles återkomma till spørsmålet, i vad mån dylik utrustning utöver den ursprungliga kostnadsramen bör inköpas.

Redan när kommittén under hösten 1954 började sin inköpsverksamhet förelåg en tendens till prishöjningar på sådan utrustning, inköpen avsåg. Numera är den allmänna prisnivåns påtagliga förskjutning uppåt ett faktum. Kommittén kan emellertid icke på arbetets nuvarande stadium ange, i vilken utsträckning av denna anledning den ursprungliga kostnadsramen måste överskridas.

Den 8 juli 1955 har Kungl. Maj:t meddelat beslut, innebärande en ökad årlig intagning av medicine studerande vid de medicinska lärosätena. För den bakteriologiska institutionens del medför detta, att höstterminen 1957 studentantalet ökas från i genomsnitt 60 till 65 å 70. Huruvida och i vilken mån det sålunda ökade studentantalet för denna institutions del kommer att bli bestående för en längre framtid är för närvarande icke möjligt att med säkerhet förutsäga. Frågan om det ökade intaget av studenter, dessas fördelning på de medicinska lärosätena och studieplanens anpassning till det ökade studentantalet är under överbäggande hos 1955 års läkarutbildningsutredning. Förslag i ämnet torde icke vara att förvänta inom den närmaste framtiden. Det utökade studentantalet medför vissa behov av ökade lokalutrymmen och utrustning i övrigt, vilka för de redan befintliga institutionerna torde komma att tillgodoses successivt efter förslag från vederbörande lärosäten. För den bakteriologiska institutionen befinner sig lokal- och utrustningsfrågan i ett speciellt läge. Institutionen står under uppförande och är avsedd att fullt färdig tagas i bruk under hösten 1956. Dess undervisningsavdelning är planerad för högst 60 studenter. Det är emellertid ännu möjligt att utan olägenheter genomföra sådana ändringar i byggnads- och utrustningsprogrammet, att intill 70 å 72 studenter kan beredas arbetsplatser. Kostnaderna för ifrågavarande merarbeten och utrustning har inom byggnadsstyrelsen och av institutionschefen beräknats till i avrundat tal 40 000 kronor. Anslag för ifrågavarande merkostnader bör beviljas för budgetåret 1956/57. Även en i nämnda kostnadssumma ingående post på 2 100 kronor för vissa ledningsdragningar m. m. torde kunna gäldas från utrustningsanslaget, då arbetena icke utan fog kan hänföras till inredningen.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår bör enligt kommitténs mening de i det föregående angivna merkostnaderna å respektive 125 000 kronor för vissa installationskostnader avseende den preparativa avdelningen och 40 000 kronor för merkostnader i samband med ökat studentantal tagas i beaktande. Vad i övrigt anförts om en eventuell förändring av kostnadsramen synes kommittén däremot böra påverka anslagsberäkningen först för ett följande budgetår. I den ursprungliga kostnads-kalkylen å 1 830 000 kronor ingår, som förut berörts, ett belopp av 120 000 kronor för inköp av ett elektronmikroskop. Kommittén — som anbefallts att särskilt överväga spørsmålet om anskaffande av ett sådant mikroskop och att för Kungl. Maj:t framlägga förslag i ämnet — har ännu ej avslutat sin utredning härom. Vid sådant förhållande bör enligt kommitténs mening anslag för ändamålet ej beräknas för nästkommande budgetår.

Med hänsyn till vad kommittén anført och då den bakteriologiska institutionen avses att bli tagen i bruk hösten 1956 beräknar kommittén anslagsbehovet för institutionens inredning och utrustning för nästa budgetår till $(1\ 830\ 000 + 125\ 000 + 40\ 000 - 120\ 000 - 1\ 200\ 000 =)$ 675 000 kronor.

Institutionen för virusforskning. Ifrågavarande institution är avsedd att förläggas till en planerad tillbyggnad av statens bakteriologiska laboratorium i Huvudsta. Detta byggnadsföretag, vartill investeringsanslag beviljats, har till följd av den ständigt och snabbt pågående utvecklingen inom institutionens forskningsområde och en fortgående översyn av verksamheten vid laboratoriet varit föremål för omarbetning och därigenom försenats. Enligt inhämtad uppgift avser byggnadsstyrelsen att påbörja byggnadsföretaget senast hösten 1956. Enligt planen skall det stå färdigt att tagas i bruk under hösten 1958.

I en den 11 september 1952 gjord framställning hemställde lärarkollegiet om anvisande av medel för budgetåret 1953/54 till viss utrustning för den planerade nybyggnaden för virusinstitutionen. Lärarkollegiet beräknade därvid totalkostnaden för institutionens inredning och utrustning till 493 000 kronor. Härav anvisades för budgetåret 1953/54 50 000 kronor.

Sedan 1954 års riksdag beviljat ett investeringsanslag av 630 000 kronor till påbörjande av nybyggnad för institutionen, begärde lärarkollegiet i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56, att ett preliminärt belopp av 200 000 kronor måtte för samma budgetår upptagas för anskaffande av inredning och utrustning för institutionen. Vid min anmälan av lärarkollegiets framställning i föregående års statsverksproposition föreslog jag, att — med hänsyn till de beräknade långa leveranstiderna för institutionens utrustning — medgivande att beställa utrustning till ett belopp av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57, måtte utverkas av riksdagen och att handhavandet av utrustningen borde upp-

dragas åt medicinska utrustningskommittén. Jag förutsatte därvid, att kommittén i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 skulle kunna redovisa på verkställd översyn grundade beräkningar rörande totalkostnaden för utrustningen för ifrågavarande institution. Det av mig föreslagna beställningsbemyndigandet lämnades av riksdagen. Genom beslut den 30 juni 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt utrustningskommittén att omhänderha inredningen och utrustningen av institutionen samt bemyndigade tillika kommittén att beställa inredning och utrustning för institutionen till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57.

I en den 31 oktober 1955 gjord framställning om anslag och beställningsbemyndigande för nästa budgetår har *utrustningskommittén* inledningsvis anfört följande.

Sedan nyssnämnda uppdrag meddelats kommittén, erhöll kommittén vid sammanträde i början av september 1955 av institutionschefen, professor Gard, vilken som ledamot knutits till kommittén, en ingående redogörelse för det aktuella läget. Därvid framgick med all tydlighet, att, sedan institutions utrustning planlades och utrustningslistor upprättades år 1952, förutsättningarna i väsentliga avseenden ändrats ävensom att avsevärda brister fanns i den tidigare planläggningen. I anledning härav anmodades institutionschefen att i fortlöpande samråd med kommitténs övriga ledamöter och en expert framlägga nytt förslag till utrustningslistor. Det utarbetade nya utrustningsförslaget har inom utrustningskommittén varit föremål för en så ingående granskning som omständigheterna möjliggjort. Beträffande denna granskning finner kommittén angeläget framhålla följande. Bedömandet av det blivande forskningsarbetets vid virusinstitutionen inriktning och omfattning faller givetvis helt utanför kommitténs kompetensområde. Härav följer, att ifråga om arten och omfattningen av för den planerade forskningen erforderlig inredning och utrustning kommittén *i stort sett* är hänvisad att grunda sina ställningstaganden på redogörelser av institutionschefen. I varje fall skulle ett självständigt och djupgående bedömande från kommitténs sida av dessa spörsmål ha krävt en tid och anlåtande av utomstående expertis, som ej stått till buds. Den granskning, som med angivna utgångspunkter gjorts inom kommittén beträffande det av institutionschefen nu framlagda förslaget, har givit till resultat, att kommittén anser sig kunna göra förslaget till sitt eget, när det nu närmast gäller att beräkna kostnadsramen för anskaffningen och det för budgetåret 1956/57 erforderliga utrustningsanslaget.

Som förut framhållits beräknades kostnaden för institutionens inredning och utrustning år 1952 till 493 000 kronor. Den kostnadsberäkning, som kommittén framlägger, slutar på ett mer än dubbelt högre belopp eller 1 150 000 kronor. Orsakerna till det stegrade anslagsbehovet är enligt kommitténs mening många. Kommittén lämnar — i huvudsaklig anslutning till en av institutionschefen därom sammanställd utredning — en sammanfattande redogörelse för vissa av de omständigheter, som medverkat till den nu framräknade kostnadsramen. Härom anför kommittén huvudsakligen följande.

1. Forskningen inom virologien grundar sig företrädesvis på djurförsök och vävnadskulturer. Sedan år 1952 har de tekniska framstegen inom disciplinen varit högst betydande. Bland annat har vävnadskulturtekniken snabbt utvecklats till att bli virologiens viktigaste arbetsmetod. Denna teknik har blivit av särskilt stor betydelse för studiet av människans virus-sjukdomar. Ett virus visar ofta en höggradig specificitet, d. v. s. det kan inte överföras till försöksdjur av annan art än den naturliga värden. Gäller det ett människovirus, har man då ingen hjälp av djurexperimentella metoder. Den enda möjlighet till studium av en sådan sjukdomsalstrare som tidigare stod till buds var användningen av frivilliga försökspersoner. Vävnadskulturtekniken har undanröjt dessa svårigheter. Människovävnad odlad i provrör har ersatt försökspersonerna och studiet av de mänskliga sjukdomsalstrarna kan nu bedrivas med en intensitet och i en omfattning som man tidigare ej drömde om. De sista årens resultat har också varit betydande. De har avsevärt berikat kunskapen om människans virussjukdomar och samtidigt presenterat en mångfald nya problem och forskningsuppgifter. Att utvecklingen skulle gå i sådan riktning förutsågs visserligen år 1952, men man anade ej, att framstegen skulle komma i så rask följd och ej heller att vävnadskulturtekniken skulle nå en så dominerande ställning som den redan nu fått. För att tillgodose dagens behov har därför en genomgripande bearbetning av de tidigare förslagen måst företagas. Sålunda har samtliga laboratorier utformats såsom halvöppna enheter för sterilt arbete, innebärande bland annat, att de förses med särskilda personal- och materiellussar samt med anordningar för filtrering och ultravioletsterilisering av luften. Ökningen i volymen av sterilventilerade utrymmen har över huvud taget gjort hela ventilationsproblemet mer komplicerat och tvingat till mer kostnadskrävande konstruktioner. Erfarenheterna från de senaste åren har också visat, att smittskyddsfrågan måste ägnas större uppmärksamhet än tidigare. Riskerna för personalen måste nedbringas, liksom också riskerna för kontamination av undersökningsmaterialet. I detta syfte avses att inreda särskilda stänkskyddade arbetsplatser (dragskåp) för de mer riskabla arbetsmomenten. Den verkställda bearbetningen av de tidigare förslagen har medfört en ofrånkomlig och avsevärd ökning av de beräknade kostnaderna för utrustningen. Till denna ökning har emellertid i en icke oväsentlig mån bidragit, att vissa utgiftsposter tidigare icke förutsetts eller alls beräknats. Sammanlagt torde de under ifrågakommande punkt avsedda merkostnaderna kunna uppskattas till 197 000 kronor. Av detta belopp belöper i runt tal 95 000 kronor på fast inredning. I de av kommittén framräknade totalkostnaderna för institutionens utrustning har den fasta inredningen kostnadsberäknats till (58 000 + + 37 000 =) 95 000 kronor eller till samma belopp, med vilket merkostnaden för denna utrustning redovisas här. Detta sammanhänger med att institutionschefen i sina kalkyler av år 1952 icke upptagit någon utgiftspost för fast inredning utan — med hänsyn bland annat till att en utgiftspost med samma rubrik upptagits i byggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar för bygget — för sin del ansett, att all och ej endast en del av den till fast inredning hörande utrustningen skulle bekostas av anslag, som äskades av byggnadsstyrelsen.

2. Kommittén framhåller, att nya och bättre material och apparatyper undan för undan tillförts marknaden. En del artiklar, som upptagits i 1952 års utrustningslistor, tillverkas ej längre och har måst ersättas med andra,

ofta betydligt dyrare. I andra fall, då man alltjämt haft möjlighet välja mellan den ursprungligen avsedda och en ny typ av utrustning har den senare ansetts äga sådana företräden, att den ökade kostnaden befunnits väl motiverad. Denna merkostnad har ytterligare stigit till följd av den allmänna prisstegringen. Den kostnadsökning, som föranleds av den allmänna prisstegringen och av vad nu anförts, har vid den nu gjorda översynen beräknats till sammanlagt 181 000 kronor, varav 45 000 kronor enbart för elektronmikroskop och 27 000 kronor för en av centrifugerna.

I detta sammanhang vill kommittén erinra om vad kommittén i fråga om den bakteriologiska institutionen anfört om forskningsteknikens utveckling. Vad kommittén framhållit beträffande den bakteriologiska institutionen kan givetvis komma att visa sig äga motsvarande tillämpning även för virusinstitutionen. Det är kommitténs avsikt att framdeles, i den mån skäl därför visar sig föreligga, återkomma till dessa spörsmål och göra de framställningar om anslag för ändamålet, som kan bli påkallade.

3. Beträffande vissa frågor av gemensamt intresse för virusinstitutionen och statens bakteriologiska laboratorium (SBL) har professor Gard inom kommittén framhållit i huvudsak följande. Det hade visat sig, att gränsdragningen mellan SBL och virusinstitutionen icke varit så distinkt, som varit önskvärt. Enligt en mellan dem numera träffad överenskommelse skulle på virusinstitutionens del helt falla kostnaderna för den kemiska utrustningen samt den tyngre instrument- och apparatparken. SBL skulle svara för det histologiska laboratoriet, den fotografiska avdelningen ävensom all övrig fast och lös inredning, som skulle brukas gemensamt. De merkostnader för kemiska laboratoriets utrustning, som föranleds av nämnda överenskommelse mellan institutionen och laboratoriet, har uppskattats till 65 000 kronor. Överenskommelsen innebär emellertid å andra sidan, att en post om 34 000 kronor för inredning av djuravdelningen bortfaller. Kostnaden därför har helt påförts laboratoriet. Den nettomerkostnad, som bör redovisas under denna punkt, belöper sig sålunda till (65 000—34 000 =) 31 000 kronor. Kommittén har i och för sig ingen erinran mot förutnämnda kostnadsberäkning av 65 000 kronor men vill framhålla, att den icke har någon del i den träffade överenskommelsen. När kommittén påbörjade sin utredning om virusinstitutionen, var det kommitténs avsikt att samråda med SBL rörande bland annat fördelningen av kostnaderna för gemensam utrustning. Av flera skäl — främst därför att SBL avlätit sin anslagsframställning, innan från kommitténs sida förutsättning förelåg för ett samråd — har detta ej kunnat komma till stånd.

4. I det nu framlagda utrustningsförslaget har institutionschefen uppfört ett belopp av i runt tal 150 000 kronor till inköp av en analytisk ultracentrifug (Spinco). Institutionschefen har inom kommittén till stöd för detta äskande anfört i huvudsak följande.

Ultracentrifugen avsåges att kunna disponeras även av SBL men den hade mer än den övriga utrustningen karaktär av forskningsinstrument. Dess anskaffande borde därför i stort sett vara en virusinstitutionens angelägenhet. Centrifugen skulle huvudsakligen användas för sedimentationsanalyser, vilka visat sig vara ett utomordentligt hjälpmedel vid studiet av virus natur. De resultat som erhållits vid svenska undersökningar över polio- och influensavirus samt över virusinhibitorer hade varit av stort teoretiskt intresse och hade rönt stor internationell uppmärksamhet. Till en del hänförde sig dessa studier till tiden före virusinstitutionens tillkomst

men huvudparten hade utförts i samarbete mellan institutionen och fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala, tidigare det enda laboratorium i landet, som förfogat över den nödvändiga utrustningen. År 1952 räknade man med att tillsviðare kunna fortsätta samarbetet efter liknande linjer som förut och i syfte att hålla utrustningskostnaderna så låga som möjligt avstod man från att begära medel till inköp av en egen centrifug. Denna beräkning hade senare visat sig helt ohållbar.

För egen del har kommittén funnit att virusinstitutionen, om den skall kunna bedriva sin betydelsefulla forskningsverksamhet med framgång och med effektivt utnyttjande av övriga resurser, bör ha omedelbar tillgång till en Spincocentrifug. Kommittén förordar därför att erforderligt belopp för anskaffande av denna apparatur inräknas i kostnadsramen. Det beräknade beloppet uppgår, som förut nämnts, till i runt tal 150 000 kronor.

5. I de tidigare utrustningslistorna har intet belopp beräknats för kostnaderna för tekniska utredningar, tillverknings- och leveranskontroller, flyttning samt oförutsedda utgifter. Härför upptar kommittén ett i utjämnings-syfte till 98 000 kronor avrundat belopp.

6. De under 1)–5) redovisade merkostnaderna, tillhoppa (197 000 + 181 000 + 31 000 + 150 000 + 98 000 =) 657 000 kronor, tillsammans med den ursprungligen beräknade kostnaden av 493 000 kronor utgör 1 150 000 kronor, d. v. s. den numera beräknade kostnadsramen för inredning och utrustning av institutionen.

Beträffande ett par särskilda spörsmål har kommittén härefter anfört i huvudsak följande.

I kommitténs kostnadsberäkningar finnes ett elektronmikroskop med tillhörande apparatur upptaget med 186 000 kronor. Kommittén anser emellertid, att åtskilliga frågor, som står i samband med anskaffande av ett elektronmikroskop för virusinstitutionen lämpligen bör övervägas i samband med kommitténs utredning av frågan om anskaffande av ett elektronmikroskop på bakteriologiska institutionen. Vid sådant förhållande bör enligt kommitténs mening anslag för inköp av mikroskopet icke beräknas redan för nästkommande budgetår.

Enligt kommitténs kostnadsberäkningar skall för virusinstitutionen och SBL gemensam utrustning anskaffas för anslag, som beviljas institutionen, för en sammanlagd kostnad av (186 000 + 249 000 + 30 000 + 83 000 =) 548 000 kronor. I syfte att åstadkomma en klar ansvarsfördelning mellan virusinstitutionen och laboratoriet har träffats en överenskommelse om fördelning dem emellan av vissa utrustningskostnader. Innebörden av överenskommelsen är, å ena sidan, att institutionen i beräkningarna påförts förutberörda kostnad av 548 000 kronor, samt, å andra sidan, att laboratoriet i sin redan avlämnade anslagsframställning upptagit kostnader å tillhoppa omkring 263 000 kronor. Av den berörda investeringen för anskaffande av gemensam utrustning för institutionen och laboratoriet faller sålunda den avgjort större delen på institutionen. I detta läge är det naturligt, att frågan väckes om lämpligheten av en omfördelning av kostnaderna mellan institutionen och laboratoriet och att därvid särskilt beaktas, att den institution, för vars anslag utrustningen inköpes, även får det administrativa och ekonomiska ansvaret för dess underhåll och ersättande i framtiden. Enligt kommitténs uppfattning bör emellertid en sådan omfördelning ej nu göras, främst med hänsyn dels till att av den relativt omfattande,

gemensamt disponerade utrustning, som redan finnes, den övervägande delen vårdas och ersättes av laboratoriet ensamt och dels till att institutionen utan ersättning till laboratoriet kommer att få utnyttja vissa befintliga serviceavdelningar (verkstad, centraldisk och substratavdelning m. m.). Det bör dock enligt kommitténs mening för framtiden beaktas, att i fråga om underhålls- och ersättningskostnader för den gemensamt utnyttjade utrustningen icke den i personellt och ekonomiskt avseende mindre virusinstitutionen belastats mer än skäligt är.

Kommittén har — på grundval av den framräknade kostnadsramen av 1 150 000 kronor — sökt bilda sig en uppfattning om anslagsbehovet för nästa budgetår. Kommittén föreslår, att ett anslag av 600 000 kronor beräknas för nästa budgetår till inredning och utrustning för institutionen samt att åt kommittén därjämte lämnas ett beställningsbemyndigande på 200 000 kronor utöver anslagsbeloppet.

Forskningslaboratoriet vid thoraxkirurgiska kliniken. Kostnaderna för inredning och utrustning av ett forskningslaboratorium vid karolinska sjukhusets thoraxkirurgiska klinik beräknades i propositionen 1953: 161 till 275 160 kronor. I en den 16 september 1954 gjord framställning anmälde lärarkollegiet, att enligt en då föreliggande slutlig utrustningsplan och kostnadsberäkning utrustningen av ifrågavarande forskningslaboratorium kunde beräknas draga en kostnad av 499 132 kronor. Enligt lärarkollegiet kunde man räkna med att för ändamålet disponera 95 000 kronor av donationsmedel. För inredning och utrustning av forskningslaboratoriet har för innevarande budgetår anvisats 170 000 kronor, varjämte riksdagen medgivit, att ytterligare inredning och utrustning för laboratoriet må beställas till ett värde av högst 230 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1956/57. Genom beslut den 30 juni 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén för utrustning av nytillkommande kliniker och institutioner vid karolinska sjukhuset att omhänderha inredningen och utrustningen av forskningslaboratoriet. Samtidigt ställde Kungl. Maj:t förutnämnda anslag av 170 000 kronor till kommitténs disposition samt bemyndigade tillika kommittén att beställa inredning och utrustning för forskningslaboratoriet till ett värde av högst 230 000 kronor, att gäldas tidigast 1956/57. I samma beslut fäste vidare Kungl. Maj:t kommitténs uppmärksamhet på vad i föregående års statsverksproposition anförts rörande en översyn av kostnadsberäkningarna för laboratoriets inredning och utrustning.

Med skrivelse den 23 november 1955 har kommittén — efter verkställd översyn av kostnadsberäkningarna — överlämnat vid skrivelsen fogat förslag till inredning och utrustning av forskningslaboratoriet. Kostnaderna för laboratoriets inredning och utrustning har i förslaget beräknats till 456 000 kronor. I skrivelsen har kommittén anförts huvudsakligen följande.

Rektor vid karolinska institutet har — med anledning av vad departementschefen anført i proposition nr 161 till 1953 års riksdag (sid. 7) att det torde få ankomma på institutet att hos Rockefellerstiftelsen efterhøra, huruvida hinder møtte mot att disponera donationsmedlen jømvøl for att bestrida med laboratoriets utrustning och inredning førenade kostnader — efter forfrøgan hos styrelsen for The Rockefeller Foundation erhøllit besked om att den av stiftelsen for oppførande av laboratorium i experimentell kirurgi vid karolinska institutet anvisade donationen om 1 000 000 kronor icke får disponeras for utrustning. Den av utrustningskommittén nu fòreslagna utrustningen omfattar sàledes enbart sàdana detaljer, som icke rimligen kan hñnføras till byggnadskostnader. Vid jømførelse mellan kostnaden for det nu fòreliggande fòrslaget med det tidligere framlagda bør i fòrsta hand beaktas, att all utrustning sàledes maste bekostas av staten. Den av kommittén berøknade kostnaden, 456 000 kronor, skall jømføras med den i sistnømnnda fòrslag redovisade bruttokostnaden, 499 000 kronor. Det bør dørjømte beaktas, att det tidligere fòrslaget omfattar endast utrustning med instrument och apparater, djurburor og dylikt men utesluter kostnaden for møbler, gardiner, linne og liknande materiel. Icke heller har nøgot belopp for entreprenadkostnader og oførutsedda utgifter berøknats. Att kostnadsøkningen for statsverket øndock inskrønkter sig till 56 000 kronor — i verkligheten en minskning av den tidligere berøknade bruttokostnaden med 43 000 kronor — fòrklaras bland annat dørav, att kommittén nogggrant øvervøgt, vad som kan hñnføras till byggnadskostnader, og dørvid — efter samrød med kommittén for karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande — ansett sig kunna dit øverfòra vissa belopp. Utrustningskommittén vill slutligen understryka, att de tekniske fòrørsøttningarna for den medicinske forskningens inom den thoraxkirurgiske specialiteten for nørvarande mycket snabbt fòrøndras. Det har synts utrustningskommittén øngeløget, att laboratoriet fòrses med utrustning, som ør i nivø med utvecklingen. I vissa øvseenden har hørav fòranløtts kostnadsøkninger. Kostnadsberøkningarna ør baserede pø det øktuelle prisløget. Det bør fòrutskickas, att det pø grund av den snabbe utvecklingen ør møjligt, att de priser, som nu gøller for ølike slags apparatur, icke ør øktuelle nør den skall inkøpas. Utrustningskommittén røknar med att kostnadsstøgingar, som oppstør pø grund av fòrbøttrede konstruksioner eller dylikt vid behov skall få tæckas med tilløgganslag.

Før inredning og utrustning av forskningslaboratoriet har for innevarende budgetår anvisats 170 000 kronor. Utrustningskommittén hemstøller, att kostnaden for inredning og utrustning av forskningslaboratoriet mätte berøknas till 456 000 kronor og att øterstoden, 286 000 kronor, mätte anvisas for budgetåret 1956/57.

Departementschefen. Vad fòrst betrøffer kanslerns ønslagsøskanden sà anser jag mig børa tillstørka, att ørforderlige medel anvisas for ønskaffande av fòreslagen utrustning for institutionerna for øllmøn patologi, patologisk ønatomie og farmakologi, klinisk-kemiske centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet, klinisk-fysiologiske centrallaboratoriet vid karolinske sjukhuset samt viss propedeutisk øndervisning vid S:t Eriks sjukhus. Døremot ør jag icke beredd att for nøsta budgetår fòrørdas nøgon medelsønvissning for utrustning av en for de kliniske centrallaboratorierna vid serafimerla-

sarettet gemensam verkstad. Kostnaderna för den utrustning, vars anskaffande jag förordat och vilken erfordras huvudsakligen på grund av reformeringen av läkarutbildningen, har av kanslern beräknats till 420 000 kronor. Då jag funnit mig kunna godtaga denna kostnadsberäkning, föreslår jag, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår. Upphandlingen av ifrågavarande utrustning bör ombesörjas av medicinska utrustningskommittén, varigenom vissa fördelar torde kunna vinnas från upphandlingssynpunkt.

Kostnaderna för inredning och utrustning av den för bakteriologiska institutionen avsedda nybyggnaden har i en år 1953 av lärarkollegiet framlagd kostnadsberäkning upptagits till omkring 1 830 000 kronor, utöver ett tidigare för särskilt ändamål anvisat belopp av 130 000 kronor. I sina anslagsäskanden för innevarande år anmälde medicinska utrustningskommittén, som med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1954 tillkallats för att förbereda och verkställa upphandling av inredning och utrustning för ifrågavarande institution, att kommittén på grundval av sin dittills verkställda prövning av de olika utrustningsfrågorna ansåg sig böra på särskilda punkter räkna med högre kostnader än som upptagits i förutnämnda kostnadsberäkning. Sålunda borde den däri redovisade totalkostnaden till en början uppräknas med 125 000 kronor till följd av att vissa installationskostnader avseende institutionens preparativa avdelning vid tidigare gjord planering av fördelningen av inredningskostnaderna mellan investeringsanslaget samt inrednings- och utrustningsanslaget — på grund av missförstånd mellan byggnadsstyrelsen och institutionschefen — icke kommit att medtagas under någotdera anslaget. Med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen ansåg sig kommittén även böra förutskicka, att skäl torde föreligga för inköp av apparatur av nyare konstruktion än vad som kunnat beräknas vid tidigare uppskattning av utrustningskostnaderna och vidare för inköp av materiel utöver den tidigare utrustningsramen. Å andra sidan hade kommittén redan funnit vissa ej oväsentliga besparingar möjliga. Vad från kommitténs sida sålunda tidigare anförts beträffande jämkningar i den tidigare framlagda utrustningsplanen har av kommittén ytterligare understrukits i den nu föreliggande anslagsframställningen, vari kommittén även med vissa praktiska exempel belyst sådana — i fördyrande eller förbilligande riktning verkande — ändringar i nämnda utrustningsplan, som kommittén förut ansett sig böra förutskicka. I anslutning härtill påpekar kommittén att, även om nödvändigheten av den största sparsamhet noga beaktas, möjligheterna till begränsningar och besparingar på vissa punkter icke torde komma att uppväga ofrånkomliga kostnadsökningar i samband med andra inköp. Kommittén erinrar även om att en allmän förskjutning uppåt skett av prisnivån på sådan utrustning, varom här vore fråga. På nuvarande stadium anser sig kommittén emellertid icke kunna angiva, i vad mån av denna anledning den ursprung-

liga kostnadsramen måste överskridas. Kommittén framhåller vidare, att den av Kungl. Maj:t den 8 juli 1955 beslutade ökade intagningen av medicine studerande torde i fråga om bakteriologiska institutionen påkalla vissa ändringar i det tidigare uppgjorda byggnads- och utrustningsprogrammet. Kostnaderna härför beräknas av kommittén till omkring 40 000 kronor. Slutligen anmäler kommittén, som anbefallts att särskilt överväga spörsmålet om anskaffande av ett elektronmikroskop till institutionen och för Kungl. Maj:t framlägga förslag i ämnet, att kommittén ännu icke avslutat sin utredning härom.

Vad beträffar den förut omnämnda uppräknigen av totalkostnaderna med 125 000 kronor för vissa installationskostnader avseende den preparativa avdelningen, så ansåg jag vid min anmälan av förevarande anslag i föregående års statsverksproposition, att någon erinran icke kunde göras mot en dylik uppräkning. De av kommittén i föreliggande anslagsframställning föreslagna ändringarna i byggnads- och utrustningsprogrammet i anledning av den beslutade ökade intagningen av medicine studerande synes mig välbetänkta. De av kommittén för ifrågavarande ändringar beräknade kostnaderna, 40 000 kronor, vilka i sin helhet torde böra belasta förevarande anslag, anser jag mig böra godtaga. Vad kommittén i övrigt anfört rörande överskridande av den ursprungliga kostnadsramen föranleder mig i nuvarande läge endast att understryka önskvärdheten av att kommittén vid sin fortsatta handläggning av utrustningsfrågan noga tillvaratager uppkommande möjligheter till kostnadsbesparingar, som kan vidtagas utan att kravet på en tillfredsställande standard i fråga om institutionens utrustning eftersättes.

För inredning och utrustning av institutionen har för innevarande budgetår anvisats 1 200 000 kronor, varjämte kommittén bemyndigats att därutöver beställa inredning och utrustning till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under nästa budgetår. Kommittén har i sin föreliggande anslagsframställning — vari framhållits att institutionen kunde beräknas bli tagen i bruk hösten 1956 — hemställt, att för nästa budgetår ytterligare 675 000 kronor måtte anvisas för institutionens inredning och utrustning. Då jag anser mig böra godtaga de beräkningar, som ligger till grund för kommitténs äskande, tillstyrker jag, att det begärda beloppet anvisas för nästa budgetår.

I en år 1952 av lärarkollegiet framlagd kostnadsberäkning uppskattades kostnaderna för inredning och utrustning av institutionen för virusforskning till 493 000 kronor. Vid min anmälan i föregående års statsverksproposition av frågan om anvisande av vissa medel för innevarande budgetår till inredning och utrustning av institutionen ansåg jag, att jämväl denna institutions inredning och utrustning borde handhavas av medicinska utrustningskommittén. Jag förutsatte också, att kommittén i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 skulle kunna redovisa på verkställd

översyn grundade beräkningar av totalkostnaden för institutionens inredning och utrustning. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 har kommitténs uppdrag utvidgats till att omfatta även nu avsedda institutions inredning och utrustning. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har kommittén framhållit, att den funnit det år 1952 uppgjorda inrednings- och utrustningsförslaget vara av den art att en grundlig översyn av detsamma av skilda anledningar måst företagas. Den inrednings- och utrustningsplan, som kommittén framlägger i sin framställning, kan sägas i väsentliga delar utgöra ett helt nytt förslag. Enligt av kommittén verkställda kostnadsberäkningar kan ett genomförande av den nu framlagda inrednings- och utrustningsplanen beräknas kräva en medelsanvisning av 1 100 000 kronor utöver ett tidigare anvisat belopp av 50 000 kronor. Totalkostnaden skulle härigenom komma att med icke mindre än 657 000 kronor överstiga den ursprungligen beräknade. Såsom en mera allmän förklaring till den avsevärda kostnadsökningen framhåller kommittén, att sedan det ursprungliga inrednings- och utrustningsförslaget uppgjordes år 1952 förutsättningarna i väsentliga avseenden hunnit ändras. Kommittén har i sin framställning ingående redogjort för en rad omständigheter, vilka föranlett de av kommittén föreslagna mycket omfattande ändringarna i den ursprungliga inrednings- och utrustningsplanen och vilka medfört att totalkostnaden mer än fördubblats. En av de omständigheter, som främst medverkat till kostnadshöjningen, är den genomgripande omläggning av forskningsmetodiken på virusforskningens område, som skett under senare år. Vävnadskulturtekniken har härunder utvecklats till virologiens viktigaste arbetsmetod. Till följd härav har bland annat laboratorierna måst utformas såsom halvöppna enheter med kostnadskrävande anordningar för att skydda personalen mot smittrisk och förhindra kontamination av undersökningsmaterialet. Merkostnaderna av nu nämnd anledning beräknar kommittén till 197 000 kronor, i vilket belopp kommittén även inräknat en post för viss fast inredning, som på grund av missförstånd mellan byggnadsstyrelsen och institutionschefen icke kommit att medtagas vid beräkningen av vare sig byggnadsanslaget eller det tidigare inrednings- och utrustningsanslaget. Kommittén har även funnit välmotiverat, att institutionen — utöver i den ursprungliga planen upptagen utrustning — förses med en analytisk ultracentrifug för en beräknad kostnad av omkring 150 000 kronor. Därjämte har kommittén ansett sig böra i fråga om vissa utrustningsdetaljer räkna med apparater, instrument och material av nyare och bättre typ eller konstruktion än som upptagits i den tidigare utrustningsplanen. Merkostnaderna härför och på grund av inträffade prisfördyringar beräknar kommittén till 181 000 kronor. Vidare har den på institutionen fallande andelen av kostnaderna för inredning och utrustning, avsedd att vara gemensam för institutionen och statens bakteriologiska laboratorium ökat med 65 000 kronor. Då i den tidigare utrustningsplanen icke uppta-

gits något belopp för tekniska utredningar, tillverknings- och leveranskontroller, flyttning samt oförutsedda utgifter, har kommittén slutligen ansett sig härför böra upptaga en kostnadspost på 98 000 kronor.

Såsom jag förut framhållit kan den inrednings- och utrustningsplan, som kommittén — efter en grundlig översyn av den tidigare uppgjorda — nu framlagt, i väsentliga delar anses som ett helt nytt förslag. Även om förutsättningarna för de båda förslagens uppgörande under mellantiden på flera punkter hunnit ändras, kan jag inte finna annat än att den ursprungliga inrednings- och utrustningsplanen varit i vissa avseenden mindre väl genomtänkt. Den nu föreliggande planen utgör resultatet av en så noggrann genomgång, som i nuvarande läge varit möjlig, av institutionens beräknade behov i fråga om inredning och utrustning. Vissa frågor, som står i samband med anskaffande av ett elektronmikroskop för institutionen, har kommittén dock ansett sig böra ytterligare utreda, varjämte kommittén gjort vissa förbehåll med anledning framför allt av den snabbt fortgående tekniska utvecklingen, som i många fall kan föranleda till att apparatur av nyare konstruktion än som vid planläggningen beräknats böra inköpas. De i planen redovisade och av kommittén nu förordade olika förslagen synes mig väl underbyggda. Med hänsyn till det anförda och då med institutionens tillkomst åsyftas att tillskapa de erforderliga forskningsresurserna inom ett viktigt medicinskt område, anser jag mig — även med beaktande av den avsevärda kostnadsökning som därav följer — böra tillstyrka den av kommittén nu framlagda inrednings- och utrustningsplanen. Jag har därvid utgått ifrån att ställning till vissa frågor, som står i samband med anskaffandet av ett elektronmikroskop, skall tagas först sedan kommittén verkställt den förut omnämnda kompletterande utredningen. De av kommittén på grundval av nämnda plan uppgjorda kostnadsberäkningarna och vad kommittén i anslutning därtill anført anser jag mig även böra godtaga. Den fortsatta medelsanvisningen för institutionens inredning och utrustning synes mig böra bygga härpå.

Kommittén har föreslagit, att ett anslag av 600 000 kronor anvisas för nästa budgetår till institutionens inredning och utrustning samt åt kommittén därjämte lämnas ett beställningsbemyndigande på 200 000 kronor. Härvid har kommittén — på grund av erhållen uppgift — utgått ifrån att institutionsbyggnaden skulle kunna stå färdig i början av år 1958. Enligt vad jag erfarit kan man emellertid nu räkna med att byggnaden kan vara färdig först under hösten 1958. Med hänsyn härtill synes mig medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 350 000 kronor. Därjämte bör kommittén erhålla bemyndigande att beställa inredning och utrustning till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58.

Kostnaderna för inredning och utrustning av forskningslaboratoriet vid karolinska sjukhusets thoraxkirurgiska klinik har senast beräknats till

499 000 kronor. Handhavandet av laboratoriets inredning och utrustning har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 uppdragits åt kommittén för utrustning av nytillkommande kliniker och institutioner vid karolinska sjukhuset. Med anledning av vad jag uttalade vid min anmälan i föregående års statsverksproposition av frågan om anslag till laboratoriets inredning och utrustning har kommittén verkställt en översyn av de då föreliggande kostnadsberäkningarna. Kommittén har i sin framställning om anslag för nästa budgetår — på grundval av den gjorda översynen — framlagt förslag till inredning och utrustning av laboratoriet. Detta förslag har av kommittén kostnadsberäknats till 456 000 kronor. I sin framställning har kommittén vidare erinrat om att man tidigare räknat med att av donationsmedel, som Rockefellerstiftelsen ställt till förfogande för laboratoriets uppförande, kunna disponera 95 000 kronor till laboratoriets inredning och utrustning. Enligt vad kommittén upplyser har medgivande härtill emellertid icke kunnat erhållas. Eftersom kostnaderna för laboratoriets inredning och utrustning av kommittén — som nyss nämnts — beräknats till 456 000 kronor och för innevarande budgetår anvisats 170 000 kronor för här avsett ändamål, föreslår kommittén, att för nästa budgetår anvisas ytterligare 286 000 kronor. Då jag anser mig böra godtaga kommitténs förslag och kostnadsberäkning, tillstyrker jag, att det av kommittén föreslagna beloppet anvisas för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående torde anslaget böra för nästa budgetår uppföras med sammanlagt 1 731 000 kronor, vilket i jämförelse med medelsanvisningen under anslaget för innevarande budgetår innebär en höjning med 321 000 kronor. Vidare torde böra utverkas riksdagens medgivande att beställa inredning och utrustning för institutionen för virusforskning till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58.

För erhållande av enhetliga anslagsrubriker vid anvisande av medel till universiteten och karolinska institutet för ändamål av det slag, varom här är fråga, synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras under rubriken Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler. Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å det nuvarande anslaget torde böra överföras till det nya anslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för institutionen för virusforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58,

b) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 731 000 kronor.

[103] **29. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning.** Detta reservationsanslag upptogs första gången å riksstaten för budgetåret 1949/50 med ett belopp av 30 000 kronor. Anslaget var avsett till assistenthjälp och materiel m. m. vid den — på grundval av ett av kommittén för dövhetens bekämpande framlagt förslag — från den 1 juli 1949 vid institutet inrättade personliga professuren i fysiologisk akustik för G. von Békésy. Denne var emellertid tjänstledig från sin professur från sistnämnda tidpunkt till den 30 december 1952, då han erhöll avsked från densamma. Även för budgetåret 1950/51 anvisades 30 000 kronor till ändamålet i fråga. Med hänsyn till uppkommen reservation uppfördes emellertid anslaget för budgetåren 1951/55 med respektive 5 000, 5 000, 1 000 och 1 000 kronor. Då reservationen å anslaget vid ingången av budgetåret 1954/55 utgjorde 3 844 kronor, vilket innebar en avsevärd minskning, har anslaget för innevarande budgetår höjts till 20 000 kronor. Lärarkollegiet lämnade i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 en redogörelse för den med hjälp av förevarande statsbidrag bedrivna forskningsverksamheten. Till denna redogörelse, som i huvudsakliga delar återgivits under punkten 97 i 1954 års åttonde huvudtitel, torde jag få hänvisa.

I anslutning till 1955 års riksdags beslut om höjning av statstjänstemännens löner m. m. har Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juni 1955 från det under tolfte huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner för innevarande budgetår anvisat 1 200 kronor för beredande av arvodesförbättring åt den från nu ifrågavarande reservationsanslag avlönade assistenten för fysiologisk-akustisk forskning.

Lärarkollegiet har — med förmålan att reservationen å anslaget vid ingången av budgetåret 1955/56 nedgått till 67 kronor — gjort framställning om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Universitetskanslern förklarar, att den arvodesförbättring, som avses i förutnämnda nådiga beslut den 17 juni 1955, torde rymmas inom ramen för det nuvarande anslagsbeloppet och hemställer därför liksom lärarkollegiet om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Anslaget bör i överensstämmelse med föreliggande förslag uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[104] **30. Bidrag till Stockholms högskola.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 6 738 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet

för nästa budgetår har ännu icke avslutats, varför anslaget torde bära i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna till *Bidrag till Stockholms högskola* ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

[105] **31. Bidrag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	81 800	81 800
1955/56 (statsliggaren s. 556)	81 800	
1956/57 (förslag)	85 700	

I anslutning till 1955 års riksdags beslut om höjning av statstjänstemännens löner m. m. har Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juni 1955 till ifrågavarande kurs för budgetåret 1955/56 anvisat 3 900 kronor från det under tolfte huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner.

Kommittén för the Graduate School for English Speaking Students vid Stockholms högskola — vilken kommitté anordnar nu ifrågavarande kurs — hemställer för nästa budgetår, att förevarande reservationsanslag uppräknas med belopp, motsvarande förutnämnda tilläggsanslag, 3 900 kronor.

Departementschefen. I överensstämmelse med föreliggande förslag bör anslaget för nästa budgetår höjas med 3 900 kronor till 85 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 85 700 kronor.

[106] **32. Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler.** Detta förslagsanslag, som avser ersättning till statens fastighetsfond för till högskolan upplåtta lokaler i kvarteret Vega i Stockholm, är nu uppfört med 25 000 kronor. Genom beslut den 17 juni 1955 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att tillgodoföra fastighetsfonden 22 800 kronor av anslaget. Nämnda belopp avser ersättning till fonden för lokaler, som är upplåtta till ryska institutet, genetiska institutet och psykologiska institutet. För nästa budgetår torde förevarande anslag bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtta lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[107] **33. Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 153 beslöt 1952 års riksdag vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna. Dessa åtgärder avsåg — jämte annat — att öka utbildningen av lärare vid universiteten, bland annat genom att öppna möjligheter för lärare utan vanlig akademisk utbildning (folkskollärare) att förskaffa sig begränsad sådan utbildning och därmed kompetens för undervisning i högre skolor. Vidare avsågs, att särskilda fortbildningskurser, förlagda till olika orter i landet, skulle anordnas i ämnena matematik, fysik, kemi, zoologi och botanik. Omfattningen av dessa kurser skulle närmast motsvara, vad som fordras för godkänt betyg i filosofisk ämbetsexamen (1-betygskurser).

För den ökade lärarutbildningen anvisades under förutnämnda rubrik för budgetåret 1952/53 ett reservationsanslag av 750 000 kronor, och därefter har till samma ändamål och under samma rubrik anvisats för budgetåret 1953/54 likaledes 750 000 kronor, för budgetåret 1954/55 800 000 kronor, varav 50 000 kronor å tilläggsstat, och för innevarande budgetår 900 000 kronor. Dispositionen av anslagen har icke varit strängt bunden, utan det har ankommit på Kungl. Maj:t att inom den givna ramen fritt disponera anslagsmedlen för därmed avsedda ändamål.

Med anlitande av här avsedda anslag har från och med hösten 1952 en rad åtgärder vidtagits för avhjälpande av lärarbristen. Sålunda har akademiska fortbildningskurser anordnats för folkskollärare i främst ämnena matematik, fysik, kemi, botanik och zoologi med ändamål att bibringa kursdeltagarna kunskaper, motsvarande fordringarna för godkänt betyg i filosofisk ämbetsexamen. Vidare har extra ett-betygskurser kommit till stånd i ett stort antal humanistiska ämnen. I både naturvetenskapliga och humanistiska ämnen har härjämte ordinarie ett- och tvåbetygskurser dubblerats. Den kursverksamhet, som bedrivits med stöd av ifrågavarande anslag, har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1952 stått under överinseende av universitetskanslern. Kanslern har hos Kungl. Maj:t föreslagit antalet kurser och deras förläggning samt till Kungl. Maj:t inkommit med beräkningar rörande kostnaderna för kursernas anordnande m. m. Härjämte har kanslern i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser lämnat redogörelser för den kursverksamhet som med stöd av anslaget bedrivits under budgetåren 1952/54.

Kanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 000 000 kronor. Till anslagsframställningen har fogats nio särskilda promemorior, vari i tabellform redovisas vissa sifferuppgifter angående anordnade kurser, antalet deltagare av olika kategorier, antal avlagda tentamina m. m. I fråga om detaljerna härvidlag torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Här må endast anföras, att kursverksamheten i fråga under budgetåret 1954/55 i jämförelse med budgetåren 1952/54 fått en väsentligt ökad om-

fattning. Mot ett sammanlagt deltagarantal (folkskollärare och övriga) vid ifrågavarande kursundervisning — inklusive dubblerade (förstärkta) ordinarie 1- och 2-betygskurser — under budgetåren 1952/53 och 1953/54 av respektive 285 och 1 136 svarade under budgetåret 1954/55 ett sammanlagt antal deltagare av 1 369. För den hittills bedrivna kursverksamheten under innevarande budgetår har kanslern lämnat följande redogörelse.

Antalet anordnade kurser och deltagare har visat en starkt stegrad tendens. De medel — 900 000 kronor — som för detta budgetår av 1955 års riksdag anvisats till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor är sålunda redan i det närmaste helt disponerade genom beslut av Kungl. Maj:t. Genom särskilda nådiga beslut den 17 juni 1955 har till anordnande under höstterminen 1955 av akademiska fortbildningskurser för folkskollärare samt för extra kursundervisning i övrigt vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt Stockholms högskola från ifrågavarande reservationsanslag anvisats respektive högst 128 150 kronor, 203 430 kronor, 118 200 kronor och 129 850 kronor eller sammanlagt högst 579 630 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 10 juni och den 30 september 1955 till anordnande genom aktiebolaget Hermods korrespondensinstitut under år 1955 av kurser i engelska språket, tyska språket, matematik och kristendomskunskap medgivit, att bidrag må utgå från samma reservationsanslag med respektive högst 44 000 kronor, 32 000 kronor, 30 000 kronor och 20 000 kronor eller med sammanlagt högst 126 000 kronor. Härutöver har till vissa för de olika lärosätena gemensamma ändamål (stipendier samt inspektors- och examinatorarvoden m. m.) för budgetåret 1955/56 beräknats sammanlagt omkring 155 000 kronor. Såsom framgår av denna redovisning har för innevarande budgetår för i huvudsak kurser och annan undervisning endast under höstterminen 1955 till olika åtgärder för avhjälpande av lärarbristen från omnämnda reservationsanslag tagits i anspråk sammanlagt 860 630 kronor.

Kanslern har vidare framhållit, att vissa av de kurser som startats denna hösttermin vore av den karaktär att de ovillkorligen måste fortsättas under vårterminen 1956. Hit hörde särskilt extra 2-betygskurserna i de matematisk-naturvetenskapliga ämnena. Vidare borde under höstterminen 1955 anordnade kurser i nordiska språk och litteraturhistoria respektive i botanik och zoologi — på grund av att för lärarkompetens i modersmålet respektive biologi betyg fordrades i båda dubbelämnena — under vårterminen 1956 efterföljas av kurser i båda dubbelämnena eller i det ämne, vari kurs icke givits under höstterminen 1955. Därjämte har kanslern påpekat, att man på grund av den alltjämt svåra lärarbristen i ett flertal av ämnena inom realskolans ämneskrets och till följd av den stora tillströmningen av studerande till de under kanslerns överinseende stående lärosätena hade att räkna med att akademiska fortbildningskurser för folkskollärare samt extra ett-betygskurser och extra kursundervisning i övrigt måste anordnas under vårterminen 1956 i minst samma utsträckning som under de senaste terminerna. Kanslern har därefter erinrat om att han,

med hänsyn till nu nämnda förhållanden, i skrivelse den 3 november 1955 hemställt, att till vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor måtte å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Vidkommande anslagsbehovet för nästa budgetår har *kanslern* anfört följande.

Jag vill till en början hänvisa till vad jag vid behandlingen av Lunds universitet: Avlöningar för nästa budgetår i underdånig skrivelse den 31 augusti 1955 inledningsvis anfört. Jag har därvid med anledning av gjorda äskanden om inrättande av vissa lärartjänster och dubbling av viss kursundervisning vid den filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund framhållit, att jag i nuvarande läge ansåge det nödvändigt att tills vidare vidtaga allenast provisoriska anordningar, för vilka kostnaderna torde böra bestridas av anslaget till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor, i avvaktan på att 1955 års universitetsutredning i enlighet med de för utredningen givna direktiven framlagt förslag till allmänna regler och riktlinjer för bedömningen av olika ämnesgruppers och typämnens behov av lärarkrafter och övrig personal m. m. I mina underdåniga petitaskrivelser den 12 respektive den 17 och 19 september 1955 avseende vissa anslag till Stockholms högskola samt universitetet i Uppsala och Göteborg för budgetåret 1956/57 har jag erinrat om anförda uttalande. Med hänsyn till den alltjämt svåra bristen på lärare vid högre skolor synes mig ifrågasvarande kursverksamhet böra fortsätta jämväl under nästa budgetår. Därvid måste man enligt mitt bedömande räkna med en fortgående ökning av verksamhetens omfattning. Särskilt bör — till följd av det starkt växande studentantalet — kursverksamheten, i vad den avser anordnande av extra ettbetygskurser samt dubblerade (förstärkta) ordinarie ett- och två-betygskurser ävensom vidtagande av förstärkningsanordningar i övrigt av den ordinarie undervisningen, bli föremål för en kraftig utbyggnad. Jag beräknar — med ledning av de kostnader som hittills varit förenade med denna kursundervisning — anslagsbehovet till vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor m. m. för nästa budgetår till 2 000 000 kronor, innebärande en ökning av innevarande budgetårs anslag med $(2\ 000\ 000 - 900\ 000 =)$ 1 100 000 kronor eller — vid bifall till mina i underdånig skrivelse den 3 november 1955 gjorda äskanden beträffande vårterminen 1956 — med $(2\ 000\ 000 - 900\ 000 - 600\ 000 =)$ 500 000 kronor. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor m. m. för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. I detta sammanhang vill jag förutskicka, att jag — vid afgivandet av förslag till bestämmelser rörande förevarande reservationsanslag för budgetåret 1956/57 — avser att föreslå vissa förenklingar av den administrativa ramen kring de akademiska fortbildningskurserna för folkskollärare.

I skrivelse den 10 oktober 1955 har *1955 års universitetsutredning* hemställt, att till vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor och för andra tillfälliga förstärkningar av undervisningsresurserna i de filosofiska fakulteternas läroämnen måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag av 2 000 000 kronor. Såsom skäl härför har framhållits följande.

År 1951 utgjorde hela antalet avlagda studentexamina 4 519. Sedan dess har antalet årligen avlagda studentexamina stigit med drygt 18 procent till 5 360 år 1954. Under samma tid har antalet vid universitet och högskolor studerande stigit från 17 771 höstterminen 1951 till 20 991 höstterminen 1954. Denna ökning av antalet universitets- och högskolestuderande faller till alldeles övervägande del på de filosofiska fakulteterna, vilkas studentantal under perioden stigit från 7 569 till 10 484, en ökning sålunda med drygt 38 procent. Nettoantalet vid universitet och högskolor nyinskrivna uppgick år 1951 till 3 659 och år 1954 till 4 438. Av de nyinskrivna gick år 1951 1 838 eller 50 procent och år 1954 2 820 eller 64 procent till de filosofiska fakulteterna. Enligt beräkningar som gjorts inom realskoleutredningen kommer antalet studentexamina under perioden 1954—57 att stiga från 5 360 år 1954 till ungefär 7 450 år 1957, sålunda med ej mindre än 39 procent. Under antagande om oförändrad relation mellan nettoantalet nyinskrivna och antalet avlagda studentexamina samma år kan man alltså räkna med att nettoantalet nyinskrivna år 1957 kommer att uppgå till omkring 6 000 mot 4 438 år 1954. Om man gör det synnerligen försiktiga antagandet att oförändrat 65 procent av varje års nyinskrivna går till någon av de filosofiska fakulteterna, skulle dessa redan år 1956 få taga emot icke mindre än 3 200 à 3 300 nya studenter mot 2 820 år 1954. Med tanke på de vid så gott som samtliga övriga fakulteter och högskolor tillämpade intagningsspärrarna måste man räkna med att tillströmningen till de filosofiska fakulteterna kommer att bli ännu starkare. Det torde vara uppenbart, att de högre läroanstalternas och enkannerligen de filosofiska fakulteternas undervisningsresurser icke är på långt när tillräckliga för att möta en ökning av studenttillströmningen av den storleksordning, som de anförda siffrorna antyder.

1955 års universitetsutredning har att — bland annat med tanke på den växande efterfrågan på akademisk utbildning och akademiskt utbildad arbetskraft — verkställa en allsidig och förutsättningslös prövning av universitetens och högskolornas uppgifter och behov i det moderna samhället. Resultatet av denna prövning kan emellertid icke föreligga i så god tid, att man på grundval av utredningens slutgiltiga förslag kan möta de utomordentliga påfrestningar på de högre läroanstalternas undervisningsresurser, som är att vänta redan inom något år. Dessa påfrestningar måste därför enligt utredningens uppfattning av statsmakterna mötas med åtgärder av provisorisk natur.

Sedan budgetåret 1952/53 har i riksstaten upptagits anslag till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor. Detta anslag som för innevarande budgetår upptagits till 900 000 kronor har använts dels till anordnande på olika håll i landet av särskilda fortbildningskurser för folkskollärare, dels till tillfälliga förstärkningar av universitetsundervisningen i de stora skolämnena, närmast på ett-betygsstadiet. Detta anslag kan emellertid icke anses vara på långt när tillfyllest för den förstärkning av den akademiska undervisningen, som enligt utredningens uppfattning är ofrånkomlig redan under budgetåret 1956/57. En sådan förstärkning måste nämligen under alla förhållanden komma till stånd även, och kanske huvudsakligen, på två- och tre-betygsstadiet, och den bör icke heller utesluta de gamla skolämnena inom de filosofiska fakulteterna, ehuru det kan förutses att de svåraste påfrestningarna även i fortsättningen kommer att drabba dessa. Utredningen får därför hemställa, att anslaget till åtgärder

för avhjälpande av lärarbristen måtte kraftigt höjas och ställas till förfogande både för härmed hittills avsedda ändamål och för andra åtgärder till förstärkning av undervisningsresurserna i de filosofiska fakulteternas läroämnen. Vad så beträffar det ifrågasatta beredskapsanslagets storlek, synes en fördubbling av det nuvarande anslaget vara ett minimum med hänsyn till den stegring av studentantalet som enligt förut anförda uppgifter är att vänta under läsåret 1956/57. Utredningen föreslår därför att anslaget höjes till två miljoner kronor och räknar därvid icke med att det skall bli möjligt att tillgodose andra än de mest trängande och nödvändiga behoven av undervisningsförstärkningar.

Departementschefen. Som framgått av den lämnade redogörelsen har med anlitande av anslagsmedel ur förevarande anslag en rad åtgärder satts in för avhjälpande av lärarbristen. Den utbildning som anordnats har för varje år fått en väsentligt ökad omfattning. Till följd härav har anspråken på anslaget ständigt stegrats. Huvudparten av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har sålunda redan disponerats av Kungl. Maj:t. Jag ämnar därför senare denna dag föreslå, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ytterligare 450 000 kronor till de ändamål det här gäller. Vad beträffar anslaget för nästa budgetår synes den hittillsvarande utvecklingen jämte den bedömning, man nu kan göra av förhållandena under nästa år, väl motivera en så kraftig höjning som den av universitetskanslern och 1955 års universitetsutredning föreslagna, eller från 900 000 till 2 000 000 kronor. I enlighet med vad universitetsutredningen föreslagit torde anslaget för nästa budgetår få disponeras både för därmed hittills avsedda ändamål och för andra åtgärder till förstärkning av undervisningsresurserna i de filosofiska fakulteternas läroämnen. Med hänsyn härtill torde anslaget böra uppföras under den ändrade rubriken *Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m.* Vid sådant förhållande torde vid innevarande budgetårs slut eventuellt förefintlig behållning å anslaget till *Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor böra överföras till det nu föreslagna anslaget.* Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för anslaget fritt förfoga över anslagsmedlen för därmed avsedda ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[108] 34. **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 480 000	2 438 920
1955/56 (statsliggaren s. 557)	2 493 000 ¹	
1956/57 (förslag)	3 135 000	

¹ Härtill kommer ett belopp av 31 675 kronor under anslaget till Tandläkarhögskolorna: Ökad intagning av elever för tandläkarutbildning.

Föregående års riksdag har i skrivelse nr 326 anmält, att riksdagen — med godkännande av vad statsutskottet i ämnet anfört i utlåtande nr 148 — medgivit, att den prekliniska tandläkarutbildningen må från och med budgetåret 1956/57 omorganiseras i enlighet med vad föredragande departementschefen förordat i propositionen 1955:138 (s. 2—18). Riksdagen har jämväl godkänt av departementschefen i nyssnämnda proposition (s. 19—81) förordade anordningar för ökad examination av tandläkare. Sistnämnda beslut innebär bland annat, att den årliga intagningen av elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm från och med läsåret 1955/56 skall ökas med 40 till omkring 140 om året samt att en till högskolan anknuten odontologisk högskoleklinik skall inrättas i Umeå. Kliniken skall starta budgetåret 1956/57 och successivt uppbyggas under de närmast följande budgetåren.

Anslagsäskanden

Universitetskanslern hemställer, att ifrågavarande förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 708 000 kronor. Denna hemställan grundar sig huvudsakligen på förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm*. Av höjningen hänför sig omkring 230 000 kronor till uppräknig av löner och arvoden enligt 1955 års riksdags beslut samt till löneklassuppflyttningar m. m. I övrigt framlägger kanslern följande förslag:

Omorganisation av den prekliniska tandläkarutbildningen och ökning av antalet studerande

H u v u d a v d e l n i n g e n i S t o c k h o l m :

- 1) en laborator i Ca 34 i odontologisk farmakologi,
- 2) en avdelningstandläkare i Ce 24 i speciell tandhistologi,
- 3) reglering av kursgivararvoden,
- 4) två förste assistenter,
- 5) ökat antal amanuenser,
- 6) sju laboratoriebiträden i Cg 11 (halvtidstjänstgöring),
- 7) ett laboratoriebiträde i Ce 11 vid avdelningen för farmakologi,
- 8) särskilt arvode till intendenten,
- 9) ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång;

H ö g s k o l e k l i n i k e n i U m e å :

- 10) en föreståndare m. m.,
- 11) tre avdelningstandläkare i Ce 24 för fantomkursen i proteslära och karieslära,
- 12) två assistenter för fantomkursen i proteslära och karieslära,
- 13) en assistent i bettanalys och paradontoprotetik (från och med den 1 januari 1957),

- 14) en assistent i odontologisk ortopedi (från och med den 1 maj 1957),
- 15) en instruksionsköterska, tillika husmor, i Ce 17 (från och med den 1 januari 1957),
- 16) en avdelningstandsköterska i Ce 13 för amanuens- och lärarkliniken,
- 17) fyra tandsköterskor i Ce 10 för amanuens- och lärarkliniken,
- 18) en tandtekniker i Ce 20,
- 19) tre laboratoriebiträden (tandtekniker) i Ce 11,
- 20) ett ekonomibitråde i Cg 5,
- 21) två hantverkare i Ce 12,
- 22) en kontorist i Ce 13,
- 23) ett kontorsbitråde i befodringsgången,
- 24) en expeditivsvakt i Ce 11;

Övriga förslag

- 25) en assistent vid avdelningen för dental röntgendiagnostik,
- 26) ett laboratoriebitråde i Ce 11 för den internmedicinska konsultationsverksamheten,
- 27) en biblioteksassistent i Ce 15 (halvtidstjänstgöring),
- 28) tre ekonomibiträden i Cg 5 för visst städningsarbete,
- 29) en personlig tjänst i Ce 15 för laboratoriebiträdet i Ce 11 Gerda Margareta Winberg,
- 30) ökning med 5 000 kronor av medelsanvisningen till vikariatsersättningar m. m.,
- 31) ändring av tjänstebenämningen hantverkare till dentalreparatör.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

L a b o r a t o r i o d o n t o l o g i s k f a r m a k o l o g i (p. 1). Förestandaren för farmakologiska institutionen vid karolinska institutet, *professorn B. Uvnäs*, har anfört bland annat:

För farmakologiundervisningens del innebär den beslutade omläggningen av den prekliniska tandläkarutbildningen, att antalet undervisningstimmar utökas från 32 till 50 per termin, vartill kommer 20 timmar tentamina. Undervisningens karaktär förändras såtillvida, att studerandena skall beredas tillfälle till laborationer och andra praktiska övningar.

Enligt min mening är det synnerligen önskvärt att under farmakologikursen ett läkemedels biologiska verkan levandegöres för de studerande genom laborationer och demonstrationer. En sådan undervisningsform befrämjar betydligt undervisningens effektivitet. Den är emellertid i hög grad tids- och personalkrävande. Om man på de studerande vill demonstrera ett läkemedels verkningar och i ännu högre grad, om detta skall ske i självförsök på laboratoriesalen, erfordras en ständig ledning och övervakning. Många av våra moderna och effektiva läkemedel, vilka utmärkt lämpar sig för »självförsök», är biologiskt synnerligen aktiva ämnen. Risk för icke önskvärda bieffekter och giftverkningar av mer eller mindre allvarlig art föreligger alltid vid demonstrationer och laborationer på ett så föga homogent material som en odontologkurs på 50 elever utgör. Möjlighet till snabbt och effektivt ingripande från försöksledarens sida är ett oundgängligt säkerhetskrav. Skall laborationer och demonstrationer ha ett större

didaktiskt värde, bör de ej ha en alltför elementär utformning och studiet av olika läkemedels verkningar bör ske med tillhjälp av modern teknisk utrustning, varjämte försöksledaren måste vara en erfaren experimentator.

I Stockholm är antalet kursdeltagare för närvarande varje termin cirka 50, och man beräknar, att studenterna skall ha vardera 18 timmar laborationer. Enär en »försöksgrupp» av säkerhets- och effektivitetsskäl högst torde kunna uppgå till 6 individer och med nu tillgängliga laboratorierummen endast 3 grupper kan arbeta samtidigt, kommer den experimentella delen av undervisningen att ta i anspråk 40—50 timmar per termin. Därtill kommer en avsevärd tid för iordningställande och nedmontering av apparatur och dylikt.

Med hänsyn till såväl säkerhet som effektivitet måste verksamheten på laboratoriet kontinuerligt övervakas och ledas av en person, som dels har mångårig experimentell erfarenhet, dels är legitimerad läkare och därför kan övertaga därmed förenat ansvar.

Det är enligt min mening ej möjligt för en ordinarie lärare i farmakologi att med sin undervisning och forskning vid det medicinska lärosätet förena en så betungande lärargärning som nu förutsättes inom odontologisk farmakologi. En särskild lärare måste anlitas för denna senare undervisning. Jag anser vidare, att någon tillfredsställande standard ej kan ernås inom denna undervisning om ej kursgivaren ges laborators ställning, och jag ställer mig högst tvivlande till att i annat fall kompetent lärare kommer att stå till buds. Till hans förfogande måste ställas biträdande lärarkrafter och teknisk personal i större utsträckning än vad som föreslagits i propositionen 1955: 138.

Enligt nämnda proposition skall vidare de 20 studenter, som har sin huvudsakliga utbildning förlagd till Umeå, få sin farmakologiundervisning förlagd till Stockholm, antingen i form av en egen kurs på sommaren eller genom att de inlemmas i den ordinarie kursen i farmakologi. Det årliga elevantalet skulle således stiga till 70. Båda alternativen, i synnerhet det förra, innebära, att kursgivarens arbetsbörda ytterligare ökas.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan har åberopat vad Uvnäs sålunda anför och understrukit angelägenheten ur utbildningssynpunkt av att framstegen inom farmakologien meddelades de studerande, så att de vid påbörjandet av sin livsgärning vore förtrogna med de hjälpmedel, som kunde underlätta komplicerad och smärtsam behandling. Kollegiet har jämväl framhållit den utomordentliga betydelsen av att den odontologiska farmakologien bereddes de vidgade möjligheter till forskning beträffande utvecklingen av farmaca, lämpade för odontologisk användning, som tillkomsten av en laboratorisbefattning i farmakologi skulle medföra.

Kanslern delar helt de synpunkter, som framförts beträffande angelägenheten av inrättandet av en laboratorisbefattning i odontologisk farmakologi vid Stockholms högskolan, och anser sig därför böra med skärpa understryka vikten av att denna av honom redan tidigare tillstyrkta befattning nu inrättas.

Avdelningst andläkare i Ce 24 i speciell tandhistologi (p. 2). Inrättande av denna befattning har förordats av departementschefen i propositionen 1955: 138.

Reglering av kursgivararvoden (p. 3). *Lärarkollegiet* anför, att omorganisationen av den prekliniska utbildningen föranleder dels indragning av arvoden till kursgivarna i speciell tandhistologi, i vilket

ämne i stället en avdelningstandläkarbefattning inrättas, och topografisk anatomi, vari undervisningen skall upphöra, dels ock reglering av vissa arvoden till övriga kursgivare. För budgetåret 1956/57 påverkas arvodena till kursgivarna i de prekliniska huvudämnena och de prekliniska specialkurserna därjämte av ökningen av studentantalet. Det av lärarkollegiet i ämnet avgivna förslaget, som med undantag för ämnet farmakologi ansluter sig till vad härutinnan förordats i propositionen 1955:138, föranleder icke någon väsentlig erinran från *kanslerns* sida.

Under förutsättning att förenämnda laboratoriefattning i odontologisk farmakologi inrättas medför regleringen av kursgivararvodena en kostnadsökning av omkring 400 kronor, sedan kursgivararvodena i speciell tandhistologi, topografisk anatomi och farmakologi fråndragits.

För de elever som tillhör Stockholm-Umeålinjen har undervisningen i materiallära förlagts till Stockholm såsom extra kursgivning utanför den ordinarie undervisningen omedelbart efter det prekliniska studieåret. Det har i propositionen 1955:138 (s. 71) förutsatts, att den avdelningstandläkare, som har att svara för denna undervisning, härför skall uppbära ett arvode av 1 000 kronor för år.

Assistenter och amanuenser (p. 4 och 5). För undervisningen i prekliniska och övriga hithörande ämnen utgår för innevarande budgetår ur avlöningsanslaget arvoden till 5 förste amanuenser och 2 tredje amanuenser samt dessutom till viss annan amanuushjälp 8 030 kronor. För ifrågavarande undervisning beräknar *lärarkollegiet* för nästa budgetår arvoden till 2 förste assistenter, 11 förste amanuenser och 10 tredje amanuenser. *Kanslern* framhåller, att kollegiets förslag ansluter sig till vad departementschefen förordat i propositionen 1955:138, och tillstyrker detsamma. Kostnadsökningen beräknar *kanslern* till i runt tal 75 000 kronor.

Sju laboratoriebiträden i Cg 11 med halvtidstjänstgöring (p. 6). Ett biträde avses för ettvarrt av ämnena anatomi, histologi, fysik och fysiologi, kemi, allmän bakteriologi, speciell tandhistologi samt allmän patologi. Befattningarna har förordats av departementschefen i propositionen 1955:138.

Laboratoriebiträde i Ce 11 vid avdelningen för farmakologi (p. 7). I propositionen 1955:138 har departementschefen för ämnet farmakologi förordat ett halvtidstjänstgörande laboratoriebiträde i Cg 11. *Kanslern* framhåller, att vid bifall till förslaget om inrättande av en laboratoriefattning i odontologisk farmakologi borde till tjänsteinnehavarens förfogande ställas ett heltidstjänstgörande laboratoriebiträde, placerat i Ce 11.

Arvode till intendenten (p. 8). I propositionen 1955:138 (s. 79) har förordats, att till intendenten vid högskolan skall utgå ett årligt arvode av 1 500 kronor med hänsyn till att denne genom inrättandet av den till högskolan anknutna kliniken i Umeå får ett betydligt ökat ekonomiskt och administrativt ansvar. *Lärarkollegiet* har under framhållande av att detta ökade ansvar måste göra sig gällande redan från och med nästa budgetår hemställt, att ifrågavarande arvode måtte få utgå från och med den 1 juli 1956. *Kanslern* tillstyrker kollegiets förslag.

Kontorsbiträde i reglerad befordringsgång (p. 9). *Lärarkollegiet* har anfört, att den betydande utökningen av högskolans verksamhet komme att medföra en kraftig stegring av arbetsbelastningen

vid kansliet och kassaförvaltningen. Under hänvisning till att i propositionen 1955: 138 (s. 71 och 79) räknats med en förstärkning av den administrativa biträdespersonalen med ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång har kollegiet hemställt, att medel anvisas från och med den 1 juli 1956 för anställande av ett dylikt biträde. *Kanslern* tillstyrker förslaget.

Föreståndare vid Umeå kliniken m. m. (p. 10). I propositionen 1955: 138 har beräknats att vid högskolekliniken i Umeå skall finnas anställda fem laboratorer, av vilka en tillika skall vara föreståndare.

Lärarkollegiet har nu hemställt om bemyndigande att ledigförklara samtliga fem laboratorsbefattningar med tillträde den 1 juli 1957 ävensom, därest dessa då icke skulle vara besatta med ordinarie innehavare, förordnanden att från nämnda tidpunkt uppehålla desamma. Samtidigt har kollegiet begärt bemyndigande att bland de sökande få hos kanslern föreslå den enligt kollegiets mening för organisatoriska och administrativa uppgifter mest lämpade att under budgetåret 1956/57 tjänstgöra som klinikföreståndare.

Kanslern erinrar om att i angivna proposition uttalats, att samtliga för kliniken avsedda laboratorsbefattningar ur tandvårdssynpunkt erfordrades redan från och med ingången av budgetåret 1957/58. Med hänsyn härtill finner kanslern det ändamålsenligt, att åtgärder för befattningarnas tillsättande får vidtagas redan under nästa budgetår.

Vidare anser kanslern det oundgängligen nödvändigt att en föreståndare för Umeåkliniken tillsättes redan från och med nästa budgetår. De spörsmål, som står i samband med klinikens uppbyggnad är enligt kanslerns mening av svårlöst och omfattande natur. Kanslern anser därför angeläget att föreståndarskapet lägges i händerna på en person, som besitter de för uppgiften erforderliga kvalifikationerna. Kanslern framhåller, att fråga uppkommit om att till föreståndare för Umeåkliniken under uppbyggnadstiden förvärva professorn vid tandläkarhögskolan i Malmö Göte Nyqvist, vilken därtill förklarar sig villig. I anslutning till en av rektorn vid tandläkarhögskolan i Stockholm, professorn Gösta Westin, utarbetad promemoria i ämnet föreslår kanslern att Nyqvist beviljas — förslagsvis på två år, räknat från och med den 1 juli 1956 — tjänstledighet från sin professur i Malmö, med rätt för honom att härunder uppbära oavkortad lön och övriga med professuren förenade förmåner, att Nyqvist förordnas, att under förut angivna tid ej mindre uppehålla den eljest laborator vid Umeåkliniken åvilande undervisningsskyldigheten i bettanalys med parodontoprotetik, än även att vara föreståndare för kliniken, med rätt för honom att uppbära dels föreståndararvode å 1 008 kronor för år, dels kallortstillägg å 120 kronor för år, dels ock det arvode, som enligt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Västerbottens läns landsting, å andra sidan angående inrättande av Umeåkliniken kan komma att utgå från landstinget till laborator vid högskolekliniken, att förutnämnda laboratur vid Umeåkliniken vakanssättes under den tid Nyqvist innehar omförmälda förordnande, samt att de på statsverket fallande kostnaderna för Nyqvists avlöning påföres vederbörande, i staten för tandläkarhögskolan i Stockholm ingående anslagsposter.

Slutligen föreslår kanslern, att till Nyqvists förfogande ställes ett laboratoriebiträde i Ce 11 samt under omkostnadsanslaget, delposten till högskolans vetenskapliga laboratorier, ett belopp av 5 000 kronor för vetenskaplig verksamhet.

Tre avdelningstandläkare och fyra assistenter (p. 11—14). De under dessa punkter angivna lärarbefattningarna har i den i propositionen 1955:138 åberopade departementspromemorian (prop. s. 74) beräknats erforderliga för bedrivande av undervisningen vid Umeå-kliniken under läsåret 1956/57. *Lärarkollegiet* framhåller, att de för den enhetliga fantomkursen i proteslära och karieslära avsedda befattningarna — tre avdelningstandläkare och två assistenter — bör tillkomma redan från budgetårets början för att innehavarna skall kunna iordningställa undervisningsmateriel och vidtaga övriga förberedelser för undervisningens igångsättande den 1 september. Assistenten i bettanalys med parodontoprotetik borde tillkomma den 1 januari 1957, under det att med tillståndet av assistenten i odontologisk ortopedi kunde anstå till den 1 maj 1957. *Kanslern* tillstyrker lärarkollegiets förslag.

Instruktionssköterska, tillika husmor, i Ce 17 (p. 15). I propositionen 1955:138 finnes denna befattning upptagen bland den för verksamheten vid kliniken erforderliga personalen. *Lärarkollegiet* har framhållit, att klinikens utrustning bestod av dels operationsstolar och annan apparatur, dels en mångfald instrument och andra utensilier av ett stort antal typer. All dylik utrustning skulle uppäckas, avfettas, sorteras och uppdelas enligt utrustningslistor. Ansvar för detta arbete borde anförtros instruktionssköterskan, som tillika vore husmor. Kollegiet har ansett, att med inrättandet av befattningen icke kunde anstå längre än till den 1 januari 1957. *Kanslern* ansluter sig till kollegiets uppfattning.

En avdelningstandsköterska i Ce 13 och fyra tandsköterskor i Ce 10 (p. 16 och 17). *Lärarkollegiet* har erinrat om att — enligt det i propositionen 1955:138 intagna förslaget till avtal beträffande inrättandet av kliniken — vid denna anställda laboratorer och avdelningstandläkare skulle i den utsträckning, som närmare angäves i avtalsförslaget, tjänstgöra hos landstinget. Assisterer och amanuenser skulle beredas tillfälle att tjänstgöra vid klinikens amanuens- och lärarkliniker. Kollegiet har framhållit, att den från klinikens start anställda lärarpersonalen redan från början måste utföra centraltandpoliklinikens verksamhet och beredas möjlighet till vetenskapligt arbete. Härför erfordrades emellertid, att en viss del av den för kliniken avsedda biträdespersonalen av olika kategorier (se prop. 1955:138, s. 70) anställdes redan från budgetårets början. — Avdelningstandsköterskan skulle med biträde av de fyra tandsköterskorna till en början iordningställa de instrument och andra utensilier, som enligt utrustningslistorna vore avsedda för amanuens- och lärarklinikerna. Dessa fem befattningar borde inrättas från och med den 1 juli 1956. *Kanslern* biträder lärarkollegiets förslag.

En tandtekniker i Ce 20 och tre laboratoriebiträden i Ce 11 (p. 18 och 19). Beträffande dessa befattningar har *lärarkollegiet* anfört, att såväl undervisningen vid de enhetliga fantomkurserna som den patientvårdande verksamheten fordrade tillgång till ett välutrustat teknikerlaboratorium med där anställda tekniker, därav en föreståndare. Under det första året behövdes för den patientvårdande verksamheten föreståndaren och en tekniker samt för undervisningsverksamheten två tekniker. Samtliga de för nämnda personal avsedda tjänsterna borde inrättas från och med den 1 juli 1956. Mot vad kollegiet anfört beträffande behovet av ifrågavarande befattningar och tidpunkten för deras inrättande har *kanslern* icke funnit anledning till erinran.

De sist avsedda tre teknikerna är i den förteckning över biträdespersonalen vid kliniken, som finnes intagen i propositionen 1955:138 (s. 70), upptagna såsom laboratoriebiträden i Ce 11 i likhet med vad som är fallet vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö. *Lärarkollegiet* har på anförda skäl hemställt, att de som laboratoriebiträden redovisade tandteknikerna vid Umeåkliniken uppföres i Ce 12 under benämningen tandtekniker. *Kanslern* har emellertid funnit sig böra tills vidare uppföra dessa befattningar som laboratoriebiträden i Ce 11.

E k o n o m i b i t r ä d e i C g 5 (p. 20). *Lärarkollegiet* framhåller, att detta biträde, som skall utföra städnings- och diskningsarbete, erfordras såväl för undervisning och forskning som för biträde vid iordningställande av instrument och andra utensilier. I förteckningen över biträdespersonalen vid kliniken är befattningen uppförd i Ce 4 jämte viss lönetillägg. *Kanslern* föreslår, att befattningen inrättas som extra i Cg 5 från och med den 1 juli 1956.

T v å h a n t v e r k a r e i C e 1 2 (p. 21). I nyssnämnda förteckning finnes upptagna tre hantverkare. *Lärarkollegiet* har hemställt, att två av dessa befattningar inrättas från och med den 1 juli 1956, och till stöd därför anført, att enligt kollegiets mening en väsentlig del av arbetet med uppsättning och montering av operationsstolar, units och annan apparatur borde utföras av klinikens egna hantverkare. Vissa besparingar kunde ernås härigenom. Samtidigt komme hantverkarna att bibringas en ingående kännedom om det komplicerade ledningssystemet i klinikbyggnaden och den utrustning, vars underhåll de sedermera skulle ombesörja. En viss del av utrustningen komme att tillföras kliniken redan under sommaren 1956. *Kanslern* har ingen erinran mot kollegiets förslag.

E n k o n t o r i s t i C e 1 3 o c h e t t k o n t o r s b i t r ä d e i b e f o r d r i n g s g å n g e n (p. 22 och 23). Å förutnämnda förteckning över biträdespersonalen vid kliniken är uppförda en kontorist, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde. *Lärarkollegiet* förutser en stor mängd expeditions- och skrivgöromål under klinikens upporganisering och framhåller vikten av att expeditionstjänsten vid kliniken redan från starten organiseras på ett rationellt sätt. Det gällde att tillse, att de områden inom den centrala expeditionen, som efter hand borde överföras till de olika avdelningarna, upplades så att detta låte sig göra utan föregående vidlyftiga omläggningsarbeten. En omfattande korrespondens kunde motses beträffande utrustning av olika slag; inventarieförteckningar skulle uppgöras och registreringsarbete utföras. Med hänsyn till angivna omständigheter finner *lärarkollegiet* det synnerligen angeläget, att kontoristtjänsten inrättas redan från och med den 1 juli 1956. Innehavaren av befattningen skulle jämväl tjänstgöra som kassör. Från och med den 1 januari 1957 räknar *lärarkollegiet* med att omfattningen av kansliarbetet kommer att avsevärt ökas bland annat med hänsyn till nödvändigheten att uppgöra inventarieförteckningarna. För detta ändamål ävensom för kansligöromål i allmänhet borde det i förteckningen upptagna kanslibiträdet anställas från nämnda tidpunkt.

Kanslern tillstyrker inrättande av kontoristbefattningen från och med den 1 juli 1956 men anser i övrigt tillräckligt, att ett kontorsbiträde i befodringsgången anställs från och med den 1 januari 1957.

E x p e d i t i o n s v a k t i C e 1 1 (p. 24). *Lärarkollegiet* betonar, att denne befattningshavare erfordras dels för vaktmästargöromål i sam-

band med undervisningen, dels för biträde vid uppäckning av ankommande utrustning m. m. Befattningen, som återfinnes å förut berörda förteckning över biträdespersonalen, borde inrättas redan från och med den 1 juli 1956.

Kanslern tillstyrker.

Laboratoriebiträde i Ce 11 för konsultationsverksamheten i internmedicin (p. 26). 1944 års tandläkarutbildnings-sakkunniga beräknade för den internmedicinska polikliniska konsultationsverksamheten en deltidstjänstgörande arvodesanställd läkare, en sjuksköterska och ett laboratoriebiträde (SOU 1947: 9, s. 128). Sjuksköterskebefattningen inrättades från och med den 1 juli 1951. Arvode åt läkaren har innevarande budgetår uppförts å högskolans arvodesstat. De för verksamheten avsedda lokalerna omfattar bland annat ett rutinlaboratorium, varest i konsultationsverksamheten ingående undersökningar skall utföras. I mån av tid skall laboratoriet och dess personal även stå till tjänst för forskningen. *Lärarkollegiet* har nu ånyo understrukt laboratoriebiträdesbefattningens nödvändighet för verksamheten och hemställt om att medel måtte anvisas för befattningshavarens anställande från och med nästa budgetår. Enligt *kanslerns* mening har övertygande skäl anförts för inrättande av befattningen.

Departementschefen

I universitetskanslerns den 15 oktober 1952 avgivna utlåtande rörande den prekliniska tandläkarutbildningens ordnande uttalade kanslern beträffande frågan om inrättande av laboratoriefattningar, att det för tandläkarhögskolornas verksamhet i främsta rummet vore av betydelse, att ämnet odontologisk farmakologi finge företrädare i laboratoriefattning, och hemställde därför om inrättande av en dylik tjänst i Ca 34 vid vardera tandläkarhögskolan. I propositionen 1955: 138 förklarade jag, att jag icke vore beredd att förorda inrättande av dessa befattningar. I sitt utlåtande 1955: 148 ansåg sig statsutskottet böra konstatera, att avsaknaden av ifrågavarande laboratoriefattningar i den av mig förordade organisationen för den prekliniska tandläkarutbildningen enligt utskottets mening utgjorde en allvarlig brist i denna organisation. Kanslerns nu ånyo framförda förslag om inrättande av en laboratoriefattning i odontologisk farmakologi vid Stockholms högskolan anser jag mig såtillvida böra biträda, att jag förordar inrättande av en befattning som biträdande lärare i ämnet. Vid bifall härtill bör den av kanslern förordade befattningen som laboratoriebiträde i Ce 11 för ämnet odontologisk farmakologi utbytas mot en befattning som laboratoriebiträde i Cg 11 med halvtidstjänstgöring.

Vad kanslern föreslagit rörande befattningen som föreståndare för Umeåkliniken anser jag mig böra biträda med de avvikelser, som framgår av det följande. Professorn vid tandläkarhögskolan i Malmö G. Nyqvist torde böra förordnas att från och med den 1 juli 1956 tills vidare vara föreståndare för Umeåkliniken samt att fullgöra den undervisningsskyldighet, som skulle åvila innehavaren av laboratoriefattningen i bettanalys med paradontoprotetik vid kliniken. Under förordnandet bör Nyqvist beviljas tjänstledighet från sin professur med rätt att under ledigheten uppbära oavkor-

tad lön och övriga med professuren förenade förmåner. Till Nyqvist bör vidare utgå ett personligt arvode av 1 000 kronor, vederbörligt kallortstilllägg samt det arvode, som enligt avtal mellan staten och Västerbottens läns landsting kan komma att utgå från landstinget till laborator vid högskolekliniken. På statsverket belöpande kostnader för Nyqvists avlöning torde böra belasta Stockholms högskolans avlöningsanslag. I anslutning till det anförda vill jag vidare föreslå, att den av mig i propositionen 1955:138 förordade laboratorbefattningen i Ca 34 i bettanalys med paradontoprotetik från och med nästa budgetår uppföres å personalförteckningen. Så länge Nyqvist innehar förutnämnda förordnande bör befattningen vara vakantsatt. Till Nyqvists förfogande torde för nästa budgetår böra ställas ett laboratoriebiträde i Cg 11 med halvtidstjänstgöring samt under omkostnadsanslaget, delposten till vetenskapliga laborationer, ett belopp av 2 500 kronor. Till sistnämnda medelsanvisning återkommer jag i det följande.

I likhet med kanslern finner jag ändamålsenligt, att åtgärder för tillsättande av de i propositionen 1955:138 förordade laboratorbefattningarna (bortsett från den i bettanalys med paradontoprotetik) vidtages redan under nästa budgetår. Frågan om den tidpunkt, från och med vilken befattningarna bör inrättas, torde i vanlig ordning böra underställas 1957 års riksdag. Därest riksdagen icke har någon erinran mot vad jag här föreslagit, torde sålunda Kungl. Maj:t vilja medgiva, att laboratorbefattningarna i karieslära, proteslära, tandkirurgi och barntandvård vid Umeåkliniken må ledigförklaras under nästa budgetår, med tillträde den 1 juli 1957 eller den senare tidpunkt som kan komma att bestämmas.

Med de ändringar av kanslerns förslag, som jag förordat i det föregående, anser jag mig böra tillstyrka, vad kanslern föreslagit under punkterna 1—24.

Av kanslerns under punkterna 25—30 framförda förslag anser jag mig böra tillstyrka inrättande av en befattning som laboratoriebiträde i Ce 11 för den internmedicinska konsultationsverksamheten samt ökning av medelsanvisningen till vikariatsersättningar m. m. med 5 000 kronor. Till frågan om ändrad tjänstebenenämning för högskolans hantverkarpersonal (punkt 31) torde ställning icke böra tagas i detta sammanhang.

Jag torde även böra erinra om att enligt den av riksdagen (höstsessionen 1955) bifallna propositionen 1955:209 två avdelningssköterskor i Ca 15 vid tandläkarhögskolan skall uppflyttas till Ca 16.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 3 135 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 642 000 kronor. Av höjningen hänför sig omkring 230 000 kronor till uppräknig av löner och arvoden enligt 1955 års riksdags beslut samt till löneklassuppflyttningar m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1956/57, vidtaga den änd-

ring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag i det föregående an-
fört;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhög-
skolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med
budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>för- slagsvis</i>	683 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestä- mda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	850 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 152 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	450 000
<u>Summa kronor</u>	<u>3 135 000</u>

c) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* för
budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 135 000
kronor.

[109] 35. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	557 000	597 404
1955/56 (statsliggaren s. 560)	569 000	
1956/57 (förslag)	749 500	

Lärarkollegiet vid högskolan anhåller om höjning av detta förslagsanslag
med 193 000 kronor. *Universitetskanslern* föreslår höjning av anslaget med
185 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	8 000	—
2. <i>Expenser:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	115 000	35 000
b) Övriga <i>expenser</i>	222 500	75 500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	500	10 000
5. <i>Övriga utgifter:</i>		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>för- slagsvis</i>	148 000	17 000
b) Undervisnings- och åskådningsmateriel	34 500	14 000
c) Högskolans vetenskapliga laboratorier	23 000	3 000
d) Materiel för den prekliniska undervisningen m. m., <i>förslagsvis</i>	17 000	30 500
<u>Summa kronor</u>	<u>569 000</u>	<u>185 000</u>

Kanslern anför bland annat:

Bränsle, lyse och vatten. Under de två senast förlutna budgetåren har utgifterna för detta ändamål uppgått till i runt tal 132 000 kronor. I likhet med lärarkollegiet anser jag, att förevarande delpost med hänsyn till anslagsbelastningen bör beträffande huvudavdelningen i Stockholm uppräknas med 10 000 kronor.

Utgifterna vid Umeåkliniken under förevarande delpost har beräknats till 45 000 kronor vid fullt utbyggd drift (propositionen 1955: 138, s. 72). Lärarkollegiet har anført att omfattningen av driften därstädes icke kunde beräknas, förrän resultatet av påbörjade förhandlingar med Västerbottens läns landsting angående den successiva utbyggnaden av kliniken avslutats. I avvaktan härpå har kollegiet uppskattat medelsbehovet till 25 000 kronor. Jag har icke funnit anledning till erinran häremot.

Övriga expenser. Lärarkollegiet har beträffande huvudavdelningen i Stockholm begärt en höjning av denna anslagspost med 34 900 kronor. Härav belöper 26 800 kronor å utgifter för städning, 6 700 kronor å kostnader för telefon och 1 400 kronor å bevakning av högskolans lokaler.

Jag tillstyrker bifall till den ifrågavarande medelsförstärkningen.

Med avseende å Umeåkliniken har lärarkollegiet beräknat utgifterna för budgetåret 1956/57 till 40 600 kronor. Härav belöper 29 600 kronor å städning, 3 000 kronor å tvätt, 6 000 kronor å telefon och 2 000 kronor å övriga utgifter. Medelsbehovet vid fullt utbyggd drift är i propositionen 1955: 138 (s. 72) beräknat till 86 000 kronor. Lärarkollegiet har framhållit att delposten till städning inginge häri med ett till 63 000 kronor beräknat belopp enligt det före den 1 januari 1955 rådande löneläget. Utgångspunkt för beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår vore nu gällande kollektivavtalslön. Mot kollegiets beräkning av utgifterna vid Umeåkliniken under förevarande anslagspost har jag icke funnit anledning till erinran.

Reseersättningar. För detta ändamål har beträffande Umeåkliniken i nyssnämnda proposition räknats med ett årligt medelsbehov av 15 000 kronor vid full drift. I likhet med lärarkollegiet vill jag framhålla, att det utan någon tvekan kommer att visa sig erforderligt att befattningshavare vid högskolan i betydande utsträckning företager tjänsteresor till Umeå för att delta i detaljplaneringen av de olika lokalerna. Jag har därför icke funnit anledning till erinran mot kollegiets uppskattning av utgifterna härför, 10 000 kronor, under nästkommande budgetår. I sammanhanget må understrykas, att någon beräkning av de utgifter, som kan komma att förämlas av ersättningar för flyttningkostnader, icke nu kan göras. Jag förutsätter att härav betingat anslagsöverskridande kommer att medgivas efter därom gjord vederbörlig framställning.

Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet. För Umeåkliniken har denna delpost beräknats till 60 500 kronor vid full utbyggnad. För nästa budgetår uppskattar lärarkollegiet medelsbehovet till 17 000 kronor. Då jag icke funnit anledning till erinran häremot tillstyrker jag bifall till den begärda medelsförstärkningen.

Undervisnings- och åskådningsmateriel. Lärarkollegiet har framhållit, att hela det för Umeåkliniken vid full drift för detta ändamål beräknade beloppet av 14 000 kronor erfordras redan under budgetåret 1956/57. Till stöd härför har anförts att undervisnings- och åskådningsmateriel borde anskaffas och iordningställas icke blott för de under året pågående fantomkurserna utan även i viss utsträckning för de kom-

mande kliniska kurserna. Fullständiga nya serier dylik materiel, innefattande bland annat diapositiv, undervisningsfilmer och modeller, måste uppläggas. Jag har funnit mig böra biträda vad lärarkollegiet anfört i ämnet.

M a t e r i e l för den prekliniska undervisningen m. m. (motsvarande den nu uppförda posten till »Vissa ersättningar»). Denna anslagspost, som nu är upptagen med 17 000 kronor, bör till en början höjas med 16 500 kronor med anledning av omorganisationen av den prekliniska undervisningen (se propositionen 1955:138, s. 17). Den beslutade ökningen av antalet studerande medför därjämte ökade materielkostnader, i nyssnämnda proposition (s. 72) beräknade till 13 500 kronor. För budgetåret 1956/57 påverkas emellertid endast utbildningen i de prekliniska huvudämnena och specialkurserna härav. Med hänsyn härtill kan anslagshöjningen begränsas till 10 000 kronor. Ett bifall till mitt förslag om inrättande av en laboratoriefattning i odontologisk farmakologi föranleder vidare en uppräknig av det för detta ämne avsedda materielanslaget med 4 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag tillstyrker jag höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 35 000 kronor, av delposten till övriga expenser med 75 500 kronor, av posten till reseersättningar med 10 000 kronor, av delposten till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet med 17 000 kronor samt av delposten till undervisnings- och åskådningsmateriel med 14 000 kronor. Med hänsyn till vad jag under avlöningsanslaget förordat rörande befattningen som föreståndare för högskolekliniken i Umeå beräknar jag under delposten till högskolans vetenskapliga laboratorier en höjning med 2 500 kronor, vilket belopp är avsett för föreståndaren, professor G. Nyqvists vetenskapliga verksamhet. Då jag, såsom framgår av vad jag anfört under avlöningsanslaget, ansett mig icke kunna tillstyrka inrättande av den av kanslern begärda laboraturen i odontologisk farmakologi, torde höjningen av delposten till materiel för den prekliniska undervisningen m. m. böra begränsas till 26 500 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande förevarande omkostnadsanslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med sammanlagt 180 500 kronor till 749 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 749 500 kronor.

[110] **36. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	16 000	16 216
1955/56 (statsliggaren s. 561)	15 000	
1956/57 (förslag)	24 000	

I enlighet med vad chefen för ecklesiastikdepartementet i 1953 års statsverksproposition (åttonde huvudtiteln, s. 64) förordat har för budgetåren 1953/56 såsom engångsbelopp till högskolebibliotekets upprustning under detta reservationsanslag anvisats tillhopa 20 000 kronor. Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget av 15 000 kronor avser 9 000 kronor årliga utgifter och 6 000 kronor nämnda upprustning.

Lärarkollegiet hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 30 000 kronor. Därvid har lärarkollegiet räknat med en höjning av medelsanvisningen för årliga utgifter vid högskolan i Stockholm med 6 000 kronor. Vidare har för högskolekliniken i Umeå i enlighet med vad som förordats i propositionen 1955: 138 (s. 73 och 79) beräknats en medelsanvisning för årliga utgifter med 15 000 kronor.

Kanslern tillstyrker lärarkollegiets förslag.

Departementschefen. Ifrågavarande anslag torde för nästa budgetår bära höjas med 9 000 kronor till 24 000 kronor. Av sistnämnda belopp bör 9 000 kronor avses för årliga utgifter vid tandläkarhögskolans bibliotek i Stockholm och 15 000 kronor för årliga utgifter vid högskoleklinikens bibliotek i Umeå. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 24 000 kronor.

[111] 37. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	140 000	124 434
1955/56 (statsliggaren s. 561)	140 000	
1956/57 (förslag)	140 000	

I enlighet med ett av lärarkollegiet vid högskolan framlagt, av universitetskanslern biträtt förslag torde detta reservationsanslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[112] 38. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Utrustning av en odontologisk högskoleklinik i Umeå. Detta reservationsanslag är nyuppfört för budgetåret 1955/56 med 265 000 kronor och disponeras av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna. Såsom framgår av propositionen 1955: 138 (s. 74) avses av anslaget 3 500 kronor till anskaffning av utrustning för kemiska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på grund av det ökade antal studerande vid tandläkarhögskolan, som föreslogs skola erhålla sin prekliniska utbildning vid institutet, och återstoden,

261 500 kronor, till påbörjande av anskaffning av utrustning för Umeåkliniken.

Lärarkollegiet hemställer, efter hörande av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 158 000 kronor samt att utrustningskommittén tillika bemyndigas att utlägga beställningar intill ett belopp av 548 500 kronor, att gäldas under budgetåret 1957/58.

Kanslern tillstyrker lärarkollegiets förslag samt anför bland annat:

För omläggningen av den prekliniska undervisningen har departementschefen i propositionen 1955:138 (s. 17) förordat en medelsanvisning av engångsnatur av 58 000 kronor till anskaffning av utrustning m. m. Såsom lärarkollegiet anförut erfordras detta belopp nästa budgetår.

I angivna proposition (s. 73) har medelsbehovet för anskaffning av utrustning till Umeåkliniken beräknats till 1 910 000 kronor. Då ett belopp av 261 500 kronor innevarande budgetår står till förfogande för ändamålet, återstår sålunda att anvisa (1 910 000 — 261 500 =) 1 648 500 kronor. Detta belopp kan emellertid enligt lärarkollegiets mening uppdelas på de två närmast följande budgetåren. Jag biträder det av kollegiet, efter hörande av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna, framställda förslaget att för budgetåret 1956/57 1 100 000 kronor anvisas för ändamålet att disponeras av utrustningskommittén samt att utrustningskommittén tillika medges att under samma budgetår därutöver utlägga beställningar intill ett sammanlagt belopp av 548 500 kronor att gäldas under budgetåret 1957/58.

Departementschefen. Jag biträder lärarkollegiets av kanslern tillstyrkta förslag. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår höjas med 893 000 kronor till 1 158 000 kronor. Av sistnämnda belopp avser 58 000 kronor anskaffning av utrustning för den prekliniska undervisningen m. m. Dessa medel synes mig, ehuru de skall disponeras för högskolan i dess helhet, lämpligen böra anvisas under förevarande anslag. Återstående 1 100 000 kronor av det för nästa budgetår föreslagna anslagsbeloppet avses för fortsatt anskaffning av utrustning för högskolekliniken i Umeå. För anskaffning av därefter resterande utrustning för Umeåkliniken bör utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna bemyndigas utlägga beställningar till ett belopp av högst 548 500 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning för den odontologiska högskolekliniken i Umeå må beställas till ett belopp av högst 548 500 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58;

b) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Utrustning av en odontologisk högskoleklinik i Umeå* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 158 000 kronor.

[113] 39. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 326 000	2 316 313
1955/56 (statsliggaren s. 561)	2 344 000 ¹	
1956/57 (förslag)	2 604 000	

I skrivelse nr 326 har föregående års riksdag — med godkännande av vad statsutskottet i ämnet anført i utlåtande nr 148 — medgivit, att den prekliniska tandläkarutbildningen må från och med budgetåret 1956/57 omorganiseras i enlighet med vad föredragande departementschefen förordat i propositionen 1955: 138 (s. 2—18). Riksdagen har jämväl godkänt av departementschefen i nyssnämnda proposition förordade anordningar för ökad examination av tandläkare. Sistnämnda beslut innebär, bland annat, att den årliga intagningen av elever vid tandläkarhögskolan i Malmö skall ökas med 20 till omkring 100 om året från och med läsåret 1955/56.

Anslagsäskanden

Universitetskanslern hemställer, att ifrågavarande förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 344 000 kronor. Denna hemställan grundar sig huvudsakligen på förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö*. Av höjningen hänför sig omkring 160 000 kronor till av 1955 års riksdag beslutade uppräknningar av löner och arvoden samt till löneklassuppflyttningar m. m. I övrigt framlägger kanslern följande förslag:

Omorganisation av den prekliniska tandläkarutbildningen och ökning av antalet studerande:

- 1) en laborator i Ca 34 i odontologisk farmakologi,
- 2) en för docenten B. E. Gustafsson personlig laboratur i Ca 34 i histologi,
- 3) en avdelningstandläkare i Ce 24 i speciell tandhistologi,
- 4) reglering av kursgivararvoden,
- 5) två förste assistenter,
- 6) ökat antal amanuenser,
- 7) sex laboratoriebiträden i Cg 11 (halvtidstjänstgöring),
- 8) två laboratoriebiträden i Ce 11;

Övriga förslag:

- 9) en professor i Co 14 i stället för en laborator i Ca 34 i barntandvård,
- 10) en assistent vid avdelningen för dental röntgendiagnostik,
- 11) ett ekonomibitråde i Ce 6,
- 12) tre ekonomibiträden i Cg 5.

¹ Därtill kommer 2 105 kronor under anslaget till Tandläkarhögskolorna: Ökad intagning av elever för tandläkarutbildning.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Laborator i odontologisk farmakologi (p. 1). Inrättandet av denna befattning föreslogs av de sakkunniga för den prekliniska tandläkarutbildningens ordnande (SOU 1951:50). I fråga om behovet av befattningen hänvisar kanslern till sitt utlåtande den 15 oktober 1952 över de sakkunnigas förslag i ämnet samt till vad han anfört angående motsvarande befattning vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Kanslern framhåller, att vid båda högskolorna gör sig behovet av befattningen gällande med samma styrka, och understryker beträffande Malmöhögskolan vikten av att ifrågavarande befattning nu inrättas. Vid bifall härtill borde det för kursgivare i ämnet beräknade arvodet indragas.

Avdelningstandläkare i Ce 24 i speciell tandhistologi (p. 3). Inrättande av denna befattning har förordats av departementschefen i propositionen 1955:138 (s. 7 och 16).

Reglering av kursgivararvodet (p. 4). Arvodet till kursgivaren i topografisk anatomi, vari undervisningen skall upphöra, föreslås bli indraget. Vid bifall till förslagen om inrättande av laboratorsbefattningar i odontologisk farmakologi och i histologi och avdelningständer-tjänst i speciell tandhistologi borde jämväl de till kursgivare i nämnda ämnen nu utgående arvoden bortfalla. Dessa omständigheter ävensom regleringen av arvoden till övriga kursgivare enligt i propositionen 1955:138 angivna grunder medför enligt kanslerns beräkningar minskade utgifter med i runt tal 23 200 kronor.

Assistenter och amanuenser (p. 5 och 6). För undervisningen i prekliniska och övriga hithörande ämnen utgår för innevarande budgetår ur avlöningsanslaget arvoden till 2 förste amanuenser och 5 tredje amanuenser samt till viss annan amanuenshjälp med 6 570 kronor. I enlighet med vad departementschefen förutsatt i propositionen 1955:138 (s. 9 och 17) beräknar kanslern för ifrågavarande undervisning under nästa budgetår arvoden till 2 förste assistenter, 6 förste amanuenser och 9 tredje amanuenser.

Sex laboratoriebiträden i Cg 11 med halvtidstjänstgöring (p. 7). Ett biträde avses för vart och ett av ämnena anatomi, fysik och fysiologi, kemi, allmän bakteriologi, speciell tandhistologi samt allmän patologi. Befattningarna har förordats av departementschefen i propositionen 1955:138 (s. 9 och 17).

Två laboratoriebiträden i Ce 11 (p. 8). Vid bifall till kanslerns förslag om inrättande av laboraturer i odontologisk farmakologi och i histologi skulle till vardera laboratorns föfogande ställas ett heltidsanställt laboratoriebiträde i Ce 11. För vardera av ifrågavarande ämnen har i propositionen 1955:138 (s. 17) förordats ett halvtidsanställt laboratoriebiträde i Cg 11.

Professur i barntandvård (p. 9). I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsstat för högskolan har 1955 års riksdag till behandling förehaft två likalydande motioner, I: 295 och II: 269, i vilka hemställts att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om inrättande av en professur i barntandvård vid vardera av tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö gjordes till föremål för särskild utredning.

I nämnda motioner har till en början erinrats om att enligt gällande folktandvårdsförfattning minst 55 procent av arbetstiden i folktandvår-

den skulle ägnas åt barntandvård. Denna tid måste inom flertalet lands-
ting väsentligt ökas på grund av barnens dåliga tänder. De stora kostna-
derna för barntandvården gjorde att alla möjligheter att förbättra tillstän-
det måste övervägas. En ökning av tandläkarantalet räckte icke, man
måste sträva efter möjligheter att minska tandskadorna genom bättre be-
handlingsmetoder men framför allt genom utforskande av orsakerna till
de stora tandskadorna hos barnen. Efter att hava citerat vad 1944 års
tandläkarutbildningssakkunniga (SOU 1946: 12) ävensom de svenska tand-
läkarorganisationerna anfört i denna fråga framhöll motionärerna, att på
senare år nya vägar öppnats till en bättre kännedom om barnaårens tand-
karies. Försök med profylaktisk behandling, med fluor och andra ämnen
hade visat märkliga resultat. En rad undersökningar av sockerkonsum-
tionens sammanhang med tandkaries vore i gång. Tiden syntes därför
mogen att taga upp frågan om förbättring och utökning av undervisningen
och forskningen inom ämnet barntandvård genom inrättande av professor
i detta ämne vid tandläkarhögskolorna.

Statsutskottet anförde i sitt av riksdagen i denna del godkända yttrande
nr 8 (s. 18) följande:

Vidkommande motionerna I: 295 och II: 269 får utskottet erinra, att
vid envar av de båda tandläkarhögskolorna för närvarande finnes själv-
ständiga laboratorbefattningar i barntandvård, vilka inrättades efter där-
om av 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga framställt förslag. Utskot-
tet, som för sin del vill understryka vikten för den odontologiska undervis-
ningen och forskningen av att dessa laboraturer förändras till professorer,
har icke funnit behövt att detta spörsmål, såsom motionärerna påyrkat,
göres till föremål för särskild utredning. Utskottet förutsätter nämligen
att, i den mån de nuvarande laboratorbefattningarna i barntandvård bli
besatta med professorskompetenta innehavare, vederbörlig framställning
kommer att göras petitavägen om befattningarnas omvandling i ovan an-
given riktning och att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på be-
tydelsen av en dylik förstärkning av tandläkarhögskolornas organisation.

Kanslern har anfört:

Under återopande av vad sålunda från riksdagens sida uttalats i detta
ämne har lärarkollegiet hemställt, att laboratorbefattningen vid högsko-
lans avdelning för barntandvård måtte omvandlas till professor i ämnet
och att till förste innehavare av professuren måtte utnännas laboratorn å
avdelningen Arvid Egil Syrrist. Vid framställningen har fogats ålders-
betyg och meritförteckning för Syrrist, av Syrrist utgivna vetenskapliga
skrifter ävensom utlåtanden av de av kollegiet i ärendet utsedda sak-
kunniga — professorerna Gösta Glimstedt, Lund, Sven Sellman, Malmö,
och Guttorm Toverud, Oslo — angående Syrrists kompetens till professor
i barntandvård. Av utlåtandena inhämtas bland annat, att samtliga de
sakkunniga funnit honom kompetent till professor i barntandvård.

För egen del får jag anföra följande. Genom nådig fullmakt den 20
augusti 1952 utnämndes Syrrist till laborator i barntandvård vid hög-
skolan. Sedan denna tid har han genom sin vetenskapliga verksamhet läm-
nat vägande bidrag till forskningen beträffande det problemkomplex som
är av speciellt intresse för ämnet barntandvård, nämligen kariesprofylaxen.
Med hänsyn härtill och med återopande av vad riksdagen uttalat angående
omvandling av de nuvarande laboratorbefattningarna i barntandvård bi-
träder jag lärarkollegiets hemställan, att laboratorbefattningen i barn-

tandvård vid tandläkarhögskolan i Malmö från och med den 1 juli 1956 omvandlas till professur i ämnet. Vid bifall härtill förordar jag, att laboratorn Arvid Egil Syrrist utnämnes att från och med angivna tidpunkt vara innehavare av professuren.

Departementschefen

Kanslern har ånyo framfört förslag om inrättande av en laboratorbefattning i odontologisk farmakologi vid Malmöhögskolan. Kanslerns motsvarande framställning beträffande Stockholmshögskolan har jag ansett mig såtillvida böra biträda, att jag förordat inrättande av en befattning som biträdande lärare i ämnet. Jag anser, att enahanda anordning vore önskvärd för Malmöhögskolans del. Enligt gällande föreskrifter får vid Malmöhögskolan såsom kursgivare i ämnena histologi, fysik och fysiologi, kemi samt allmän patologi anställas biträdande lärare — tillhopa sålunda fyra dylika lärare. Någon ökning av detta antal bör enligt min mening icke för närvarande ifrågasättas. Å andra sidan har jag ingen erinran mot att någon av de nuvarande biträdande lärarbefattningarna vid Malmöhögskolan utbytes mot en sådan befattning i odontologisk farmakologi, därest vederbörande universitets- och högskolemyndigheter skulle anse en dylik anordning ägnad att bättre tillgodose undervisningens krav och förutsättningar härför i övrigt föreligger. Kanslerns ånyo framförda förslag om inrättande av en för docenten B. E. Gustafsson personlig laboratorbefattning i histologi anser jag mig icke kunna tillstyrka. Vid bifall till vad jag nu förordat bör de av kanslern för ämnena odontologisk farmakologi och histologi förordade befattningarna som laboratoriebiträde i Ce 11 utbytas mot befattningar som laboratoriebiträde i Cg 11 med halvtidstjänstgöring.

I övrigt anser jag mig böra biträda vad kanslern föreslagit under punkterna 1—8.

Det av kanslern under punkten 9 framlagda förslaget om förändring av laboratorbefattningen vid högskolans avdelning för barntandvård till en professur i ämnet är jag icke beredd att tillstyrka för nästa budgetår.

Vad kanslern föreslagit under punkterna 10—12 anser jag mig icke kunna biträda.

Jag torde även böra erinra om att enligt den av riksdagen (höstsessionen 1955) bifallna propositionen 1955: 209 tre avdelningssköterskor i Ce 14 vid tandläkarhögskolan skall uppflyttas till Ce 16.

Därest professorn G. Nyqvist, i enlighet med vad jag förordat vid anmälan av Stockholmshögskolans avlöningsanslag, förordnas till föreståndare för Umeåkliniken, uppstår en viss minskning i medelsbehovet under förevarande avlöningsanslag.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 2 604 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 260 000 kronor. Av höjningen hänför sig omkring 160 000 kronor till uppräknig av löner och

arvoden enligt 1955 års riksdags beslut samt till löneklassuppflyttningar m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	299 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, förslagsvis	740 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 194 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	371 000
Summa kronor	2 604 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 604 000 kronor.

[114] 40. **Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	608 500	538 380
1955/56 (statsliggaren s. 564)	548 500	
1956/57 (förslag)	573 200	

Lärarkollegiet vid högskolan begär ökning av detta förslagsanslag med 32 100 kronor. *Universitetskanslern* föreslår ökning av anslaget med 32 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning kronor
1. Sjukvård m. m., förslagsvis	6 500	—
2. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	110 000	—
b) Övriga expenser	219 000	—
3. Publikationstryck, förslagsvis	500	—
4. Rescersättningar, förslagsvis	1 500	—
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, förslagsvis	140 000	2 000
b) Undervisnings- och åskådningsmateriel	30 000	1 200
c) Högskolans vetenskapliga laboratorier	23 000	—
d) Materiel för den prekliniska undervisningen m. m., förslagsvis	18 000	29 000
Summa kronor	548 500	32 200

Kanslern anför bland annat:

Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet och Undervisnings- och åskådningsmateriel. I propositionen 1955: 138 (s. 61) har departementschefen uttalat, att de i propositionen (s. 57) förordade anslagshöjningarna torde bära genomföras med beaktande av det efter hand ökade antalet elever och undervisningens krav. Lärarkollegiet har nu anført att ökningen av studentantalet fortskrede successivt under fem år. Då man i förevarande sammanhang kunde bortse från det första studieåret, borde anslagshöjningen under vart och ett av de fyra budgetåren med början från och med 1956/57 ske med $\frac{1}{4}$ av det totala beloppet, avrundat uppåt till närmaste 100-tal kronor. — Jag biträder kollegiets ifrågavarande förslag. Förevarande delposter torde sålunda bära för nästa budgetår uppräknas med 2 000 respektive 1 200 kronor.

Materiel för den prekliniska undervisningen m. m. (motsvarande den nu uppförda delposten till »Vissa ersättningar»). Denna post, som nu är upptagen med 18 000 kronor, bör till en början höjas med 15 500 kronor med anledning av omorganisationen av den prekliniska undervisningen (se propositionen 1955: 138, s. 17). Den beslutade ökningen av antalet studerande medför därjämte ökade materielkostnader, i nyssnämnda proposition (s. 57) beräknade till 6 000 kronor. Ett bifall till mina förslag om inrättande av laboratorsbefattningar i odontologisk farmakologi och histologi föranleder slutligen en uppräkning av de för dessa ämnen avsedda anslagsmedlen till materiel med 4 000 kronor respektive 3 500 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde delposten till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet bära höjas med 2 000 kronor och delposten till undervisnings- och åskådningsmateriel med 1 200 kronor. Såsom framgår av vad jag anført under avlöningsanslaget har jag icke ansett mig kunna tillstyrka inrättande av de av kanslern begärda laboraturerna i odontologisk farmakologi och histologi. Med hänsyn härtill torde höjningen av delposten till materiel för den prekliniska undervisningen m. m. bära begränsas till 21 500 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande förevarande omkostnadsanslag, torde detsamma för nästa budgetår bära höjas med sammanlagt 24 700 kronor till 573 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 573 200 kronor.

[115] **41. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	14 500	14 440
1955/56 (statsliggaren s. 565)	14 500	
1956/57 (förslag)	14 500	

I likhet med föregående år anhåller lärarkollegiet vid högskolan om en höjning av ifrågavarande reservationsanslag med 10 500 kronor. Av höjningen skulle 8 000 kronor användas för att påbörja en till 40 000 kronor kostnadsberäknad upprustning av högskolans bibliotek, medan 2 500 kronor vore avsedda för löpande utgifter.

Universitetskanslern anser sig icke heller i år kunna tillstyrka någon anslagshöjning.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 14 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

[116] **42. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	70 000	90 951
1955/56 (statsliggaren s. 565)	70 000	
1956/57 (förslag)	80 000	

Lärarkollegiet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor.

Kanslern tillstyrker förslaget och anför huvudsakligen följande.

I den i propositionen 1955:138 refererade departementspromemorian (s. 57 f.) har beräknats en ökning av detta anslag med 30 000 kronor successivt under åren fram till 1960. Huru utvecklingen komme att te sig efter 1960 finge avgöras vid ställningstagande till då framlagda anslagsäskanden från högskolan. Detta uttalande har godtagits av departementschefen (s. 61). Under erinran om vad sålunda anförts har lärarkollegiet framhållit, att högskolan avses nå sin fulla utbyggnad under budgetåret 1959/60. Kollegiet anser därför, att uppräknningen av anslaget bör ske med $\frac{1}{3}$ för vart och ett av budgetåren dessförinnan. I överensstämmelse härmed har kollegiet hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 10 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med lärarkollegiets av kanslern tillstyrkta förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra uppräknas med 10 000 kronor till 80 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[117] **43. Tandläkarhögskolan i Malmö: Utrustning av vissa lokaler m. m.** Detta reservationsanslag är nytt för innevarande budgetår och uppfört med 87 000 kronor. Beloppet avser påbörjande av den utrustningskomplettering, som föranledes av den ökade intagningen av elever vid högskolan. Anslaget disponeras av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna.

Kanslern hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 481 500 kronor samt att utrustningskommittén bemyndigas att utlägga beställningar intill ett ytterligare belopp av 125 000 kronor, att gäldas under budgetåret 1957/58. *Kanslern* anför bland annat:

För anskaffning av utrustning för den prekliniska undervisningens omorganisation har i propositionen 1955: 138 (s. 17) förordats en sammanlagd medelsanvisning av 262 000 kronor. Lärarkollegiet hemställer nu, att detta belopp anvisas för nästa budgetår. Jag får härom anföra följande.

Med hänsyn till att departementschefen i nämnda proposition icke förordat inrättandet av laboratoriefattningar i ämnena histologi och farmakologi vid högskolan utan avsett att undervisningen i dessa ämnen skulle omhändervhas av kursgivare, har vid beredningen av nu förevarande anslag de för anskaffning av utrustning för nämnda ämnen av mig i utlåtande den 15 oktober 1952 beräknade engångsbeloppen nedsatts, för ämnet histologi med 5 000 kronor till 58 000 kronor och för ämnet farmakologi med 14 500 kronor till 18 000 kronor (281 500 — 5 000 — 14 500 = 262 000 kronor). Vid bifall till mina under avlöningsanslaget framställda förslag om upprättande av laboraturer i histologi och farmakologi torde emellertid de av mig tidigare för anskaffning av utrustning för ifrågavarande ämnen förordade beloppen böra anvisas. Jag hemställer alltså om ett engångsanslag för högskolans prekliniska utbildning med 281 500 kronor.

Engångskostnaderna för utrustning till högskolan med anledning av utbyggnaden för intagning av ytterligare 20 elever per år har i nyssnämnda proposition (s. 59) beräknats till sammanlagt 412 000 kronor, varav 62 000 kronor till utrustning för preklinisk undervisning m. m. och återstoden, eller 350 000 kronor, till övrig utrustning. Härav har anvisats 87 000 kronor för innevarande budgetår, varför 325 000 kronor återstår att anvisa. Denna återstod finner jag emellertid kunna uppdelas på två budgetår. För nästa budgetår bör anvisas ett belopp av 200 000 kronor, att disponeras av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna med bemyndigande tillika för kommittén att utlägga beställningar intill ett ytterligare belopp av 125 000 kronor, att gäldas under budgetåret 1957/58. För sistnämnda budgetår torde anslaget böra uppföras med återstoden eller 125 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av vad jag anført under högskolans avlöningsanslag har jag icke ansett mig kunna tillstyrka de av *kanslern* föreslagna laboraturerna i histologi och odontologisk farmakologi. Med hänsyn härtill torde den för omorganisation av den prekliniska undervisningen erforderliga medelsanvisningen för utrustning böra beräknas till 262 000 kronor. I övrigt ansluter jag mig till *kanslerns* förslag. Till den fortsatta utrustningskomplettering, som föranledes av den ökade elevintag-

ningen vid högskolan, torde sålunda för nästa budgetår böra anvisas 200 000 kronor, varjämte utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna bör bemyndigas att för anskaffning av återstående utrustning utlägga beställningar till ett belopp av högst 125 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58. Vid bifall till vad jag nu förordat bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med 462 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 375 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att utrustning för tandläkarhögskolan i Malmö må beställas till ett belopp av högst 125 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58;

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Utrustning av vissa lokaler m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 462 000 kronor.

[118] **44. Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument.** Detta förslagsanslag har från och med budgetåret 1949/50 varit uppfört med ett årligt belopp av 220 000 kronor. I enlighet med ett i propositionen 1955: 138 framlagt — av riksdagen godkänt förslag (SU 148; Rskr 326) — utgår därjämte ur det för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Tandläkarhögskolorna: Ökad intagning av elever för tandläkarutbildning ett tilläggsbelopp av 8 000 kronor för täckande av kostnaderna för bidrag till instrumentanskaffning under första läsåret åt de 60 elever, varmed intagningen vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö sammanlagt ökats från och med höstterminen 1955.

I anslutning till vad som förordats i förutnämnda proposition föreslår *kanslern*, efter framställning från vederbörande *lärarkollegier*, att anslagsmedlen till bidrag till elever för anskaffande av instrument för nästa budgetår ökas med 9 000 kronor till 237 000 kronor.

Förslag till ändring i gällande ordning för elevernas förseende med instrument. Vid anmälan av förevarande anslag i 1954 och 1955 års statsverkspropositioner erinrade jag om att *utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna* i skrivelse den 7 november 1953 framlagt förslag om ändring i gällande ordning för elevernas förseende med instrument under studietiden. Med hänsyn, bland annat, till att ett genomförande av kommitténs förslag krävde en avsevärd medelsanvisning av engångsnatur — av kommittén beräknad till 550 000 kronor — förklarade jag mig emellertid icke då kunna tillstyrka förslaget utan ansåg det samma böra göras till föremål för ytterligare överväganden inom ecklesiastikdepartementet.

Sedan beredningen av förslaget nu slutförts, torde jag ånyo få anmäla ärendet.

Gällande bestämmelser. I överensstämmelse med av 1947 års riksdag fattat beslut (prop. 253; SU 222; Rskr 420) föreskrev Kungl. Maj:t i den 30 januari 1948 utfärdade bestämmelser, att bidrag av statsmedel må utgå till elev vid tandläkarhögskola för anskaffande av undervisningsinstrument med 1 200 kronor för elevens hela studietid med skyldighet för vederbörande elev att själv underhålla ifrågavarande instrument. I tillämpningsföreskrifter, meddelade i anslutning till nyssnämnda bestämmelser, har förvaltningsnämnderna vid högskolorna föreskrivit, att berörda bidrag skall uppdelas i tre delbelopp, vilka skall utgå under andra, tredje och femte studietiderna. Sedan ett flertal år tillbaka fungerar bidragssystemet i praktiken på det sättet, att högskolornas ekonomiska förvaltning — efter överenskommelse med studentkårerna vid högskolorna — för elevernas räkning centralt efter anbudsförfarande uppköper erforderligt antal instrumentuppsättningar från dentalfirmor, vilka lämnar de fördelaktigaste köpevillkoren. Anledningen till att man övergick till nyssnämnda inköpsförfarande var, att eleverna vid enskilt inköp icke kunde erhålla en instrumentuppsättning för 1 200 kronor. Vid avsedda tidpunkt hade nämligen kostnaden för en instrumentuppsättning till följd av prisstegringar stigit till över 1 400 kronor. Initiativet till angivna inköpsförfarande togs av den administrativa ledningen för Stockholms högskolan för att undvika en framställning till Kungl. Maj:t om höjning av bidragbeloppet.

I detta sammanhang torde få erinras om att 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga i sitt år 1947 avgivna betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. (del III; SOU 1947: 9) föreslog, att elevernas undervisningsinstrument skulle anskaffas och underhållas av staten. Då detta förslag upptogs till behandling i propositionen 1947: 253 uttalade dåvarande departementschefen, att elevernas utnyttjande av instrumenten skulle enligt förslaget vara förenat med en tyngande och personalkrävande kontroll- och underhållsapparat. De med ett genomförande av förslaget förbundna konsekvenserna i olika avseenden syntes departementschefen allt för litet klarlagda, för att han då skulle kunna biträda detsamma. Han ansåg därför, att i stället *försöksvis* det bidragssystem borde prövas, som i yttrande över de sakkunnigas förslag förordats av lärarrådet vid tandläkarinstitutet i Stockholm. Därmed åsyftade departementschefen det system, som sedermera fastställts att gälla och för vilket redogjorts i det föregående.

Förslag till ändring i gällande ordning. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 uttalade lärarkollegiet vid Stockholms högskolan, bland annat, att enligt kollegiets uppfattning numera sådana erfarenheter vunnits, att frågan om sättet för elevernas förseende med undervisningsinstrument snart borde underkastas en omprövning. Det syntes kollegiet sålunda sannolikt, att icke oväsentliga kostnadsbesparingar skulle kunna vinnas genom att det gällande statsbidragssystemet utbyttes mot en anordning, som innebar att staten anskaffade och underhöll här avsedda undervisningsinstrument.

På framställning av utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 9 januari 1953 åt kommittén att verkställa utredning av frågan om elevernas förseende med undervisningsinstrument. Såsom förut nämnts har kommittén i skrivelse den 7 november

1953 redovisat ifrågavarande utredning och framlagt därpå grundade förslag.

Kommitténs förslag går ut på att — med avskaffande av nuvarande bidragssystem — staten i fortsättningen skall tillhandahålla de erforderliga undervisningsinstrumenten å vederbörande undervisningsavdelningar. Kommittén har uppgjort en detaljerad kostnadsberäkning för förslaget genomförande. Enligt denna skulle den av kommittén föreslagna omläggningen kräva *dels* ett engångsanslag av 550 000 kronor för anskaffande av den erforderliga instrumentutrustningen m. m. *dels ock* en fortlöpande årlig medelsanvisning av omkring 110 000 kronor för underhåll och förnyelse av instrumenten. Då med nu gällande bidragssystem ett årligt belopp av 220 000 kronor utginge till eleverna för instrumentanskaffning, skulle efter omläggningens genomförande årskostnaderna för statsverket sålunda nedbringas till hälften. Förutnämnda engångsanslag skulle återvinnas inom en femårsperiod, varefter staten skulle göra en årlig besparing på 110 000 kronor.

Kommitténs kostnadsberäkningar kan sammanfattas i följande tablå.

	Stockholms högskolan	Malmö högskolan
<i>1. Engångsanslag</i>		
a) Undervisningsinstrument	221 422	270 402
b) Förvaringsplatser, förråd m. m.	11 920	15 344
c) Verkstadsutrustning	6 000	6 000
d) Installation, administration m. m.	8 539	10 373
Summa kronor	247 881	302 119
	550 000 kronor	
<i>2. Årliga kostnader</i>		
a) Personal (2 hantverkare i Ce 12 vid vardera högskolan)	17 280	17 280
b) Underhåll och förnyelse av instrument m. m.	37 000	37 000
Summa kronor	54 280	54 280
	108 560 kronor	

Kommittén anser vidare, att ett reservlager av instrument till ett värde av 100 000 kronor (50 000 kronor per högskola) behöver uppläggas. Ur detta lager skulle, då de å undervisningsavdelningarna befintliga instrumenten inlämnades för reparation, uttagas reservinstrument för att användas under reparationstiden. Kommittén räknar emellertid icke med någon medelsanvisning för anskaffande av reservlager. Enligt kommitténs mening kan nämligen ett dylikt reservlager åstadkommas genom att eleverna, som efter omläggningen fortsättningsvis erhåller de behövliga instrumenten å undervisningsavdelningarna, åläggas att till högskolorna överlämna de instrument, som inköpts med före omläggningen mottagna bidrag.

Enligt vad kommittén uppger brukar de med nu utgående bidrag anskaffade instrumenten av eleverna i stor utsträckning kvarlämnas på högskolorna vid studiernas slut. De kvarlämnade instrumenten försålde vanligen på ett slags auktion, där dentalfirmorna inköpte dem för belopp, som kom studentföreningarna till godo. Ur statsfinansiell synpunkt utnyttjades sålunda det årliga anslaget å 220 000 kronor i stort sett som om det gällde förbrukningsmateriel; i vart fall skapades inga bestående värden därav.

Den av kommittén föreslagna omläggningen tillstyrkes av *lärarkollegier*na och *kanslern*. Lärarkollegiet vid Malmö högskolan och kanslern fram-

håller dock, att det icke torde föreligga någon juridisk möjlighet att — såsom kommittén tänkt sig — ålägga eleverna att till högskolorna överlämna med nu utgående bidrag anskaffade instrument. I kostnadsberäkningarna borde därför upptagas ett engångsanslag av 100 000 kronor för anskaffande av reservlager.

Statskontoret anser sig icke kunna biträda kommitténs förslag och erinrar om att ämbetsverket i ett den 6 mars 1947 avgivet utlåtande över tandläkarutbildningssakkunnigas förutnämnda betänkande avstyrkt ett däri framlagt förslag rörande elevernas undervisningsinstrument med i huvudsak samma innebörd som det nu föreliggande. I sitt nu avgivna yttrande befarar statskontoret, att eleverna icke kommer att visa det intresse för värden av instrumenten, som oundgängligen måste krävas för att hålla nyanskaffningskostnaderna inom en rimlig ram. Förslaget synes ämbetsverket därjämte väcka allvarliga betänkligheter i nuvarande statsfinansiella läge, emedan detsamma kräver engångsanslag av betydande storlek. En utväg — om än på längre sikt — att ernå det av kommittén åsyftade resultatet synes emellertid enligt ämbetsverkets mening erbjuda sig enligt följande linjer. Nuvarande bestämmelser ändras så att högskolorna ålägges att till varje elev utlämna instrument — ej nödvändigtvis nya — till ett värde, motsvarande vad som kan nyanskaffas för 1 200 kronor. Instrumenten förbliver högskolans egendom och återlämnas efter avslutade studier av eleven, som under tiden för begagnandet — liksom nu — i princip skall ha skyldighet att ombesörja och bekosta underhållet av instrumenten i den mån icke högskolan inom ramen för tillgängliga resurser kan lämna en sådan service. Då det torde vara ett gemensamt intresse för högskolorna och studentkårerna att så snabbt som möjligt skapa förutsättningar för en omläggning, föreställer sig statskontoret, att nu intagna studeranden vid avslutad utbildning utan gottgörelse kommer att låta vederbörande högskola förfoga över sin instrumentutrustning. Efter översyn och vidtagande av erforderliga reparationer av de instrument, som i enlighet med vad som föreslagits kommer att återställas till högskolorna, kan dessa ånyo utlämnas till eleverna, varigenom viss del av det för varje elev beräknade bidraget å 1 200 kronor torde kunna inbesparas. Den sålunda uppkomna besparingen uppdebiteras å en i vederbörande högskolas räkenskaper uppförd diversemedelstitel, från vilken högskolan vid behov — för nyanskaffning, för anställande av särskild arbetskraft för reparationer m. m. — får ta i anspråk erforderliga medel. Enligt statskontorets uppfattning bör på så sätt högskolorna så småningom kunna erhålla en tillfredsställande instrumentutrustning och medelsanvisningen för ändamålet kunna begränsas.

Sedan föreliggande ärende återremitterats till utrustningskommittén för förnyad behandling, har *kommittén* inkommit med ett den 20 oktober 1955 dagtecknat utlåtande, vari kommittén anförte bland annat:

Vad först beträffar uttalandena i remissutlåtandena rörande reservlagret vore det visserligen välbetänkt att från början säkerställa reservförrådet av instrument genom att öka engångskostnaderna med ytterligare 100 000 kronor, men vunnit erfarenhet har övertygat kommittén om att det icke är oundgängligen nödvändigt att verkställa inköp av reservlagret. Det bör åvila varje högskolas intendent och verkstad att tillse att reparerbara instrument tillvaratages så, att därigenom reservlagret successivt fylls,

kompletteras och underhålls. Kommittén finner sig därför icke böra påfordra en förhöjning av engångsanslaget.

För att rationalisera och effektivisera utbildningen har — huvudsakligen i samband med den numera avslutade ombyggnaden av Stockholms högskolan — av kommittén till vissa undervisningsavdelningar med för ändamålet anvisade medel inköpts undervisningsinstrument, som nu ingår i respektive avdelnings inventarium och skötes av dess personal samt av denna distribueras på studenternas arbetsplatser. För de elever, som tjänstgör på kurserna och följer undervisningen vid dessa avdelningar, är alltså alla instrument i daglig användning högskolans egendom. Det har därför varit angeläget för kommittén att infordra uppgifter, huruvida studenterna vanskött dessa instrument och utsatt dem för svårare slitage. De vunna erfarenheterna bekräftar icke i något avseende statskontorets farhågor för vanvård. Det är påtagligt att en betydande fördel i stället vunnits, nämligen att de för undervisningen och kursgivningen på nämnda avdelningar ansvariga lärarna nu kunnat lita på att eleverna arbetar med väl vårdade och fullgoda instrument i motsats till tidigare situation, då vården helt bestämdes av elevens eventuella intresse och tillfälliga ekonomiska möjligheter. Statskontorets remissyttrande har således icke givit utrustningskommittén anledning att frångå sitt tidigare förslag att högskolorna bör på varje avdelning och laboratorium tillhandahålla eleverna även undervisningsinstrumenten.

Beträffande lämplig tidpunkt för att genomföra kommitténs förslag samt rationellt tidsschema för anvisande av erforderliga medel har kommittén under den förnyade behandlingen av ärendet sökt finna kompromisslösningar i anledning av de betänkligheter mot de betydande engångsanslagen, som uttalats av statskontoret.

En översyn av kostnadsberäkningen har icke visat någon möjlighet att beskära utgifterna. Prisnivån på dentalvarumarknaden har under senaste halvåret visat en tydlig tendens att stiga såväl hos svenska som utländska fabrikanter. Kommittén understryker att kalkylerna är baserade på gällande priser hösten 1953 och konstaterar att ytterligare prisförhöjning kan komma att medföra kostnadsstegring. Den höjning av statstjänstemännens löner som skett från och med den 1 januari 1955 medför, att en uppräknig av personalkostnaderna i kostnadsberäkningarna måste vidtagas.

Genom den av riksdagen godkända propositionen 1955:138 har intagningen av elever vid *M a l m ö h ö g s k o l a n* ökats från 80 till 100 per år från och med höstterminen 1955. För att bereda erforderliga arbetsplatser till det ökade antalet elever har medel anvisats för viss ombyggnad samt komplettering av utrustningen. Utgifterna för kompletteringen av utrustningen beräknades av utrustningskommittén för 1951 års tandläkarkommittés räkning till 350 000 kronor, vilket belopp upptagits i förutnämnda proposition 1955:138. I denna summa ingår en post på 40 000 kronor för inköp av undervisningsinstrument.

I de i kommitténs skrivelse den 4 november 1953 intagna kostnadsberäkningarna har kommittén angivit engångsutgifterna för anskaffning av undervisningsinstrument vid *M a l m ö h ö g s k o l a n* till 302 119 kronor vid en intagning av 40 elever per termin. Den till 50 elever per termin ökade intagningen medför en kostnadsökning, som av kommittén beräknats uppgå till $(302\ 119 + 25\ 721 =)$ avrundat 328 000 kronor. Kostnaderna för an-

skaffning av instrument till eleverna kan minskas med förutnämnda 40 000 kronor till (328 000 — 40 000 =) 288 000 kronor. De årliga utgifterna uppgår till (18 170 + 37 000 =) avrundat 55 000 kronor. Vid ett bibehållande av nu rådande system med ett bidrag å 1 200 kronor till varje elev för inköp av instrument under studietiden uppgår de årliga kostnaderna till 120 000 kronor per budgetår för högskolan i Malmö.

Vad beträffar *Stockholmshögskolan* må framhållas, att kommitténs tidigare utredning, baserad på intagning av 50 elever per termin, angav engångskostnaden för inköp av högskolans elevinstrument till 247 881 kronor. Umeåkliniken inrättande har medfört, att intagningen ökats med 20 elever per termin, vilka under 1 och 2 samt 9 och 10 terminerna följer undervisningen i Stockholm och under 3—8 terminerna undervisningen i Umeå. De totala utrustningskostnaderna för Umeåkliniken har i enlighet med kommitténs beräkning bestämts till 1 910 000 kronor (prop. 1955:138). I denna kalkyl har inräknats även kostnaden för elevinstrument till Umeåkliniken samtliga undervisningskurser. Endast under de två första terminerna fordrar Umeålinjens studenter undervisningsinstrument vid Stockholmshögskolan och bidrag till eleverna har, enligt nu gällande bestämmelser, upptagits med ett årligt belopp av 8 000 kronor. Vid ett genomförande av kommitténs förslag ersättes de årliga utgifterna med ett engångsanslag å 6 000 kronor. Engångsutgifterna kommer därigenom för Stockholmshögskolans del att uppgå till (247 881 + 6 000 =) avrundat 254 000 kronor. De av kommittén numera gjorda kostnadsberäkningarna kan sammanfattas i följande tablå.

	<i>Stockholmshögskolan</i>	<i>Malmöhögskolan</i>
1. <i>Engångskostnader</i>	254 000	288 000
	542 000 kronor	
2. <i>Årliga kostnader</i>		
a) Personal	19 728	17 968
b) Underhåll och förnyelse av instrument	37 000	37 000
	56 728 54 968	
	111 696 kronor	

Vid ett bibehållande av nu utgående bidrag till eleverna kommer de årliga utgifterna för högskolorna att uppgå till 252 000 kronor, sedan högskolorna helt utbyggs för den år 1955 beslutade ökade intagningen.

Om storleken av det erforderliga engångsanslaget i nuvarande statsfinansiella läge anses lägga hinder i vägen för förslagets genomförande, föreslår kommittén, att omläggningen genomföres i två etapper. Därest denna utväg väljes, bör enligt kommitténs mening omläggningen lämpligen komma till stånd vid Malmöhögskolan under budgetåret 1957/58 och vid Stockholmshögskolan därpå följande budgetår. Vid ett godtagande av detta omlägningsprogram borde utrustningskommittén erhålla bemyndigande att under budgetåret före det, då omläggningen skall genomföras vid vederbörande högskola, beställa den härför erforderliga utrustningen. Kommittén borde sålunda bemyndigas att under nästa budgetår beställa utrustning för Malmöhögskolan till ett belopp av högst 288 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1957/58. Samtidigt som sagda belopp anvisades å riksstaten för sistnämnda budgetår borde kommittén bemyn-

digas att beställa utrustning för Stockholmshögskolan till ett belopp av 254 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1958/59. Detta belopp åter borde anvisas å riksstaten för sist angivna budgetår. Kommittén framhåller emellertid, att det från upphandlingssynpunkt hade varit fördelaktigast, om kommittén hade kunnat förfoga över båda de här avsedda beloppen samtidigt.

Kommittén föreslår vidare såsom en övergångsanordning, att nu gällande bestämmelser från och med den 1 juli 1956 ändras så, att eleverna under tiden därefter fram till den tidpunkt, då omläggningen genomföres vid vederbörande högskola, endast till låns av högskolan erhåller instrument inom ramen för nuvarande bidragsbelopp.

Sveriges tandläkarförbund, som erhållit tillfälle att yttra sig över kommitténs förslag i dess slutliga utformning, har tillstyrkt detsamma.

Departementschefen. Enligt nu gällande bestämmelser må till elev vid tandläkarhögskola utgå bidrag av statsmedel för anskaffande av undervisningsinstrument med 1 200 kronor för elevens hela studietid. Ifrågasvarande instrument, vilka är avsedda att användas vid utförande av laboratorieövningar och patientbehandling, skall enligt samma bestämmelser underhållas av eleven själv. För bestridande av nämnda bidrag har för ettvarvt av budgetåren 1949/55 anvisats 220 000 kronor och för innevarande budgetår disponeras 228 000 kronor för ändamålet.

Då frågan om tandläkarstuderandenas undervisningsinstrument år 1947 upptogs till behandling av statsmakterna, förelåg ett av särskilda sakkunniga framlagt förslag om att ifrågasvarande instrument skulle anskaffas och underhållas av staten. Vid statsmakternas prövning av förslaget ansågs emellertid de därmed förbundna konsekvenserna i olika avseenden alltför litet klarlagda. Med hänsyn härtill beslöts, att i stället det system, som nu gäller, skulle försöksvis tillämpas.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 uttalade lärarkollegiet vid Stockholmshögskolan, att sådana erfarenheter dåmera vunnits, att en omprövning av sättet för elevernas förseende med undervisningsinstrument borde ske. En övergång till en anordning, som innebure att staten anskaffade och underhöll instrumenten, syntes kollegiet sannolikt kunna medföra icke oväsentliga besparingar för statsverket. Sedan utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna erhållit begärt uppdrag att utreda nu avsedda fråga, avgav kommittén ett den 7 november 1953 dagtecknat förslag i ärendet. Detta förslag går ut på att nuvarande bidragssystem skall upphöra och att staten i stället skall anskaffa de erforderliga instrumenten, vilka skall utplaceras på vederbörande undervisningsavdelningar och där tillhandahållas eleverna. Underhållet av instrumenten avses skola åvåla högskolorna. Ett genomförande av förslaget kräver enligt kommitténs i nämnda skrivelse framlagda kostnadsberäkningar dels ett engångsanslag av 550 000 kronor för anskaffning av de erforderliga instrumenten m. m., dels en årlig medelsanvisning av omkring 110 000 kronor för instrumentbestån-

dets underhåll och förnyelse. Kommittén framhåller, att eftersom nuvarande bidragssystem fordrade en årlig medelsanvisning av 220 000 kronor, skulle förslaget genomförande för statsverket medföra en besparing på 110 000 kronor för år. Härigenom skulle vidare engångsanslaget återvinnas inom en femårsperiod. Kommitténs förslag har tillstyrkts av lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna och kanslern. Lärarkollegiet vid Malmöhögskolan och kanslern har dock föreslagit, att engångsanslaget skall ökas med 100 000 kronor för uppläggande av ett reservlager. Ett dylikt har ansetts erforderligt även av kommittén, som emellertid på anförda skäl icke funnit någon särskild medelsanvisning behövlig för ändamålet. Statskontoret har avstyrkt förslaget och såsom skäl härför framhållit, bland annat, att det kunde befaras att eleverna icke komme att visa det intresse för vården av instrumenten, som oundgängligen måste krävas för att hålla nyanskaffningskostnaden inom en rimlig ram. Ämbetsverket har vidare framhävt, att ett genomförande av förslaget krävde engångsanslag av en storleksordning, som i nuvarande statsfinansiella läge måste väcka allvarliga betänkligheter. Om den av kommittén föreslagna omläggningen anses böra komma till stånd, bör enligt statskontorets mening övergången till den nya ordningen ske i enlighet med ett av ämbetsverket framlagt förslag, varigenom vore möjligt att undvika förutnämnda engångsanslag. Ämbetsverkets sist avsedda förslag kan i korthet sägas innebära följande. Gällande bestämmelser bör ändras så, att eleverna icke erhåller äganderätt till instrumenten utan blir skyldiga att återställa dem till vederbörande högskola. Enligt statskontorets mening bör man, då även vederbörande studentkårer har intresse av en omläggning, kunna räkna med att högskolornas nuvarande elever efter avslutade studier frivilligt till respektive högskola överlämnar med nu utgående bidrag anskaffade instrument. Så småningom skulle vederbörande högskola härigenom få ett så stort bestånd av återlämnade instrument, att en omläggning till det av kommittén föreslagna systemet kunde ske utan nyanskaffning av en ny, fullständig instrumentuppsättning för hela högskolan och sålunda även utan anvisande av ett betydande engångsanslag för detta ändamål.

Vid min anmälan av kommitténs förslag i 1954 och 1955 års statsverkspropositioner ansåg jag kommitténs förslag med hänsyn, bland annat, till storleken av det engångsanslag, som erfordrades för förslaget genomförande, böra ytterligare övervägas.

Sedan ärendet återremitterats till kommittén för förnyad behandling, har kommittén den 20 oktober 1955 inkommit med ett överarbetat och modifierat förslag. Vid utformning av detta förslag har kommittén sammankopplat omläggningen med den nyanskaffning av utrustning, som skall ske i anledning av den föregående år beslutade ökningen av tandläkarhögskolornas undervisningskapacitet. Härigenom beräknas engångskostnaderna för omläggningen, såvitt gäller Malmöhögskolan, minska med

14 000 kronor till 288 000 kronor men för Stockholms högskolan öka med 6 000 kronor till 254 000 kronor. De sammanlagda engångskostnaderna för omläggningen skulle följaktligen uppgå till 542 000 kronor mot 550 000 kronor enligt tidigare beräkningar. Engångskostnaderna har sålunda kunnat reduceras med 8 000 kronor trots en väsentlig ökning av undervisningskapaciteten vid utbildningsanstalterna i Stockholm och Malmö. Enligt kommitténs senaste förslag kan efter omläggningen de årliga kostnaderna för instrumentens underhåll och förnyelse beräknas till sammanlagt 111 700 kronor för båda högskolorna, vilket jämfört med tidigare beräkningar innebär en ökning med 3 100 kronor. Denna är dock uteslutande betingad av den under mellantiden skedda allmänna höjningen av lönenivån, vilken nödvändiggjort en uppräknig av avlöningskostnaderna för de två hantverkare i Ce 12 vid vardera högskolan, som enligt förslaget skall finnas anställda för reparation av instrumenten. Enligt vad under hand inhämtats från kommittén bör man emellertid under de tre närmaste budgetåren efter tidpunkten för omläggningen kunna räkna med lägre årskostnader för instrumentens underhåll och förnyelse än vad som förut angivits. Årskostnaderna under första, andra och tredje budgetåret efter omläggningen kan sålunda enligt kommittén uppskattas till respektive 29 000, 68 000 och 98 000 kronor.

Kommittén anvisar även möjligheten att genomföra omläggningen i två etapper, varigenom engångskostnaderna skulle kunna uppdelas på två budgetår. Enligt kommitténs mening bör i så fall omläggningen lämpligen genomföras för Malmöhögskolan budgetåret 1957/58 och för Stockholms högskolan därpå följande budgetår. Vid godtagande av detta förslag borde kommittén erhålla bemyndigande att under budgetåret före det, då omläggningen skall genomföras vid vederbörande högskola, beställa de för högskolan i fråga erforderliga instrumenten m. m. Såsom en övergångs-anordning bör enligt kommitténs mening från och med den 1 juli 1956 den ändringen vidtagas i nu gällande bestämmelser, att eleverna under tiden därefter fram till den tidpunkt, då omläggningen genomföres vid vederbörande högskola, endast till låns av högskolan erhåller instrument inom ramen för nuvarande bidragsbelopp. Motivet till detta förslag torde vara, bland annat, att bereda högskolorna möjlighet att då de till låns erhållna instrumenten återlämnas till högskolan använda dessa till att upplägga ett sådant reservlager, som omnämnts i det föregående. Kommittén anser nämligen någon särskild medelsanvisning icke erforderlig för anskaffande av ett reservlager.

Kommittén bemöter vidare statskontorets uttalande, att man vid en övergång till det nya systemet kunde befara en mindre god omvårdnad av instrumenten från elevernas sida. I anledning av detta uttalande framhåller kommittén, att vid några undervisningsavdelningar redan finnes undervisningsinstrument, som anskaffats med för ändamålet anvisade